ALEXANDRU MITRU

FLORI PENTRU MIHAELA

Ilustrații de FRITZ KAROLA
Coperta de MAGDA ARDELEANU

EDITURA TINERETULUI

O HOTĂRÂRE CURAJOASĂ

— Nu se poate să-i mai lăsăm aşa! izbucni Ionică. E ultimul trimestru. Şi suntem în clasa a şaptea. Acum o să urmeze absolvirea, admiterea, şi ei…

Copiii erau în parcul casei pionierilor. Şedeau pe scaunele vopsite în verde ale orchestrei şi discutau:

— Sigur că nu se poate, întăriră ceilalţi.

— Să facem o delegaţie şi să ne ducem la tatăl lui Simion. Cu el am stat destul de vorbă, şi fără niciun rezultat, îşi dete cu părerea Livia.

— Bună idee! aprobă Ghiura.

Mihaela se însufleţi:

— Să mergem chiar acum. Ce să mai aşteptăm? În ce-l priveşte pe Anton, putem să mai vorbim şi mâine.

— Să mergem! spuseră pionierii, ridicându-se ca împinşi de un resort, de pe scaunele orchestrei.

Copiii ar fi vrut să meargă toţi la tatăl lui Simion, dar Medrea propuse să nu fie totuşi prea mulţi:

— Vreţi să se sperie părinţii lui Simion, când or vedea la poartă întreg detaşamentul de pionieri?

— Aşa e! fu de acord Mihaela. Să vie din fiecare grupă a detaşamentului numai câte doi pionieri. Iar din grupa întâi, din care face parte Simion, patru, sau… făcu ea o concesie, cinci…

Propunerea se aprobă şi din fiecare grupă se aleseră delegaţii respectivi.

Apoi delegaţia de pionieri ieşi din parc. Şi copiii porniră gravi pe şosea, în grup.

Ceilalţi plecară fiecare către casele lor.

Câteva turturele pluteau deasupra satului. În lumina roşiatică a apropierii amurgului, păsările semănau cu nişte vâlvătăi de aur. Pluteau şi gângureau în limba lor.

Casa doctorului Şerb este în partea de sus a satului, în mijlocul unei grădini. Aproape toate casele din sat au grădini; dar grădina doctorului este una dintre cele mai frumoase. Asta în afară, bineînţeles, de parcul casei pionierilor, care este fără pereche, nu numai în satul Rumeioara, ci în multe alte sate învecinate, ba poate chiar şi în tot raionul.

Tocmai în vremea aceea înflorise liliacul într-o revărsare de parfumuri şi de culori care de care mai minunate, de la albul nepătat, la albastrul cerului din luna mai, şi până la vioriul în care se scaldă pădurea spre asfinţit.

Atâta doar că pionierii erau tare zoriţi. Nu aveau timp să admire minunile grădinii de liliac.

Ajunseseră în faţa casei şi se opriseră la poartă.

Pionierul Melinte Eugen, aşa cum se stabilise încă de pe drum, preocupat, serios şi puţin încruntat, conştient de importanţa misiunii lui, trase cu energie de mânerul de tip vechi, cu cap de leu, de la poarta doctorului.

De acest mâner era prinsă sârma soneriei, şi îndată se auzi clopoţelul dând alarma. În uşă se ivi însuşi doctorul.

Acesta se grăbise să răspundă, gândindu-se că ar putea să fie vreun bolnav care are nevoie grabnică de ajutor.

Deşi era acasă, doctorul purta halatul alb peste hainele de stradă şi pe nas îi erau aşezaţi ochelarii cu ramă aurită. Arăta întocmai aşa cum îl cunoşteau copiii la dispensar.

Nici nu şi-ar fi putut imagina cineva din satul Rumeioara pe doctorul Şerb decât în veşmântul acesta alb, cu o tichiuţă tot albă, de pânză, pe părul cenuşiu şi rar, şi cu ochelari cu lentile groase lăsaţi puţin în jos pe şaua nasului.

Doctorul se uită din uşa casei spre copii, pe deasupra ochelarilor, plecându-şi uşor fruntea, cum fac prezbiţii când vor să vadă bine ceva mai la distanţă.

— Ce s-a-ntâmplat, copii?

Glasul lui gros, puţin răguşit, era totuşi blând şi binevoitor.

— Vrem să vorbim cu dumneavoastră. E ceva foarte important… glăsui Eugen Melinte, ridicându-se în vârful picioarelor, ca să se uite la doctor peste gard.

— Vă rugam foarte mult! îşi aminti formula de politeţe Melania, dându-i cu cotul, în chip de dojană, lui Eugen.

— Cu mine? îşi încreţi fruntea doctorul. Nu cu Simion?…

— Nu cu Simion. Cu dumneavoastră personal… rosti Ionică Medrea, plin de solemnitate.

— Bine. Atunci poftiţi în casă. Hai… intraţi, le zâmbi el şi le deschise poarta. Simion nu e acasă…

— Ştim. Este la Anton, şopti din treacăt Mihaela.

Copiii pătrunseră în curte. Urcară pe treptele de la intrare. Îşi şterseră picioarele pe covoraşul de iută verde din antreu şi se strecurară în biroul înţesat de cărţi.

Cărţile erau puse unele în rafturi, altele aşezate pe birou, pe o măsuţă cu cristal, pe scaune, pe fotolii şi pe jos, fără prea multă rânduială.

Se vedea bine că doctorul era un om foarte ocupat, foarte grăbit, care îşi răsfoia mereu cărţile, fără să aibă apoi răbdarea să le pună la loc, să le aşeze, aşa cum cu siguranţă că i-ar fi plăcut.

— Luaţi loc! îi îndemnă el pe copii, luând vrafurile de cărţi de pe scaune şi fotolii şi înghesuindu-le pe un divan. E cam strâmtoare aici. Să mai aduc trei-patru scaune.

Pe birou se aflau câteva cărţi deschise şi un caiet, în care erau trecute însemnări cu un scris mare şi nervos, unele fiind subliniate cu roşu.

— Am fost la un bolnav! le explică el copiilor. Un cioban… şi arătă cu mâna spre muntele Lăţosu, unde tocmai se urcau în vremea aceea ciobanii cu oile spre stânele de vară. Are nişte fenomene ciudate… Tocmai studiam… Nici eu nu le ştiu pe toate. Stau seara asta aici şi mâine dimineaţă mă întorc pe munte… să-l văd din nou şi, dacă o fi nevoie, îl aduc la spital…

Melania se apropie de Mihaela şi îi şopti:

— Am spus eu că e ocupat…

— Nu o să vă stânjenim mult, se bâlbâi Livia, o fată negricioasă cu ochii migdalaţi. Plecăm numaidecât…

— Nu… nu… De ce? protestă doctorul şi-şi duse mâna la frunte. A, da! ziceam să mai aduc câteva scaune… Spuneţi, copii, despre ce e vorba?

Dar, fără să-i asculte pe copii, se repezi afară şi se întoarse cu patru scaune îngrămădite unul peste altul, gata să-i cadă din braţe.

— Şedeţi… şedeţi, copii… Luaţi loc… luaţi loc…

Pionierii se aşezară.

Doctorul îşi plimbă ochii pe chipurile lor, zâmbind îngândurat.

— Cine vorbeşte?… Aveţi curaj. Puteţi să-mi spuneţi. Nu mă menajaţi. Am cam simţit eu… E vorba de Simion?

— Da. De Simion… răspunseră mai mulţi deodată. Apoi se adresară Mihaelei: Spune tu, Mihaela, eşti preşedinta detaşamentului de pionieri. Tu ai făcut propunerea…

Fetiţa, înaltă, cu părul de culoarea mierii, de obicei curajoasă, se înroşise toată.

— Mai bine… să vorbească Medrea, zise ea. Este preşedintele unităţii… De mine… s-ar putea spune că eu…

Fata mai bătu aerul cu mâinile şi tăcu intimidată sub privirea doctorului, înghiţind în sec, arătându-l pe Ionică Medrea.

Doctorul Şerb îşi cam pierdea răbdarea. Era atât de ocupat. Avea nespus de multe pagini de studiat, pentru bolnavii lui. Niciodată nu i se părea că a citit prea de ajuns. Şi copiii aceştia îl ţineau din lucrul său, pe care şi-l iubea atât.

În sfârşit, Ionică Medrea îşi luă inima în dinţi. Îşi netezi cu mâna părul pieptănat şi aşa cu multă îngrijire şi spuse rar:

— Noi nu știm ce să ne mai facem cu Simion!

Doctorul deveni atent.

— Nu învaţă? se interesă el.

— Nu mai învaţă ca înainte… se amestecă în vorbă Stoienel.

— Lipseşte! zise Mihaela. Astăzi de dimineaţă, să vedeţi…

— Povestesc eu sau tu? întrebă Medrea înţepat.

— Hai, povesteşte tu, se înroşi iar Mihaela.

Ionică Medrea începu să povestească.

— Când am venit la şcoală azi am avut o surpriză mare…

— O surpriză mare de tot… se entuziasmă Viorel, săltându-se puţin pe scaun.

Dar Stoienel şi Melania îl înghiontiră dintr-o parte şi dintr-alta, ca să-l facă să tacă, să nu-şi piardă răbdarea doctorul.

Numai că doctorul devenise şi mai atent. O dungă subţirică şi oblică i se săpase între sprâncene.

Se rezemă cu cotul de birou. Îşi scoase ochelarii, clipi mărunt din ochi şi rosti obosit:

— E vreo surpriză în legătură cu Simion?

— Şi cu Simion!… glăsui Mihaela, încet ca pentru sine.

Doctorul întoarse capul spre ea.

Afară începuse să se înălbăstrească uşor cerul. Era aproape ceasul şase şi jumătate.

Mihaela îşi aminti că la ora aceasta era aşteptată de părinţii ei la cină. Dar nici nu se gândi să plece.

„Tata şi mama mă vor înţelege! cugetă ea. Problema asta ne interesează prea mult pe toţi. Nouă ne-a dat tovarăşul instructor Oarcăşu sarcina să ne ocupăm în primul rând de Simion… pe urmă de Anton… O dată pot şi eu să întârzii, când este vorba de detaşament”…

Doctorul o privea mai departe pe fată, întrebător. Mihaela îşi îndreptă însă capul spre Medrea care, cu vorbirea lui puţin afectată,

începuse să arate cele ce se petrecuseră în cursul dimineţii la şcoală.

— Cum am intrat pe poartă, am fost chemat îndată la cancelarie, glăsui el cu importanţă. Tovarăşul profesor Grigore Gabriş, adică tovarăşul instructor superior al nostru, şi aproape toate tovarăşele profesoare şi toţi tovarăşii profesori şi învăţători erau în cancelarie, în jurul tovarăşului director Aron Dobândă, care ţinea în mână un plic mare, albastru, şi-l agita mereu către dânşii.

Ionică Medrea se opri puţin să răsufle şi profită de acest prilej ca să-şi verifice felul în care-i erau încheiaţi nasturii la tunica reglementară de elev, cum îi era aranjată cămaşa la guler şi dacă îi era bine înnodată cravata de pionier.

— Lasă toate astea, Ionică, îi şuieră Ghiura, printre dinţi, dintr-o parte, făcându-se că îşi leagă un şiret la pantof. Să nu-şi piardă răbdarea tatăl lui Simion.

Ionică însă îl fulgeră pe Ghiura cu privirea, de parcă i-ar fi spus: „De ce n-ai luat cuvântul tu, dacă eşti atât de deştept?“ Şi după ce îşi controlă bine şi restul ţinutei, continuă calm:

— Cum vă spuneam, tovarăşe doctor, erau acolo aproape toţi tovarăşii profesori, învăţători şi instructori de detaşamente. Tovarăşul profesor Gabriş, când m-a văzut, m-a chemat lângă dânsul şi m-a anunţat că pentru ora zece – mai bine zis pentru pauza de la ora zece – să adun toate detaşamentele în curte.

— E ceva foarte important, mi-a subliniat dânsul. A venit pe neaşteptate… Şi nu mai avem vreme să pregătim adunarea. Avem o mare bucurie… o mare bucurie… şi mi-a arătat către tovarăşul director, care ţinea în mână plicul acela lung şi albastru. O să vă bucuraţi toţi pionierii… a încheiat dânsul.

Mi-am adus aminte că, într-adevăr, când intrasem în curtea şcolii, văzusem pe mătuşa Saveta, poştăriţa satului. Brişca dânsei era la

poartă şi căluţul murg, legat cu dârlogul de unul dintre stâlpii porţii…

— Treci peste asta… treci peste astea toate, n-auzi? îi şuieră iar Ghiura, care fierbea în el, făcându-se acum că se leagă şi la celălalt pantof. Lasă mărunţişurile…

Numai că pe Ionică era foarte greu să-l scoţi din calmul lui.

El povesti cu toate amănuntele cum o căutase pe Mihaela, fiindcă ea e preşedinta detaşamentului întâi – care este detaşamentul fruntaş al şcolii. Şi pentru că nu mai era timp de pregătit adunarea – după cum apreciase tovarăşul instructor superior Gabriş – avea neapărat nevoie de Mihaela, ca ea să mărşăluiască în curte prima, cu detaşamentul a cărui preşedintă este şi să dea exemplu de disciplină şi ţinută pionierească celorlalte trei detaşamente. Astfel lucrurile să se desfăşoare cum nu se poate mai bine.

— Deoarece, îşi mai aminti Ionică, tovarăşul instructor superior Gabriş îmi mai indicase că la această adunare vor veni oaspeţi de la partid, de la U.T.M., de la Sfatul popular şi din conducerea gospodăriei colective. Şi trebuia să ne prezentăm fără cusur…

Doctorul îl asculta aparent cu răbdare pe Ionică, dar cineva foarte atent ar fi putut băga uşor de seamă că devenise nervos, numai din felul cum îşi tot scotea ochelarii, şi-i ştergea şi iar şi-i punea la loc.

Din cauză că se aflau atâţia copii îngrămădiţi în biroul şi aşa nu prea spaţios, doctorul deschise geamul.

Dincolo de marginea satului, muntele Lăţosu încetase să „fumege”.

Ziua se ridicau, din vatra lui verzuie, colaci lăptoşi de aburi, care se roteau întâi alene prin văzduh, apoi erau sorbiţi cu sete de văpaia soarelui.

Acum, spre seară, Lăţosu nu mai fumega. Dinspre munte veneau în schimb valuri de răcoare deşi zăpadă nu se mai afla decât puţină pe vârful Viforosu.

În liniştea care se cobora deasupra satului, se auzea mugetul ameninţător al buhailor din grajdurile colectivei şi nechezatul cailor tineri, care îşi izbeau, în zilele acestea de primăvară, tot mai vârtos, copitele în stănoage şi adulmecau cu nesaţ aerul depărtărilor, unde visau să zboare cât de curând.

Un fior cuprinsese pădurea, din valea îngustă şi prăpăstioasă a râului Făgeţica, până pe înălţimile abrupte ale Lăţosului.

Fagii îşi dezbrăcaseră cei dintâi, încă de prin aprilie, hainele albe şi îşi întinseseră braţele lungi, mlădioase, umede, mirosind a proaspăt, către căldură şi lumină, în vreme ce din brazii somnoroşi mai picurau încă stropii sonori, ca nişte lacrimi ale iernii ce trecuse.

Din sat pieriseră de mult şi derdeluşurile, şi oamenii de zăpadă. În schimb poienele din munte şi de pe malurile Făgeţicăi se înveşmântaseră cu ghiocei şi toporaşi, dulci zâmbete ale primăverii, pe care copiii le culegeau şi le aduceau în dar celor dragi, părinţilor, profesorilor, învăţătorilor lor.

Mihaela privea pe geam, în timp ce Medrea continua să povestească.

Preşedintele unităţii îi amintea des numele, făcând-o să tresară.

Ionică o căutase pe Mihaela, imediat după ce primise înştiinţarea de la instructorul superior. Dar Mihaela încă nu sosise. Ea venea în fiecare dimineaţă – înainte de a se duce la şcoală – aici, în partea de sus a satului, la un bătrân, moş Laurenţiu Gurăroşă, căruia îi deretica prin casă şi-i fierbea laptele. Bătrânul era neputincios, avea mai multe coaste rupte. Fusese îngrijitor de cai la „domnul conte“, acela ce stăpânise mai înainte satul Rumeioara. Contele îl silise să încalece nişte cai

sălbatici, aduşi de nu se ştie unde pentru grajdurile sale şi să-i dreseze.

Un cal îl trântise şi îl călcase în picioare. Bătrânul rămăsese beteag pentru tot restul vieţii. Contele, drept mulţumire, îl dăduse afară din slujbă, lăsându-l muritor de foame.

Ce-i drept, moşul primeşte acum o pensie destul de bună.

Dar soţia lui, mătuşa Ioana, este bolnavă şi a fost internată într-un spital din oraş.

Cine să-l îngrijească între timp? Pionierii. De dimineaţă, Mihaela, la prânz, Livia, şi seara, Melania.

Pionierii aveau mai multe acţiuni de acest fel în sat. Detaşamentul întâi organizase şi o întrecere între grupe, în ce priveşte comportarea faţă de satul lor şi faţă de gospodăria colectivă.

Este adevărat că ideea aceasta nu fusese de la început a lor. Luaseră exemplu de la utemişti, care aveau organizată o întrecere asemănătoare.

Numai că întrecerea între grupele de pionieri ale detaşamentului întâi exista, la vremea când are loc povestea noastră, şi rezultatele erau destul de bune.

— Aşadar, Mihaela încă nu venise, îşi continua Ionică Medrea povestea.

Îi lăsase însă vorbă în clasa ei, a şaptea A, care se află la parter, lângă cancelarie, să-l caute la prima pauză, pauza de la ora nouă, în clasa lui, a şaptea B, ce se găseşte la etajul întâi.

La prima pauză, Mihaela l-a căutat. Şi cu ocazia aceasta, ea i-a dat de ştire că Simion, „feciorul dumneavoastră” – preciză Ionică, pedant, în povestirea lui, ca şi cum doctorul nu ar fi ştiut despre cine este vorba – lipseşte iar de la şcoală.

— Şi noi ştim că lipseşte nemotivat… adăugă Livia, preşedinta grupei de pionieri din care face parte Simion.

— Adică – aşa cum spunem noi – ţinu să pună lucrurile la punct Ghiura, chiuleşte…

— De obicei, împreună cu Anton… precizã Mihaela, întorcându-şi ochii de la fereastră, pentru că, deşi se uitase aproape toată vremea afară, fãcuse acest lucru din timiditate, dar urmărise cu atenţie tot ce spusese Medrea.

— Ba e cu ei, întotdeauna, şi Marin, răsuflă Ghiura de sub privirea ascuţită a lui Medrea, căruia nu-i plăcea să fie întrerupt.

Doctorul, la toate aceste indicaţii ale copiilor, dădea din cap, arătând în acest fel că mai auzise şi înainte câte ceva despre isprăvile fiului său, de la dirigintele clasei, însă, fie că nu dăduse prea multă atenţie, fie că nu avusese încă timpul necesar să se ocupe aşa cum trebuia de Simion, lucrurile rămăseseră până azi neschimbate.

În încăperile alăturate se auzi zgomot. O uşă scârţâi. Cineva umbla prin antreu.

— O fi Simion, tresări Mihaela.

Doctorul le fãcu semn copiilor să stea liniştiţi, la locurile lor, şi ieşi afară.

Se întoarse peste puţină vreme împreună cu soţia sa, tot medic şi dânsa, însă medic veterinar şef al circumscripţiei Rumeioara – o femeie încă tânără, cu bucle roşcate pe umeri, purtând de asemeni ochelari.

— Copii, le spuse ea, dragi copii, vă mulţumim… Noi am avut încredere în fiul nostru…, şi uite ce se-ntâmplă… Mi-a spus soţul meu. A lipsit azi iar de la şcoală. Lipseşte mereu, aşa-i? Şi nici acum mi se pare că nu e acasă. Vine târziu. Aşa e când copilul rămâne nesupravegheat…

Obrazul ei altminteri de un oval perfect se trăsese puţin şi parcă se lungise.

Privi îngrijorată spre copii şi oftă.

Se aşeză pe un colţ de divan, lângă teancul de cărţi al soţului său şi-l rugă pe Ionică:

— Hai, continuă… Soţul meu o să-mi istorisească ce s-a discutat înainte…

Ionică tuşi liniştit, cu palma jumătate deschisă în dreptul buzelor, dădu tăcut din cap, şi-şi urmă povestirea:

— Prima-ntrebare a Mihaelei, când a venit la mine-n clasă, a fost dacă lipseşte şi Anton, pentru că aşa cum s-a mai spus, în mod obişnuit, Simion lipseşte împreună cu Anton…

— Chiuleşte, adică, zâmbi doctorul forţat spre Ghiura, care-i spusese adineauri acest cuvânt.

Ionică dădu iar din cap aprobator şi continuă:

— Chiuleşte sau lipseşte nemotivat, totuna e… Şi eu i-am răspuns Mihaelei că Anton este în şcoală, însă a luat din nou un trei la Matematică…

— Trei la Matematică… mormăi doctorul îngândurat. De ce?… Oare de ce?… Copiii ăştia… Adică, înţeleg… La el este în parte explicabil… Şi ziceţi că Anton era la şcoală?

— Era la şcoală, da, se auzi, din colţul lui, Marcu, care stătuse până atunci tăcut. Asta ne-a mirat pe toţi…

— Şi, ce s-a întâmplat cu adunarea? A fost ceva acolo? S-a vorbit şi de Simion? vru doctorul să ştie mai grabnic ce s-a petrecut în adunarea pionierească.

— A… Sigur, făcu Ionică Medrea tacticos. A fost ceva care ne-a tulburat pe toţi. Încă n-aţi auzit? La ora aceasta cred că se ştie în tot satul…

Se pregăti să-şi controleze iar nasturii, cămaşa şi cravata, dar Ghiura nu mai avu răbdare. Sări de la locul lui, de pe marginea unui fotoliu, şi spuse:

— Aşa cum istoriseşti tu, Ionică, ne-apucă noaptea. Când să mai discutăm cu tovarăşul doctor, când să mai luăm o hotărâre? Nu te supăra… lasă-mă pe mine să povestesc mai departe. Îmi daţi voie, copii?…

— Da… da… se bucurară cei mai mulţi dintre pionieri, disperaţi şi ei de cât lungise Medrea povestea.

Medrea se mohorî puţin, jignit în demnitatea lui de preşedinte al unităţii de pionieri, dar fiindcă

majoritatea hotărâse astfel şi el era foarte disciplinat, se supuse.

— Tovarăşe doctor, se adresă Ghiura doctorului Şerb – apoi aducându-şi aminte că între timp venise şi mama lui Simion acolo, se corectă şi adăugă: şi tovarăşă doctor – a fost ceva măreţ… adică, dacă e să spun drept, ar fi putut să fie mai măreţ, dacă Simion… dacă Anton… O să vedeţi şi dumneavoastră numaidecât…

Vorbea repede, mişcându-şi puţin mâinile, cu nasul cârn în vânt, rostind cuvintele cu un fel de haz, un haz pe care numai el îl avea în toată unitatea şi care îi făcea de obicei pe pionieri să se prăpădească de râs. Numai că, de astă dată, hazul era cam amar şi numai ici şi colo se destindeau puţin buzele copiilor a râs ascultându-l cum vorbea şi privindu-i gesturile agitate.

— Ne-am adunat în careu. Au venit oaspeţii: tovarăşul Tiberiu Rusu, secretarul organizaţiei de U.T.M. din sat… (Numele lui îl rosti într-un anume fel, cu buzele lipite şi ochii îngustaţi, pentru că lui Ghiura tare îi mai era drag secretarul, aproape întotdeauna printre ei, la fel ca şi instructorii de pionieri.) Au venit şi tovarăşul Ţugui, secretarul de partid; tovarăşul Vinea, preşedintele Sfatului popular; tovarăşul Arsene, preşedintele colectivei noastre; tovarăşii profesori şi învăţători…

— Şi tovarăşul director, ţinu şi Medrea, la rândul lui, să-l completeze pe Ghiura, ca un fel de mică răzbunare, pentru că şi el îl întrerupsese mai adineauri, iar acum vorbea în locul lui.

Dar Ghiura nu-i luă de loc în seamă întreruperea şi explodă:

— Şi de ce credeţi, tovarăşă şi tovarăşe doctor, că s-a făcut această adunare?

— Nu ştiu, clătină sincer din cap doctorul, deşi începu să-şi amintească în acel moment că de dimineaţă curierul de la Sfat îl poftise şi pe e} la o şedinţă la şcoală, dar fiindcă se urcase pe munte să

vadă pe ciobanul bolnav se luase cu treaba şi uitase cu totul.

— Pentru că, urmă Ghiura, ca de la o tribună, astăzi în zori tuşa Saveta a adus o scrisoare tovarăşului director…

Privirile copiilor se luminară.

— O scrisoare, tovarăşă şi tovarăşe doctor, în care muncitorii unei fabrici de maşini agricole din Cluj ni se adresează nouă, pionierilor din satul Rumeioara… Nouă personal…

Glasul lui creştea… creştea… Se aprinsese la obraz, iar urechile îi luceau ca doi maci dimineaţa în holdă.

Toţi copiii îl urmăreau cu sufletul la gură, parcă acum abia aflau ce trăiseră ei singuri, de dimineaţă, în careul din curtea şcolii.

Şi doctoriţa se emoţionase.

Prin ferestre se vedeau umbrele serii.

Doctoriţa se sculă de pe divan şi întoarse comutatorul. Lumina becului electric, învăluită de un abajur în formă de ciorchine de strugure, invadă biroul.

— Ne scriau că în urmă cu vreo două luni au primit de la Reşiţa o mare cantitate de oţel. Şi ziceau că aproape două vagoane din acest oţel a fost făcut din fierul vechi pe care l-au adunat utemiştii şi pionierii din Rumeioara…

— Aşa… aşa… surâse doctorul. Mi-aduc aminte cât v-aţi străduit voi, pionierii, pentru strângerea fierului vechi, ajutându-i pe utemişti. A fost şi Simion?

— Nu. Nu a fost, îi răspunse Livia. Ne-a promis că va lua parte, dar n-a venit împreună cu noi…

Doctorul schimbă o privire cu soţia lui:

— Nouă ne spunea că ia parte… Ai văzut?… Ai văzut?…

Îşi puse iar ochelarii pe nas şi îşi frecă bărbia nemulţumit, ascultându-l pe Ghiura, care povestea rapid, de parcă vorbea de pe o bandă de magnetofon:

— Şi muncitorii ne mulţumesc şi ne scriu şi nouă, ca şi utemiştilor, că, interesându-se şi aflând că gospodăria colectivă din satul nostru este mare producătoare de cartofi s-au, gândit să ne trimită pentru experimentare patru maşini plantatoare de cartofi, care cu o mică modificare se adaptează pentru recoltat.

Deschise larg braţele, răsuflând adânc, de parcă el însuşi ar fi făcut maşinile acelea şi le-ar fi dăruit gospodăriei colective:

— Ce ziceţi, tovarăşă şi tovarăşe doctor? Din fierul adunat de noi… maşini. Şi încă asemenea maşini! Ni le-au trimis, scriu ei, în cinstea încheierii colectivizării în ţara noastră…

— Ce să zicem? rosti doctorul. Ce-am putea zice, decât că ne bucurăm? Şi unde a trimis tovarăşul Arsene maşinile? Vreau să le văd şi eu…

— La Fundăţica, spuse Medrea, ca la lecţie, centrul culturii de cartofi al gospodăriei noastre colective…

— Dar asta nu e totul, nu-l lăsă Ghiura să ia din nou cuvântul. Tovarăşul secretar de la partid, Ţugui, a propus ca pe fiecare dintre maşini să se pună o tăbliţă, şi pe tăbliţă să se scrie: „Maşină fabricată din fierul vechi adunat de utemişti şi pionieri”. Asta mi se pare cel mai grozav…

Între copii se produse fierbere:

— Aşa va scrie.. Da… aşa s-a hotărât… „Maşini fabricate din fierul vechi adunat de utemişti şi pionieri”.

— După asta, zise Ghiura, mai potolindu-şi entuziasmul şi întorcându-se la fotoliul lui, după asta…

— Ei, după asta?… întrebă doctoriţa, bucurându-se din toată inima de veştile aflate, însă tot aşteptând cu inima la gură cele ce aveau să se spună şi despre fiul său, Simion.

Ghiura dete din umeri necăjit. Mihaela se împurpură din nou.

— Tovarăşul secretar al U.T.M., Tiberiu Rusu, urmă Ghiura cam descurajat, ne-a adus un steguleţ, un steguleţ de mătase roşie, pe care era scris cu litere de fir: „Detaşamentului fruntaş”. A întrebat ce detaşament a ieşit fruntaş la ultima analiză a activităţii pioniereşti. Iar tovarăşul instructor superior Gabriş a spus că detaşamentul nostru, detaşamentul întâi, al claselor a şaptea, pentru că, pe primele două trimestre, am fi fost, chipurile, cei mai disciplinaţi…

— Poate că şi sunteţi, surâse doctorul, nu atât de vorbele, cât de figura pe care o făcu în acea clipă Ghiura.

— … pentru că ne iubim satul şi ajutăm după puterile noastre gospodăria colectivă, mai spuse Ghiura, cu glasul moale, dând domol din cap.

— Ei, bravo, vă felicit, exclamă doctoriţa. Şi-acum unde ţineţi steguleţul?… Când îl putem admira şi noi?

— Nu l-am primit! răspunse Mihaela mamei lui Simion.

Doctorul îşi dete cu palma peste genunchi:

— Asta nu e drept… şi se şterse pe obrazul umed cu o batistă mare, cu margine albastră. Am să i-o spun şi tovarăşului Rusu.

Copiii se uitau în toate părţile, numai către părinţii lui Simion nu mai priveau. Chiar şi lui Ghiura îi venea destul de greu să le spună adevărul, aşa, în faţă. Până la urmă însă tot îşi făcu curaj şi povesti:

— La început, când am auzit că e vorba să ne dea nouă steguleţul, ne-am veselit grozav. Dar imediat ne-am gândit… nu ştiu cine a spus întâi că nu-l meritäm câtă vreme avem şi note rele, şi absenţe nemotivate… Mi se pare că Ionică…

— Nu. N-am spus eu, îşi clătină capul preşedintele unităţii. Mihaela…

— Mihaela, da… dar în acelaşi timp cu tovarăşul instructor Vasile Oarcăşu, se auzi glasul în schimbare al lui Eugen Melinte.

— Nu eu… Noi toţi am fost de această părere! rosti Mihaela spre mama lui Simion, dorind parcă să se dezvinovăţească şi arătându-şi dinţii sclipitori.

— Adevărat, glăsui Ghiura. După ce ne-am sfătuit pe loc, pe şoptite, cu tovarăşul instructor, acolo, în careu, Mihaela, în numele nostru al tuturora, a comunicat cinstit că încă nu suntem demni să primim steguleţul…

— Aţi refuzat steguleţul?… De ce?… De ce?… se revoltă doctorul, dar întâlnind privirea soţiei sale înţelese şi nu mai insistă. Pentru că?… îşi muie el vocea. Din cauza lui Simion?…

— Din cauza lui Simion, şi-a lui Anton, adăugă Ghiura, acum încet de tot. Ştiţi? Amândoi… ne-au scăzut foarte mult frecvenţa. Noi ne luasem obligaţia s-o avem sută la sută. Şi a scăzut de… de nu ştim ce să ne mai facem… zise el jalnic. Aşa… ce fel de fruntaşi mai suntem? Poate faţă de ceilalţi… dar faţă de noi înşine…

— În plus avem notele scăzute ale lui Simion, la unele materii, ca la Fizică, pe trimestrul al treilea, dar mai ales notele rele ale lui Anton… Anton cel puţin este pe primele două trimestre în situaţie de repetent. Câtă vreme vom avea o asemenea situaţie, nu meritǎm steguleţul de fruntaşi… Credem că sunteţi şi dumneavoastră de acord… mai rosti demn Ionică Medrea, şi în calitatea lui de preşedinte al unităţii, şi în aceea de membru al detaşamentului întâi, întorcându-şi capul de la doctor la doctoriţă şi invers.

Doctorul se lăsase sfârşit în fotoliul său cu spătarul larg. Ochelarii îi lunecaseră pe şaua nasului, până aproape de vârf, făcându-l să pară mai bătrân decât era. Numai cu degetele lungi şi fine bătea nervos în cristalul biroului.

— Aveţi dreptate… zise mama lui Simion. Aveţi perfectă dreptate. Bine aţi făcut că aţi venit la noi. Mai aflaserăm şi înainte unele lucruri de la tovarăşul profesor Oarcăşu şi de la tovarăşul

director Aron Dobândă. L-am certat pe Simion al nostru, l-am sfătuit. Ne-a promis că o să se îndrepte, dar nu ştiam că nu s-a ţinut de cuvânt, că ne-a minţit. Şi noi suntem vinovaţi că nu l-am controlat…

Prin geamul larg deschis pătrundea aerul rece al serii, umflând perdelele şi mişcând firele de păr cărunt de pe ţeasta cam pleşuvită a doctorului.

— Şi cu steguleţul cum a rămas? îi întrebă el pe pionieri.

— A rămas ca totuşi să-l câştigăm! îi spuse Mihaela cu hotărâre. A rămas să lărgim întrecerea între toate detaşamentele. Şi să-l meritäm cu adevărat. Termenul este sfârşitul anului. Dar pentru asta… înţelegeţi şi dumneavoastră…

— Înţeleg… înţeleg… se întunecă doctorul. Trebuie neapărat să-i îndreptaţi pe cei doi băieţi… Altminteri nu se poate…

— Da, luă cuvântul din nou Ghiura. Şi tovarăşul instructor Oarcăşu, şi tovarăşul instructor superior Gabriş ne-au sfătuit să-ncepem cu Simion.

— Şi aţi venit să ne cereţi ajutorul? glăsui doctoriţa.

— Da… da… se repeziră toţi copiii.

— Ei bine, nu ştiu în clipa asta ce am putea să vă răspundem… suntem năuciţi. Lăsaţi-ne să ne gândim astă-seară, şi mâine, tot pe la ora asta, veniţi din nou să hotărâm ce vom face… O să am grijă să nu fie Simion acasă… îi asigură doctorul.

— Lasă, nu ai tu grijă, se încruntă doctoriţa. Are el singur… Mereu întârzie seara Simion al nostru, pe la Anton şi nu ştiu mai pe unde…

Doctorul îşi bătu iar genunchii cu palmele:

— Ce-or tot vorbi? Numai că, lasă, vom lecui şi boala asta…

Pionierii se ridicaseră.

— Atunci pe mâine-seară!…

— Mâine-seară…

— Şi nu vă supăraţi…

— Da’ cum!… Vă mulţumim că aţi venit…

Ieşiră şi o luară pe şosea la vale.

Trecură de casa pionierilor, cu parcul ei umbros, ajunseră la uliţa care coteşte la dreapta, spre valea râului Făgeţica, ale cărui bolboroseli se auzeau limpede din acest loc.

Aici, pe uliţa ce duce spre valea Făgeţica, se găseşte şi casa pădurarului Muşat, tatăl lui Anton, şi, cum treci de ea, e şi bordeiul babei Şomoroaga, fosta vrăjitoare a satului, bătrâna care-l creşte pe Marin.

Pionierii priviră lung, din trecere, de la cotitură, pe uliţă, doar, doar i-or zări pe Simion sau pe unul dintre ceilalţi doi, dar nu văzură pe nimeni.

Începură să se despartă, urându-şi unul altuia noapte bună, şi fiecare dintre ei se îndreptă grăbit spre casa părintească.

Mihaela mai merse o bucată de timp numai cu Melania; dar curând se despărţi de ea, şi porni singură mai departe. Casa părinţilor săi – brigadierul de la cultura de cartofi, Mihail Roman şi zootehniciana fruntaşă Fulvia Roman — este în partea cea mai de jos a satului, într-un loc cu totul opus celui unde se află casa Şerb.

Miresmele liliacului, care înflorise în tot satul, erau mai îmbătătoare după lăsatul serii.

Vântul începuse să poarte cu el, din valea Făgeţicăi, puful alb al plopilor, împrăştiindu-l peste acoperişuri şi prin ogrăzi.

Cosiţele Mihaelei erau împodobite cu stropi de puf alb. Ea nu ştia că este astfel împodobită. Deodată, privind spre cernerea aceea tăcută, în lumina lunii, înţelese şi începu să râdă.

Râsul ei sună ca un clinchet de clopoţel, spărgând în cioburi tăcerea serii.

Se apropiase de casă.

Din poartă, tatăl fetei, Mihail Roman, care o aşteptase, cercetând mereu şoseaua, în toată lungimea ei, o întrebă:

— Ce e cu tine, Mihaela, de ce-ai întârziat atâta? Nici nu ştiam unde te putem căuta…

Glasul îi suna îngrijorat.

— Mama îşi făcea fel de fel de gânduri, continuă el.

Mihaela îi sări de gât şi-l îmbrăţişă:

— A fost o hotărâre pionierească luată pe negândite, tată. Iartă-mă, nu o să se mai întâmple niciodată. O să vă povestesc totul, şi o să-mi daţi dreptate…

Luându-şi de braţ tatăl, Mihaela intră în casă.

Bunica pregătise cina; dar nimeni nu se apucase să mănânce. O aşteptaseră pe ea, neliniştiţi, căci nu ştiau unde se află.

Se aşezară în jurul mesei. În timp ce îşi sorbeau cafeaua cu lapte, turnată de bunica din ibricul pe care sunt pictaţi nişte fluturi verzi şi roşii, şi mama le întindea felii mari de pâine cu unt, Mihaela le povesti ce se întâmplase în ziua aceea, întâi la şcoală, şi pe urmă, cum merseseră o delegaţie de pionieri la doctorul Şerb acasă.

— Aţi făcut bine ce-aţi făcut, încuviinţă tatăl, după ce ascultă cele povesnte de Mihaela. Pe doctorul Şerb noi tot satul îl iubim. Şi soţia sa este la fel. Amândoi au venit de la Timişoara, fiindcă au auzit că aici este nevoie de medici. Soţia doctorului, fiică de ţăran, dintr-un sat din raionul vecin, munceşte din răsputeri pentru colectiva noastră. Întreaga zi îi vezi pe drumuri pe amândoi, sau la spital, sau la circumscripţie. Aşa sunt ei, inimoşi nevoie mare… inimoşi, cum nu se află. Mă miră numai cum de a ieşit aşa băiatul…

— Au caii aceia mititei, de munte, albi, pătaţi cu cafeniu. Încalecă pe ei şi pornesc… râse subţirel bunica, trăgând broboada neagră de lână sub bărbie. Când sunt pe la Fundăţica, când pe munte. Nu pregetă niciodată…

— Neobosiţi şi buni oameni! zise şi mama, sprijinindu-şi capul în palmă, privind spre fata ei, şi compătimindu-i în gând pe cei doi doctori care aveau un asemenea băiat.

Cina se terminase. Tatăl se sculă primul de la masă. După aceea se ridicară şi ceilalţi. Ultima fu Mihaela, aşa cum cer bunele obiceiuri ale satului Rumeioara.

Tatăl îşi puse mâna lui lată, bătătorită de muncă, pe fruntea Mihaelei, şi ea îşi ridică ochii cu încredere. Înţelese că tatăl mai are să-i spună ceva.

— Cu toate astea, îi recomandă el, vreau ca altădată să găseşti vreun mijloc, bunăoară să trimiţi pe un alt copil la noi şi să ne dai de ştire că întârzii, ca să nu se mai frământe atâta mama şi bunica din pricina ta. Altfel ai să ajungi să semeni şi tu cu Simion…

Mihaela sări pe vârfurile picioarelor şi-l sărută din nou pe tatăl său, pe obraz:

— Îţi făgăduiesc, tată, şi-ţi mulţumesc că m-ai iertat. Şi ţie, mamă, şi ţie, bunicuţo, pentru cină.

O sărută şi pe mama ei, îi sărută mâna zbârcită a bunicii, căreia, cum sunt bunicile, îi lăcrămară numaidecât ochii. Şi, urmărită de privirile tuturor celor dragi, intră în camera ei, unde patul era făcut, geamurile larg deschise, şi prin ele se vedea luna, ca un balon de aur, legănându-se între ramurile plopilor de pe malurile Făgeţicăi.

În depărtare, muntele îşi clătina frunzişurile şi îşi suna izvoarele, asemeni unei uriaşe orgi naturale, pe care o acompaniau, ziua şi noaptea, când ciripitul păsărelelor, când zumzetul şi foşnetele gâzelor.

După ce privi un timp visătoare la geam, gândindu-se la tot ce se petrecuse, Mihaela închise ferestrele, lăsând numai o crăpătură, prin care să pătrundă o şuviţă de aer rece în odaia ei. Sări în pat, se înveli până la gât cu pătura şi adormi numaidecât.

Puţin timp după aceea, bunica întredeschise uşa şi se uită în încăperea mică şi albă a fetei. Însă Mihaela dormea, respirând liniştită, cu faţa întoarsă spre fereastră.

Bunica se apropie tiptil, îi trase pătura mai bine la gât şi şopti cuiva care o aştepta afară, probabil unuia dintre părinţi:

— A adormit mititica. S-a zbuciumat mult astăzi… cu Simion şi cu Anton al lor. Nu-şi poate vedea fata de ale ei, trebuie să se ocupe şi de alţii… S-a schimbat lumea, zău aşa…

Se auzi un râset. Persoana care era afară, mama sau tatăl Mihaelei, râdea încet de supărarea bunicii.

Pe masă, geanta fetei, cu toate cărţile şi caietele înăuntru, era pregătită pentru dimineaţă, numai să fie luată subsuoară şi purtată până la şcoală.

Luna se răsfrângea la ceasul acela în oglindă, scăldând-o într-o lumină sidefie.

Liniştea era deplină.

Numai ceasul cu clopot, din turla de la casa pionierilor, bătu rar şi puternic de zece ori, cu sunetul răsfrânt în ecouri de munte.

— Ce târziu s-a făcut! şopăcăi bunica din vârful buzelor, şi ieşi pe nesimţite din odaia fetei.

SIMION E HOTĂRÂT SĂ SE RĂZBUNE

După ce plecară pionierii, pe care-i conduseseră până la poartă, doctorul şi doctoriţa Şerb se întoarseră în casă, amărâţi.

Intrară în sufragerie şi se aşezară la masa mare, ovală, din lemn de nuc, acoperită cu pluş roşu.

Mereu ocupaţi, până seara târziu, cei doi soţi şedeau destul de rar să cineze împreună.

De faptul acesta profita în ultima vreme Simion şi întârzia seara prin sat, împreună cu cei doi prieteni ai săi.

Doctorul îşi scoase luleaua din buzunarul de la piept, o îndesă cu tutun „Matelot" şi începu să pâcâie uşor printre buze, răspândind în odaie un fum gros, cu miros plăcut de miere şi smochine.

— Cum am ajuns cu băiatul nostru aici? se adresă doctoriţa soţului său.

— Am avut prea multă încredere în el, asta este!… îi răspunse doctorul. Şi Simion n-a ştiut să se folosească de încrederea noastră. I-am povestit doar câte piedici a trebuit să învingem noi, ca să putem studia: tu, ca fiică de ţăran, îngrijind copiii bogătaşilor din Cluj, spălându-le şi călcându-le rufele. Eu, ca fiu de muncitor cizmar din Timişoara, reparând pantofii colegilor cu stare, îndurând de atâtea ori foamea şi frigul. Şi ne-am gândit că fiul nostru, cunoscând toate aceste greutăţi prin care am trecut noi, şi văzând de ce condiţii are el astăzi parte, îşi va da singur seama cum trebuie să se poarte… În loc de asta, uite!… şi doctorul îi arătă soţiei sale pendula din perete. Băiatul nostru nu ne onorează nici măcar să vină la cină…

Tuşa Lixanta, îngrijitoarea casei doctorilor Şerb, mulţumită că-i vede pe amândoi soţii o dată la masă, intră în sufragerie cu o tavă pe care se găseau, rânduite în farfurii, friptură rece de pasăre, ouă fierte tari, caşcaval şi, într-un ibric, ceai de tei. Ceaiul de tei era slăbiciunea cea mare a doctorului, şi cu această băutură aromată îşi încheia el cina în fiecare seară.

În timp ce tuşa Lixanta punea farfuriile pe masă, ajutată de doctoriţă, se auzi uşa de la intrare şi, după câteva minute, în sufragerie îşi făcu apariţia Simion.

Simion era un băiat zvelt şi muşchiulos, cu părul auriu. Purta pe el un flanel moale, strâns pe talie,

din lână toarsă în casă, şi care îi venea foarte bine, scoţându-i în evidenţă statura de sportiv.

Ochii săi cercetau bănuitori mai ales pe doctorul Şerb, care îşi sorbea ceaiul, fără să-l întrebe nimic, având însă pe chip ceva neobişnuit, un fel de umbră, pe care nu i-o mai văzuse Simion până atunci niciodată.

Băiatul se aşeză la masă, şi tuşa Lixanta îi puse şi lui dinainte o farfurie cu carne şi ouă şi un pahar cu ceai.

Mâncară în tăcere.

Simion ştia ceva.

Aflase de vizita pionierilor şi nu deschidea gura. Aştepta să vadă ce se întâmplă, dacă o să-i spună ceva doctorul sau nu.

Taina i-o destăinuise Aurel, nepoţelul mătuşei Lixanta, care locuia împreună cu ei.

Când intrase pe poartă Simion, Aurel îşi îngrijea ariciul, pe care şi-l ţinea într-o îngrăditură de nuiele. De fapt, îşi căutase de lucru prin curte numai ca să-l poată aştepta pe Simion.

— Simioane, îl vestise el tainic – mândru că-l poate servi pe băiatul doctorului la care ţinea foarte mult, pentru că şi Simion îi făcea jucării, îl trăgea iarna cu sania şi îl învăţase chiar să meargă pe nişte schiuri mititele – au fost la noi, până adineauri, o mulţime de pionieri. A fost şi Ionică Medrea…

— Unde? Aici, acasă? rămase, pentru o clipă, Simion cu gura căscată.

— Aici acasă… Da… Au stat cu tatăl tău în birou. Au vorbit şi cu mama.

Aurel văzuse totul pe fereastră. Auzise. Dar nu înţelesese mare lucru. Totuşi ceva îi fusese clar.

— Ziceau că ai fugit azi de la şcoală… că fugi mereu… O să te certe tatăl tău, să vezi…

— A fost şi Mihaela? mai vru să ştie înainte de orice Simion.

— Şi Mihaela… şi Livia… şi Melania… îi destăinui Aurel. Şi alte fete… şi alţi băieţi…

— Bine, făcu Simion pe liniştitul faţă de Aurel, cu toate că în realitate se cam speriase. Îţi mulţumesc că m-ai anunţat… Acuma lasă-mă… Du-te în odaia ta…

Băieţelul intră, dar Simion mai rămase câteva clipe la uşă, cumpănind cum trebuie să procedeze, în cele din urmă îşi făcu curaj.

„De ce să mă sperii? Nu a venit şi tovarăşul diriginte la tata, acum vreo două săptămâni, cu chestia asta, cu absenţele şi cu scăderea nivelului la învăţătură? Şi nu s-a întâmplat nimic. Tata este prea ocupat. Nu are el vreme să şi-o piardă cu mine. El, cu bolnavii lui, cu… ridicarea sanitară a satului… I-am îndrugat ceva, acolo. Şi el, cu teoria lui, că omului trebuie să-i acorzi încredere, mi-a recomandat să mă îndrept. Şi asta a fost tot. Aşa o să fie şi acum, iar mama…”

Simion se destinse şi chicoti: „Mama e… cu vacile şi oile gospodăriei colective… cu igiena la păsări… şi altele din astea… Lasă că ştiu eu să mă descurc şi de rândul acesta. La urma urmelor, clasa o trec promovat, chiar dacă n-o să am note mari la toate obiectele. Pe urmă, eu mă fac doctor la oraş. Mai e o lună şi ceva şi plec la Timişoara, la şcoala medie. Şi… se încruntă el puţin – nici în vacanţă nu mă mai întorc. M-am săturat de satul ăsta, pe care-l cocolesc atâta, de parcă ar fi Clujul sau Timişoara, sau chiar Bucureştiul; m-am săturat şi de gospodăria lor colectivă, pentru care se omoară atâta detaşamentul nostru, imitându-i, bineînţeles, pe cei mari… M-am săturat de toate…"

Cu vorbele acestea în minte, apăsase pe clanţă, intrase în antreu şi, pe urmă, în sufragerie.

Intrând în sufragerie, privise la ceas şi cugetase că totuşi întârziase prea mult la Anton, unde împreună cu Marin jucaseră moara, cu boabe de fasole şi de porumb. Îi bătuse Marin pe amândoi. Le luase – lui Anton doisprezece lei şi lui Simion douăzeci şi trei.

Mereu îi bătea Marin la moară şi le lua banii la amândoi.

„La de-astea e foarte priceput Marin, mai socoti Simion. El nu mai merge la şcoală, dar nu e prost de loc. Ştie atâtea lucruri! Dacă vrea, te bagă şi te scoate oricând din cofă, cum spune tuşa Stanca, îngrijitoarea şcolii, despre el.“

Ceea ce îl nelinişteşte totuşi, pe când îşi mănâncă friptura rece de pui, este că tatăl său – altminteri vorbăreţ şi vesel, şi căruia îi plăcea să povestească la masă fel de fel de întâmplări şi să arate fel de fel de soluţii găsite pentru lecuirea bolnavilor săi – acum tace.

Şi-a băut ceaiul de tei. Fumează o altă pipă, şi tace.

Mai curios este că şi mama tace.

Nici lui nu-i spun vreun cuvânt. Nici între ei nu-şi vorbesc. Iar mama şi tatăl lui se înţeleg atât de bine! Când se întâlnesc şi stau de vorbă împreună, răspândesc numai voie bună. Şi acum tac… De ce nu-l întreabă nimic? Ei ştiu că a lipsit de la şcoală! De ce măcar nu-i fac o observaţie cât de mică?

Simion gândeşte că totuşi, de data asta, se pare că lucrurile stau mai rău decât rândul trecut, când a venit tovarăşul diriginte la ei.

Ceasul a bătut nouă şi jumătate. Cina s-a terminat.

Simion se ridică de la masă:

— Eu mă duc să mă culc… Noapte bună

— Noapte buna! se aude glasul îngheţat al doctorului. Însă vreau să ştii, Simioane, că mâine viu la şcoală, să-ţi iau notele şi absenţele nemotivate. După aceea vom avea de discutat mai amănunţit o anumită problemă…

Mama se uită spre băiat cu o privire dojenitoare, şi Simion bagă de seamă că ochii ei sunt puţin înceţoşaţi de lacrimi.

Ca şi cum totul ar fi fost în cea mai deplină ordine, Simion îi răspunse, însă cu un glas pe care îl simţi că nu e al lui:

— Bine, tată… Vino…

Tuşa Lixanta, la auzul acestor cuvinte, se opri în uşă, cu mâinile amândouă împreunate. Acesta este gestul ei când se miră mult de ceva. Se uită nedumerită la doctorul Şerb, atât de tăcut astă-seară, şi la lacrimile din ochii soţiei sale.

Simion ieşi.

Din odaia lui priveşte acum pe fereastră, spre partea de jos a satului, unde ştie că este casa Mihaelei. Ameninţă cu pumnul într-acolo: „Degeaba. Tot ce faci e degeaba… Nu mă sperii de tine. Să ştii… să ştii… Poţi să mai vii de zece ori la tata… şi la mama…“

Prin minte îi trecu chipul înlăcrămat al mamei. Un moment se înduioşă. Dar imediat se înverşună din nou pe Mihaela: „Din cauza ta m-au criticat în adunarea de detaşament… Şi pentru că m-au criticat, am lipsit azi din nou de la şcoală, îşi căută el o scuză. Şi tot tu vii să mă reclami părinţilor? Lasă că te-nvăţ eu minte… Trebuie să găsesc, împreună cu Anton şi cu Marin, ceva, să-ţi vin de hac… să te fac de râs… să te saturi să mai iei locul băieţilor ca preşedintă în detaşament. Am să mă răzbun pe tine şi… prin tine… pe tot detaşamentul, care te-a ales în locul meu. Lasă c-am să văd eu ce-i de făcut!“

Mai făcu o dată cu pumnul spre locul unde ştia că este casa Mihaelei. Se întoarse de la fereastră, îşi aprinse lămpiţa de pe măsuţă. Cărţile erau în faţa lui învălmăşite. Se aşează la măsuță și ăși căută temele : a doua zi trebuia să fie ascultat. Începu să citească. Dar literele îi scăpau de sub ochi, ca nişte şopârle. Privi harta. Liniile parcă se răsuceau, şi nu putea să se concentreze câtuşi de puţin.

Îşi sprijini obrazul în palmă şi, ca pe o pânză de cinematograf, îşi revăzu şi el în minte ce făcuse în ziua aceea.

De dimineaţă se sculase cam târziu.

Tatăl şi mama erau plecaţi încă din zori, mama la sectorul zootehnic al gospodăriei colective, tatăl,

ca să îngrijească pe ciobanul de pe munte.

Tuşa Lixanta îi adusese ceaiul în sufragerie.

— Simion, ai să întârzii de la şcoală, îi atrăsese ea atenţia Am văzut-o adineauri pe Mihaela întorcându-se de la moş Laurenţiu. Tu nu pleci?

— Plec imediat, mătuşă, îi răspunsese el, şi, în gând, îşi adăugase: „Tot Mihaela… Mihaela… M-am săturat să mi se tot dea Mihaela ca exemplu.. O urăsc… o urăsc”…

Îşi îndesase pe cap şapca, fiindcă sus, pe munte, unde avea el intenţia să chiulească, este foarte rece îşi luase şi ghiozdanul, dar fără să pună înăuntru nicio carte. Îşi luase ghiozdanul mai mult ca să aibă unde să vâre vreo pasăre, dacă s-a prins în curse, vreo şopârlă fără coadă, pietre colorate sau flori. Şi apoi, ca să creadă lumea care-l vede pe şosea că merge spre şcoală.

Se dusese apoi în sufragerie şi îşi băuse ceaiul, stând în picioare, lângă masă.

Mai ascunsese două felii de pâine cu dulceaţă, puse una peste alta, ca să nu-i murdărească ghiozdanul.

A ieşit pe poartă şi a luat-o întâi cuminte, la dreapta, ca şi cum s-ar fi dus, ca toţi ceilalţi copii, la şcoală.

Dar cum a ajuns la cotitură, a şi ţâşnit, cu pas întins, pe uliţa ce duce către valea Făgeţicăi.

Uliţa este destul de largă, nu cum era înainte, căci are acum casele aliniate, ca nişte soldaţi la paradă. Casele sunt aproape toate noi, învelite cu ţiglă roşie, şi cele mai multe au deasupra prăjini, de care sunt prinse antenele de radio. Ultima, pe stânga, este casa pădurarului Muşat. Casă din cărămidă, cu pridvor înalt şi cocoşel de vânt, făcut din tablă vopsită cu verde pe creasta acoperişului. De departe casa se vede arătoasă, însă când te apropii vezi că este neîngrijită, că îi lipseşte o mână cu dragoste de gospodar.

Pădurarul lipseşte cu săptămânile. Anton mamă nu are. Mama lui e plecată în satul vecin, Siliştea.

S-a despărţit de tatăl său. Şi Anton e singur. Iar Anton e foarte neglijent. Cum e la şcoală, aşa e şi acasă. Pe primele două trimestre e corijent la trei materii.

La adunarea pionierească, alaltăieri, i-au… judecat pe amândoi. Pe Anton că nu învaţă şi se poartă urât cu fetele – pe Melania, preşedinta lui de grupă, a insultat-o rău; şi că strică bunul obştesc: zgârie băncile şi pereţii. Şi pe Simion, că lipseşte, nu ia parte la nicio acţiune pionierească şi… dispreţuieşte satul şi gospodăria colectivă.

Pionierii l-au criticat aspru de tot. Mai ţine şi acum minte cuvintele lor:

— Simion se laudă că vrea să se facă medic de oraş, nu ca tatăl lui, de… ţară. Şi că are o mătuşă la Timişoara, pe… tanti Laura, sora tatălui său, care îi va dărui casa ei, şi el o să fie grozav… De asta pretinde că nu ia parte la acţiunile noastre. Mă rog, n-are decât să plece unde vrea, ziceau ei. Nu este nimeni silit să rămână aici. Dar Simion nu are dreptul să dispreţuiască nici satul şi nici gospodăria colectivă, unde lucrează părinţii şi fraţii noştri. Gospodăria au ridicat-o cu mâinile lor, şi nouă, celorlalţi pionieri din detaşament, ne este dragă, că şi noi vom munci odată aici…

Şi l-au frecat, şi l-au frecat… numai cu chestii dintr-astea.

— De fapt, în felul acesta, îşi dispreţuieşte chiar tatăl, care este medic de sat, l-a condamnat şi Ionică Medrea cu vorba lui rară şi pretenţioasă.

— Să-i fie ruşine, s-a repezit Ghiura, nestăpânit ca întotdeauna.

— O fi Timişoara frumoasă, cu străzi, cu tramvaie, cu săli de concerte, cum ne-o descrie Simion, dar e făcută de alţii, nu de el. Alţii au muncit ca Timişoara să ajungă atât de frumoasă, şi cine a muncit are dieptul să se bucure de ea. Noi vrem să facem ca prin munca noastră, când om fi mari, să ajungă şi satul nostru la fel de mândru ca

Timişoara, l-a împuns cu vorba şi Livia, preşedinta lui de grupă.

— Asta însă depinde de noi. Cu pionieri ca Simion, care dispreţuieşte satul şi munca în colectivă, nu o să ajungă niciodată astfel, s-a repezit în cele din urmă Eugen Melinte.

Mihaela la început a tăcut, însă Simion a simţit-o tot timpul sfredelindu-l cu privirea. Şi pe ea o urăşte cel mai mult. Anul trecut a fost el preşedintele detaşamentului întâi. Dar pionierii l-au criticat pentru lipsă de iniţiativă şi au ales-o anul acesta pe ea. Şi pe el nu l-au ales nici măcar preşedinte de grupă, un preşedinte de grupă oarecare… Au ales-o pe Livia. Au ales-o şi pe Melania. Numai fete. De ce numai fete? Mihaela le-a uneltit pe toate. E o prefăcută şi o vicleană.

Atâta a spus şi ea, la urmă, când să se termine adunarea şi s-au tras concluziile:

— Nu ştiu cine i-a băgat lui Simion fumurile astea în cap; dar trebuie să i le risipim…

Auzi? Să i le risipească! Cine? Ea? Dar cine este ea? Şi ce înseamnă fumuri? Anul trecut, pe vară, Simion s-a dus la mătuşă-sa, la Timişoara. Mătuşa Laura este sora tatălui său. Ea a fost măritată cu un negustor. Negustorul a murit. Tanti Laura nu are copii. Este singură. În schimb are o casă. Când tatăl şi cu mama sa au cerut să fie trimişi să muncească la sat, mătuşa Laura s-a împotrivit. De ce să plece din oraş? Îi era urât să rămână singură. Acum vrea să-l aducă pe Simion lângă ea. Să aibă măcar nepotul la Timişoara, dacă nu şi-a putut păstra fratele şi cumnata.

— Ai să te muţi la mine, îl mângâia ea pe Simion, în vara trecută, când se plimbau împreună pe stradă. Uite ce frumos este la oraş. Ai să te faci doctor şi ai să fii… un domn mare, aici, la Timişoara.

Lui Simion tare mult i-a plăcut oraşul, tanti Laura şi cuvintele ei. Astfel încât s-a hotărât. Va merge la oraş. Satul nu-l mai interesează. Şi, dacă

nu mai e nici preşedinte de detaşament, nu-l mai interesează nici atât. Pionierii nu-l iubesc? Nu-i mai iubeşte nici el.

Ce? Să ia parte la acţiuni în sprijinul satului şi al gospodăriei colective, ca să le facă glorie fetelor, Mihaelei şi Liviei? Nici nu se gândeşte la aşa ceva. El o să trăiască numai la oraş. Mai e puţin, şi o să plece pentru totdeauna din sat.

Singurul care-i dă dreptate dintre colegii săi de şcoală e Anton. Şi el are necaz pe fete. El are din altă pricină. Dar are. Nici el nu le poate suferi, nici pe Mihaela, nici pe Livia, şi mai ales pe Melania. Nu-l poate suferi nici pe Ionică Medrea, care este un bun preşedinte de unitate şi fruntaş la învăţătură pe şcoală, dar este plicticos ca o zi de ploaie, când eşti nevoit să stai în casă şi să priveşti pe geam, muşcându-ţi unghiile.

De asta se dusese Simion şi-n dimineaţa aceea la Anton.

El crezuse ca nici Anton, după critica făcută ieri în adunare, nu va merge la şcoală şi va rămâne acasă. Şi or să chiulească împreună pe munte.

Simion revăzu în minte cum a străbătut şoseaua grăbit, să nu întâlnească pe cineva cunoscut, şi s-a apropiat de casa de cărămidă a lui Muşat. S-a urcat pe pridvor şi a ciocănit cu degetul în fereastra înaltă, cu chenar verde:

— Antoane!

Din casă nu i-a venit niciun răspuns.

Simion şi-a întărit vocea şi a bătut cu pumnul în uşă:

— Antoane!… Măi Antoane! N-auzi?… Deschide…

Iar nu i-a răspuns nimeni.

„Să ştii că s-o fi dus prostul la şcoală!“ şi-a spus Simion, strâmbându-şi buzele. Ori poate o fi la baba Şomoroaga. S-o fi dus la Marin…“

Pe potecuţă-n jos, pe partea dreaptă, se lasă într-o rână căsuţa Şomoroagii, clădită din lemn şi dată

cu humă pe dinafară, învelită cu şindrilă neagră, pe jumătate putrezită.

Este cea mai veche casă din tot satul. Dar cine s-o repare? Marin, nepotul Şomoroagii? Marin este un leneş şi jumătate. Are cincisprezece ani, dar nu a terminat decât clasa a cincea, cu chiu, cu vai, căci a rămas mereu repetent. Profesorii l-au adus cu sila la şcoală în fiecare an, şi tot în fiecare an el s-a retras, a fugit sau a rămas repetent.

L-au înscris şi anul acesta, dar degeaba. Şcoala are un cămin pentru copiii din cătunele învecinate. L-au internat în cămin. Dar a fugit şi de-acolo, şi s-a întors în casa Şomoroagii.

Şomoroaga are o pensie de pe urma unui fecior al ei, care a murit în ultimul război monaial. Şi Marin i-o mănâncă. Mănâncă fără să muncească.

Nu au avut ce-i face şi nu au putut să-l schimbe până acum nici profesorii, nici pionierii, nici chiar tovarăşul Tiberiu Rusu, secretarul de la U.T.M., care se ţine mereu de capul lui.

Simion, văzând că nu-l găseşte pe Anton la el acasă, s-a îndreptat către căsuţa fostei vrăjitoare a satului.

Pădurea se iveşte, de lângă căsuţa Şomoroagii, ca un zid negru şi răcoros, învăluită în frunzişul verde închis, mustos şi plin de cântecele miilor şi zecilor de mii de păsărele, ce vieţuiesc înăuntrul ei.

Este mândria Rumeioarei.

Ca un covor înalt şi viu de fagi, de mesteceni, de vinăriţă şi, mai în sus, de brazi şi de molifţi, pădurea vine de departe, de peste munţii care se saltă în spatele Lăţosului ca nişte umbre cenuşii. Se saltă alene peste văi. Învăluie în desişurile ei muntele Lăţosu şi se coboară, plină şi bogată, până în podişul cel mănos al Rumeioarei.

Un fag, semănând cu un om ce îşi ţine braţele încrucişate la piept, se apleacă peste căsuţa Şomoroagii, parcă ar vrea să o apere de frig. Un horn mic şi turtit, de tablă ruginită, răsare din acoperişul de şindrilă.

— Marinee!… Măi Marine!… a început să strige şi aici Simion, din tufele de bozie, care mărginesc ograda babii.

Dar nici de data asta nu a primit vreun răspuns.

„Ce naibilor, au plecat toţi de-acasă?“ s-a întrebat el, privind cu atenţie ferestruicile de la căsuţa babii Şomoroaga.

— Mătuşă!… Hei, mătuşă! Nici dumneata nu eşti acasă?

A sărit pârleazul scund de lemn dintre bozii şi s-a apropiat de căsuţă. Nimic şi iar nimic.

„Poate or fi plecat amândoi!“ şi-a spus Simion şi şi-a făcut socoteala: „La stâna Oişorului nu cred să se fi dus, că abia acum vreo patru zile l-au prins ciobanii pe Marin la furat caş. Pe Făgeţica, la pescuit, nu au plecat, că uite undiţa ici, sprijinită lângă uşă. Încolo, unde? La Izvoarele, la peşteră, trebuie să fi plecat, să vadă cursele, dacă nu s-au prins în ele niscai păsărele. Ia, hai, s-o iau şi eu spre peşteră. Acolo îi găsesc cu siguranţă.”

La drept vorbind, ceea ce nu ştia Simion era că baba Şomoroaga fusese acasă. Şedea în dosul casei pe un scăunel şi-şi mulgea capra. Avea o capră cenuşie, cu ochii puţin încrucişaţi şi o bărbiţă galbenă, care behăia într-una, parcă era bolnavă. Îl auzise pe Simion când îl strigase pe Marin, dar nu-i răspunsese.

Avea necaz pe Simion, pentru că era băiatul doctorului, deşi doctorul o îngrijea şi pe babă, iar oamenii din sat râdeau:

— Bine, babă Şomoroaga, înainte ziceai că ne vindeci dumneata pe noi de toate boalele, cu coadă de şarpe pisată, cu supă de păr de broască, şi acum te duci să te-ngrijească doctorul?…

Baba îşi înghiţea în ea veninul, dar blestema în gând.

— Să fie… şi să s-aleagă de doctor!… mormăia ea. Că dacă nu venea el, eu eram doftoroaia satului. Ce bine-mi mergea, şi nici nu mai râdeau oamenii de mine. Ce bine câştigam!…

Avea necaz pe doctor, avea necaz şi pe Simion, căci era fiul lui.

De aceea, privise numai din dosul casei, ţinându-şi capra de bot, să nu behăie, şi urmărise pe Simion, care se urca, spre Izvoarele, ca să-i găsească pe Marin sau pe Anton, sau pe amândoi împreună.

Simion cunoştea bine poteca pe care urcau ei, când se duceau la Izvoarele.

Din colţul casei, baba mai făcuse în urma lui Simion semne cu toiagul spre pământ, rotindu-l mărunt-mărunţel, blestemându-l pe băiat să cadă neapărat, în ziua aceea, în vreo prăpastie din munte şi să piară.

Însă Simion nici habar nu avea de blestemele babei Şomoroaga, şi mergea liniştit înainte.

Poteca era umedă. În timpul nopţii plouase. Aşa cum e la munte: aci se înseninează, şi aci plouă.

Acele de brad, vechi, cafenii, care stătuseră în timpul iernii sub zăpadă, făceau să-i lunece mereu, din mers, când un picior, când celalalt.

O pitulice ciripea pe undeva prin pădure, cu sunete adânci ca de flaut.

Un pui de veveriţă ţâşni prin faţa lui, într-o fulgerare roşie de lumină. Simion se înfioră. În vremea asta încep mistreţii să gonească prin munte, schimbându-şi vizuinile de iarnă cu cele de primăvară.

Nici dacă te întâlneşti cu vreo ursoaică nu e bine, mai ales dacă are pui. Crede că îi sunt în primejdie puii şi te-atacă. Altfel trece liniştită prin pădure şi se preface că nu te vede.

Simion, privindu-şi ceasul de la mână, s-a gândit: „Acum se intră în ora a doua“.

Aveau la ora aceea Româna. Şi Româna îi plăcea mult. De Română îi părea rău. Româna se dă şi la absolvire, şi la admiterea în clasa a opta. Şi apoi, ce fel de doctor o să fie el, dacă nu va cunoaşte literatură? Mama şi tatăl lui iubesc literatura. Tatăl său are o mulţime de cărţi. Ştie pe

dinafară versuri. Recită de multe ori, seara la masă, din Coşbuc. Iar mamei îi place cel mai mult şi mai mult Eminescu. În închipuire o aude recitind:

Pare că şi trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.

„Cum a putut poetul să prindă atât de bine imaginea copacilor din pădure?“

Crengile pădurii fremătau, şi lui Simion îi făcea impresia că ele tresar, ca nişte fiinţe vii, sub cântecele păsărelelor, de care e plină pădurea.

Aici, la peştera Izvoarele, unde a ajuns Simion şi unde, de obicei, este locul de întâlnire al lui Anton şi Marin, nu se ştie de ce se strâng cârduri întregi de păsărele. Sunt fel şi fel de păsărele. Cele mai numeroase sunt cojoaicele. Pe urmă graurii, cu ochişorii lor mereu miraţi, cintezele gureşe, ciocănitoarele săltăreţe, grangurii cu penele lucitoare, mierlele, muscarii, pitulicile, hulubii sălbatici – gângurind ca nişte copii, turturelele – cu aerul lor visător, iar în amurg apar din frunzişuri privighetorile, cântând ameţitor.

Asta este împărăţia lui Marin. La şcoală nu vrea să meargă, de dormit doarme toată ziua, însă aici, în raiul păsărilor de munte, este în elementul lui.

Peste tot, în sat şi la şcoală, sunt puse placarde: „Ocrotiţi păsărelele din pădure’’. Dar el nu vrea să ştie de nimic. Prinde păsărelele. Are curse peste tot. Şi le vinde la oraş, în colivii de nuiele făcute de Şomoroaga.

Lângă fagul acesta gros este o piatră mare, şi sub ea îşi lasă băieţii biletele. Numai ei ştiu taina aceasta.

Simion s-a dus lângă copac, a dat piatra la o parte, dar sub piatră nu era niciun bilet. Chiar şi laţurile de prins păsărele erau la locul lor. Nu erau întinse.

Deci Anton şi Marin nu veniseră încă în dimineaţa aceea pe acolo.

Un cocoş de munte a dat un strigăt lung şi ascuţit şi a fâlfâit semeţ eu aripile trecând în zbor peste copaci.

De când voia Simion să prindă un asemenea cocoş de munte!

Nu avusese însă niciodată parte de o astfel de pradă.

Marin a prins. Numai că nu împreună cu ei. L-a prins el singur şi l-a mâncat împreună cu baba Şomoroaga, pe ascuns. Vânatul cocoşilor de munte este interzis în luna mai.

Simion s-a mai învârtit puţin prin poiana de la peşteră, şi nu ştia de ce să se apuce. Era singur şi îi era urât.

Deodată i-a venit un fel de silă pe el însuşi şi pe prietenii lui.

Ceilalţi copii se duc la şcoală. Învaţă bine. Profesorii sunt mulţumiţi. Instructorii de pionieri îi laudă. Şi el umblă lelea, fără niciun rost, prin pădure.

A scos totuşi un creion din buzunar. A rupt o bucăţică de hârtie din carneţelul pe care îl are întotdeauna la el şi a scris un bilet pentru ceilalţi doi, dacă ar mai fi trecut pe acolo:

„Am venit, dar nu am întins laţurile. Simion”.

L-a pus sub piatră. S-a mai plimbat puţin prin poiană şi s-a aşezat lângă un copac, într-un loc de unde se putea vedea şi valea Făgeţicăi, şi satul.

Aerul tremura uşor în lumina soarelui de primăvară, ca o apă. Un şoim se înşuruba în înălţime, deasupra satului, parcă voia să zboare până în soare.

Un brotăcel pictat cu punctişoare portocalii şi cu ochi galbeni-bulbucaţi se rătăcise până lângă el. Rămăsese caraghios, crăcănat şi sprijinit pe lăbuţele din faţă, privindu-l ţintă.

A clipit apoi din ochi şi s-a întors, împiedicându-se de un fir de iarbă. S-a răsturnat şi a ţipat: oac!

Speriindu-se de glasul lui ascuţit, şi-a repetat ţipătul: oac! oac!, adică: „Lasă-mă în pace. Să nu te atingi de mine. Mai bine du-te la şcoală, decât să umbli la ceasul acesta ca o haimana fără rost, prin pădure. “

Simion, crezând că înţelege ce spune brotăcelul, s-a supărat şi a aruncat cu o crenguţă în urma lui.

Acesta nu s-a mai văzut.

Probabil se ascunsese după vreo tufă sau poate numai după vreo frunză lată de brusture.

A privit cerul tremurător şi a simţit că îl apucă un fel de moleşeală. Ochii i s-au închis…

Deodată s-a trezit din somn.

A simţit că îl ia de pe la tălpi cu frig. S-s zgribulit şi şi-a strâns genunchii până aproape de gură, dârdâind.

„Ce oră o fi? S-a întrebat el. Oare o fi trecut Româna? A privit la ceas. A! Este ora a treia. Acum avem Educaţia fizică”…

A auzit tot atunci din depărtare nişte strigăte de copii, urmate de aplauze puternice. Pesemne acestea l-au trezit.

Şi-a făcut vânt de jos şi a început să îşi mişte braţele, rotindu-şi-le, să se încălzească.

A auzit din nou strigate şi aplauze.

Era limpede că strigătele şi aplauzele veneau de la şcoală.

Dar oare ce s-o fi întâmplat?

Ca să vadă mai bine, până în curtea şcolii, a început să se caţere pe trunchiul unui fag. S-a căţărat ca o pisică, până a ajuns pe o ramură de sus, care se clătina sub greutatea lui, aproape gata să se frângă.

În curtea şcolii a văzut steagul ridicat pe catarg, pionierii în careu, instructorii de pionieri şi oaspeţii.

Directorul şcolii era în mijlocul careului, lângă profesorul Gabriş şi Tiberiu Rusu, secretarul U.T.M.

Simion şi-a pus palmele streaşină la ochi.

În faţa frontului ieşise Mihaela şi raporta ceva instructorului superior de pionieri.

„Tot Mihaela!… Mihaela şi Mihaela!… Asta e. Ea trebuie să facă mereu mai pe grozava decât băieţii. Ea cu Livia, şi cu Melania, bineînţeles şi cu Ionică Medrea, care se ia după ele, şi cu Ghiura, şi cu ceilalţi, pentru că, vedeţi dumneavoastră, este conducere colectivă!… Şi fetele îi duc de nas pe băieţi, ba cu moş Laurenţiu, ba cu băiatul acela dintr-a cincea care şi-a rupt piciorul şi îl pregătesc ei acasă, ba cu curăţenia satului – ce le-o mai fi venit şi cu asta, să facă pe gunoierii satului! — ba cu colectiva: pomii, păşunile şi atâtea altele… Bine că se termină cu şcoala şi o să plec, să scap şi de detaşamentul ăsta… al fetelor, şi de Mihaela lor…“ şi-a spus Simion în gând, de acolo, din copacul în care se căţărase.

De jos se auzeau pionierii cântând un marş.

Pentru că văzuse destul şi mai mult nu îl interesa, a început să se dea înapoi, de pe ramura clătinătoare, pe care se aşezase, până a ajuns lângă trunchi. Şi-a lăsat precaut un picior pe o ramură mai groasă, de dedesubt. A vrut să cuprindă în braţe trunchiul fagului şi să alunece până jos. Însă, în aceeaşi secundă, a auzit o trosnitură suspectă într-un copac, nu prea departe de el.

„Ce poate să fie?“ s-a întrebat Simion, încremenind cu piciorul pe jumătate sprijinit de ramura aceea groasă şi cu ochii cercetând îngrijorat în toate părţile, să nu sară vreo fiară de undeva.

Gândul lui era mai mult la râs.

Privind atent, a zărit sărind, în partea cealaltă a poienii, dintr-un copac, o mogâldeaţă, fără să poată desluşi ce fel de fiinţă era.

„Să fie urs? a cugetat el. Nu se poate! Şi asta pentru simplul fapt că urşii nu sar. Ei se lasă moale la pământ şi seamănă cu nişte gheme mari de lână. Să fi fost totuşi râs! Râsul sare din copac altfel, ca pisicile, mlădios. Nici nu-l simţi când s-a repezit, şi l-ai şi văzut de gâtul unei căprioare, gata să-i sugă sângele fierbinte. Dar ce-o fi fost atunci?“

Pădurea era liniştită. Frunzele tinere ale fagilor sclipeau sub razele vii ale soarelui, ca şi cum ar fi fost lustruite cu ceară. Izvoarele care ţâşnesc din peşteră îşi sunau dulce şi melodios clopoţeii, grăbindu-se spre întâlnirea cu râul Făgeţica.

Atenţia i-a fost atrasă de un bărbat, în jurul a patruzeci şi cinci, cincizeci de ani, îmbrăcat în haine ţărăneşti, care se strecura printre copaci.

A mai auzit încă o bufnitură şi, în urma primului bărbat, s-a ivit altul, ceva mai vârstnic, foarte vânjos, pe cap cu o pălărie verde de vânător.

Aşadar ei fuseseră aceia care făcuseră zgomotul suspect. Nişte oameni obişnuiţi, şi nu nişte fiare, cum socotise el la început. Probabil, atraşi de gălăgia făcută de pionieri, se căţăraseră, la fel ca el, în copaci, să vadă ce s-a întâmplat la şcoală.

Pe el nu-l observaseră, fiindcă dormise la poalele copacului. Iar copacul era lângă un dâmb, acoperit cu tufe de păducel sălbatic.

Până atunci vorbiseră încet, să nu-i poată auzi nimeni, însă acum, încredinţându-se că sunt singur, vorbeau ceva mai tare.

—Ferenţ, i-a spus cel îmbrăcat în haine ţărăneşti bărbatului mai vârstnic, eu am să stau de pază colea, unde se vede poteca – şi-n jos, şi-n sus. Dacă vine cineva, te fluier ca un graur. E-n regulă?

— În regulă!

Bărbatul îmbrăcat în haine ţărăneşti vorbise ungureşte, însă copiii din satele unde trăiesc, alături de români, şi unguri sau germani, cunosc aceste limbi. Simion a înţeles cu uşurinţă cele rostite-n ungureşte.

La auzul, acestor vorbe, bărbatul vârstnic a-ntors capul, şi Simion i-a văzut faţa.

Avea un obraz palid, cu o dungă roşie pe frunte, o mustaţă fumurie, aproape albă, şi nişte ochi reci, albaştri, tăioşi şi umezi, ca ai şerpilor.

— Bine. Tu rămâi aici, i-a poruncit. Ai grijă să nu vină peste mine cineva. Sunt curios dacă a rămas cimentul neatins sau şi-au băgat boturile porcii ăştia de ţărani din Rumeioara. Pentru că pe-aici va trebui să pătrundem. Prin conac nu văd cum…

Cel tânăr i-a făcut cu mâna:

— Du-te… N-ai nicio grijă. Nu e nici ţipenie. Am cercetat eu bine peste tot…

Simion sta nemişcat pe cracă. Din locul unde se găsea, se vedea foarte bine peştera.

Când bărbatul mai vârstnic pătrunse în peşteră, Simion a văzut pereţii ei într-aurindu-se.

Desigur că acesta îşi aprinsese o lanternă, ca să poată găsi „cimentul”, despre care vorbise mai înainte.

Celălalt şedea pe o moviliţă, în locul unde se întâlnesc potecile, cea care vine din sus, cu cea care urcă de jos, şi privea mereu, când într-o parte, când într-alta, să nu-i scape nimic şi nimeni de pe munte.

Lui Simion inima i se făcuse cât un purice:

Ce-or fi căutând? Cine sunt oamenii aceştia? Şi dacă l-or vedea pândind de-acolo, de pe cracă, ce-or să spună? Că i-a spionat… că cine ştie ce…

S-a strâns şi mai mult în el.

Tocmai atunci, cel mai în vârstă a ieşit din peşteră.

— Ulpiule, a glăsuit el în româneşte, celui în haine ţărăneşti, stingându-şi lantern. Totul e în regulă. Curând putem intra.

Au pornit după aceea, amândoi, pe munte, în jos; dar nu pe poteca pe care merg toţi oamenii cinstiţi, ci în curmeziş, sprijinindu-se din mers de trunchiurile copacilor ce li se iveau în cale.

Cel vârstnic îi povestea ceva celui îmbrăcat în haine ţărăneşti, şi acesta râdea cu poftă.

Simion şi-a ascuţit urechile, să le poată auzi vorbele, dar vântul sufla dinspre munte spre sat şi le purta cuvintele într-acolo, încât nu a putut înţelege nimic

Primul lui gând a fost să se îndrepte spre peştera Izvoarele, să vadă ce căutase înăuntru bărbatul acela cu ochi de şarpe. Numai că l-a cuprins teama.

„Dar dacă oamenii aceia se întorc şi mă surprind? Şi dacă or fi nişte tâlhari? Or să vrea să mă omoare. Mai bine vin singur sau cu Anton, ori cu Marin, în altă zi, cu o lanternă, şi ne uităm pe îndelete. Oricum, curioasă întâmplare a fost aceasta. Ar fi poate bine să-i urmăresc!“

Cei doi o luaseră la vale.

Simion a sărit din copac şi s-a luat după ei. Însă nu i-a mai putut vedea.

Pieriseră între desişurile pădurii.

„S-ar putea să fie ascunşi pe după tufele astea, a socotit Simion. M-or fi văzut şi vor să ştie ce fac, dacă îi urmăresc cumva!“…

Aşa că s-a hotărât să se retragă şi să pornească şi el, pe potecă, spre stânga, la vale, către sat.

A mers ce-a mers, şi pe la jumătatea drumului spre sat, a auzit un glas răstit:

— Cine-i acolo, măi? Opreşte-te. Tu eşti, Simioane?

Şi în faţa lui s-a pomenit cu Marin, sărind dintr-un desiş de fagi, negricios la chip, sprâncenat, vioi, foarte înalt, cu părul ciufulit.

Ţinea în mână nişte bucăţi rotunde de fier unite între ele printr-o sârmă. Şi fiarele acestea aveau pe ele, bătute în nituri, un fel de pânze de ferăstraie, cu dinţi subţiri. Ceva, în orice caz, foarte curios.

Simion nu îşi mai putea lua ochii de la ele.

— Ce sunt astea, Marine?

Marin şi-a scuturat coama de pe cap şi a nechezat mânzeşte.

— De când le meşteresc eu, bădică!… Ascultă, bă, Simioane, da' ştii să taci?

Sirmon şi-a pus mâna pe inimă, în chip că se obligă, în faţa lui Marin, să fie mut ca peştele:

— Poţi să mă crezi. Am mai spus eu ceva când a fost vorba să păstrăm o taină?

— Nu! a recunoscut Marin. Aşa e. Ai tăcut şi când ne-am apucat de păsărele, şi când ne-am dus la peşti… Să taci şi-acum, că dacă nu… şi, ca să nu mai fie altă vorbă, Marin i-a arătat lui Simion pumnul noduros, în semn că asta îl aşteaptă, dacă o să deschidă gura, să-l dea de gol, în ce priveşte taina pe care avea de gând să i-o destăinuie.

— Uite, Simioane! i-a lămurit el. Am meşterit aici o cursă pentru căprioare…

— Căprioare? a icnit Simion. Păi, pentru asta se pedepseşte rău… Ne duce la miliţe. Nu ştii?

— Taci! Tu n-auzi? s-a repezit la el Marin şi l-a luat de guler. Să nu scapi o şoaptă.

Simion a deschis gura să-i răspundă ceva, dar şi-a închis-o repede la loc.

Faţa lui Marin, lucioasă, umedă de sudoare, cu ochii ca nişte tăciuni, părea de nerecunoscut, atâta lăcomie înfăţişa ;

— O să prindem căprioare, şi unele o să le vindem… iar altele o să le mâncăm…

Simion s-a scuturat să scape din mâna lui Marin.

— Ori eşti fricos? l-a săgetat acesta. Spune-mi şi mie dacă eşti fricos!

Simion a dat din cap că nu e, deşi Marin îl cam înfricoşa cu gesturile lui şi cu privirea lacomă pe care o avea.

— Ori, dacă eşti fricos, du-te şi joacă-te cu fetele, a mai rostit Marin şi a scuipat într-o parte, dezgustat.

Aceasta e de altfel insulta cea mai grea pe care o putea azvârli Marin unui băiat. Mai grea decât o înjurătură. Aşa încât Simion şi-a plecat fruntea, sub povara cuvintelor, în vreme ce Marin, izbind

cu cursa de prins căprioare într-un copac, a mai grăit furios:

— Hai, mişcă… mişcă… Poate te duci şi mă dai de gol: „Uite că Marin a făcut o cursă pentru căprioare… Prindeţi-l pe Marin, care mi-a fost prieten şi pe care eu vi-l vând. Pentru că aşa e Marin, prost şi bun cu noi toţi, prietenii lui. A mai păţit-o el şi cu alţii. A păţit-o şi cu mine acum…“

Când vorbea aşa, avea un fel de glas plângăreţ, pe care nu-l mai auzise la Marin.

Simion tăcea.

Pe urmă şi-a ridicat fruntea şi a spus:

— Tu ştii, Marine, că eu nu te dau de gol… Dar dacă ne prinde?

— Pe mine? s-a mirat Marin, scuipând în ţărână. Nu s-a născut ăla să mă prindă pe mine. Numai că tu eşti… domnişor, fecior de doctor, şi mori de frică. Eu ştiu să nu mă tem… De nimic nu mă tem…

— Aşa? s-a minunat Simion. Atunci vino să-ţi spun şi eu ceva.

S-au aşezat amândoi la poalele unui mesteacăn, a cărui coajă părea spoită cu var. Florile de sugel răspândeau în văzduh o mireasmă amăruie, ca de pelin. Petalele lor galbene sticleau printre tufele dese de feriguţe şi de părul maicii-domnului.

Simion şi-a scos şapca de pe cap şi şi-a şters fruntea îmbrobonită de sudoare.

Soarele îşi vărsa, printre frunze, razele sale înflăcărate, deasupra lor, făcând ca părul lui Marin să pară cioplit din abanos.

— Uite, să vezi… i-a povestit Simion lui Marin ce se întâmplase în dimineaţa aceea lângă peştera Izvoarele.

Simion credea că Marin o să rămână trăsnit auzind povestirea lui. A aşteptat un timp să vadă ce impresie a făcut asupra lui Marin. Însă acesta a început să râdă cu hohote şi l-a bătut pe umăr protector:

— Eşti fricos, Simioane, nu ţi-am spus eu! Or fi fost niscai ciobani veniţi să vadă peştera. Câţi nu vin „speţial” la Rumeioara, s-o vadă!…

— Dar vorbeau de ciment…

— Ei, de „ţiment“, „ţiment“, şi-a ieşit din sărite nepotul Şomoroagii. Oamenii cred că-n peşteră e „ţiment”, pentru că sunt ude pietrele… Lasă, că mâine mergem la peşteră şi ne uităm. Mai bine să vorbim de căprioare…

Simion a vrut să ştie:

— Unde vrei să le prinzi?

Ochii lui Marin s-au dilatat. Aproape pe şoptite i-a răspuns:

— În Poiana ielelor…

— Poiana ielelor, ai spus? Am mai auzit de poiana asta. Dar n-am fost niciodată acolo. Mi se pare că e-n fundul pădurii, pe valea Făgeţicăi.

—Acolo e, a râs Marin, arătându-şi dinţii şi măselele stricate. Acolo ies ielele seara dintr-un cotlon al muntelui şi joacă până dimineaţa. Căprioarele se adună să le vadă şi zburdă toată noaptea prin poiană, în jurul ielelor. Una o să se prindă, cu siguranţă, în cursa mea…

Simion ramase pe gânduri:

—Cine mai crede astăzi în iele? Ielele sunt numai o poveste. Ştiu asta de la mama!

— Asa? s-a ridicat Marin de la locul lui. Aşa crezi tu? Atunci eşti un prost. Bunică-mea, Şomoroaga, cum îi ziceţi voi, ştie mai bine. Ea poate face, Simioane, nişte vrăji… Dacă vrea, pe tine te preface în pisică, sau în căprioară, sau în ce vrea ea…

Simion a început să râdă acru:

— În pisică, măi?…

— Şi în pisică, dacă vrea… Aşa că vezi să nu mă superi, că o rog să te prefacă în pisică, sau mai bine, într-un şoarece!…

Marin vorbise atât de convins, încât Simion nu şi-a putut da seama dacă glumeşte sau nu.

Un nor verzui plutea pe cer, ca o plapumă întinsă. Din el au picurat câţiva stropi, care au sunat sec şi înfundat în ierburi.

Frunzișul copacului a început să şoptească neliniştit. Iarba s-a legănat uşor, de parcă ar fi voit să danseze. Un fluture a nins de sus şi s-a lăsat, cu aripile tremurânde, pe un zbârciog cu o pălărie latã şi vânătă, lângă o tufă deasă de păiuş.

—Să ne întoarcem acasă! a hotărât Marin, cu un ton care nu mai îngăduia nicio împotrivire.

— Să mergem! s-a învoit Simion.

Marin a pornit înainte, pe un drumeag ştiut numai de el, lăsând deoparte potecuţa ce şerpuieşte de la peştera Izvoarele până la şcoală şi scurtând mult distanţa până în sat.

Vântul sufla în urma lor, răscolind frunzele.

Şi acum, aşezat la măsuţa lui, în faţă cu cartea de Geografie, din care nu izbuteşte să înţeleagă nici măcar un singur rând, Simion îşi schimbă mâna pe care îşi sprijină capul.

Din sufragerie, mai aude încă glasul liniştit al tatălui şi zăngănitul farfuriilor și paharelor spălate în bucătărie de tuşa Lixanta.

Îşi mai aminteşte că după-masă imediat plecase la Anton, să-l întrebe de ce nu a chiulit împreună cu el la pădure şi s-a dus la şcoală.

Anton e un băiat foarte curios.

I-a răspuns scurt că aşa i-a venit lui poftă, să meargă la şcoală — şi s-a dus.

La întrebarea lui Simion, a consimţit însă să-i povestească cele ce se petrecuseră în cursul dimineţii la şcoală: cum au fost scoşi în careu pionierii; cum s-a citit scrisoarea muncitorilor din Cluj şi li s-au arătat maşinile de plantat cartofi, făcute din fierul vechi strâns de utemişti şi pionieri, în cinstea încheierii colectivizării.

— Grozave maşini! a spus Anton, cu ochii lucitori, pentru că slăbiciunea lui sunt maşinile; şi mai ales maşinile agricole.

Anton ar fi vorbit mai mult despre maşini, dar Simion l-a întrerupt şi l-a rugat isă-i povestească ce s-a petrecut mai departe, în curtea şcolii. Iar Anton, cu părere de rău, a părăsit discuţia despre maşini şi i-a arătat cum tovarăşul Tiberiu Rusu a vrut să dea, din partea U.T.M.-ului, un steguleţ detaşamentului fruntaş. Tovarăşul instructor superior Grigore Gabriş a recomandat, în acest scop, detaşamentul întâi, ca frumaş. Însă detaşamentul, după ce s-a sfătuit cu tovarăşul instructor Vasile Oarcăşu, a refuzat steguleţul, pe motivul… că „suntem şi noi doi, cu absenţe şi cu note rele, în detaşament", şi-a încheiat Anton, cu un ton rece şi indiferent istorisirea lui.

— Mihaela a raportat? Aşa e? l-a întrebat Simion, numai ca să se afle în treabă, pentru că era sigur de lucrul acesta, şi de altfel o şi văzuse pe Mihaela de pe munte, din copacul în care se urcase, când îşi dădea raportul în curtea şcolii.

— Mihaela! Cine alta? a pufnit Anton. Şi şi-a luat angajamentul ca până la sfârşitul anului să câştige steguleţul, în întrecere cu celelalte detaşamente.

— Ha, ha, ha!… a râs Simion. Şi-au luat angajamentul pe socoteala noastră? Sunt nişte caraghioşi. Noi să jucăm tontoroiul, ca detaşamentul să se umfle în pene de ce grozavi sunt ei…

— Şi mai ales Mihaela! a pufnit din nou pe nări Anton. Şi toate fetele ei… Pentru fete nici cel mai mic lucru nu-l fac…

— S-o creadă ei!…

— N-au decât să aştepte mult şi bine!…

Aşa s-au întrecut care mai de care, Simion şi Anton, astăzi după-masă, să-şi arate, unul celuilalt, că sunt decişi ca şi de aci înainte să facă numai ce le place, fără să ţină seama de detaşament.

Asta, până când a venit, la Anton acasă, şi Marin.

Marin, când a aflat de ce e vorba, s-a prins cu mâinile de pântece, atât de tare hohotea.

— Daţi-i naibilor, măi, cu prostiile lor! Parcă de mine nu s-au luat? Nu vin mereu?… Au venit şi directorul, şi profesorii, şi ăştia de la U.T.M. Până şi secretarul de la partid, din sat, Ţugui, a venit. Vedeţi ce… persoană importantă sunt? a desfăcut el mâinile spre Anton şi Marin, ea ei să se convingă ce fel de… persoană importantă este el. Numai că aşa cum au venit, aşa s-au întors. Apăi, că şi bunică-mea – Şomoroaga, cum îi ziceţi voi – îi ia la rost, de rămân cu gurile căscate. Lasă… lasă, că ştiu eu cum îi spuneţi, a urmat el, la încercarea băieţilor de a protesta, de formă, bineînţeles, că o numesc Şomoroaga pe bunica lui. Dar eu nu mă supăr…

La drept vorbind, Marin nici nu avea de ce să se supere pentru că băieţii o numesc Şomoroaga.

În sat, lumea aproape a şi uitat că bătrâna se numeşte Maria Şomoreanu şi-i spune: Şomoroaga. Aşa-i spun cei bătrâni, care o cunosc încă din vremea când era şi doftoroaia şi vrăjitoarea satului.

Copiii, auzindu-i pe cei bătrâni cum o numesc, îi spun şi ei la fel.

— „Să nu mai veniţi prin casa mea! o imită Marin, râzând, pe bunică-sa, cu glasul ei piţigăiat, când îi dă afară din casă pe cei care vin să-l ia pe el la şcoală. Nepotul meu nu are nevoie să-nveţe… să se ostenească… Are cu ce trăi!“… Şi ţipă la ei, şi-i împinge pe uşă, de nu mai răzbesc cu ea.

Simion şi Anton, ascultându-l pe Marin cum o imita pe bunică-sa şi-n vorbe, şi-n gesturi, dând cu toiagul în pământ şi tropăind mărunţel prin casă, au râs de n-au mai putut. Au râs de s-au înecat. Lui Simion au trebuit să-i aducă un pahar cu apă, ca să se liniştească de-atâta râs.

Dintr-o dată, Marin a schimbat însă vorba şi i-a întrebat:

— Măi, aveţi bani să jucăm moara? Ai adus bani, Simioane, că ieri mi-ai câştigat un leu, al

naibilor să fii, şi trebuie să mi-l dai-napoi…

Şi au jucat moara, au tot jucat, timpul a trecut iute.

Simion pierduse banii pe care i-a dat ieri mama, ca să-şi cumpere un pix, şi voia să şi-i recâştige.

Astfel s-a făcut că s-a-ntors acasă abia adineauri, când a aflat de la Aurel că au venit pionierii şi au stat de vorbă cu părinţii lui.

Încearcă iar să citească, dar nu poate-nţelege nimic. Se străduieşte degeaba.

În cap i se învălmăşesc întâmplările zilei: fuga lui de la ore, cele văzute la peşteră, discuţia cu Marin despre căprioare, adunarea de la şcoală, sosirea pionierilor la el acasă şi felul cum a decurs astă-seară cina în sufragerie, supărarea tatălui şi ochii înlăcrimaţi ai mamei.

Dar el îşi pune iarăşi întrebarea ; Cum să înţeleagă ce citeşte la Geografie, când este atât de necăjit? Şi totul, totul numai din pricina fetelor – şi mai ales a Mihaelei – care s-au înscăunat mari şi tari în detaşament şi vin cu fel de fel de inovaţii.

„Şi mâine o să se ducă tata la şcoală! îl săgetă iar gândul. Şi eu n-am învăţat de loc“…

Vru să citească atent. Se strădui, şi iar nu înţelese nimic.

„Şi mama? N-am văzut-o pe mama cu ochii în lacrimi nici când a căzut de pe cal, anul trecut, pe munte, când s-a dus la stâna de oi, unde venise molima, şi şi-a frânt glezna, şi o durea de nu mai putea. Hm!… Hm!… Dar ce ştiu ei? Ştiu ei cât am suferit eu când am fost înlocuit de pionieri, cu Mihaela, din locul de preşedinte de detaşament? se înduioşă Simion de… suferinţele lui. Am fost jignit şi… vreau să mă răzbun. Să fac greutăţi detaşamentului. Să mă răzbun. Să nu se mai împăuneze fetele. Să crape de ciudă Mihaela şi Livia!“ Şi făcu „sic!“, cu pumnii, către fereastră,

adică spre locuinţa Mihaelei. „E şi demnitatea mea în joc!“ îşi apără el, în sfârşit, cauza.

Tot atunci, Simion auzi paşii grei ai tatălui trecând la el în birou.

„Acum citeşte până în zori. Doarme puţin si pleacă la bolnavii lui. Ce fel de om este şi tata ăsta, zău aşa?… reflectă el cu un fel de necaz, dar şi cu admiraţie. Şi mama e la fel. Şi totul, pentru satul ăsta şi pentru gospodăria asta colectivă, fir-ar să fie“… trase el concluzia.

Îşi aplecă din nou ochii peste carte. Se convinse că nu poate citi şi îşi spuse:

„Ce-o fi o fi! O să văd eu mâine cum mă descurc!“

Stinse lămpiţa, se dezbrăcă şi se culcă, tocmai când ceasul cu clopot de la casa pionierilor suna limpede şi grav orele zece.

ÎN VIZITĂ LA ANTON

Anton se trezi din somn buimăcit. Era lungit în patul larg, cu tăblii de lemn înflorate la amândouă capetele, în care dormeau înainte mama şi sora lui mai mică, Ileana.

Prin casă, lucrurile erau date peste cap. Hainele se aflau aruncate în toate părţile, într-o dezordine înispăimântătoare, pantofii la fel, masa era plină până la refuz cu farfurii având încă pe ele resturi de mâncare, cu pahare soioase şi cu cărţi, caiete, creioane şi, în plus, se mai afla şi o pălărie neagră, de postav, a lui tată-său, o pălărie veche, dar încă bună, pe care o purtase pădurarul Muşat când fusese ginere, şi despre care nu ştia nici Anton cum ajunsese acolo. Poate umblase tată-său cu ea, acum

cinci zile, când trecuse pe acasă, sau poate, cine ştie!… De afară se auziră strigăte:

— Antoane!… Măi Antoane!… Nci suntem, măi… Eşti acasă?

Anton se ridică din pat, într-o rână, pe urmă de-a binelea. Sări şi lipăi până la fereastră pe podelele de lemn. Se uită afară printr-un colţ al geamului prăfuit şi cu dâre murdare, lăsate de ploaia de ieri.

În curte, lângă pridvorul înalt de lemn, se găseau câţiva pionieri, colegi de-ai lui, din clasa a şaptea. Erau Viorel, Ghiura, Pavel, Marcu şi Stoienel. Anton se încruntă:

„Ce caută ăştia aici? se întrebă el. Să-i fi trimis detaşamentul? Ori să-i fi trimis tovarăşul instructor Vasile Oarcăşu?“ Nu prea pare să fie aşa, pentru că din grupa lui nu este nimeni. Ba da, e Stoienel. Atâta. Numai unul este din grupa lui. Dacă erau trimişi din partea detaşamentului, sau chiar de către tovarăşul instructor… să-l ajute, veneau, în primul rând, pionierii din grupa lui, cum s-a mai întâmplat pe trimestrul al doilea, când s-a înfiinţat toată grupa la el acasă şi el nu a vrut să-i primească nici la uşă. Lui nu-i place să fie ajutat de nimeni. Nu-i place să stârnească mila nimănui, aşa cum i-a răspuns şi profesoarei de Matematică, Victoria Ho- mordeanu, pe care… a apucat-o mila şi a venit la el, din nou, pentru a nu ştiu câta oară, săptămâna trecută.

I s-a făcut poate milă de el – fiindcă, vezi doamne, nu mai are mamă. Profesoara i-a propus, nici mai mult, nici mai puţin – dacă şi tatăl său e de acord – să vină şi să locuiască la ea. Să-i ţie ea loc de mamă. Să-l îngrijească şi să-l ajute să înveţe mai bine. Deşi ea însăşi mai are doi copii, două fetiţe: una la grădiniţă şi alta în clasa întâi.

A fost chiar obraznic, când i-a răspuns că nu are nevoie de mamă. Se simte mai bine singur. Din cauza asta a fugit de la cămin, unde l-au internat de câteva ori până acum când diriginta lui, când

tovarăşul instructor al detaşamentului, Vasile Oarcăşu, la fel ca şi pe Marin.

Nu are nevoie nici de mamă, nici de milă. A avut, dar acum nu mai are. Acum s-a învăţat aşa. Să-l lase în pace şi profesorii, şi profesoarele, şi detaşamentul, pentru că durerea lui şi amarul lui numai el şi le ştie. Nu i le ştie nimeni altul şi nici nu vrea să le spună nimănui altuia. Nici lui tată-său, la care ţine, nu i le spune. Aşa că mai bine să-l creadă rău, la fel de rău ca pe Simion şi Marin, şi chiar mai rău decât ei amândoi, dacă vor. Să rămână şi repetent, dacă aşa le place şi aşa merită el; dar să-l lase în pace.

Iar pe profesoara de Matematică, pe diriginta lui, Victoria Homordeanu, nu poate să o sufere, mai mult decât pe oricine, pentru că i-a arătat mila ei, şi, în felul acesta – cum crede Anton – l-a umilit şi mai mult. L-a făcut să-şi dea seama cât e de singur şi de nenorocit, dacă are nevoie de mila altora, ca să-l ia şi să-l îngrijească şi să-i ţie loc de mamă. Parcă el ar fi un pisic, rătăcit prin pădure, pe care îl poate lua oricine de milă, să nu-l ude ploaia şi să nu-l mănânce fiarele. Nu. El nu e pisic. Nu are nevoie de mila nimănui, cu atât mai mult de mila unei profesoare dirigintă. Iar pe profesoară nu o poate suferi din cauza asta!…

Aşa se gândeşte Anton, dar pionierii de afară nu se potolesc. Strigă mereu:

— Antoane!… Măi Antoane, ce te faci că nu ne-auzi?

Deodată cunoscu glasul lui Ghiura:

— Dacă n-o fi el acasă, poate că e tată-său.

— Ia strigaţi-l, măi, pe nea Muşat, îi îndemnă Marcu.

Şi Ghiura, cel mai înfipt, începu să cheme:

— Nea Muşateee!… Nici dumneata nu eşti acasă?

Însă, ca de obicei, tatăl lui Anton nu era acasă. Aşa că, bineînţeles, nu putea să le răspundă. Iar

Anton tăcea; tăcea mâlc, aşteptându-i pe copii să se plictisească de strigat şi să plece.

— Antoane!… Măi Antoane, măi! strigară şi ceilalţi.

— N-o fi acasă! îl auzi pe Viorel.

— Sau o fi la Marin!… zise Marcu.

Ghiura, stăruitor cum e, nu se lăsă.

Sări-n pridvor şi se uită în casă, prin fereastra murdară, punându-şi palmele streaşină la ochi.

Anton însă se pitise într-un colţ de lângă uşă, unde nu putea să fie văzut.

—E acasă, măi, se bucură Ghiura, cu vocea lui răsunătoare.

— De unde ştii? îl întrebă Stoienel, care împreună cu Pavel erau gata să plece spre casa babei Şomoroaga, să-l caute şi pe la Marin.

— Vă spun eu că e acasa!.. repetă Ghiura, ridicându-şi nasul ascuţit în vânt. Uite-i flanelul aruncat pe speteaza scaunului. Când a mai plecat Anton fără flannel? El poartă flanelul şi vara. Ăsta e obiceiul lui…

„Adevărat, se gândi Anton. Cum, păcatelor, am uitat să-mi iau flanelul de pe spetează?“

— Uite-i şi şapca agăţată-n cui! continuă Ghiura, în timp ce pionierii ceilalţi se întoarseră, se apropiau de fereastră, îşi frecau nasurile de geam şi întăreau cu aprobările lor presupunerile lui Ghiura.

— E aici!… Aici!… Antoane, măi… Deschide uşa…

Văzând că nu are încotro şi nu-i poate induce în eroare pe copii, Anton folosi altă tactică.

Îşi zburli cu mâna părul, ca şi cum în clipa aceea s-ar fi trezit şi nu ar mai fi avut timp să se pieptene. Îşi făcu ochii mici şi, căscând şi întinzându-şi braţele, aşa cum fac oamenii când se deşteaptă din somn, întredeschise uşa şi-i întrebă, făcând pe miratul:

— Ce vreţi, măi? Dormeam şi m-aţi trezit din somn… Nu poate omul nici să se odihnească de

gălăgia voastră. Ce? Sunteţi pe câmp de ţipaţi aşa?

Ghiura se întoarse către pionierii grămădiţi lângă uşă şi le arătă cu degetul obrazul, în semn că al lui Anton pare a fi cam groscior:

— Ce ziceţi, tovarăşi pionieri, despre felul cum ne primeşte colegul nostru? Bună gazdă e! Nu?

— Vin colegii la tine în vizită, îl luă la trei păzeşte şi Viorel, şi tu numai că nu ne-njuri şi nu ne dai cu piciorul…

— Vă iau aşa, pentru că ştiu e de ce. Ştiu de unde veniţi. Veniţi din partea detaşamentului, să mă ajutaţi pe ultimul trimestru şi să nu rămân repetent, rosti el batjocoritor.

— Noi? făcu ochii mari Ghiura, luându-şi o mutră hazlie. Eşti cam… şi-i arătă cu mâna o morişcă imaginară, care s-ar fi învârtit, chipurile, în capul lui Anton. Vrabia mălai visează. Detaşamentului numai de tine nu-i arde acum, când fiecare ne gândim la situaţia noastră…

— Şi apoi socoteşte, îi arătă pe degete Viorel. Întâi: grija ta vrei s-o aibă întreg detaşamentul? Nu. Ci grupa, decretă el. Al doilea: afară de Stoienel, vezi tu pe cineva din grupa ta? Al treilea: preşedinta grupei tale e Melania. Şi – se uită el în jur – o vezi tu undeva pe Melania?

— Şi chiar dacă ar fi, glumi Marcu, ce-avem noi cu ea? Noi am venit pentru altceva…

Anton rămase puţin pe gânduri, descumpănit, cu braţele încrucişate şi buza de jos lăsată. Lucrurile erau chiar aşa cum le înfăţişau băieţii.

Încă morocănos, dar începând să se îmblânzească, Anton, din pragul uşii, tot îi mai cerceta:

— Atunci de ce-aţi venit la mine aşa, netam-nesam? V-am poftit eu?

— Haide, măi, să lăsăm gluma, luă cuvântul Stoienel, adresându-se băieţilor cu care venise, şi

să-i spunem de ce e vorba. Că pierden vremea de pomană…

— De ce e vorba? vru să ştie Anton.

— Uite, măi, noi ne-apucasem de-nvăţat, îi explică Ghiura. Eram la Viorel. Mâine, ştii că avem oră de Maşini agricole, şi lecţia este destul de grea. Am învăţat ce-am învăţat, și ne-am încurcat la maşinile prăşitoare. Ce să facem? Marcu zicea să ne ducem la Melania, preşedinta ta de grupă, că ea cunoaşte materia bine la Maşini…

— Dar Pavel, care ştii că s-a certat zilele trecute cu Melania, de la mingea de volei, nu a fost de acord, îl completă Viorel.

— Nu am fost de acord, nu numai pentru că m-am certat eu cu ea. Dar, ascultă, măi, cum era să mergem cinci băieţi la o fată, să ne înveţe ea la Maşini? Ce adică, să-i arătăm că nu ne pricepem atâţia băieţi cât ea, o fată?

— Aşa e! fu de acord Anton. De câte ori nu v-am spus eu asta? Aţi ajuns să vedeţi şi voi că nu mai trebuie să vă căciuliţi atât la fete. Eu le cunosc mai bine câte parale fac.

Ghiura dete din cap, adică are dreptate în chestia asta Anton.

— Încât, urmă Stoienel, lui Pavel i-a venit ideea să ne coborâm la tine…

Anton îşi roti ochii spre Stoienel:

— La mine? Pentru ce?

— Păi… am dori să te întrebăm pe tine… dacă vrei să ne ajuţi… la Maşinile agricole.

Anton rămase trăsnit:

— Cine să vă ajute, eu? Îi veni să râdă şi chiar râse amar: Tocmai eu să vă ajut? Codaşul detaşamentului? Glasul îi tremură: Cei pot eu să vă ajut? Voi, fruntaşi!… Ha, ha, ha… Glumiţi…

— Nu glumim, îl încredinţă Viorel.

Anton se întorsese, gata să intre în odaie şi să le închidă uşa în nas.

—Nu vrei? se mâhni Viorel. Hai, măi, să mergem, îi chemă pe ceilalţi. Aşa e Anton. Ăsta să

te vadă că mori în drum şi nu te-ajută. Dacă are el note rele la unele materii, de ce să ne-ajute pe noi să luăm note bune la Maşini?

— Să mergem la Melania. Ce să facem altceva? O fi ea fată, dar dacă Anton nu vrea să ne ajute, fu de aceeaşi părere Ghiura. Deşi, vorba aia, Anton chiar dacă are note rele la alte materii, dar la Maşini e cel mai bun din clasă. Îl taie şi pe Ionică Medrea…

Băieţii erau încă în pridvor. În sufletul lui Anton se da o luptă grea.

„Să fie chiar asa? se întreba el, privind încă încântat spre colegii săi. Simt ei cu adevărat nevoia să-i ajut eu?“

— Staţi puţin, le grăi Anton băieţilor, hotărându-se. Viu acum…

Intră repede în casă, trăgând uşa după el. Întinse pătura peste aşternulurile murdare şi răvăşite. Îşi luă flanela de pe spătarul scaunului, o îmbrăcă şi îşi căută pantofii.

„Unde naiba or fi?“ scrută el cu privirea prin toate ungherele, pentru că nu avea în picioare decât nişte ciorapi de bumbac vărgaţi şi rupți ferfeniţă la tălpi şi călcâie.

Găsi un pantof pe fereastră, târându-şi şiretul murdar de-a lungul pervazului. Celălalt se afla trântit într-o rână, lângă făraş şi mătură.

Aşa se descalţă Anton. Îşi aruncă pantofii pe unde se nimereşte şi se culcă îmbrăcat, la fel cum merge la şcoală.

Luă pieptenul, care fusese vecinul pantofului pe fereastră. Se duse la oglindă şi începu să-şi pieptene părul lăţos.

Oglinda cu rama poleită fusese înainte a mamei. Mamei îi plăcea foarte mult să se îngrijească şi să se pieptene, privindu-se în oglinda asta.

Parcă o vede şi acum pe mama în faţa ochilor, despletindu-şi seara părul negru şi bogat şi pieptenându-se cu grijă.

Numai că mama a plecat. A plecat la Siliştea. Anton nu a mai văzut-o, deşi în martie s-a împlinit anul de când au plecat mama şi sora lui, Ileana.

Atunci l-a sărutat mama pe obraz pentru ultima oară şi i-a spus că pleacă la Siliştea, împreună cu Ileana.

— Nu mai pot îndura viaţa alături de tatăl tău, i s-a plâns ea, şi mă duc la bunica. Te-aş lua şi pe tine, dar nu vreau să-l lăsăm pe tata prea singur…

Bunica – cum a aflat Anton mai târziu – aranjase cu un om din Siliştea să vină cu o căruţă şi s-o ia pe mama.

Uite, îşi aduce aminte ca astăzi când a venit omul din Siliştea cu o căruţă, la care erau înhămaţi doi cai. Un cal era bălan şi altul murg. Omul purta un cojocel de miel şi o căciulă ţuguiată. Caii tropăiau în faţa casei, struniţi bine de mâna omului trimis de bunica din Siliştea.

Mama nu şi-a luat cu ea decât o bocceluţă, în care pusese câteva lucruşoare. Încolo a lăsat în casă tot ce agonisise împreună cu tata, de când s-au luat. Şi-a pus pe umeri broboada veche, cenuşie, pe care o purta iarna. A luat-o de mână pe sora lui mai mică, pe Ileana. Se înţeleseseră amândouă să plece la bunica, la Siliştea. Asta l-a durut pe Anton mai mult decât orice, că a plecat şi Ileana.

Omul o zorea pe mama:

— Haide, grăbeşte-te, că se întunecă.

Poate că omul se gândea să nu se întoarcă cumva tata atunci şi s-o păţească, pentru că le lua cu el pe mama şi pe Ileana.

Numai că mama îşi găsea pricină să zăbovească. Mai punea un lucru la loc. Se uita în bocceluţă. Îl săruta pe el.

Vecinii ieşiseră pe la porţi şi priveau, dându-şi cu coatele, cum îi părăseşte mama şi sora lui pe el şi pe tata.

Şi Şomoroaga se uita, morfolind sămânţă de floarea-soarelui în gura văduvă de dinţi.

Mama s-a îndreptat către vecinii de la porţi şi le-a rostit, după cuviinţă:

— Rămâneţi sănătoşi, oameni buni şi vecini. Şi să ştiţi – eu dacă plec nu o fac cu inima uşoară. Voi judecaţi-mă cum vreţi. Dar dacă o să vă gânditi bine, o să-mi daţi dreptate…

Vecinii i-au răspuns:

— Mergi sănătoasă. Fiecare le ştie mai bine pe-ale lui decât pe-ale altora. Noi nu vrem să te judecăm în niciun chip.

Numai Şomoroaga a tăcut, morfolindu-şi mai departe seminţele de floarea-soarelui în gingiile ştirbe.

Anton le-a condus pe mama şi pe Ileana la căruţă. Le-a ajutat să se urce şi le-a întins bocceaua.

Numai când omul acela trimis de bunica a tras de hăţuri, a întrebat-o pe mama, sughiţând:

— Mamă, nu te mai întorci niciodată la noi?

Mama şi-a întors fruntea în partea cealaltă.

— Ai să înţelegi când ai să fii mai mare! a suspinat ea. Rămâi cu bine, feciorul meu.

— Şi tata ce-o să zică, mamă? a mai îngânat el.

La auzul acestor cuvinte, s-a întors spre el omul cu căciula ţuguiată, ţintindu-l cu o căutătură urâtă, şi i-a răspuns în locul mamei:

— Să-i spui lui taică-tău că mamii i s-a urât de viaţa pe care a dus-o eu el. Şi nu se mai întoarce. Dar tu poţi să vii oricând la mama şi la soră-ta, să le vezi, la bunica…

—Las-o măcar pe Ileana cu noi, s-a mai rugat de mama, fără să se uite spre omul cu căciula ţuguiată.

Însă Ileana s-a strâns lângă mama şi a zis că nici ea nu rămâne cu tata, că stă numai încruntat. Da' mama e bună şi o mângâie.

Omul cu căciula ţuguiată, plictisit de atâta vorbă, a izbit în cai cu biciul. Caii au început să alerge buimaci, târând după ei căruţa pe uliţă.

Izbitura de bici parcă nu a lovit caii, parcă l-a lovit pe el în inimă. Şi uruitul roţilor pe uliţă i-a sunat, şi îi sună, din clipa aceea, în urechi.

Aşa s-a dus mama şi i-a lăsat singuri.

Toate acestea îi vin în minte lui Anton, în vreme ce băieţii aşteaptă afară, iar el îşi piaptănă părul încurcat, privindu-se în oglinda mamei.

Când s-a întors acasă, peste două zile, tată-său, Ion, Anton i-a povestit de-a fir-a-păr ce se întâmplase în lipsa lui.

Tata s-a dus lângă fereastră şi a privit afară. Ferestrele erau curate şi se vedea bine prin ele, pentru că fuseseră spălate de mama în ziua când plecase de acasă.

Ţine minte că, uitându-se la tată-său, i-a văzut vinele gâtului negre şi îngroşate, ca nişte şerpi, alunecându-i în lungul grumazului.

Se sprijinise de fereastră să nu cadă. Se clătina ca Pandele beţivul, când se întoarce seara ameţit acasă.

Atâta că tata nu era beat. Fusese vestea prea grea şi prea venită pe neaşteptate.

— Măi Antoane, i-a spus el, când şi-a venit în fire, după izbitura aceea. Să nu fii supărat şi să ştii că mama a avut dreptate să plece de la mine. Mă mir că nu m-a părăsit mai de mult…

S-a aşezat pe scăunel, lângă sobă, duhănind dintr-o ţigară răsucită în foiţă de ziar. Din bocanci i se strecurau pe podele pârâiaşe de apă noroioasă, pentru că afară era vreme urâtă, cu un fel de zăpada-ploaie, cum se întâmplă în luna martie, la munte.

Cu glasul domol, tata i-a povestit cum a plecat el la război, şi cum s-a întors lovit de două gloanţe, unul în piept şi altul în cap. Doctorii singuri, la spital, se mirau cum de a scăpat cu viaţă.

Toate ar fi fost cum ar fi fost, dar glontele din cap i-a schimbat firea. S-a făcut mohorât. Nu-i mai plăcea să stea de vorbă cu oamenii. Nu-i mai plăcea să petreacă. Nu mai râdea.

Au vrut să-i dea o pensie; dar el nu a primit. Voia să muncească. Era încă tânăr. Înainte de război fusese tăietor de lemne în pădurile contelui. Acum pădurile erau ale poporului. A cerut să fie numit pădurar. A stăruit la Sfatul popular, şi l-au numit. Pe urmă s-a însurat. A luat de nevastă pe mama. Mama era o fetişcană rumenă şi veselă. Râdea toată ziua. Când se întorcea tata de la pădure o auzea de departe cum cânta, trebăluind prin casă sau prin ogradă.

Mai târziu au venit şi copiii: Anton şi Ileana.

Din munca lui de pădurar şi-au strâns bani. Şi-au făcut casă nouă.

Dar ce folos?

Firea lui rămăsese tot urâcioasă, ca a urşilor.

Pleca în pădure ziua şi nu se întorcea decât noaptea. Alteori lipsea, ca şi acum, cu săptămânile.

Are în pădure colibe de crengi şi îi place să rămână acolo, să nu fie nevoit să stea de vorbă cu nimeni.

Afurisită boală! Doctorul Şerb i-a spus că ar trebui să se interneze la spital. Acum sunt metode noi şi s-ar putea vindeca.

Şi când se întorcea acasă tăcea mereu. Mama îi vorbea, şi el tăcea. Iar ea, sărmana, femeie tânără şi plină de viaţă, ar fi vrut să mai petreacă. Să mai meargă la o horă, la o nuntă. El, aş!… Băga capul în pământ şi nu-i răspundea, nici să-l pici cu ceară.

Din cauza asta, lucrurile au mers cum nu trebuie. Mama s-a săturat şi a plecat.

— Noi s-o înţelegem, Antoane, şi să nu ne supărăm! Tu du-te pe la mama din când în când. O vezi şi pe Ileana. Pe mine n-or să vrea să mă mai vadă niciuna dintre ele! a încheiat tatăl cu ochii ţintă în focul din sobă, duhănind din ţigara lui groasă.

— Dacă nu vor să te vadă pe tine, tată, nu mă duc nici eu! a glăsuit Anton.

Şi Anton s-a ţinut de cuvânt. Deşi a trecut anul în martie, deşi i-au trimis vorbă din Siliştea, şi

mama, şi Ileana, şi bunica, să vină pe la ele, n-a vrut să se ducă.

Inima i s-a înnegrit şi lui, ca şi lui tată-său, şi s-a făcut nesuferit cu toată lumea.

Mai ales cu fetele se poartă urât:

— Sunteţi nişte trădătoare! le strigă el, gândindu-se la sora lui, Ileana.

Alteori le spune vorbe urâte pe uliţă, le trage de păr, le înghiontеşte prin colţuri.

I se pare eă aşa se răzbună, pentru că el şi tată-său au fost părăsiţi de mama şi de Ileana.

Părinţii fetelor, încai, nu au ochi să-l vadă pe Anton. Mereu vin pe la şcoală, reclamă sau se plâng pădurarului Muşat.

Pădurarul, şi-aşa deştul de necăjit, se amărăşte mai rău.

Se gândeşte că numai el şi firea lui sunt de vină de ce s-a întâmplat şi cu nevastă-sa, şi cu fata, şi acum cu Anton.

Când vine acasă, îi mormăie ceva lui Anton, să se poarte mai frumos, şi asta e tot.

Anton însă nu se poate schimba. Pe fete are o ciudă nemaipomenită.

La începutul anului şcolar a fost aleasă Melania ca preşedintă a grupei de pionieri, din care face şi el parte. Anton s-a împotrivit. A spus că lui nu-i place să facă parte dintr-o grupă de pionieri condusă de o fată. Şi mai rău s-a necăjit când a fost aleasă, în locul lui Simion, Mihaela, preşedintă a detaşamentului întâi.

S-a necăjit. A ţipat, dar nu a putut să schimbe nimic.

Asta l-a supărat la culme.

— Cine a mai pomenit să fie aleasă o fată preşedintă de detaşament? Se duce detaşamentul de râpă. Fetele sunt prefăcute şi mincinoase! a pledat el tuturor contra Mihaelei, a Melaniei şi a Liviei, care fusese şi ea aleasă preşedintă a grupei întâi, din care face parte Simion.

În acest fel s-a împrietenit el cu Simion. Asta îi uneşte. Ura contra Mihaelei şi contra celorlalte fete, fiindcă ele au primit munci de răspundere în detaşamentul întâi de pionieri.

Aşa s-a înrăit din ce în ce mai mult.

Profesoara de Română şi profesoara de Chimie l-au mustrat, una în clasă, alta în cadrul unei adunări pioniereşti, pentru felul cum se poartă cu colegele lui.

Anton şi-a spus:

„Aha! Uite cum ţin cu fetele. Nici ele nu sunt mai bune“… şi nu a mai vrut să înveţe nici la Chimie, nici la Română.

Profesoara de Matematică, Victoria Homordeanu, diriginta clasei a VII-a B, în care învaţă el, l-a înghesuit mereu cu grija şi cu mila ei. Întâi – împreună cu profesorul Oarcăşu – l-a obligat să intre în căminul şcolii, sub pretextul că nu e îngrijit de nimeni acasă, pe urmă a vrut să-i ţie ea loc de mamă.

„Din prefăcătorie, ca să mă umilească, face toate astea! E îndemnată de fete!“ s-a gândit el. Şi, scârbit şi în semn de protest, a început să nu mai înveţe nici la Matematică.

Nu a mai învăţat decât la unele materii: la Geografie, Naturale, Fizică şi Cunoştinţe agricole. Cel mai mult îi plac Cunoştinţele agricole. Iar din materia de Cunoştinţe agricole, slăbiciunea lui este să înveţe la Maşini. Maşinile agricole.

Slăbiciunea lui este mai ales practica în atelierul mecanic al colectivei. Pe Anton se bizuie moş Georg Roth, mecanicul colectivei.

Când vine clasa lui la practică, moş Roth îl cheamă lângă el:

— Antoane, ţine şaiba… strânge şurubul… răsuceşte manivela. Lăsaţi-l pe Anton. El ştie cel mai bine să lucreze la maşini…

Iar Anton se prăpădeşte de plăcere. Visul lui este să ajungă mecanic ca moş Roth.

Moş Roth îi ţme partea întotdeauna când e vorbit de rău:

— Are el neajunsuri! mormăie bătrânul. S-o fi înrăit. Dar e băiat de ispravă. Mâinile lui sunt nişte spiriduşi. Îi dai să-ţi facă ceva – ainţ, ţvai… ţi-a şi reparat orice, ca un om mare. Îi plac tare mult maşinile. Din ăsta iese un mecanic fain pentru colectiva noastră…

Nici la teorie, la Cunoştinţele agricole, pe care le studiază tot cu profesorul Grigore Gabriş, Anton nu este mai prejos.

Profesorul Grigore Gabriş spune că Anton nu are egal în şcoală la Cunoştinţele agricole.

Din pricina aceasta îi tolerează atâtea, nădăjduind probabil mereu că o să se îndrepte.

Acum băieţii au venit la Anton să-i ajute. Aşadar tot mai este bun de ceva. Dacă-i ajută nu pierde nimic. Şi toţi sunt băieţi buni: Pavel, Ghiura, Viorel şi Stoienel. Iar de Marcu ce să mai spună? L-a ajutat şi el pe Anton şi l-a scăpat într-o bătaie, când au sărit mai mulţi copii asupra lui, fiindcă-i rostise o vorbă necuviincioasă unei fetiţe dintr-a şaptea A, Veronica.

Lăsându-şi deoparte gândurile ce-l frământaseră, cât timp se pieptănase, deschise uşa:

— Hai, intraţi!…

Băieţii pătrunseră-n odaie, înghesuindu-se la uşă, care să intre mai întâi.

Ceasul era aproape trei. Soarele trimitea valuri de căldură, făcând să ardă geamurile de la odaia lui Anton. Un câine lătra răguşit, pe undeva, prin vecini.

Odaia era încăpătoare, însă îmbâcsită şi murdară. Mătura şi făraşul de lângă uşă nu erau folosite cu lunile. Viorel se împiedică de o cratiţă pusă lângă sobă, din care o pisică albă îşi sorbea tacticoasă laptele. Şi pe scaune erau oale şi îmbrăcăminte de-a lui Anton.

Anton le dete la o parte şi îşi pofti colegii să şadă:

— Staţi şi voi unde puteţi!

Se aşezară pe scaune, dar masa rămăsese încărcată cu farfurii în care erau resturi acrite de mâncare.

— Să strâng vasele astea! zise Anton şi începu să le adune fără vlagă.

Viorel puse mâna să-i ajute.

— Am putea să le spălăm noi, îşi dete el cu părerea.

Stoienel se asocie:

— Pentru câţi suntem aici, ar fi o treabă de nimica. Tu când să le faci pe toate?

Şi nu apucă să-şi termine vorba, că Marcu se repezi:

— Unde sunt chibriturile?

— Colo pe poliţă, rosti Anton, nemaiavând timpul să se împotrivească, prins de avântul copiilor.

Unul puse surcelele în sobă, altul aprinse o hârtie, altul turnă apa în căldare.

Focul se aprinse numaidecât, hârjonindu-se, cu sclipiri aloăstrii, printre surcelele de brad.

Ceilalţi, sub pretextul că fac loc unde să înveţe, se apucaseră să facă curat, să măture, să şteargă praful.

Marcu spălă vasele. Ghiura i le şterse cu o cârpă curată şi Anton le puse la locul lor.

Casa nici nu se mai cunoştea. Era făcută lună.

Se apucară să înveţe la Maşinile agricole.

Studiau de o oră şi mai bine. Anton părea cu totul altul. Băieţii îi puneau fel de fel de întrebări şi el le explica. Le desena maşinile, le arăta mecanismele.

— Măi, ce talent ai tu la desenarea de roţi dinţate şi de mecanisme! nu se mai sătura Ghiura să-l admire pe Anton.

Anton nu-i răspundea; dar era limpede că-i făcea plăcere.

Numai acolo se încurca Anton, unde era vorba de socoteli. Erau de calculat nişte cercuri şi nişte unghiuri. La asta nu se pricepea de loc.

La un moment dat răsuflă:

— Măi, fraţilor, nu ştiu eu ca voi Matematică, dar ce-aş mai lucra la Maşini, că-mi plac!…

Viorel îi prinse vorba:

— Matematică?… Păi tu învăţai bine la Matematică acum doi ani. Nu te ştiu eu în clasa a cincea? Dacă te-ai sili puţin…

— E uşor! rosti şi Marcu.

— Uşor… uşor! se întăritä Anton. Nu am bază. Asta e… şi vru să schimbe vorba: Mai departe…

Dar Stoienel nu-l lăsă:

— Ştii ce mă gândesc eu, Antoane?

Anton îşi ridică ochii:

— La ce? Hai, spune repede, că n-am timp… şi uitându-se la ceasul cu cuc din perete, adăugă: Mai încolo trebuie să fiu undeva…

—Unde? La Marin? arătă cu capul Stoienel către partea de jos a uliţei, unde era căsuţa Şomoroagii.

— Treaba mea! se încruntă Anton. Nu cumva n-am voie?

—Treaba ta, desigur, schimbă vorba Stoienel, săgetat de privirile celorlalţi. Dar mă gândeam că noi nu suntem buni pionieri…

— De ce? De ce? săriră ceilalţi.

— Uite-aşa! răspunse Stoienel grav. Anton ne-a ajutat pe toţi. Am înţeles atât de bine la Maşini, cum ne-a explicat el, că eu, unul, vă spun drept, nici nu mai am nevoie să citesc acasă.

— A! Nici noi… Şi noi la fel, se grăbiră ceilalţi să spună. Aşa de bine am învăţat!…

Anton era mulţumit. Nu spunea nimic, însă se vedea din toată înfăţişarea lui cât era de bucuros că fusese de folos colegilor săi.

— Atâta că — ia judecaţi! — stărui Stoienel. Anton nu poate lucra destul, cum ar vrea, la Maşini, pentru că stă prost cu Matematica…

Viorel îşi bătu fruntea cu palma:

— Păi sigur, fraţilor. Să facem împreună şi lecţiile la Matematică. Eu am cartea cu mine…

— Şi eu… şi eu…

— Dar eu nu am nevoie! se mohorî din nou Anton. Nu vreau să-nvăţ la Matematică.

— Bine, dacă nu vrei, se învoi Marcu, privindu-l cu ochii lui negri şi adânci. Nu te silim. Faci ce vrei… dar lasă-ne măcar pe noi să învăţăm la tine… La mine acasă, soră-mea aia mică plânge de te asurzeşte şi nu am linişte unde-nvăţa…

— Aici e atât de linişte! exclamă Ghiura, arătând în jur.

Numai că atunci când el rosti cuvântul „linişte”, se auzi un behăit îngrozitor.

Era capra Şomoroagii care, răsucindu-şi ştreangul cu care era priponită, aproape că se strangulase.

Se auzi şi vocea babii:

— Marineee!… fugi, maică, şi scapă capra, că s-a gâtuit, mânca-o-ar mâţele de blestemată!…

Mai răsună un behăit subţire şi, în cele din urmă, se făcu tăcere.

Băieţii se repeziră la geam şi la uşă; văzură cele petrecute şi izbucniră în hohote de râs.

— Văzurăţi ce linişte e aici? glăsui Anton, în hazul tuturor. Ei, apucaţi-vă de Matematică aici, la mine, dacă vreţi…

Dar când băieţii se apucară de-nvăţat, strânşi ciucure în jurul mesei, se aşeză şi el lângă ei, luându-şi caietul de Matematică. Şi fără alte discuţii, văzând că nu e îndemnat de nimeni, începu să socotească la rând cu toţi.

Încet-încet se antrenă.

Tocmai lucrau la o problemă cu aplicaţie la lecţia de la Maşini, când, în uşă, se iviră Marin şi Simion.

Marin se răşchiră cât era de lung în uşă şi îşi holbă ochii:

— Ce faceţi, măi, aici?

— Am venit să ne-ajute Anton la Maşinile agricole! îşi ridică fruntea de pe caiet Marcu, luându-şi în dinţi creionul şi muşcându-l puţin. (De câte ori nu fusese el certat de tovarăşul Gabriş pentru obiceiul acesta urât, şi uite-l că tot nu se lăsa!)

Ghiura aruncă o uitătură pe furiş lui Stoienel, în chip de: „Cum să procedăm acum?“

Stoienel însă îi răspunse, tot din priviri: „Totul e să fim calmi!“

Simion se apropie de masă şi îi spuse lui Anton:

— Te-ai făcut cărturar, Antoane! şi râse cu răutate, învârtindu-şi trupul subţire şi zvelt prin odaie, ca o balerină. Ai ajuns să înveţi şi pe alţii…

Anton sta întunecat, cu spatele aplecat.

— Duceţi-vă. Am să viu şi eu acuşi! le rosti el.

— Te-ai prostit! se strâmbă Marin şi dete cu piciorul în cratiţa de lângă sobă, vărsând laptele pisicii. Hai, Simioane! îi porunci el.

— Stai, se mai întoarse o dată Simion către Anton. Vii, măi, sau nu vii?…

— Vin, măi, dar mai încolo, răspunse el îmbufnat. Duceţi-vă, că nu dau turcii…

Simion ieşi:

— Vezi, să dea dracul să nu vii, că nu mai sunt prieten cu tine…

— Bine… bine… îi mârâi Anton.. Viu după voi…

ÎNCĂIERAREA DE PE ŞOSEA

După ce ieşi de la Anton, trântind uşa, Marin coborî din pridvor şi îşi târî ghetele prin praf.

Îşi ţinea haina agăţată de gaică, pe spate.

— Ce-o fi cu ăsta? îl întrebă pe Simion, care-l urma la doi paşi, arătând spre camera în care Anton învăţa împreună cu cei cinci pionieri, şi, sprinten ca o pisică, sări gardul de-a dreptul, ca să nu mai lungească drumul până la portiţă. S-a prostit de tot…

Simion sări şi el gardul, imitându-l pe Marin:

— Mai bine că sunt ăştia aici, îi grăi el. Înseamnă că ei, cel puţin, nu vin la tata azi după-masă, cum a fost vorba…

— Dar eşti sigur că vor să vină?

— Sunt sigur, cum mă vezi şi cum te văd! Tata a fost astăzi de dimineaţă pe la şcoală. Mi-a luat absenţele şi notele. A stat de vorbă cu dirigintele. Şi Aurel mi-a spus că ieri, la plecare, pionierii s-au înţeles să vină azi din nou la tata şi să hotărască împreună, în privinţa mea. Dacă băieţii ăştia sunt aici – că ăştia sunt care au venit ieri – înseamnă că,

în afară de Ionică, vor veni la tata numai fetele. Trebuie să ieşim înaintea lor şi să-i împiedicăm să se ducă la noi acasă. Altfel, diseară, simt că o să fie latã cu tata şi cu mama. De data asta o să fie latã…

Vorbise aproape pe nerăsuflate, dând din mâini, amenințând cu pumnul, în vreme ce urcau dinspre uliţa Făgeţicăi, înspre şosea.

Marin călca rar şi scuipa pe jos:

— Lasă, măi, n-ai nicio grijă. Când m-or vedea pe mine, se-ntorc ca mieii. Dar ziceai că le-ai amenințat azi, la şcoală, pe Mihaela şi pe Livia…

Simion rânji într-o parte:

— Le-am pândit, în pauza de la ora doua, pe Mihaela şi pe Livia. Şedeau într-un colţ, pe-o bancă, în curte. Cred că vorbeau de mine…

— Şi?… Şi?… se bucură Marin, lovind cu băţul pe care îl avea în mână în crengile unui cireş care se aplecau peste gardul înalt al unei curţi, frângând câteva rămurele şi risipindu-le frunzuliţele tinere pe uliţă.

— M-am dus la ele şi le-am amenințat. „Dacă vă mai prind cumva că veniţi la mine acasă, le-am spus, vă frâng coastele!“

— Fugi, măi, aşa le-ai spus? se bucură Marin.

— Aşa le-am spus! îi repetă Simion. Şi fiindcă Mihaela a vrut să mai răspundă ceva, i-am arătat pumnul, iar când s-a ridicat de pe bancă, m-am făcut că mă împiedic şi am lovit-o cu piciorul în gleznă, ca pe-o minge de fotbal – şi Simion făcu gestul cu piciorul, cum loveşte el mingea – de i-au dat lacrimile…

— I-ai văzut tu lacrimile?

— I le-am văzut… Şi i-a fost atât de frică, încât, când s-a-ntâlnit cu Ghiura – pentru că tocmai o căuta Ghiura – şi a întrebat-o ce s-a întâmplat între noi, ea i-a răspuns că nimic…

— Nimic?… Aşa a spus? Nimic? îl cuprinse pe Marin râsul cu violenţă. Înseamnă că i-a fost frică şi nu mai vine. Asta este! Aşteptăm degeaba pe şosea. Fără Mihaela, cum vrei să vie pionierii,

dacă ea este preşedinta detaşamentului? Şi Mihaela n-o să mai vie. Uite, îţi dau înscris, dacă zici că aşa ai făcut…

Şi Marin scuipă pe vârful degetului mare, îmbiindu-l pe Simion să scuipe şi el pe degetul lui mare şi apoi să-şi lipească amândoi degetele ude, în semn că au făcut prinsoare că Mihaela n-o să mai vie astăzi la doctorul Şerb acasă.

— Nu numai că nu m-a spus de loc lui Ghiura că am lovit-o în gleznă… din greşeală, dar – îşi aduse aminte Simion – am văzut-o când i-a făcut semn şi Liviei să tacă din gură. Ea o fi crezând că n-am văzut-o, dar eu am văzut-o bine…

— Atunci e lucru sigur că nu mai vin! îl încredinţă Marin. Mergem degeaba pe şosea. Cu frica faci orice. Ţi-am spus-o… Mai bine, hai să prindem peşte în Făgeţica.

— Şi dacă totuşi vin? se îndoi Simion. Ştii cum face ea pe nebuna?…

— Nu vin, măi, dacă-ţi spun eu, îi strigă în obraz Marin, apucându-l de mânecă… Hai mai bine la Făgeţica…

— Eu tot nu pot să vin! se împotrivi Simion, trăgându-şi mâneca din degetele lui Marin. L-am pus pe Aurel să pândească şi să mă anunţe aici, pe şosea, când se-ntoarce tata. De la şcoală, tata a plecat azi călare, în munte, la ciobani. E un cioban bolnav la stână. S-ar putea să-l ducă la spital Cam în vremea asta ar trebui să sosească tata…

— Dacă-i aşa, e altceva! se învoi Marin. De ce nu-mi spui?…

Merseră înainte spre şosea.

Trecură colţul şi din jos văzură una din căruţele Sfatului popular, condusă de Ioşca baci, un bărbat voinic, cu mustăţi groase şi cărunte, date cu untdelemn şi răsucite ungureşte, cu vârful în sus.

— Vin gunoierii! chicoti Marin.

Şi cum, la colţul uliţei, era un stâlp, şi de stâlp era prinsă o cutie de tablă galbenă, în care se

puneau hârtii, chibrituri şi mucuri de ţigări, Marin îi dete cu piciorul şi o răsturnă.

Hârtiile şi mucurile de ţigări se-mprăştiară, murdărind uliţa.

Pentru că Rumeioara se găsea în întrecere, pe raion, cu alte sate, în ce priveşte curăţenia, utemiştii făcuseră, în atelierul de tinichigerie al colectivei, cutiile acestea de tablă, în care să se arunce hârtiile şi mucurile de ţigări. Iar detaşamentul întâi de pionieri se angajase să le golească de trei ori pe săptămână. Fiecare grupă a detaşamentului avea în primire câte un sfert de şosea şi câte două uliţe. (Satul are opt uliţe în total şi detaşamentul este împărţit în patru grupe.)

Căruţa Sfatului urca şi, din mers, copiii goleau în ea cutiile de tablă.

— Hă… hă!… au ieşit gunoierii, începu să-i batjocorească Marin.

Copiii din grupa a treia a detaşamentului, după cum erau înţeleşi, tăcură şi-şi văzură înainte de treabă.

Numai Ioşca baci se înfurie:

— Taci, derbedeule, n-auzi? C-apoi voi merje la Sfat, la tovarăşul Vinea, preşedintele. Şi-ai să vezi tu ce-ai să păţeşti. Leit ca tuşă-ta, vrăjitoarea, eşti. Am să mă duc şi la miliţie!… Ai auzit, ţângăule?… şi-i arătă biciul lung, cu codirişca împodobită cu panglicuţe roşii, la fel ca şi hamurile calului.

Marin se depărtă puţin din drumul calului, dar continuă să ţipe:

— Ce-mi arăţi biciul, Ioşca baci? Nu ştii că astăzi nu se mai bate? Ori crezi că eşti pe vremea lui Franţ Iosif?

Ori de câte ori lua cuvântul în vreo adunare cetăţenească, Ioşca baci le aducea aminte că, pe vremea împăratului Franţ Iosef, oamenii munceau în satul Rumeioara, pentru „domnul conte“, numai de frica bătăii.

Marin îl auzise, şi-acum îi repeta cuvintele, ca să-l necăjească…

— No, că bune ar fi bătăile acelea pentru d'ăi ca tine, spumega Ioşca baci. Să-i pună la stănoaga calului şi să-i bată la fund cu băţul… Haimana… Haimana… A tunat şi v-a adunat. Pe tine, pe lunganul doctorului şi pe vulpea aia de Anton. Numai Anton lipseşte dintre voi…

— Vine… vine şi Anton!… îi făcu în necaz Simion. Şi, adresându-se pionierilor, care strângeau gunoaiele risipite de Marin din cutie, urmă:

— V-a înălţat Mihaela în grad şi v-a făcut măturători?

Copiii nu-i răspunseră nici lui. Dar Ioşca baci sări de pe capră şi plesni din bici să-i sperie.

Marin o luă la fugă, şi Simion după el.

Căruţa o coti pe prima uliţă la dreapta, şi cei doi băieţi o luară înainte, râzând.

Din sus se întâlniră cu trei tractoare ce erau mutate de pe o tarla a gospodăriei pe alta, târând după ele nişte semănători, care făceau un zgomot asurzitor, stârnind toţi câinii de prin ogrăzi.

—Salutare, mecanizatorilor, făcu Marin o plecăciune, în bătaie de joc, spre tractorişti.

Unul dintre ei, îmbrăcat într-un tricou de marinar şi cu o şapcă unsă cu motorină, lăsată cam pe ochi, îi răspunse în acelaşi fel:

—Salut, cavalerule rătăcitor! Tot fără căpătâi ai rămas?

Tractoriştii râseră.

Simion se simţi cam prost, fiindcă putea fi socotit de aceeaşi teapă cu Marin.

Dar tractoarele trecură într-un nor de praf şi, când se întoarse Marin după ele, văzu pe Mihaela, Livia şi Ionică Medrea urcând pe drum, spre casa doctorului Şerb.

Rămase uluit:

— Ia uite-i, măi, bolborosi. Ăştia tot vin la tată-tău…

Simion se răsuci şi el şi o zări întâi şi întâi pe Mihaela. Şi lângă ea pe Livia. Se îndreptă spre fete, cu pumnii strânşi. „A venit timpul să mă răfuiesc cu ele!“ se gândi.

Marin ieşi în faţa lui Ionică.

— Întoarce-te, îi scrâşni el.

Ionică, liniştit, îşi îndreptă nodul de la cravată, de parcă Marin i-ar fi spus că, nu este făcut bine. Şi fiindcă nepotul Şomoroagii pusese palma pe umărul lui, vru să i-o dea la o parte.

— Nu pune laba pe mâna mea! îi răcni Marin.

— Dă-te la o parte! îl sfătui Ionică. Nu sta în calea unui pionier.

— Ha, ha… îl fulgeră Marin cu ochii. Poate vrei să-mi aminteşti că eşti preşedintele unităţii. Uite ce-i fac eu preşedintelui unităţii!… şi-i dete cu mâna prin păr, răvăşindu-i-l.

Ionică îşi netezi cu mâna liberă părul la loc.

— Lasă-l aşa! zbieră Marin.

— Nu-l las! îi răspunse Ionică, şi îşi netezi iar părul.

— Aşa? Atunci, na… şi-i smulse de la gât cravata de pionier.

— Asta nu se mai poate! îşi ieşi, în fine, Medrea din sărite, şi cu mâna stângă îşi apucă cravata pe care i-o flutura în faţă Marin, iar cu dreapta îi dete una cu pumnul în nas atât de tare, încât Marin se clătină.

Într-o secundă fură pe jos. Mihaela sări în ajutorul lui Medrea. Simion o apucă de şorţ. Şorţul se sfâşie, de la bretele, rupându-i-se şi nasturii. Livia îl prinse de mâini pe Simion. Simion însă mai apucă să o lovească după ceafă, pe înfundate, pe Mihaela, împlinindu-şi dorinţa de răzbunare şi răcorindu-şi astfel ura pe care i-o nutrea de atâta timp.

Mihaela se prăbuşi în genunchi, şi Simion se repezi s-o mai lovească o dată sau măcar s-o tragă de coadele ei lungi, de culoarea mierii, însă nu

izbuti, căci Livia îl ţinu bine şi-l împinse într-o parte.

Simion îi trase atunci şi ei cu piciorul una, în gleznă.

Livia îl scăpă din mâini pe băiat şi începu să plângă.

— Am să vă-nvăţ eu minte, preşedintelor… scrâşni Simion şi vru iar să se repeadă.

Atâta că, din vale, urca din nou, ieşită de pe uliţa lăturalnică, căruţa lui Ioşca baci, cu panglicuţele roşii scânteind pe hamurile cailor şi pe codirişca biciului.

Ioşca baci făcu un salt din căruţă, neaşteptat de sprinten pentru vârsta lui, îl prinse pe Marin de gât, îl ridică în sus ca pe un pui de găină şi îi arse una cu biciul la spate:

— Na, tâlharule… Na!…

Simion o luă la fugă spre casă. Intră în curte şi închise poarta.

Din praf se ridică Ionică Medrea şi prima lui grijă fu să-şi ia cravata de pionier şi să şi-o înnoade frumos la loc. Să îşi verifice nasturii. Unul îi căzuse; îl căută şi-l ridică de pe jos. Îşi netezi părul. Se scutură pe pantaloni şi spuse celor două fete, cu tonul unui comandant care, după prima înfrângere, merge totuşi la atac:

— Să ne ducem înainte…

— Mergem! suspină Livia, ştergându-şi lacrimile care-i pătaseră obrazul neted şi fraged, cu nişte dâre cenuşii, murdare.

— Mergem, se ridică şi Mihaela, clătinându-se, sprijinită de pionieri, deşi din nas îi curgea o şuviţă de sânge, care se prelinsese până pe bărbie.

— Nu, nu vă mai puteţi duce, le spuseră copiii, veniţi cu Ioşca baci. Trebuie să vă spălaţi. Uite, ţie, Mihaela, ţi s-a rupt şorţul. Îţi curge şi sânge din nas.

— O să se sperie mama! gemu fata încet, punându-şi mâna pe ceafă, în locul unde o lovise

Simion, şi scoţându-şi batista din buzunarul de la fustă, ca să se şteargă de sânge pe bărbie.

— Să ne-ntoarcem la casa pionierilor, o sfătuiră copiii. Acolo vă spălaţi. Tu îţi coşi şorţul. Şi nici n-o să se mai cunoască. Pe urmă, vom face o delegaţie mai mare şi vom pleca toţi la tatăl lui Simion… În ce-l priveşte pe Marin, pesemne că i-a venit de hac Ioşca baci. I-a promis-o de mult…

Şi, într-adevăr, Ioşca baci îl prinsese bine de guler pe Marin şi-l împingea spre Sfatul popular, înghiontindu-l din când în când cu codirişca biciului.

Iar Marin, mai de voie, mai de nevoie, mergea, deşi căuta să se împotrivească, strigând:

— N-ai voie, Ioşca baci… N-ai voie să mă-mpingi. Merg eu, că aşa vreau. Mie nu mi-e frică.

— Mergi tu, că n-ai încotro, altfel n-ai merge, haimana! îi rostea Ioşca baci liniştit şi îl împingea mai departe.

Cât timp se petrecuse încăierarea de pe şosea, Anton şi băieţii care veniseră la el terminaseră de rezolvat problemele pentru a doua zi. Lui Anton începuse să-i placă din nou Matematica.

Nici nu băgase de seamă că trecuse încă o oră.

Abia când ceasul cu clopot de la casa pionierilor, răsunând în tot satul, bătu de cinci ori, îşi aminti Anton că-l aştepta Simion pe şosea. Ridică ochii şi spre ceasul lui cu cuc din perete, ca să se încredinţeze că a auzit bine, şi sări de pe scaun alarmat:

— Băieţi, eu mă grăbesc. Mă aşteaptă Simion. Şi o să se supere.

Anton era şi el un băiat înalt, însă mergea puţin aplecat de umeri, ca moşnegii. Avea un nas lung şi ascuţit. Nasul îi dădea o înfăţişare şireată şi-l făcea pe Ioşca baci să-l numească „vulpea lui Muşat“, deşi băiatul nu avea în el niciun pic de viclenie.

Văzându-l că se ridică, Ghiura îl opri:

— Mâine ne mai primeşti, Antoane? Ştii că avem poimâine iar Maşinile agricole?

— Ne mai explici şi mâine? îl întrebă Stoienel. Să luăm şi noi note bune la Maşini…

— Numai mâine, şi gata… Şi te lăsăm în pace! îl linişti Viorel, văzându-l că şovăie.

— Bine, veniţi! mormăi Anton. Numai mâine… şi gata… dacă vreţi…

La drept vorbind, Anton era cum nu se poate mai mulţumit că fusese şi el de folos o dată cuiva. Era la fel de mulţumit că înţelesese la Matematică, obiect la care nu mai învăţa de luni şi luni de zile nimic. Dar nu voia să mărturisească băieţilor această mulţumire. Însă, de vreme ce ei singuri stăruiau să vină şi mâine, era cum nu se poate mai bine.

Ghiura sări în sus:

— Ce straşnic e, măi Antoane, că ne primeşti. Niciodată n-am învăţat atât de bine ca aici, la tine. Ne-ai ajutat, n-am ce zice. Eşti tu cam morocănos, dar.. Ştii să te porţi… când vrei…

— Apoi e linişte! rosti şi Marcu. Nu ca la mine acasă, cu soră-mea aia mică.

— E linişte! spuse Anton, dar într-un fel atât de nostim, şi arătă spre casa Şomoroagii, reamintindu-le de capră, încât pufniră toţi în râs.

Anton se înseninase ca atunci când se află lângă moş Georg Roth şi lucrează la maşini.

— Haide, ieşiţi? îi pofti el.

Băieţii ieşiră. Anton încuie uşa, şi plecară cu toţii pe uliţă, spre şosea.

Trecuseră colţul uliţei, la numai câteva minute după ce Mihaela, Livia, Ionică şi ceilalţi copii intraseră la casa pionierului să se cureţe, să se spele şi să se sfătuiască.

Aici, băieţii care veniseră împreună cu Anton se opriră.

Îi spuseră lui Anton că rămân la casa pionierului să joace un şah şi să se odihnească după atâta învăţătură. Îl poftiră şi pe el să rămână, deşi erau

siguri că nu va primi, fiindcă ştiau doar de întâlnirea lui cu Simion şi Marin pe şosea.

Ceea ce nu putură să-i spună era că şi ei aveau întâlnire cu copiii care trebuiau să meargă acasă la doctorul Şerb, şi să-şi comunice cum îşi duseseră la îndeplinire sarcinile ce şi le luaseră pentru acea după-amiază, în cadrul detaşamentului.

Anton porni deci înainte spre casa doctorului Şerb şi avea curând să afle de la Aurel despre încăierarea de pe şosea. Iar băieţii: Pavel, Marcu, Stoienel, Ghiura şi Viorel intrară în parcul casei pionierilor şi o luară pe aleea principală, mărginită de tufe înmiresmate de liliac.

Tot la ora aceea, doctorul Şerb venea şi el spre casă la întâlnirea cu pionierii, călare pe bidiviul său micuţ, de munte. Din drum se salută cu Ioşca baci, însă acesta nu-i mai rosti vesel şi cu toată gura ca altădată: „Bună seara, tovarăşe doctor!“, ci murmură înfundat ceva ce nu se înţelegea şi care putea să-nsemne şi altceva decât un „bună seara”.

Şi ceilalţi trecători de pe şosea se uitau curioşi şi oarecum compătimitori către doctorul Şerb.

Apoi trecu un timp şi se iviră pe şosea, mergând spre casa pionierilor, profesoara Victoria Homordeanu, însoţită de profesorii Vasile Oarcăşu şi Grigore Gabriş, pe urmă tatăl Mihaelei, tovarăşul Mihail Roman, vestit de pionierul Eugen Melinte de cele ce se întâmplaseră pe şosea.

— Nici nu mă doare! le spunea Mihaela tatălui său şi celor trei profesori care o găsiseră la casa pionierului cosându-şi şorţul negru, de elevă. Mai mult m-am speriat decât m-a durut… Şi de fapt nici nu prea m-a lovit… Mi-a rupt numai şorţul… Asta nu e nimic…

Tatălui, oricât de necăjit, îi venea să surâdă de felul cum încerca Mihaela să-i convingă că nu s-a petrecut nimic grav, şi într-un anumit fel chiar să-l apere pe Simion.

— Sunt gata! se ridică fata, încheindu-şi din nou şorțul reparat peste rochia pepită, de şcolăriţă.

— Putem să mergem! spuse Livia.

Ionică Medrea îşi controlă ţinuta:

— Suntem gata să ne îndeplinim misiunea, rosti solemn ca întotdeauna.

— Lucrurile s-au schimbat. Şi cred că nu mai este cazul să mergeţi voi! îşi dete cu părerea profesorul Grigore Gabriş, sub privirile aprobatoare ale celorlalţi doi profesori.

— Tovarăşe instructor superior, se nelinişti Ionică Medrea. Şi noi? Noi să rămânem fără niciun rezultat?…

Faţa lui, calmă de obicei, se înroşise de emoţie. Cu un gest nervos îşi pipăia cravata la gât.

— Aşa e! zise Mihaela. Noi ne gândim că ar fi totuşi bine să mergem la tatăl lui Simion. Dânsul ne aşteaptă… să hotărâm ceva…

— În locul vostru o să mergem noi, îi răspunse Gabriş. E mai bine aşa. Aveţi încredere în ce vă sfătuim. O să-l rugăm şi pe tovarăşul Roman să ne însoţească din partea comitetului de părinţi al clasei din care face parte Simion.

— Merg bucuros, glăsui brigadierul. Doctorul este un om pe care-l preţuim, şi sunt sigur că împreună vom lua hotărâri bune în ce priveşte copiii noştri…

— Voi duceţi-vă acasă, rosti în încheiere profesorul instructor Oarcăşu copiilor, şi mâine, prin preşedinţii de grupă, veţi afla ce rezultate am obţinut la această întrevedere cu doctorul şi soţia lui.

Ionică, deşi avea altă părere, disciplinat ca întotdeauna, se supuse cel dintâi.

În calitatea lui de preşedinte al unităţii de pionieri din Rumeioara, luă măsuri ca să se împlinească dispoziţiile celor doi instructori de pionieri. Veghe ca toţi copiii să plece. Încuie uşa de la intrarea principală şi dădu cheia profesoarei Victoria Homordeanu, care era şi directoarea casei pionierilor din Rumeioara.

Profesoara luă cheia şi plecă spre casă împreună cu copiii, în vreme ce Gabriş, Oarcăşu şi Mihail Roman porniră spre casa doctorului Şerb.

Brigadierul Mihail Roman, bălan la chip şi îmbrăcat într-o haină de doc gri, cam decolorată, mergea, călcând rar şi puţin legănat, între cei doi profesori – Oarcăşu, scund, însă iute şi cu mişcări elastice, iar Gabriş, foarte înalt, cam aplecat de umeri şi pe jumătate chel – sfătuindu-se tustre pe drum asupra celor ce trebuiau să discute împreună cu doctorul şi cu soţia lui.

De multe ori avusese supărări doctorul în viaţa sa, mai ales în tinereţe, când o dusese greu; dar ca de data asta încă niciodată.

Şedea în biroul lui, având la dreapta, într-un fotoliu, pe brigadierul Mihail Roman, şi-n faţă pe cei doi profesori.

Discutaseră până atunci. Doctorul era de părere să se convoace consiliul pedagogic şi fiul său să fie pedepsit aspru, fie prin eliminare, fie prin scăderea notei la purtare, pentru felul cum se purtase cu Mihaela, şi bineînţeles şi cu Livia.

— Fapta lui Simion este îngrozitoare! zisese şi mama. Să lovească fetele…

La sfârşitul discuţiei îl chemară şi pe băiat în biroul doctorului.

— Nu le-am lovit decât din greşeală, susţinu Simion, minţind cu neruşinare. Ele singure s-au amestecat. Şi se amestecă în toate… mai rău decât băieţii…

— Mihaela e preşedinta detaşamentului, îl fulgeră cu privirea Oarcăşu. Asta este sarcina ei… Şi a Liviei, ca preşedintă de grupă, la fel…

— În sfârşit, eu le cer iertare, n-am să mai fac asta niciodată, glăsui Simion, neconvins şi cu dinţii strânşi.

— Asta nu o să te scutească de pedeapsă! îl asigură doctorul. Chiar eu cer să fii sancţionat exemplar şi, în ce mă priveşte, am să controlez

zilnic cum îţi faci temele, şi-ţi interzic de azi înainte orice fel de prietenie cu Marin. Ne-am înţeles?

— Ne-am înţeles!

Mihail Roman nu era însă mulţumit de felul cum se desfăşurase această convorbire.

El este un comunist încercat. Face parte din organizaţia de partid a satului şi crede cu tărie în puterea oamenilor de a-i îndrepta pe oameni. Este convins că nu s-a procedat destul de bine.

— Trebuie găsită calea spre inima lui Simion, spuse el, la întoarcere, celor doi profesori. Nu cred că pedeapsa e cea mai importantă… Noi nu l-am convins, mi-am dat seama uitându-mă în ochii lui. Îşi ferea privirile de noi… şi de părinţii săi…

— Dar şi pedeapsa îşi are rostul ei, îl încredinţă Oarcăşu. Lui Simion i s-a atras de atâtea ori atenţia.

— Vă rog să mă iertaţi că mă amestec în problemele dumneavoastră educative, stărui brigadierul Roman. O fac numai aşa… fiindcă sunt în comitetul de părinţi al şcolii şi pentru că mi-aţi făcut cinstea să mă chemaţi şi pe mine la această discuţie. Brigadierul îşi freca mâinile, căutând cuvintele cele mai potrivite: Simion se crede nedreptăţit. Dar ce a făcut colectivul pionieresc şi cum i-a arătat lui Simion că dragostea şi preţuirea tovarăşilor trebuie să le meriţi? Nu ştiu dacă mă exprim bine! rosti el puţin încurcat de tăcerea în care-l ascultau cei doi profesori.

— Te exprimi foarte bine, confirmă Gabriş. Suntem şi noi vinovaţi, nu numai copiii. Nu am făcut totul pentru Simion, cum n-am făcut nici pentru Anton, şi nici pentru Marin. Ai dreptate, tovarăşe Roman!

— Anton pare că-ncepe să se schimbe. Au fost astăzi câţiva copii la el şi l-au rugat să-i ajute la Maşini agricole. Şi Anton a primit. Când vrei s-ajuţi pe altul este bine. Cu prilejul acesta a-nceput şi Anton să-nveţe, glăsui Oarcăşu. E deocamdată

numai un început, însă sperăm că va da rezultate bune…

— Dar Marin? Pe Marin s-ar putea să-l trimită, în urma întâmplării de azi, la şcoala de reeducare! glăsui brigadierul Roman.

— Şi o să fie foarte bine! îi dete răspunsul Gabriş.

— Este păcat că trebuie să se ajungă acolo, mai rosti tatăl Mihaelei. Mi-ar fi plăcut să fi fost noi în stare să-l îndreptăm, satul, organizaţia de tineret, colectivul pionieresc.

— Nu s-a putut. Am încercat şi noi, şi copiii… glăsui Oarcăşu.

— Şi totuşi cred că uniţi, silindu-ne mai mult, am putea încă să facem ceva, insistă tatăl Mihaelei.

— Poate… poate s-ar mai putea!… murmură Gabriş, gânditor.

— O să vă supăraţi dacă mă voi sfătui în privinţa lui Marin şi-a lui Simion, şi chiar a lui Anton, cu tovarăşul Tiberiu Rusu?

— Nu… Nicidecum, îi răspunse Gabriş, deşi Oarcăşu se arăta cam nedumerit. Ne-ar pare foarte bine să se rezolve odată şi acest caz…

— Să încercăm!… Să încercăm! spuse la urmă Roman, cam enigmatic, şi se despărţi de profesori, luând-o pe şosea în jos, spre locuinţa lui.

NOUĂ LA MATEMATICĂ

În dimineaţa următoare la ora de teoria Maşinilor agricole au ştiut să răspundă toţi elevii din clasă.

La pauză, Stoienel ţinu să-i mulţumească lui Anton, pentru că îl ascultase profesorul Grigore Gabriş şi el ştiuse să răspundă de zece:

— Dacă nu veneam ieri la tine, nu ştiam să mă descurc la maşinile prăşitoare! îi spuse el tare, aşa ca să-l audă toţi elevii din clasa a şaptea B.

— Aţi învăţat împreună? îl întrebară mai mulţi copii, între care şi Medrea, care se prefăcea că nu ştie nimic despre asta.

— Da. Anton ne-a explicat încă o dată şi ne-a desenat roţile dinţate…

— Bravo!… Ei, bravo! exclamau copiii. La el acasă aţi învăţat? Bravo!… Anton ştie materia asta mai bine decât întreaga clasă… mai bine decât Medrea şi… Melania.

Discuţia ar fi continuat pe aceeaşi temă, dacă nu ar fi sunat clopoţelul de intrare în ora a doua.

În ora a doua aveau Matematica.

Profesoara Victoria Homordeanu intră în clasă, dând bună ziua, îşi puse catalogul învelit în pânză albastră pe catedră şi zâmbi copiilor cu toată faţa ei deschisă, ce parcă iradiază întotdeauna un fel de căldură.

Poate că profesoara Homordeanu era încă turburată de faptele de ieri ale copiilor : acţiunea grupei de băieţi, din clasa ei, la Anton, încăierarea de pe şosea, discuţiile dintre profesori şi părinţi; poate că zâmbetul ei era puţin silit, dar copiii nu băgară de seamă, şi un simţământ de voie bună şi de încredere se răspândi în toată clasa.

Caietele foşniră, cărţile se deschiseră şi cele dintâi creioane şi stilouri scârţâiră harnice pe hârtie, însemnând data zilei de 11 mai 1962, ora de Matematică.

Copiii deveniră atenţi, pentru că profesoara, punându-şi ochelarii, începu să răsfoiască lent filele catalogi lui. Deşi era destul de tânără, profesoara de Matematică purta când citea sau scria nişte ochelari cu lentile azurii.

— Să iasă… să iasă la tablă! spuse ea, ezitând parcă, în vreme ce inimile copiilor tresăreau la fiecare pagină întoarsă, deşi toţi îşi făcuseră lecţiile în acea zi.

Până şi Anton, cum ştim prea bine, îşi făcuse lecţiile, împreună cu cei cinci băieţi, care veniseră la el, să le ajute la Maşini.

— Cine nu şi-a făcut tema acasă? întrebă deodată profesoara, ridicând ochii de pe catalog.

Copiii tăcură emoţionaţi.

— Atunci v-aţi făcut toţi temele? întrebă profesoara. Să ridice mâna cine şi le-a făcut.

Copiii îşi înălţară mâinile.

— Ridică mâna şi tu, îl împinse Stoienel pe Anton, care nu-şi înălţase decât un deget moale, ţinând însă cotul pe bancă. Ştii şi tu lecţia la Matematică perfect!…

Anton îşi ridică ceva mai mult mâna. Un tremur uşor îi trecu prin tot trupul.

În el se da din nou o luptă.

„Nu mă umilesc eu acum, dacă ridic mâna, după ce atâta timp n-am învăţat nimic? se întreba Anton. Dar de ce să mă umilesc? îşi răspundea tot el. Învăţ când vreau, dacă vreau, şi nu dau socoteală nimănui… Însă ce-ar fi să mă asculte chiar pe mine şi să iau o notă buna? Nu pentru mine… Pentru tata. E şi aşa destul de amărât. E şi bolnav, şi părăsit. Dacă aş trece la Matematică, aş rămâne numai la Chimie şi la Română. Aş scăpa de repetenţie… S-ar bucura şi tata puţin. Şi dacă ar veni mereu băieţii la mine… Îi ajut şi eu. Mă ajută şi ei. Aş putea să mă-ndrept de-a binelea…“

— Să iasă atunci elevii Ivănuc şi Muşat! hotărî profesoara.

Ivănuc, un băiat grăsuţ, se repezi primul, bucuros că e ascultat.

Anton se ridică încet şi merse la tablă, parcă dibuind drumul printre cele două şiruri de bănci, şi ţinându-şi caietul în mână.

—Daţi-mi caietele, le ceru profesoara amândurora.

Anton îl întinse numaidecât. Ivănuc se rostogoli spre banca lui să şi-l aducă. De bucurie că era ascultat, uitase să şi-l ia.

— Pe o tarla… începu profesoara să dicteze datele noii probleme.

Ivănuc le nota pe tablă. Anton le asculta atent.

— Ei, rezolvaţi-mi problema, făcu ea semn întâi spre Ivănuc.

Acesta începu să socotească.

— Tu desenează figura geometrică pe tablă! îi spuse lui Anton.

Elevii sunt numai urechi. Dacă nu ar fi în clasă, băieţii care au învăţat ieri împreună cu el s-ar repezi, l-ar lua de umeri şi i-ar striga cu toate puterile:

— Bravo, Antoane! Bravo, măi! Şi l-ar strânge în braţe, şi poate chiar l-ar săruta.

Acum desenează Alexa Ivănuc şi socoteşte Anton.

— Totul iese bine… Merge grozav! îşi şoptesc între ei copiii.

Anton a terminat de rezolvat problema, însă nu-şi ia ochii de la tablă şi nici nu-i vine la îndemână să se uite spre profesoară.

În schimb, profesoara este în culmea fericirii:

— Îţi mulţumesc, Antoane, i se adresează ea, îndreptându-şi ochii spre filele catalogului, ca să nu i se poată citi pe chip bucuria. Şi ţie-ţi mulţumesc, Alexa. Aţi învăţat bine amândoi. Tu, Antoane, ai greşit numai un singur calcul… Nota pe care-o meriţi este nouă. Fii bun şi dă-mi carnetul de elev!

Anton îşi scoate, din buzunarul de la piept, carnetul de note, ale cărui scoarţe sunt ferfeniţite. Profesoara îi trece nota nouă în carnet, pe urmă o scrie cu stiloul, care fâşâie de data asta atât de plăcut pe hârtie, şi în catalog.

— Puteţi trece la loc!

Alexa se repede în banca lui, din rândul dinspre fereastră, congestionat la obraz de bucurie, pentru că a luat nota zece. Dar clasa este obişnuită ca el să ia note mari la Matematică. Nu e impresionată.

Anton merge încet şi aplecat de umeri – parcă ar duce o povară mai mare decât de obicei – către locul pe care îl ocupă în banca a cincea, pe rândul din mijloc. Chipul îi este la fel de monolit ca şi atunci când ia nota trei; este doar puţin mai palid.

Însă numai la faţă e mohorât Anton. Inima lui s-a înveselit.

Din mers, copiii îi strâng mâna şi-l felicită pe şoptite:

— Bravo, Antoane!… Bravo, măi!… Ai fost grozav, să ştii…

Nici fetele nu se abţin de la această manifestaţie de simpatie, deşi el se poartă la fel de rău cu ele, ca şi Simion, ca şi Marin.

Melania, preşedinta lui de grupă, pe care Anton are cel mai mare necaz, îi surâde şi-i strânge mâna,

ca toţi ceilalţi:

— Tot aşa să mergi, Antoane… Şi succes la celelalte materii!

Chipul ei mare, negricios, parcă este pus sub un reflector, aşa îi luceşte de bucurie. Fata îşi dă cu mâna la o parte şuviţele scăpate pe frunte, de sub banda albă, şi bate din palme, mărunţel, de bucurie:

— A ştiut!… A luat nota nouă…

Pe Anton, manifestaţia aceasta de bucurie pentru izbânda lui îl mişcă şi îl miră în acelaşi timp. Dar, ca şi profesoara lui, se sileşte să nu se cunoască, îşi strânge fălcile, îşi subţiază buzele şi ochii. Şi rămâne încruntat.

„Va să zică ţin la mine? Se bucură pentru mine! se gândeşte el. De ce? Eu m-am purtat cum nu se cuvine faţă de ei. Şi profesoara se bucură, o văd eu“.

Pe sub sprâncene aruncă o căutătură furişă spre diriginta lui şi o văzu agitată, frământând în mâini stiloul, parcă tremurându-i puţin buzele. Pentru o fracţiune de secundă ochii lor se întâlniră, ca două mâini care se unesc între ele, pline de încredere, la un „bună ziua“.

„Şi fetele!… îşi urmă gândirea Anton. Eu le-am spus vorbe urâte şi le-am lovit. Şi ele… Uită-te la Melania ce fericită e că am luat o notă bună. Nici nu m-aş fi aşteptat. Poate că n-or fi atât de rele cum credeam”…

Părându-i-se că se uită copiii la el, vru să facă pe indiferentul – adică pe el nu-l interesează nota pe care a luat-o – şi privi pe fereastră.

Clasa lor este albă, aerisită şi are geamurile largi, îndreptate către pădure.

Pădurea, la poalele muntelui, este formată mai mult din fagi. Se urcă domol pe munte, ondulându-se din loc în loc, unde sunt văi. Pe la mijlocul muntelui se ivesc brazii cu verdele lor închis. Brazii se caţără mai sus, curajoşi şi mândri, către vârful Viforosu. Aici, e drept, pădurea nu mai

ajunge decât cu câţiva jnepeni zdrenţuiţi şi se uită neputincioasă spre creasta goală şi vânătă, ce-şi ridică falnic fruntea spre cer, fără să-i pese de furtunile care o biciuiesc de atâtea ori.

O potecuţă alburie duce din dreptul şcolii până la vârful Viforosu, de-a dreptul piin pădure. Este o potecuţă tainică pe care o iubeşte foarte mult Anton.

Când era mic Anton şi mergea la grădiniţă a întrebat-o odată pe mama lui:

— Mamă, până unde duce poteca asta?

Mama a glumit:

—Poteca asta duce-n cer, băiatule. Te urci până la Viforosu. Acolo sări pe un nor. Şi norul te duce unde-i porunceşti…

— Poţi să ajungi şi până la Cluj? a întrebat-o el uimit pe mama, fiindcă auzise de multe ori pe tatăl său vorbind despre Cluj, şi socotea acest oraş un fel de capăt al pământului.

—Poţi să ajungi şi-n Bucureşti, i-a răspuns mama râzând, fiindcă pentru ea Bucureştiul era oraşul cel mai important al lumn Iar visul ei cel mai mare era să-l viziteze, cum a şi făcut-o, de altfel, mai târziu.

De câte ori privea din clasă poteca, lui Anton îi revenea în minte discuţia avută cu mama, când era mititel.

„Ce buni colegi!“… îşi schimbă gândurile Anton, îmblânzindu-se şi mai mult şi îndreptându-şi ochii spre carnetul de note, în care, la rubrica: Matematica, era trecut un nouă oât toate zilele, lângă semnătura profesoarei Victoria Homcrdeanu.

Nu mai avusese o asemenea notă la Matematică Anton de pe vremea când era în clasa a cincea.

În taină, le mulţumeşte băieţilor, colegii săi, care au venit ieri după-masă la el.

Simte ceva curios.

Parcă din inima lui îngheţată s-ar porni să se desprindă un fel de sloiuri.

A început lecţia nouă.

„Să nu mă-nduioşez“, îşi spuse el, încă bănuitor.

Totuşi îşi desfăcu caietul de Matematică, ceea ce nu făcuse aproape tot anul, şi începu să ia note cu atenţie.

Pe tablă se înşiruie cifrele albe, în rânduri, rânduri, cum stau tractoarele şi celelalte maşini agricole în remize, la Staţiunea de maşini şi tractoare din Siliştea.

Altă dată, cifrele acestea i se păreau lucrul cel mai îngrozitor şi mai dezgustător de pe lume. Acum au început să-i fie simpatice. Urmăreşte felul cum este scrisă fiecare cifră şi le caută asemănarea cu câte ceva, cum ştie că le-a învăţat în clasele primare. Patru, de pildă, seamănă cu un scaun întors pe dos. Doiul cu o ramură îndoită. Şase, un melc numai cu o răsucitură. Unu, toiagul preşedintelui Vinea. Şi tot aşa.

Iar profesoara Victoria Homordeanu i se pare mai tânără, mai frumoasă. Înainte nu-i plăcea că se pieptăna cu coc, şi râdaa de ea pe ascuns. Acum, tocmai lucrul acesta îi place cel mai mult. Cocul ei e bogat, castaniu, şi ţinut de o agrafă mare, albă, de sidef. Profesoara are o privire cu sclipiri ca ale unor picături de rouă pe flori, dimineaţa. Şi ce graţie are tovarăşa profesoară, când se mişcă în faţa tablei! Dacă se uită bine, dânsa seamănă puţin cu mama, când rosteşte cuvintele dulce, moale, puţin din vârful limbii.

Toate i se par astăzi mai frumoase elevului Anton Muşat, şi oamenii i se par mai buni.

„În orice caz, băieţii sunt buni… şi nici fetele nu mai par atât de rele! Şi abia aştept să vină băieţii după-masă din nou la mine. Ei spun că vin să-i ajut; dar, de fapt, fără să vrea, mă ajută şi ei pe mine, îşi reia Anton firul cugetării. Dacă mai iau o dată un nouă, îmi iese media la Matematică. Şi aş putea să trec şi la Română, că nu e greu. Acolo pot şi singur să-nvăţ. Şi, la urma urmelor, îşi făcu el curaj, aş putea şi la Chimie. Ce? Sunt eu mai prost decât alţii?“

În inimă simte că-i pătrunde încet, încet, o undă de nădejde.

„Ce vis frumos!“ Să fie oare cu putinţă? Prea mult s-a încăpăţânat. A fost atât de obraznic cu diriginta. Dar ea nu-i poartă pică… Poate că ar fi timpul să-nceapă să-şi uite amărăciunea. Tot nu se schimbă nimic. Nu este numai el fără mamă. Mai e şi Ţeposu, dintr-a cincea. Mama lui s-a îmbolnăvit astă-iarnă. Au dus-o la spital, dar nu au putut s-o salveze. La fel este şi Marilena, dintr-a treia. Şi fără soră sunt atâţia. Cum sunt alţii, este şi el.

De ce se-ntoarce spre el Melania? Îi face din nou semn că-i pare bine pentru succesul lui la lecţie. Cum de nu e supărată, pentru că într-o zi a tras-o zdravăn de păr?…

Lui Anton i s-a mai uşurat sufletul.

„Numai de s-ar ţine băieţii. De nu s-ar răzgândi să vină şi astăzi…“

Anton zâmbeşte acestei speranţe. Melania, tot întorcând capul spre el, bagă de seamă cea dintâi că Anton zâmbeşte. Apoi îl observă profesoara. Zâmbetul lui e contagios. Acum zâmbeşte întreaga clasă.

Iar un cârd de vrăbiuţe au năpădit pervazul ferestrei şi fac o larmă nemaipomenită pe limba lor, săltând şi dând din aripioare, ciorovăindu-se pe cine ştie ce chestiune păsărească, fără să ţină seama că sunt copiii în clasă, la lecţia de Matematică.

Profesoara şi-a încetinit explicaţiile, iar Anton a uitat să mai noteze.

Priveşte la vrăbiuţe, priveşte afară, la crengile copacilor. Vede o ieruncă, al cărei trup seamănă cu o bărcuţă cenuşie, lopătând prin aerul umed şi rece, ca printr-o apă fără valuri. În urma ei zboară, parcă în salturi, o mierlă gulerată, şi într-un copac ciripeşte o cojoaică.

Iar cifrele se înşiruiesc. Se înşiruiesc ca păsărelele pe o ramură.

Anton notează din nou cu înfrigurare. Trebuie să înveţe şi el ca toţi ceilalţi. Trebuie!

Lecţia s-a încheiat. Profesoara le-a dat tema pentru acasă.

Sună clopoţelul. Astăzi sună mai vesel clopoţelul. Cel puţin aşa i se pare lui Anton.

Toate au mers bine astăzi. Şi lecţia la Maşinile agricole, şi lecţia de Matematică.

Au trecut şi celelalte două ore. Anton e mort de oboseală. Îi este somn. Astă-noapte a dormit puţin.

Pentru astăzi şcoala s-a terminat.

Copiii ies cu gălăgie din clase. Vorbesc între ei. Râd. Se joacă.

Mătuşa Stanca, îngrijitoarea şcolii, stă în uşă şi are pentru fiecare dintre copii un cuvânt bun.

Asta este familia ei: şcoala. Altă familie nu mai are. Bărbatul şi doi feciori i-au murit în război.

De cincisprezece ani este mătuşa Stanica îngrijitoarea şcolii. Aici stă. Aici mănâncă. Şcoala este casa ei. Din mâna ei şcoala iese în fiecare zi ca un pahar – caldă şi primitoare iarna, proaspătă şi răcoroasă vara.

— Duceţi-vă acasă, puişorilor, le spune ea. Poftă bună… Să ne vedem mâine cu bine… Antoane, am auzit că astăzi ai luat o notă mare la Matematică!

— A luat nota nouă, mătuşă! o informează precis Alexa Ivanuc…

— Bravo!… Bravo, băiatule!… se bucură ea.

Însă Anton se poartă ca şi cum i-ar fi ruşine că a luat azi o notă bună la Matematică. Merge tot singur, încet şi aplecat înainte, vorba lui Ioşca baci, parcă ar căuta ceva pe jos.

Este adevărat că şi copiii de la „A“ au aflat acest lucru şi nu se pot abţine, îl privesc cu curiozitate, pentru că până azi el trecea, pentru toţi, drept un leneş, încăpăţânat şi rău, care trebuia, fără nicio îndoială, să rămână repetent.

Apropiindu-se de ieşire, Anton văzu pe Melania cu o mână rezemată de portiţă. I se păru că fata îl

aşteaptă şi ar dori să-i vorbească, însă nu are curaj.

Anton voi să-i arate că deşi ea i-a strâns mâna şi l-a felicitat, el nu şi-a schimbat prea mult sentimentele faţă de fete.

— Ce te uiţi asa la mine? Nu mă cunoşti? o întrebă.

Fata se sperie de vorbele lui şi trase cu mâna dreaptă de portiţă, uitând că pe cea stângă o ţinea între bara de metal a portiţei şi perete. Îşi prinse degetele, şi de durere simţi că-i dau lacrimile. Ca să nu plângă, îşi strânse genele cu putere. Totuşi o lacrimă i se strecură pe obraz.

Tocmai atunci se arătă în poartă şi Marin, lung, deşirat.

Copiii care ieşeau pe poartă se mirară.

— Auzisem, şopti o fetiţă din clasa a cincea, ocolindu-l pe Marin cât putu de departe, că Ioşca baci l-a dus la Sfatul popular şi acolo i s-au făcut nişte hârtii pentru trimitere la şcoala de reeducare, şi uite-l…

Adevărul nu era acesta.

Ioşca baci vrusese – ce e drept – să-l ducă pe Marin la Sfatul popular şi să-i povestească preşedintelui ce s-a petrecut. Dar pe drum îl întâlnise pe secretarul U.T.M., Tiberiu Rusu. Acesta îl chemase pe Marin la el, să stea de vorbă.

— Nu mai pierdeţi vremea cu el, zicea Ioşca baci lui Tiberiu Rusu. Ar trebui trimis la şcoala aceea „speţială” de reeducare…

Dar Tiberiu Rusu stăruise şi-l adusese pe Marin la el, în sediul U.T.M.

Mai târziu venise acolo şi Ionică Medrea. Se grăbise să mărturisească felul cum a început bătaia şi să arate că el l-a lovit primul pe Marin, fiindcă i-a smuls de la gât cravata de pionier.

— Deci sunt vinovat şi eu, nu numai Marin. Trebuia să mă stăpânesc, îşi făcuse autocritica Ionică Medrea, în faţa tovarăşului Rusu.

Tovarăşul Rusu îl bătuse pe umăr:

— Nu te aprob, dar te-nţeleg, Ionică! Luăm act de mărturisirea ta, şi cred că o să mai stăm curând de vorbă împreună…

— În chestiunea aceasta? îl întrebase Medrea.

— În asta şi în altele, care privesc pe tinerii din sat… La anul ai să fii doar utemist!

— Desigur! se bucurase Medrea.

Apoi Medrea plecase. Tiberiu Rusu mai stătuse un timp de vorbă cu Marin şi îl lăsase să se întoarcă acasă.

Acum Marin venise la şcoală, să le arate tuturor că nu-i pasă, şi nici după întâmplarea de ieri nu are de gând să se potolească.

Marin clipi dintr-o pleoapă, încreţindu-şi obrazul:

— Ce faci acolo, Melanio? De ce nu-l laşi pe Anton în pace? Şi fără să aştepte răspunsul ei, continuă: Ai bomboane? Tu ai întotdeauna bomboane. Dă-ne şi nouă – şi arătă spre Anton — mie şi lui… Ai înţeles? Şi, dacă vine Simion, îi dai şi lui. Aşa sunt eu, mă port frumos cu prietenii…

Şi începu să râdă tare şi lăbărţat.

Fata întâi nu-l observă pe Marin.

Când înţelese că ei îi vorbeşte, încercă să fugă. Însă Marin îi prinse mâna şi i-o răsuci victorios:

— De ce te-ai legat de Anton?

Anton nu ştia ce să facă.

Cu Marin este prieten; iar, pe de altă parte, Melania s-a arătat atât de fericită de biruinţa lui de astăzi la Matematică, încât… Nu ştie ce să facă. Priveşte în toate părţile. Mai mulţi copii din clasele mici s-au adunat în jurul lor. Unul, rotofei, cu părul galben ca lămâia, văzându-l pe Marin cum răsuceşte mâna Melaniei, începe să plângă.

—-De ce plângi, măi? se răsti la el Anton.

Copilul plângea şi mai tare.

— Chemaţi-l pe Ionică Medrea! se îndemnară câţiva dintre cei mici.

Melania încercă să se smulgă din mâna lui Marin şi aruncă o privire deznădăjduită spre

Anton, cerându-i, fără glas, ajutorul.

Ce s-a întâmplat în momentul acela în sufletul lui Anton nu se poate şti, dar el se apropie de Marin:

— Marine, las-o n pace!

— De ce s-o las? se încăpăţână Marin. Din cauza ei te-au criticat.

— Şi ce te priveşte pe tine dacă m-au criticat sau nu? îl repezi Anton pe Marin. Asta e treaba pionierilor. Tu nu eşti pionier. Dă-i drumul cât te rog…

În glasul lui era atâta ameninţare, încât Marin îşi desprinse palma.

Melania, frecându-şi încheietura braţului, amorţită de strânsoarea lui Marin şi bucuroasa că a scăpat atât de uşor, o luă la fugă, nu fără a-i arunca înainte lui Anton o privire plină de recunoştinţă.

Din clădirea şcolii, unde întârziase în camera pionierului, apăru Ionică Medrea, chemat de cei mititei.

Cât era Marin de mare şi voinic, se pare că tot prinsese o oarecare teamă de Medrea, după încăierarea de ieri. Şi asta cu toate că Medrea nici la umăr nu-i ajunge lui Marin, ba este şi firav, şi chiar puţin miop. Când Medrea priveşte la cineva atent, clipeşte şi îşi mijeşte ochii. Doctorul Şerb i-a spus să-şi pună ochelari.

— Aşa? face uimit Marin către Anton. Ia uite, bă… şi scuipă în ţărână la un metru, stropind câţiva copii.

— Nu mai scuipa! îi zise Anton tot calm.

— Scuip cât îmi place şi cât vreau, se încăpăţână Marin şi scuipă iar. Şi cu tine mai vorbim noi, Antoane, la Făgeţica. Zi, te-ai dat cu ăştia, hai?

Şi porni mânios, stârnind cu ghetele stâlcite nori de praf, întorcând capul şi prevenindu-l pe Anton:

— Mai vorbim noi, Antoane… Mai vorbim noi…

Câţiva copii din cei mici îi stăteau în cale.

— Fugiţi, că vă trântesc pe toţi, le răcni.

Copiii se risipiră ca nişte potârnichi, care încotro, ţipând cât îi ţinea gura, de frică.

Ionică Medrea veni lângă Anton:

— Ce s-a petrecut, Antoane?

— Nu s-a petrecut nimic, îi răspunse el morocănos. Nu-ţi mai băga şi tu nasul în toate.

De undeva se ivi Ghiura.

— Antoane, venim la tine după-masă.

Anton se lumină la faţă:

— Veniţi, v-am spus o dată. Ce mai vreţi? Dar pe la patru. Să dorm şi eu puţin… că sunt mort de somn…

După-masă, când sfârşiră de învăţat la Maşinile agricole şi la Matematică, băieţii care veniseră la Anton acasă deschiseră şi cărţile de Chimie.

Anton nu protestă. Ba îi păru chiar bine, fiindcă aveau repetiţie pentru teză. Şi mai târziu, el însuşi le propuse:

— Ce-ar fi dacă ne-am gândi şi la compunerea aia de poimâine: „Figura de comunişti luptători pentru transformarea socialistă a agriculturii”.

Băieţii se priviră încurcaţi.

— Phii! Aşa e! zise Ghiura şi se ridică de pe scaun atât de brusc, încât îl răsturnă. Cum am uitat noi de compunere?

— Să facem planul, măi băieţi. Asta se poate întâmpla să ni se dea şi la absolvire. E o compunere importantă! exclamă Marcu, şi ochii lui negri luciră fericiţi.

—Pe cine ai pune tu întâi? îl întrebă Stoienel pe Anton. Ce personaj, vreau să zic?

—Aş pune, stătu puţin pe gânduri Anton, pe Ilie Barbu din „Desfăşurarea” lui Marin Preda.

— Foarte bine!… bătură din palme copiii.

Şi începură să facă planul compunerii. Apoi compunerea. Şi, obosiţi după atâta muncă – Anton cel puţin căsca mereu, deşi dormise după-amiază – ieşiră din odaie în curte, să se răcorească şi să bea

câte o gură de apă proaspătă din fântâna care este lângă poarta pădurarului Muşat.

Pe şosea se văzu trecând autocamionul gospodăriei colective condus de şoferul Petruş, încărcat cu oamenii care se-ntorceau de la Fundăţica, de la prăşitul cartofilor.

Oamenii cântau. Între ei se găsea şi tatăl Mihaelei, care îşi mişca braţele în sus şi-n jos, făcând pe dirijorul în maşină.

Autocamionul se opri chiar în capul uliţei scrâşnind aspru roţile pe pietrişul de pe şosea, şi cei mai mulţi se coborâră încă fredonând. Fetele mai ales făceau o gălăgie, să ridice satul, nu alta.

Şoferul Petruş îşi scoase capul blond pe ferestruica maşinii şi le strigă:

— Parcă sunteţi la nunta, zău aşa!

Fetele izbucniră în râs.

Ghiura le arătă copiilor cu mâna frumuseţea asfinţitului:

— Priviţi!

Într-adevăr, soarele, obosit de cât arsese în timpul zilei, îşi pleca obrazul rumen peste pădurile din valea Făgeţicăi, lăsând în urma lui o ceaţă portocalie, în care se scălda, cu aripile întinse şi ţipând de plăcere, un cârd de cocori.

— Acolo, în valea Făgeţieăi, unde vedeţi că se lasă soarele, începu Anton să spună, este o poiană mare, frumoasă, unde… unde…

Tăcu şi se uită spre soare, care înroşise creştetele zimţate ale pădurii.

Îşi muşcă buzele şi schimbă vorba:

— Nu mai beţi apă?… Să mai scot!

— Nu mai bem! zise Pavel, agăţând cana de tablă în cuiul de la fântână şi ştergându-şi buzele ude cu batista.

Însă Ghiura nu-l iertă:

— Ce e cu poiana aia mare?… Ce poiană e?

— Poiana ielelor! murmură Anton şi se uită în jur speriat.

— A! Ştiu. Am mai auzit de ea, grăi nepăsător Marcu. Este o legendă cu nişte iele. Prostii…

— Nu sunt prostii! se încruntă Anton. Şi, aţâţat, continuă. Dacă vreţi să ştiţi, noi am fost acolo…

— Care voi? întrebă Viorel. Tu… şi? (şi arătă cu degetul spre casa Şomoroagii).

— Da. Cu Marin şi cu Simion! zise Anton.

— Şi ce-aţi văzut acolo? îl iscodi Ghiura. Nu cumva aţi văzut… ielele?

—Ba da! confirmă scurt Anton, spre mirarea celorlalţi. Le-am văzut…

— Fugi, măi, că nu există iele! începu să râdă potolit Pavel. Cine mai crede azi în aşa ceva?

Dar Ghiura, simţind că ar putea să afle ceva interesant, îi tăie vorba lui Pavel şi-i făcu semn cu piciorul să-l lase pe Anton să povestească mai departe.

— Măi, dacă zice el că a văzut, ce-l contrazici tu?

— Am văzut cu ochii mei! întări Anton.

— Tţ… Ţţ… Ţţ… se miră Ghiura, ţuguindu-şi buzele.

— Cum le-ai văzut? Povesteşte-ne şi nouă! se rugă Stoienel de Anton, înţelegând planul lui Ghiura.

— La început nu credeam nici eu… Şi eu eram la fel ca voi. Că nimeni nu crede, nici tata nu crede! dete primele lămuriri Anton. L-am întrebat eu o dată pe tata, nu ştiu cum a venit vorba, şi nu credea. Dar azi, în zori – adică, încă de astă-noapte – ne-a luat Marin… Şi de dimineaţă, pe la patru şi jumătate, am văzut ielele… La şase şi jumătate am fost acasă…

— V-a luat Marin? Păi i-a mai ars lui de-aşa ceva, după bătaia de-aseară? se miră Pavel.

— Ne-nţelesesem încă de ieri, de la prânz, spuse Anton, şi nu puteam să schimbăm. Nici pe Simion nu-l mai puteam vesti să nu vină…

Ghiura îşi trecu mâinile prin păr.

— Şi pe Simion l-a lăsat tată-său să plece noaptea la Marin, după încăierarea de pe şosea?

— Parca trebuia să-l lase tată-său? fu neaşteptat de sincer Anton.

— Păi, atunci, cum? se arătă nedumerit Pavel. Nu înţeleg…

— Ei, Simion, după discuţia de aseară – căci aseară s-au dus la tată-său tovarăşii profesori Gabriş şi Oarcăşu, şi tatăl Mihaelei – tot nu s-a lăsat. Le-a promis că nu se mai întâlneşte cu Marin; dar nu s-a lăsat. A sărit azi-noapte pe fereastră. A venit cu noi la Poiana ielelor şi s-a-ntors pe nesimţite acasă, ca să meargă azi de dimineaţă la şcoală…

— De-aia ţi-era ţie atât de somn şi tot căscai adineauri. Şi lui Simion, la şcoală, la fel… Fiindcă aţi fost plecaţi azi-noapte, constată Viorel.

— De-aia, mărturisi Anton.

— Şi de ce v-a luat cu el Marin, azi-noapte? Numai să vedeţi ielele? îl ispiti Ghiura.

Atâta că Anton probabil bănui ceva. Se uită dintr-o parte către colegul său şi dădu din cap:

— Asta nu pot să v-o spun, pentru că ne-am jurat… Am fost cu nişte treburi de-ale lui Marin!

— Aha! făcu Stoienel.

Anton se aşeză pe butucul de spart lemne. Copiii se strânseră în jurul lui. Marcu şi Pavel se cocoţară pe scara care duce la pod, iar Ghiura, Viorel şi Stoienel, pe băncuţa de lângă gard. Câinele, Lăbuş, veni la picioarele lor şi se gudură.

Dinspre munte se auzi behăitul oilor aduse în ţarcuri pentru mulsul de seară.

— Şi?… întrebă Viorel neîncrezător, cu jumătate de voce. Vi s-au arătat vouă ielele în poiană? Cum sunt?

— Ni s-au arătat! Se văd aşa… şopti Anton înfiorat, ca nişte umbre care se clatină şi dănţuiesc. Sunt îmbrăcate în văluri colorate. Te trec răcori, când le zăreşti… Pe urmă, când se încălzeşte

soarele bine, fug. Intră printr-o crăpătură dintre stânci în munte…

— Eu nu cred până nu le văd cu ochii mei! îl aţâţă Ghiura. Mă duci să le văd şi eu?

— Nu mă mai duc… zise Anton şi dete cu mâna, adică: „îmi e prea destul”.

— Vezi, măi Antoane, cum eşti? îl mustră Stoienel. Eu aş duce şi pe alţii să fiu în locul tău… N-aş fi egoist.

— Nu pot, se supără Marin… chiar dacă m-am certat cu el… argumentă Anton.

— Dar ce? Ielele sunt ale lui?… Poiana e a lui?… îşi ridică Ghiura nasul, într-un chip atât de hazliu, că Anton fu nevoit să zâmbească:

— Nu sunt ale lui…

— Ori ţi-e Marin stăpân? întrebă Marcu.

— Nu mi-e nici stăpân… se scărpină în cap Anton; dar nu mai vreau nici eu să mă duc acolo. Te îngheaţă, nu altceva… căută el să scape. Cântă jalnic. Şi nu poţi să te apropii de locul unde au intrat ielele în munte că ameţeşti. Te ia o ameţeală. E grozav, ce mai!…

De fapt, Anton îşi adusese aminte ca în poiană sunt puse şi cursele lui Marin pentru căprioare. Şi asta era o taină pe care juraseră – şi el, şi Simion – să nu o destăinuie nimănui, orice ar fi fost să se întâmple. Şi voia să se ţină de cuvânt, chiar dacă se certase astăzi la prânz, la şcoală, cu Marin.

— Măi Antoane, îl luă până la urmă Ghiura, dacă tu ne duci pe noi să vedem ielele, Marin n-are de ce să se supere. Noi nu te-ntrebăm de treburile tale cu el. Numai să vedem ielele, şi-atât…

— Atâta tot! se rugară de Anton şi ceilalţi.

Şi Pavel continuă:

— Noi am putea să ne ducem şi singuri, ia gândeşte-te. Cine ne poate opri? Drumul e liber!

— Asta aşa e! recunoscu Anton.

— Dar, mai bine să ne conduci tu. Ne-ai făcut serviciul şi ne-ai ajutat la Maşinile agricole, fă-ni-l şi pe ăsta. Suntem şi noi curioşi… insistă Ghiura.

Viorel continuă asaltul lui Ghiura:

— Ne-ai arătat că ţii la noi! Dovedeşte-ne-o încă o dată.

— Bine, măi, se hotărî pe jumătate Anton. Şi voi mi-aţi arătat că ţineţi la mine. Ce-o fi să fie, vă duc la Poiana ielelor. Dar o să vă speriaţi! îi preveni el.

— Ce-ţi pasă ţie? sări Ghiura. Lasă să ne speriem. Da' numai să vedem şi noi cum arată ielele… Să nu murim proşti…

— O să vă iasă pofta pe nas…

— Să ne iasă… să ne iasă!… săriră băieţii de la locurile lor, veseli că-l convinseseră până la urmă pe Anton.

— Mâine mai vorbim!…

— Mâine mai vorbim!

— Rămâi cu bine!

— Mergeţi sănătoşi!

Se despărţiră dându-şi mâinile. Băieţii plecară, iar Anton – istovit de atâtea întâmplări pe care le trăise: vizita la Poiana ielelor, ascultatul la Matematică, cearta cu Marin şi, în plus, munca încordată de astăzi după-masă, la patru materii – îşi luă un scaun şi ieşi-n pridvor, să privească înserarea.

Un huhurez, al cărui cuib era pe undeva, prin vreun copac de lângă casa Şomoroagii, dete un ţipăt lung.

Mai auzi autocamionul gospodăriei duduind pe şosea. Câţiva copiii, dintre cei care nu merg încă la şcoală, se jucau „de-a puia-gaia“ pe uliţă. Nu-i vedea, dar îi auzea. Se desluşeau glasurile când imitau pe „puia“ şi pe „gaia“.

Pisica se ivi în pridvor şi se lungi lângă picioarele lui, torcând linguşitoare.

„Mi-am făcut o mulţime de prieteni, se gândi Anton. Tata o să se bucure când o auzi. Dar tata e mereu plecat… Tare sunt singur. Uite, după ce pleacă băieţii, se amărî din nou, rămân singur… singur de tot. Lor ce le pasă! Ei au mame, surori, fraţi care-i aşteaptă. Eu? şi gura i se strâmbă, am numai pe tata… şi pisica.

Se aplecă şi mângâie pisica. Pisica se îndoi de plăcere sub mâna lui. O trase aproape, lângă piept, şi continuă să o mângâie.

„Îl am şi pe Lăbuş. Am şi găinile! îşi bătu joc de el însuşi. Asta e… Asta e, Antoane! Şi mi-e urât… Mi-e urât de nu mai pot…“

Oboseala îi trecuse. Se făcuse răcoare.

Se ridică de pe scaun. Intră în odaie. Aprinse lumina. Îşi luă cartea de Chimie şi, ca să-i treacă de urât, se aşeză turceşte pe pat, îşi puse pătură pe spinare şi începu iar să citească.

LA POIANA IELELOR

La trei şi jumătate noaptea, în Rumeioara este un frig straşnic. La ceasul acesta luna începe să pălească, îşi pierde strălucirea de talger de aramă ciocănită şi seamănă cu un ban de argint, înnegrit pe la margine şi pe mijloc.

O dată cu luna pălesc şi becurile felinarelor de pe şosea şi de pe cele opt uliţe ale Rumeioarei.

Cu toate astea, casa pionierilor mai este încă luminată din plin.

O lampă de fier forjat, având patru lei micuţi pe fiecare latură, împrăştie un şuvoi auriu.

Sub conul acesta luminat viu de lampă – aşa după cum a fost înţelegerea — s-a strâns detaşamentul întâi de pionieri.

Copiii sunt îmbrăcaţi cu veşminte groase, au cu ei săculeţe de drum, mantale de ploaie, mâncare, sticluţa cu apă şi tot ce mai este nevoie la o excursie bine organizată.

Afară de copiii din detaşamentul întâi şi de instructorul lor, profesoral Vasile Oarcăşu, mai merg în această excursie Tiberiu Rusu, secretarul U.T.M. din sat şi câţiva utemişti.

Astăzi e duminică, colectiviştii se odihnesc şi o excursie prin pădure, în zorii zilei, este un lucru minunat.

Toată săptămâna s-a vorbit la şcoală despre această excursie, însă în taină mare.

Copiii au destăinuit instructorului lor cele aflate. La început au vrut să meargă numai ei singuri până la Poiana ielelor, conduşi de Anton, şi să-l convingă acolo că nu-i adevărat nimic din tot ce crede el. Iele nu pot să existe.

— Cine ştie ce-or fi văzut el cu Simion şi Marin în poiană şi li s-o fi părut, zicea Ionică Medrea. Ielele sunt numai o născocire.

Dar pe urmă, copiii s-au răzgândit. Au ajuns la concluzia că nu trebuie să-şi ascundă planul faţă de instructorul lor de detaşament.

Propunerea aceasta a făcut-o Livia, şi a fost însuşită de pionieri.

I-au mărturisit deci instructorului lor, Oarcăşu, cele ce puseseră la cale.

Instructorul s-a declarat de acord cu intenţiile detaşamentului.

— Dacă sunt iele cu adevărat şi dansează în poiană, a glumit profesorul, atunci să ne ducem, să dansăm şi noi cu ele…

Copiii au făcut un haz grozav de cuvintele acestea ale profesorului Oarcăşu:

— Să dansăm şi noi cu ielele!… au clocotit ei în râs.

Numai Anton şi Simion, care erau de faţă, nu râdeau.

La început, Simion nici nu a vrut să meargă împreună cu ceilalţi pionieri la Poiana ielelor. Într-o pauză, l-a şi luat la rost pe Anton:

— De ce le-ai spus, măi, secretul lui Marin?

— Nu am spus decât de poiană… De poiană şi de iele se ştia în sat şi dinainte; atâta că oamenii nu cred în ele… De cursele căprioarelor n-am spus nimic…

Simion era îngrijorat:

— O s-o păţim cu Marin!

— Nu o păţim de loc şi nici nu mi-e frică de el! i-a răspuns Anton.

— Eu nu merg!

— N-ai decât…

— Şi nici nu ştiu, n-am văzut nimic… Faceţi ce vreţi…

— Asta şi facem, a încheiat Anton.

Însă profesorul Oarcăşu i-a cerut lui Simion să meargă şi el, împreună cu detaşamentul, ca să se convingă că nu există iele.

— Dacă le-am văzut cu ochii noştri! Dansează între cele trei pâraie care trec prin poiană până se

lasă soarele şi pe urmă fug printr-o gaură în munte… se încăpăţână Simion.

— Tocmai de-aia trebuie să vii şi să te convingi, tot cu ochii tăi, că n-ai văzut bine.

— Şi Marin a mai spus că bunică-sa poate face vrăji şi poate sili ielele s-o asculte şi să-i împlinească voile, a mai încercat Simion să-l sperie pe instructor. Zicea că pe mine, de pildă, m-ar putea preface în pisică sau şoarece…

— Şi tu ai crezut? l-au încolţit pionierii pe băiatul doctorului, râzând.

— Eu… nu… a bâiguit el… dar aşa se lăuda Marin.

— Cu-atât mai mult, a insistat Oarcăşu, trebuie să vii şi să te convingi că nici acest lucru nu este adevărat…

Până la urmă, Simion a fost nevoit să se supună.

De altfel, de când este controlat cu de-amănuntul de-acasă, de când Anton nu mai chiuleşte, Simion a început să vie zilnic la şcoală. Şi-a îmbunătăţit notele.

La asta a contribuit şi faptul că, după încăierarea din seara aceea de pe şosea, a avut loc încă o adunare pionierească, în care Simion a fost criticat mai aspru decât oricând pentru purtările lui. Iar într-un consiliu pedagogic fulger, s-a hotărât să i se scadă nota la purtare pe ultimul trimestru cu trei puncte. Pedeapsă foarte mare, pentru că media de pe trimestrul al treilea ţine loc de medie anuală. Deci conduita lui din ultima vreme îl va costa mult. Nota de la purtare se pune şi pe certificatul de şapte clase, şi-l însoţeşte toată viaţa pe unde merge.

Acum, în zorii zilei de duminică, este şi el printre ceilalţi copii, Stă lângă Anton, cu părul auriu răvăşit de vânt şi cu o geantă de sport agăţată de gât.

— Sunteţi gata, tovarăşi pionieri? îi întrebă profesorul Oarcăşu pe copii.

Pionierii îi răspund în cor:

— Suntem gata, tovarăşe instructor!

Şi coloana, având în frunte pe profesorul Oarcăşu, pe Tiberiu Rusu şi pe Anton, porneşte de sub felinarul de la intrarea casei pionierilor, prin parc, către şosea.

Vorbesc între ei încet, pentru că satul Rumeioara, fiind aşezat între munţi, răsună la orice zgomot, ca un clopot. Fiecare cuvânt se aude în tăcerea nopţii, până departe.

Munţii, în toate zările, crestează cerul senin, siniliu, cu ferăstraiele lor vinete.

O cucuvea zboară greoaie pe deasupra coloanei, plescăind din aripi.

Simion se găseşte între cei din urmă şi povesteşte pionierilor pentru a nu ştiu câta oară cum vor vedea în poiană… ielele, „ale căror corpuri seamănă cu nişte ceţuri sau, mai bine, cu nişte fumuri ce se ridică de la pamânt şi dansează în lumina celor dintâi raze ale soarelui între pâraie; aci se încheagă, şi aci dispar; poartă pe ele văluri trandafirii, verzi sau portocalii; cântă, se jeluiesc sau spun ceva neînţeles, pe limba lor… şi de intrarea grotei prin care fug ele nu poţi să te apropii că ameţeşti şi mori…”

Ce e drept, e drept, pe unii copii îi trec totuşi fiori la auzul acestei povestiri pe care o face Simion cu cuvinte şoptite şi cu gesturi tainice.

— Mai bine era, îşi dă el competent părerea, să nu fi venit fetele cu noi. Să vedeţi – cum sunt ele fricoase – ce-o să se mai sperie!… şi-şi duce amândouă mâinile la ochi, să arate, în mod practic, cum o să fie când se vor speria fetele.

— Nu-i nimic, răsună glasul ironic al Liviei.

Fără să fie observată, fata apăruse alături de grupul căruia îi povestea Simion grozăviile din poiană.

— Dacă ne va fi frică sau vor fi primejdii pentru noi, fetele, ne veţi apăra voi, băieţii, fiindcă sunteţi curajoşi… şi… buni tovarăşi…

Mihaela, mergând de braţ cu Livia şi auzind-o ce spune, nu-şi putu stăpâni un hohot scurt de râs.

Simion se întoarse spre amândouă şi le repezi:

— Cu voi nu sunt tovarăş… Mai bine v-aţi întoarce acasă, să nu vă vie rău pe-acolo!…

Mai vru să le spună ceva usturător, dar Mihaela îi făcu semn Liviei să tacă. Îşi încetiniră pasul şi rămaseră să încheie ele coloana.

Mergând şi vorbind, trecură din şosea în uliţa Făgeţicăi, şi ajunseră lângă casa lui Anton. Trecură de ea şi se văzu căsuţa babei Şomoroaga.

Din grup, se desprinse tovarăşul Tiberiu Rusu, înalt, ciolănos, cu braţele lungi, puternice, şi se apropie de căsuţa babei.

— Marine! strigă el, bătând cu o piatră luată de jos în stâlpul care ţinuse altă dată portiţa şi acum se afla aplecat într-o rână, ca un moşneag.

— Ce e? Ce-o vrea cu Marin? se alarmă Simion, adresându-se băiatului pădurarului.

Anton însă nu se sinchisi prea mult de cele ce făcea secretarul la poarta lui Marin:

— O fi având consul ceva cu Marin!… Ce te bagi tu?

— Mă bag! îi şopti Simion. Tovarăşul instructor ne-a cerut să nu-i spunem nimic lui Marin. Să nu afle că mergem la poiană. Pe mine m-a pus să-mi dau cuvântul de pionier…

— Şi eu mi l-am dat…

— Numai că eu nu i-am spus nimic lui Marin!

— Nici eu…

— Şi când ne-o vedea Marin că mergem la poiană împreună cu detaşamentul, ce-o să spună?

—Să spună ce-o vrea. Tu fă-te că nu ştii nimic. Dă totul pe mine. Zii că te-am vestit numai aseară de excursia asta şi nu ai mai avut cum să-l anunţi, fiindcă te-a păzit tată-tău să nu pleci de-acasă… Să vedem! O să mă bată pe mine?

Discuţia continua încă pe şoptite între cei doi băieţi. Făgeţica murmura grăbită în drumul ei la vale. Cerul se lumina din ce în ce mai mult. Când

din căsuţa ei, somnoroasă, cu părul despletit şl încurcat, îmbrăcată numai într-o cămăşoaie de bumbac, se ivi, în lumina turbure a zorilor, baba Şomoroaga şi întrebă răguşită:

— Cine-l strigă pe Marin? Auleuuu!… se sperie ea văzând mulţimea de pionieri. Ce căutaţi noaptea, maică, pe la casele oamenilor?

Secretarul, cu mâna, îi arătă cerul:

— Ce noapte, mătuşă? Nu vezi că acum intră alba-n sat?… Da' Marin unde e?

— Marin doarme, croncăni baba, plecându-şi capul pe palmă, în semn că aşa doarme Marin.

— Trezeşte-l, mătuşă. Doarme prea mult, o sfătui secretarul. Avem noi amândoi o vorbă, pe care am vorbit-o acum câteva zile. Spune-i că am plecat la Poiana ielelor, unde or să danseze pionierii cu arătările lui de-acolo. Aşa vor copiii. Eu ce pot să le fac? Doresc numai – ca şi tovarăşul profesor Oarcăşu — să-i văd pe copii cum vor dansa. Şi, dacă vrea, să vie şi Marin să-i vadă…

—Iooooi!… Iooooi!… Iooooi!… începu să se văicărească amarnic baba şi să-şi smulgă de pe cap pletele. Or să piară copilaşii ăştia, sărmăneeeiiii… Sărmăneeeiii… Copilaşiiii… Copilaşiiii…

Începuseră să latre câinii prin sat de văicărelile babii.

Cel puţin Lăbuş al lui Anton lătra să spargă urechile copiilor, şi nimic altceva.

— Nu stârniţi ieleleee, maică, se jeluia baba, că se răzbună pe voooi!… Pe bieţii cooopilaşiiii…

— Taci, mătuşă, taci! puse degetul la gură secretarul, în timp ce copiii nu se puteau ţine şi râdeau pe înfundate de babă, cum gemea în tot felul, frângându-se de mijloc, când într-o parte, când într-alta.

— Taci, mătuşă, o mai îndemnă Tiberiu Rusu, că se trezeşte satul. Şi nu-ţi fie teamă pentru copii. Noi stârnim ielele, şi noi le potolim. Spune-i şi lui Marin dacă vrea să vie…

Şi – lăsând-o pe babă să se vaiete pe voia ei, zguduind uşa: „Iooooi!. Iooooi!… Iooooi!… Nu vă duceţi că mor cooopilaşiii…” — secretarul se întoarse lângă profesorul Oarcăşu. Acesta îl luă de braţ, şi amândoi o porniră din nou în fruntea coloanei, vorbind încet între ei şi râzând pe înfundate, ca nişte copii care au făcut o şotie.

Dacă treci peste râul Făgeţica, pe punte, intri în munte. Muntele este pe partea stingă a Făgeţicăi, cum curge râul la vale. Dacă o ţii în jos, pe partea ei dreaptă, te afunzi în pădurea de fagi de pe podiş.

Este adevărat că poteca la început urcă uşor, căci malul Făgeţicăi se înalţă şi devine prăpăstios. Râul trece printr-un fel de chei ale lui. Apa a ferestruit în acest loc o stâncă albă-verzuie enormă, ce pare prăvălită din munte, anume ca să stea stavilă în calea apelor. Dar apele au biruit-o, au ros-o răbdătoare cu dinţii lor umezi şi au trecut mai departe.

După aceea, poteca te duce, ca într-un vis, prin întunericul misterios al pădurii. Locurile sunt de o frumuseţe ce greu se poate închipui.

— Ascultaţi, copii, exclama instructorul detaşamentului de pionieri, când începură să se afunde în pădure. Cântă privighetorile…

— Ce frumos cântă! tresăriră copiii. Şi Mihaela, aducându-şi aminte de versurile lui Vasile Alecsandri, din „Concert în luncă”. Începu să recite:

Dar tăcere!... Sus pe-un frasin
un lin freamăt se aude!...

Nu apucă Mihaela să termine de recitat, şi se auziră din urmă nişte paşi tropăind pe poteca udă de rouă şi foarte puţin călcată de oamenii din satul Rumeioara.

Oamenii nu au unde se duce în această direcţie şi de aceea poteca este năpădită aproape din toate părţile de buruieni.

— Vine! exclamă cu satisfacţie Tiberiu Rusu. Şi abia atunci îşi dădură seama copiii că secretarul stătuse toată vremea cu urechea ciulită, să audă dacă soseşte Marin.

Era aproape sigur că va veni, dar o îndoială probabil tot o avusese.

Ionică Medrea îşi aprinse lanterna şi o îndreptă pe potecă, în partea de unde venea Marin.

În fâşioara subţire, verzuie-galbenă, a lanternei lui Ionică, se arătă silueta lungă şi deşirată a lui Marin.

— Am venit, tovarăşe secretar! grăi el în loc de bună dimineaţa.

De fapt Marin auzise discuţia secretarului cu baba Şomoroaga în faţa căsuţei lor şi se hotărâse să plece, mai mult ca să-şi salveze cursele Să nu dea cineva peste ele.

Baba vrusese să-l oprească, să nu-l lase să meargă la poiană dar el o dăduse la o parte şi o zbughise pe uşă, zorindu-se să ajungă din urmă coloana pionierilor…

Tiberiu Rusu îi făcu loc lângă el, pe potecă, să meargă în acelaşi rând:

—Va să zică ai venit! Vrei să ne păzeşti de arătări, sau vrei să vezi cum vor juca pionierii cu ielele?…

— Lăsaţi, tovarăşe secretar, se strâmbă el, şi-şi trecu mâna prin părul numai inele, că ştim noi… Ne luaţi la fix…

Tiberiu Rusu se uită către Marin:

— La ce te luăm?

— La fix… tovarăşe secretar. Nu ştiţi ce-i aia?

— Ba ştiu.

— Adică, la vorba aia… peste picior…

Secretarul râse sonor. Încercă să-l ia pe Marin de braţ şi să mai vorbească pe drum cu el. Dar băiatul se trase din mâna lui. Zărindu-l pe Simion, care-l tot ocolea, se apropie de el şi-i şuieră în ureche:

— M-ai turnat, ticălosule!…

— Eu n-am ştiut nimic! se justifică Simion.

— N-ai ştiut pe dracu', îi şuieră din nou. De cursele pentru căprioare aţi spus ceva?

— N-am spus nimic! Nu ştie nimeni…

— Atât vă trebuia, că vedeaţi voi!

— Ce vedeam? îl întrebă Anton, venind dinadins lângă Marin, să audă ce-l întreabă pe Simion.

— Tu cară-te, că te trăsnesc de nu te vezi! îl ameninţă Marin. Crezi… dacă sunt ăştia aici? Acum te pocnesc… şi făcu cu dosul mâinii stângi gestul că îl loveşte.

Anton se feri, dar pe urmă se apropie iar de Marin, provocător:

— Ia dă… Să te văd, dai?…

Dar Marin, iuţind pasul, încercă să o ia înaintea celorlalţi şi să ajungă primul în poiană. Secretarul însă îl strigă:

— Marine!… Te-am chemat şi te rog să mergi cu noi.

Îl înhaţă de braţ şi îl sili să meargă în acelaşi pas cu ceilalţi excursionişti, oricât îi era de neplăcut lui Marin, lucru pe care nu se feri de loc să-l arate, prin tot felul de strâmbături.

Prin desişul crengilor, lumina pătrunse, mai întâi în suluri diafane-albăstrii, după aceea se făcu asemeni unei revărsări de apă tulbure şi începu în cele din urmă să pătrundă albă şi viorie, cu mii şi mii de scânteieri, pe petalele colorate ale florilor. Iar pe firele de iarbă umede se vedea cum luna îşi revărsase, în timpul nopţii, toată comoara ei de argint şi nestemate, sub forma unor picături mari şi limpezi.

— Tu crezi în iele, cu adevărat, Marine? îi strânse braţul secretarul.

— Cred, cum să nu, tovarăşe secretar. De ce mă-ntrebaţi? şovăi Marin. Doar v-am mai spus!

— Crezi că bunică-ta poate face vrăji cu ielele?

Băiatul îşi suci capul spre secretar:

— O, bunica mea. Ea… face ce vrea… şi tăcu.

— Ce e cu ea?
— Ştie multe. Dar nu vrea…
— Ştie multe?
— Da.
— Bine, Marine, să vedem…

În seara când se întâmplase încăierarea de pe şosea şi Marin fusese adus la sediul U.T.M., stătuseră îndelung de vorbă împreună. Băiatul îi spusese atunci o mulţime de năzdrăvănii secretarului.

Între altele, îi povestise şi lui, cu gândul să-l impresioneze, că bunică-sa ştie o mulţime de vrăji şi are puteri peste nişte iele dintr-o poiană brăzdată de trei pâraie şi care-i pot îndeplini toate dorinţele.

Secretarul îi făgăduise chiar din seara aceea lui Marin că-l va face curând să recunoască singur că toate acestea sunt numai născociri.

Acum mergeau împreună spre Poiana ielelor. Şi-n curând avea să se vadă de partea cui era adevărul. Din vreme-n vreme, se uitau unul spre altul, în tăcere. Călcau pe poteca umedă şi năpădită de ierburi, cu pas întins.

În stânga lor, dincolo de desişuri, se grăbea şi Făgeţica pe drumul ei scobit în piatră. Îi auzeau suspinările. Uneori o zăreau lucind printre cepaci, ca un şarpe uriaş de argint.

Mergeau de aproape o oră.

Anton îi spuse profesorului Oarcăşu:

— Încă puţin şi am ajuns, tovarăşe profesor.

Copiii auziră, şi ca la o comandă îşi micşorară pasul.

Băiatul le arătă cu mâna o poiana ce se smulgea dintr-o dată din strânsoarea copacilor şi se-ntindea leneşă, la orizont, spre dreapta, până întâlnea iar un perete de munte, drept şi golaş, de o semeţie uimitoare, rupându-se parcă din lanţul înconjurător.

Marin tăcea, cu fălcile-ncleştate şi se uita încruntat spre Anton, însă acesta nu-l băgă în seamă.

— Dar iele nu se văd niciuna! se miră prefăcut Medrea, scoţându-şi pieptenele din buzunarul de la piept, şi refăcându-şi pieptănătura, ca şi cum la întâlnirea aceasta cu ielele trebuia să se prezinte neapărat cu o ţinută pionierească fără cusur.

— Ai să le vezi îndată! glăsui Marin, arătându-şi colţii, la fel ca Labuş al lui Anton când zăreşte pisica.

— Aici… aici… tovarăşe profesor… tovarăşe secretar… le arătă Anton cu mâna locul de unde priviseră ei trei (el, Simion şi Marin) când mai fuseseră acolo. Poftiţi aici, între copaci.

Momentul era totuşi impresionant. Unii copii, fără să vrea — cu toate că erau cu toţii convinşi că nu există arătările numite iele în poveştile vechi — simţeau că inima le bate mai tare decât de obicei.

Spectacolul naturii în Poiana ielelor era cu adevărat măreţ.

Soarele izbucnea rece, de după culmile severe ale munţilor. Razele sale, pe jumătate purpurii, se revărsau oblic peste Poiana ielelor şi peste lacul rotund, argintiu, care o mărginea. Susurul celor trei pâraie, ce izvorau din munte şi se strecurau prin poiană vărsându-se în lac şi de acolo printr-o cale nevăzută probabil, în Făgeţica, era asemeni unei muzici ascultată în surdină. Lacul se transformase într-un fel de oglindă, răsfrângând, parcă ireal, toată vâlvoarea cerului.

Marin îi arătă secretarului – dar în aşa fel ca să audă şi ceilalţi —un loc între copaci, plin de brânduşi şi poroinic:

— Culcaţi-vă aici, pe burtă, tovarăşe secretar, să vedeţi mai bine; dar ielele să nu vă vadă pe dumneavoastră, căci e pericol… vă orbesc…

Secretarul dădu din cap şi se duse în locul acela, făcându-i voia lui Marin. Oarcăşu le arătă şi el copiilor, pe muteşte, să se întindă alături.

Copiii se aşezară cum putură, unii la poalele copacilor, alţii ceva mai în faţă, întinzându-şi sub

ei mantalele de ploaie, fiindcă iarba mai era încă udă.

Marin nu rămase împreună cu ei. Se depărtă, călcând furişat, spre poiană, până ce ajunse intre nişte tufe bogate de ferigi. Acolo începu să scormonească neliniştit, nu se ştia ce, între buruieni.

Secretarul U.T.M. și profesorul se lungiră pe iarbă, ca pe un pat moale.

Utemiştii veniră-n preajma lor.

Profesorul arătă cu băţul de drum spre poiană:

— Priviţi!

Copiii îşi îndreptară ochii încotro indica profesorul.

Secretarul se uită şi el, dar cu indiferenţă, spre poiană. Ochii lui căutau mai mult la Marin.

Cei mai mulţi dintre copii înţeleseră că şi profesorul, şi secretarul mai veniseră pe-aici şi urmăreau un anume scop.

Priviră însă toţi concentraţi spre poiană.

— Iacătă, zise profesorul desluşit. Dacă vă uitaţi bine, sub razele purpurii ale soarelui, între pâraie, vedeţi… ielele despre care ne-a vorbit Anton şi pe care bunica lui Marin pretinde că le stăpâneşte.

Pe măsură ce soarele îşi revărsa săgeţile sale purpurii peste locurile acelea, răsăreau în poiană un fel de aratări de basm.

Erau nişte făpturi transparente, parcă făcute din ceaţă sau fum, învăluite în veşminte uşoare de toate culorile curcubeului. Şi ele, aici se micşorau, frământându-se pe loc; aici se lungeau, aplecându-se într-o parte, ca şi cum s-ar fi aflat înlănţuite într-o horă.

Hora era când înceată, legănată uşor, când foarte iute şi agitată şi se întindea până departe deasupra lacului.

Marin, dintre tufele de ferigi, se răsuci de la jumătatea trupului şi i se adresă victorios secretarului.

— Ce ziceţi, tovarăşe secretar? Vedeţi ielele?

Auzindu-l pe Marin vorbind, Simion îşi holbă ochii cât cepele şi-şi plecă fruntea-n iarbă.

Marin îi spusese, când fuseseră prima oară, că nu trebuie să te uiţi la iele, decât atât cât ai clipi, pentru că nu le place să fie privite. Şi, dacă te uiţi prea mult, orbeşti. Aşa ştia el de la Şomoroaga.

— Plecaţi-vă ochii-n iarbă, să nu orbiţi! glăsui Simion înăbuşit, cu gura-n iarbă.

Nu se poate spune că unii copii — la vederea acestor arătări care dansau – nu au fost cuprinşi de oarecare frică.

Vântul sufla în valuri domoale. De câte ori venea un val de vânt, ielele se clătinau. Tot atunci se auzea un fel de scârţâit sinistru din direcţia poienii, se auzeau un fel de gemete, chiar aşa cum povestise Simion.

— E timpul să fugim!… îi anunţă Marin, din tufele de ferigi, pe copii. Când încep ielele să se jeluiască trebuie să fugim. Fugiţi… tovarăşi!… Să ştiţi… altfel vă orbesc…

În clipa aceea se auzi cineva râzând.

Secretarul, înalt şi ciolănos, se ridicase şi râdea cu poftă. Profesorul, de jos, din iarbă, râdea şi el. Utemiştii hohoteau de-a binelea.

— Cine merge cu mine să jucăm în hora ielelor? răsună glasul puternic al secretarului.

Prima, fără să şovăie, fu în picioare Mihaela. Îi era şi ei puţină teamă, dar se gândi că e preşedinta detaşamentului şi trebuie să dea dovadă de curaj, îşi învinse deci teama şi sări de jos.

Secretarul porni înainte cu paşi mari. Mihaela se luă după el. În urma ei veneau profesorul şi doi utemişti, care se ridicaseră mai greu, fiindcă nu se mai puteau ţine de râs.

Îi urmară Ionică Medrea, netezindu-şi, ca de obicei, părul din mers; apoi Livia, căreia, ce e drept, îi cam tremurau picioarele; Ghiura, cu nasul în vânt, ca un căluţ tânăr; Melania, şi cei mai mulţi dintre copii.

La sfârşit de tot îşi făcu vânt şi Anton. Se luă după ceilalţi, dar încet, ca un om ce poartă un sac greu în spate şi se clatină sub apăsarea lui.

Nu rămaseră în iarbă decât Simion şi Marin, amândoi cu nasurile lipite de pământ.

— Să meargă băieţii înainte. Ei sunt mai curajoşi! ţipă Livia, pe câmp, văzând că nu e nicio primejdie, întorcându-şi capul către cei doi băieţi care rămăseseră în iarbă.

— Unde e Simion? Să ne apere de iele, strigă ascuţit altă fetiţă, sărind primul pârâu din poiană. Simion era convins că se va întâmpla un prăpăd. Dar auzind glasurile voiase ale fetelor își înălță încet,încet capul și privi numai cu un ochi.

Marin se ridicase în coate şi se uita buimăcit la copiii care se prinseseră într-o horă veselă, împreună cu profesorul lor, cu utemiştii şi cu Tiberiu Rusu şi băteau pământul cu picioarele, chiuind.

Se roteau prin mijlocul umbrelor şi nu li se-ntâmpla nimic rău.

— Veniţi şi voi, le făcu Mihaela semn cu mâna celor doi băieţi.

Gura ei se boţise poznaşă de râs.

— Veniţi şi voi! le strigară şi ceilalţi copii. Nu vă temeţi…

Simion se ridică descumpănit, cu mâinile în jos şi cu gura lăsată. Se uita şi nu-i venea să creadă, văzându-i pe copii cum joacă împreună cu faimoasele iele ale poienii, şi rămân nevătămaţi.

— Ce minciuni mi-ai spus, Marine? îi zise Simion, furios, prietenului său, care se ridicase şi el în picioare.

— Eu… aşa… aşa am ştiut, bolborosi el. Făcu un pas spre poiană şi… deodată căzu lat, răcnind ca din gură de şarpe: Auuleuuu!… Mor!… Scăpaţi-mă! Mor!…

Urla, răsturnat în iarbă, şi dădea dintr-o mână şi din picioare, disperat.

„Sunt ielele! Se răzbună…” îl fulgeră o clipă gândul pe Simion şi vru să se-ntoarcă şi să fugă.

Hora pionierilor se oprise.

Copiii se uitau miraţi:

— Ce e?… Ce e?.

Anton şopti ca pentru el:

—S-a prins în cursele pentru căprioare…

Tiberiu Rusu şi un utemist într-o cămaşă în carouri şi cu părul cânepiu dat pe spate se repeziră primii. Apoi, într-un iureş, apăru şi valul de copii.

Marin se tăvălea printre ferigi şi ţipa:

— Fie-vă milă, tovarăşe secretar, că mor… Îmi taie cursa mâna…

Vrând să se-ndrepte spre poiană, unde jucau copiii cu… ielele, Marin uitase că, în faţa lui, la un pas, erau puse între tufele de ferigi cursele pentru căprioare.

Se împiedicase de ele şi căzuse. Iar în cădere îşi prinsese mâna dreaptă.

Copiilor, la început, le veni să râdă. Dar Marin avea o înfăţişare atât de jalnică şi se văicărea atât de cumplit, că le trecu repede pofta de râs.

În locul căprioarei, Marin se prinsese pe el însuşi în cursă.

— Să-şi dea cuvântul că nu va mai pune în viaţa lui curse în pădure, zise aspru profesorul Oarcăşu.

— Nu mai pun cât oi trăi! gemu înecat Marin.

— Nici la animale, nici la păsări? surâse secretarul. Nici la peşti, cu undiţa, pe la Făgeţica?

— Nici… vă jur, oftă Marin. Numai daţi-mi drumul, că nu pot să mai îndur durerile…

Mâneca i se rupsese şi îi atârna flendurită de la cot.

— Dacă se mai întâmplă, ce să-ţi facem? i se adresă utemistul cu cămaşa în carouri.

— Faceţi-mi orice, lăcrămă el, nemaiputându-se stăpâni.

— O să te ducem la miliţie! îl puse la încercare profesorul.

— Să mă duceţi!… Daţi-mi drumul odată, că mor.

Copiii erau indignaţi.

— Uite ce făceau în Poiana ielelor, Marin, Anton şi Simion.

Anton îşi plecase fruntea şi-şi muşca buzele.

— Asta le era, aşadar, taina!…

Simion vru să se dea în spatele celorlalţi, dar ochii tuturor îl căutară mustrător. Atunci îi înfruntă:

— N-am pus eu cursele…

— Dar ai ştiut?

— Am ştiut! se ţinu el tare.

— Şi ai tăcut?

— Cum era să spun? Îi jurasem lui Marin să tac. Altfel nu-mi arăta…

Marin se zvârcolea:

— Voi vă certaţi, şi eu mor…

— Stai liniştit, îl sfătui secretarul. Dacă te mişti mereu, cum să te desfac?

Voia sa nu-l rănească mai rău, desfăcându-i cursa, căci pânzele ruginite de ferăstrău i se vârâseră adânc în carne.

Dar, în sfârşit, după puţină caznă, secretarul, ajutat de utemistul cel inimos, cu cămaşa în carouri, şi de Mihaela, izbuti să-l elibereze pe Marin de propria lui cursă.

Marin, scăpat de primejdie, se jelui obosit:

— Vai de mine şi de mine. Era să mor… şi se uită la mâna însângerată, la încheietură şi la degete.

— Pe-aici o să-ţi iasă răutatea din tine, îi arătă Tăuşan rana de la braţ; dar Mihaela-i făcu semn să tacă.

Era şi-aşa destul de prăpădit. Fruntea îi era îmbrobonită de sudoare.

Se trântise din nou pe iarbă. Şi Veronica, sanitara detaşamentului, desfăcându-şi trusa, îl pansă, punându-i iod pe rană, ajutată de Mihaela.

Marin, simţind iodul, se strâmbă şi dete din mână, de parcă l-ar fi opărit.

Ceilalţi nu-l mai băgară în seamă.

Se strânseră lângă profesorul Oarcăşu şi începură să discute despre ceţurile acelea care se ridică din pământ şi par, sub primele raze ale soarelui, nişte arătări de basm, îmbrăcate în văluri colorate. Cum se explică ştiinţific?

Profesorul Oarcăşu râse:

— Voi ce vă-nchipuiţi că sunt?

— Aburi, se-nţelege, răspunse imediat Medrea. Se ridică din pâraie aburi, de cum se încălzeşte puţin soarele, după răceala nopţii.

Secretarul dete din umeri.

— E limpede, nu?… Şi vântul poartă aburii în fuioare peste poiană sau peste lac…

— Dar de ce sunt coloraţi, ştiţi? îi întrebă iar pe copii Oarcăşu.

Mihaela ridică degetul ca la şcoală.

— Ia spune, Mihaela! glăsui secretarul.

— Fiindcă se face dispersia luminii, răspunse fata dintr-o răsuflare, roşie la faţă. Radiaţia luminoasă a soarelui, întâlnind aburii se descompune în spectru. Ia culorile curcubeului. Am învăţat la Fizică…

Ceilalţi copii chicotiră:

— Sigur că aşa e… Şi lor – arătară spre Simion şi Marin – li se părea că sunt… iele, în… văluri colorate.

Râsul nu mai contenea. Râdeau şi copiii, şi profesorul, şi secretarul, şi mai ales utemiştii.

— Este într-adevăr de râs! glăsui iar secretarul. Cum ar putea să creadă cineva, în zilele noastre, că nişte aburi pot să fie iele?... E de la sine înţeles, că în condiţiile de-aici, lumina este reflectată mai viu

de stânci, pe verdele închis al pădurii, de lac şi de pâraie. Ăsta e tot misterul…

Marin, legat la mână de Veronica, îşi agăţase ochii holbaţi de buzele secretarului.

— Dar numele acesta de Poiana ielelor, cum s-o fi dat? întrebă deodată Melania.

— Pesemne, le explică pionierilor profesorul, cineva, poate vreun cioban cu oile, a trecut cândva prin poiană la vremea asta şi-o fi văzut aburii ridicându-se, aşa cum i-am văzut şi noi. Poporul pe timpuri era ţinut în întuneric şi nu putea să-şi explice ştiinţific fenomenele naturii. Ciobanul o fi venit în sat şi o fi povestit ce-a văzut. Iar cine avea interes să se răspândească superstiţiile l-or fi speriat, spunându-i că prin poiana colindă… fiinţe supranaturale… numite iele…

Marin se făcea că-şi întăreşte legătura de la mână, trăgând de vârfurile ei cu dinţii.

— Acestea erau ielele… Ha, ha, ha… Şi Simion… Ha, ha, ha… Şi Marin… râdeau copiii în hohote.

Râsetele lor cristaline umpleau poiana.

— Vă rugăm, spuneţi-ne mai departe, tovarăşe profesor! se-ntoarse Mihaela spre Oarcăşu, dându-şi cu mâna codiţele de culoarea mierii pe spate. Dar ce e cu crăpătura, prin care spuneau ei – şi arătă cu capul spre Simion şi Marin – că fug ielele şi, dacă te apropii, ameţeşti şi mori?…

— Veniţi, îi chemă profesorul pe copii, şi cu toţii se îndreptară către peretele golaş al muntelui.

Marin se ridică, şi, sperând că n-o să bage nimeni de seamă se luă după ei. Între două stânci mari, în partea cea mai de jos a peretelui, se vedea o grotă, nu prea largă, însă grozav de-ntunecoasă, din care ieşea un aer rece şi înţepător.

— Pe-aici fug ielele, Marine? îl întrebă profesorul pe nepotul Şomoroagii, pe care totuşi îl observase ascuns după trunchiul unui copac.

— Pe-aici! mormăi el duşmănos.

— Copii, le spuse profesorul, vizita noastră de astăzi are un scop ştiinţific, cum aţi văzut, căci povestea asta cu ielele este o prostie în care n-a crezut nimeni, afară de… nu mai spun numele. Am vrut, aşa cum plănuisem mai de mult cu tovarăşul Gabriş, să vedeţi câteva fenomene naturale interesante. Aici este mofeta…

— A… a… mofeta, despre care ni s-a spus că o vom vizita în primăvara aceasta, ziseră câţiva pionieri.

— Exact, cei dinaintea voastră, care au terminat anul trecut, au văzut-o. A venit vremea s-o vizitaţi şi voi. Cine îşi aminteşte ce este o mofetă?

— Îmi amintesc eu… glăsui Livia.

— Hai, spune, o îndemna profesorul.

Fata înghiţi în sec şi începu să turuie grăbită, de parcă s-ar fi temut să nu uite ceva sau să i-o ia altul înainte:

— Mofetele sunt emanaţii de gaze la temperatura obişnuită. Gazele vin din interiorul pământului prin crăpături…

— Şi ce gaz se iveşte cel mai mult?

Toţi copiii ridicară mâinile, afară de Simion, vrând fiecare să răspundă.

—Spune tu, Stoienel, se hotărî profesorul.

—În primul rând, bioxidul de carbon, de aceea aerul este greu de respirat. Însă pot să fie şi hidrogen sulfurat şi alte gaze… De cele mai multe ori aceste gaze se dizolvă, împreună cu sărurile, în apele subterane şi ies afară ca ape minerale…

—Au ştiut, confirma secretarul, privindu-i mulţumit pe Stoienel şi pe Livia. Înseamnă că ştiu şi că muntele are aici altă structură decât spre Rumeioara. Acolo este calcaros…

— În cadrul convulsiilor scoarţei pământeşti… vru să turuie mai departe Stoienel, dar copiii-l întrerupseră:

— Lasă… lasă… astea le ştim… Le-am discutat de-atâtea ori la şcoală… Altceva e mai important…

— Ce e mai important? se miră el.

Medrea îşi dusese palma la frunte, îşi micşorase ochii şi cugeta cu glas tare:

— Înseamnă că izvoarele din partea aceasta a muntelui…

— Sunt minerale, completă profesorul. Bănuiala mai veche a localnicilor se adevereşte.

—Adevărat?… începură să sară în sus de bucurie copiii.

— Da, tovarăşi pionieri, luă de astă dată cuvântul secretarul. Profesorii voştri de Ştiinţele naturii, Geografie, împreună cu doctorul Şerb…

— Şi cu tata?… şopti aproape fără voie Simion.

— … şi cu alţii, la iniţiativa organizaţiei noastre de partid, au cercetat cu atenţie aceste locuri, muntele, lacul, izvoarele. Au înştiinţat Ministerul Sănătăţii şi alte organe superioare. S-a făcut analiza apelor şi s-a constatat că au o putere de vindecare uimitoare, în multe, foarte multe boli.

— Se pot si îmbutelia: ape de Rumeioara, zise mândru profesorul. În lac se pot face băi…

Din toate părţile se auzeau exclamaţii de mirare:

— Extraordinar… Staţiune climaterică… balneară… ape îmbuteliate… Straşnic… grozav…

Când agitaţia se mai potoli, secretarul i se adresă lui Marin:

— Ce zici, Marine, de toate astea? Poiana ielelor a ta?…

— Ce să zic?… îi răspunse Marin. Văd că dumneavoastră aţi fost pe-aici şi ştiţi tot…

Utemiştii îl înconjurară pe Marin.

— Se ştia tot, Marine… tot…

— Şi de curse? îl iscodi din nou Marin pe secretar.

— Şi de curse, Marine, îi răspunse acesta.

— Şi nu jn-aţi dat pe mâna miliţiei, nici atunci seara, când m-aţi scăpat de Ioşca baci, nici acum…

— Nici atunci… nici acum…

— De ce?

Secretarul îi puse mâna prietenească, pe umăr:

— Pentru că avem încredere în oameni, Marine… Şi suntem siguri şi noi, şi alţi tovarăşi din sat, că te vei îndrepta până la urmă, deşi tu nu vrei…

— Cine mai e sigur afară de dumneavoastră? rânji deodată Marin cu dinţii lui albi:

— De pildă, tatăl Mihaelei, tovarăşul Roman, care şi-a propus să te cheme, să vezi pe utemişti cum lucrează la cartofi…

— Se-nşală tovarăşul Roman! Nu mă duc eu la cartofi. Şi dumneata te-nşeli, tovarăşe secretare… se arătă din nou colţos Marin.

— Nu ne-nşelăm nici el, nici eu, îl asigură secretarul cu glasul lui puternic. Ai să te convingi tu singur, aşa cum te-ai convins şi astăzi că asta nu este o intrare-n munte pentru iele, ci… o mofetă obişnuită.

Marin dete din umeri, neştiind ce să mai răspundă, dar nevrând totodată să recunoască cât fusese de incult, faţă de ceilalţi copii care merg la şcoală si învaţă bine.

— Dar gemetele? îi trecu deodată prin minte ideea salvatoare şi, triumfător, îl înfruntă pe secretar.

— Gemetele? râse Oarcăşu. Uite… Vino-ncoace… Marine! şi o luă înainte, urmat de toţi copiii.

Trecură prin poiană, şi în desişul de pădure de pe marginea lacului se văzu un pâlc de sălcii de munte, cu ramurile încărcate de mâţişori.

O salcie era doborâtă de trăsnet. Era arsă aproape în întregime. Dintr-o parte a ei, se desprindea o ramură lungă şi înnegrită.

Ramura se mai ţinea de trunchiul ars numai printr-o încheietură uscată, ce scârţâia la orice mişcare.

Când suflă vântul — şi dimineaţa vântul bate pe-aici, întotdeauna, dinspre munte – „respiraţia muntelui”, cum numesc localnicii acest vânt –

ramura scârţâie jalnic, parcă geme sau cântă cineva dintr-o vioară veche.

— Asta este totul, le arătă Oarcăşu.

Anton şi Simion se uitau încă bumăciţi la ramura uscată. Le era ruşine, faţă de ceilalţi pionieri, de faptul că se luaseră după Marin şi baba Şomoroaga, şi crezuseră că dansează ielele, că gem… şi altele din astea.

Marin îşi freca bărbia, încurcat. Copiii mişcau ramura, şi ea scârţâia sinistru.

O mişcau încet, ramura suna a jale. O mişcau mai repede, cânta ca o trişcă la hora de duminică din piaţa Sfatului.

— Să fie a naibilor! scuipă Marin şi nu ştiu nimeni dacă de remuşcare sau de ciudă.

Secretarul îl mustră, dând din deget, să nu mai scuipe, şi Marin ridică palma, în sensul că se predă, înţelege că nu e frumos şi nu mai face.

Pe urmă, se aşezară la masă în poiană. Fiecare îşi scoase din traistă ce-şi adusese de-acasă. Mâncară. Îi deteră şi lui Marin, căruia i se stinsese orice poftă de vorbă, şi până la urmă o luă singur înapoi, spre casă. Se organiză după-masă şi un meci amical de fotbal, la care Simion – asul şcolii — excelă ca de obicei.

Echipa lui ieşi învingătoare.

Arbitrii erau utemiştii.

Au cântat. Şi s-au întors spre seară obosiţi, dar mulţumiţi şi cu sufletul doldora de impresii.

Acelora care îi întrebau de unde vin, le răspundeau:

— Am fost în Poiana ielelor…

— Şi aţi dansat cu ielele?

— Am dansat!…

Copiii, cum sunt copiii şi cum le stă bine să fie, râdeau într-una de iele şi de dansul cu ele prin poiană…

Începuse până şi Anton să râdă.

Numai Simion nu râdea. Se mohorâse din nou. Îi revenise în minte scena de dimineaţă, când

copiii, în cap cu Mihaela, răspunseseră la chemarea secretarului şi năvăliseră în Poiana ielelor. Iar el, care se ţine că e curajos, a rămas singur, alături de Marin, cu capul înfundat în iarbă, să… nu-l orbească ielele.

Îşi muşcă limba de necaz, văzându-i pe toţi ce veseli sunt, când se gândeşte că s-a făcut de râs. „Lucrul acesta nu o să-l uite copiii niciodată… Niciodată… îşi şopteşte el. M-am făcut de râs… M-am făcut de râs… Mihaela triumfă… Triumfă… sigur”…

Şi în minte se ocărăşte, se ocărăşte şi nu-i vine să creadă cât a putut să fie de prost. „Şi de fricos… se corectează el. M-am făcut de râs… asta e…“

DEPINDE CE ÎNŢELEGI PRIN PRIETENIE…

— Bunică! vreau să-mi spui tu singură adevărul, o întreabă Marin, izbind cu palma lui lată în uşă.

Baba Şomoroaga stă chincită lângă vatră şi suflă să se aprindă focul.

A pus rămurele de brad, aşezate cruciş. Şi suflă din răsputeri, să aprindă rămurelele, dintr-o scânteiuţă galbenă. Fumul i-a umplut ochii. Tuşeşte să i se spargă pieptul.

— Bunică, spune-mi!…

Şomoroaga nu s-a înecat atât de rău, cât se preface că tuşeşte şi nu poate să-i răspundă.

— Bunică, n-auzi?…

Focul s-a aprins. Baba nu mai are de ce să stea chincită lângă vatră. Se ridică şi se aşează pe laviţă. Laviţa pe care doarme ea se află în colţul cel mai întunecat al încăperii.

Se aşază şi tace.

Stă cu gura ştirbă strânsă pungă, şi tace.

— Bunică, dacă nu vorbeşti, plec din casa ta, îi aduce Marin argumentul suprem şi se răsuceşte pe călcâie, gata să pornească.

Baba sare de la locul ei ca o zvârlugă şi-l strigă sfâşietor:

— Marineeee!… stai… nu pleca, că-ţi spun…

Ieri după-masă, când s-a întors Marin de la Poiana ielelor, baba Şomoroaga dormea. Sforăia pe mai multe tonuri, şi nasul lung, coroiat, i se mişca prin somn ca o fiinţă vie, pe faţa ei zbârcită.

Marin s-a oprit în uşă, cu mâinile vârâte adânc în buzunare.

A văzut-o pe bunică-sa că doarme. Şi-a cercetat-o un timp în linişte, cu ochii micşoraţi, ca şi cum nu ar fi cunoscut-o niciodată până atunci şi voia s-o vadă bine cum arată.

După asta a ieşit din odaie şi, stând pe vine lângă uşă, a-nceput să cugete la o mulţime de lucruri…

S-a revăzut pe el, când mergea la şcoală în primele clase.

Locuia pe acea vreme în satul vecin, Siliştea.

Rămăsese de mic orfan, şi de tată şi de mamă.

L-a luat întâi să-l crească un unchi potcovar. Dar acesta mai avea patru copii. În casă nu se găsea niciun colţişor liber unde să stea Marin şi să înveţe, şi era mereu gălăgie. O gălăgie îngrozitoare. Nimeni nu-l îndemna să-şi facă lecţiile. A rămas repetent din clasa întâi. Şi potcovarul i-a spus:

— Măi Marine, tu vezi că n-ai cap de carte. Lasă-te de învăţătură şi păzeşte un cârd de gâşte ale oamenilor din sat. Să câştigi şi tu un ban…

Lui Marin i-a plăcut treaba asta. Umbla pe câmp toată ziua.

Învăţătorul nu l-a lasat. A venit să-l ia la şcoală, dar lui Marin îi intrase în minte că nu e bun de carte.

Nu învăţa nimic; degeaba s-a străduit cu el învăţătorul. A rămas încă o dată repetent.

În clasa a treia s-au făcut pionieri. Copiii au primit cravate roşii. Pe el învăţătorul nu l-a putut propune, fiindcă fugea de la şcoală şi rămăsese de două ori repetent.

A început să prindă necaz pe copiii care deveniseră pionieri. Ei purtau cravate roşii. Erau veseli. De atunci i-a ocolit întotdeauna pe pionieri.

Când a ajuns Marin în clasa a patra, a venit la Siliştea Şomoroaga, mama lui tată-său. L-a văzut băiat mare şi i-a plăcut de el. Semăna leit cu feciorul care-i murise în război. Tatăl lui Marin, cu potcovarul şi cu cel care se prăpădise şi-i lăsase babei o pensie, fuseseră fraţi. Numai că baba îl iubise mai mult pe cel din urmă. Din pricina aceasta i-a plăcut de Marin din capul locului.

L-a cerut potcovarului.

Zicea că fiind în casa ei Marin, ea se va putea amăgi că i s-a întors feciorul cel mic teafăr din război.

Potcovarul i l-a dat bucuros. Şi astfel a ajuns Marin în casa bunicii sale.

Se simţea bine la ea. Şomoroaga îi făcea toate chefurile. Nu-l silea să înveţe, ba, dimpotrivă, zicea că învăţătura tulbură minţile oamenilor.

În dragostea ei oarbă, îi era teamă că băiatului, învăţând carte şi luminându-se, nu o să-i mai placă să stea în casa ei şi o să plece. Şi dacă el ar fi părăsit-o, i s-ar fi părut că-şi pierde pentru a doua oară feciorul.

Îi făcea lui Marin orice plăcere şi îl cruţa de cea mai mică osteneală, socotind că aşa o va iubi mai mult. Se lăuda cu puterile de fostă vrăjitoare şi îi povestea câte-n lună şi-n stele despre isprăvile ei de altădată, numai ca el s-o admire.

Aşa îi povestise şi despre poiana unde dansează ielele şi se adună căprioarele să le privească. Zicea că ea cunoaşte vrăji prin care poate stăpâni ielele, dar când băiatul îi cerea să facă vreo ispravă oricât de mică, să-i arate puterile sale, ea îl amâna, invocând tot felul de pretexte, zicând că nu a venit încă momentul, dar o să se convingă el odată şi odată de câte ştie şi poate ea…

Ca să fie sincer de tot – a trebuit să constate Marin în sinea lui, în timp ce sta în faţa căsuţei şi se gândea, după întoarcerea de la poiană – nu a fost niciodată convins complet de ce trăncănea baba.

Îi plăcea însă să-şi imagineze că ea cunoaşte unele taine.

Totuşi Marin nu-şi putuse închipui că bătrâna născoceşte până într-atâta. Luându-se după poveştile ei, pusese curse în poiană, dar nu prinsese nicio căprioară.

Se lăudase tuturor cu priceperea ei vrăjitorească. Susţinuse sus şi tare că sunt iele în poiană şi, când

colo, se făcuse de râs în faţa secretarului, a profesorului, a utemiştilor şi a pionierilor.

De amărât ce era, îi picură pe obraz o lacrimă pe care pentru nimic în lume nu ar fi vrut să i-o vadă cineva, şi şi-o şterse repede cu dosul palmei.

Se înserase şi bunica tot mai sforăia în odaie.

Mâna îl durea.

Şi-a pipăit rana bandajată de cele două fete şi şi-a cercetat rupturile de la mânecă.

S-a gândit că secretarul e totuşi un om cumsecade, de vreme ce nici prima şi nici a doua oară nu l-a dat pe mâna miliţiei.

Tiberiu Rusu este secretarul U.T.M.-ului din sat de aproape un an. Dar, de cum a venit la U.T.M. secretar, la mai puţin de o săptămână, Marin s-a pomenit cu el acasă – şi niciuna, nici două, l-a întrebat de ce nu merge la şcoală.

A revenit, după aceea, împreună cu directorul şcolii şi cu profesorul Gabriş. Au făcut ce au făcut şi, cu toate ocările bătrânei, l-au silit pe Marin să meargă la şcoală, ba l-au şi internat în cămin.

Dar Marin a fugit, cum mai fugise şi înainte. Bătrâna s-a dus pe la toţi de la Sfat, zicea că moare şi nu are cine s-o îngrijească. Să-l lase pe Marin la ea. Vinea, preşedintele Sfatului, s-a lăsat moale şi s-a învoit. Marin a rămas în casa bătrânei. Iar la şcoală nu s-a mai dus.

— Măi Marine, îi spunea bătrâna. Ce-ţi trebuie ţie şcoală? Ai să te descurci tu şi fără cartea lor! şi scuipa în ţărână cu scârbă. Stai lângă mine, şi am să te-nvăţ eu ce să faci…

Pe atunci, Marin credea în parte în ce-i spunea bătrâna; dar acum…

Acum, după întâmplarea de la Poiana ielelor, i s-a zdruncinat încrederea.

De pe prispă, unde sta aseară pe vine şi se gândea, Marin trăgea cu urechea în odaie.

Bătrâna sforăia într-una, cântat.

Obosit de atâtea gânduri, Marin s-a hotărât să se culce. Dar nu în odaie, ci în pod.

S-a strecurat în casă. Şi-a luat o buleandră veche. A pus-o pe spinare şi-a ieşit pe nesimţite. S-a agăţat cu mâna de gura podului şi-a sărit.

În timpul nopţii, când s-a trezit bătrâna, l-a strigat:

— Marineee!… Marinee, maică!… Unde eşti?…

Dar el nu i-a răspuns. Şi baba s-a culcat la loc, crezând că Marin a înnoptat pe undeva, prin colibele pădurarilor sau în munte, la ciobanii şi îngrijitorii de vite ai colectivei, cum s-a mai întâmplat.

Însă azi de dimineaţă, cum s-a sculat, Marin a luat-o pe bătrână la socoteală.

Bătrâna s-a făcut întâi că tuşeşte din pricina fumului. Pe urmă s-a ascuns în colţul întunecos de pe laviţă, căutând să scape de răspuns.

Îi vine tare greu babei să-i mărturisească nepotului adevărul, după ce s-a lăudat atâta timp în faţa lui.

Dar el s-a făcut că o părăseşte, şi bătrâna, ţipând sfâşietor, s-a hotărât să-l oprească şi să-i răspundă. Vede că el a înţeles adevărul şi nu mai are cum să i-l ascundă.

— Spune! Aştept! îi cere Marin, stând în prag, cu un picior înăuntru şi cu altul afară din casă.

Şomoioaga se aşază la loc pe laviţă:

— Of, maică… maică…

— I-adevărat, sau nu?… o ia de scurt Marin.

— Nu, maică, nu… scânceşte baba şi se ghemuieşte-n ea, făcându-se mică de tot, pe laviţă.

— Nu sunt iele?

— Nu sunt…

— Atunci de ce te-ai lăudat?…

— Să crezi măcar tu… am fost… Vai de mine şi de mine… se miorlăie ea.

Marin simte că se prăbuşeşte totul în el. Dacă bunica l-a minţit atât de rău, chiar pe el, nu poale să mai creadă în nimic de azi înainte. În nimic…

Ea îl asigurase că există iele. Şi prin aceste iele poate face multe, dacă vrea. Iată de ce Marin ar fi vrut să creadă că toate câte le fac copiii la şcoală şi în sat nu au importanţă. Pentru că el, prin bunică-sa, ar putea, când ar vrea, să schimbe unele lucruri.

Şi uite că nu oamenii din sat sunt proşti, ci el e prostul. În fond el n-a crezut niciodată deplin pe bunică-sa. Dar tot se întreabă: Cum a putut s-o asculte şi atât cât a ascultat-o, pe o bătrână fără minte, care nădăjduieşte să tragă lumea înapoi şi s-o facă să mai creadă în vrăjile ei?

Din ce ştia el că era bunică-sa, nu mai vedea pe laviţă decât un mormănaş de îmbrăcăminte veche, din care ieşeau mereu scâncete topite.

Apa pusă de babă în căldare clocotea, dar nici bătrâna şi, cu atât mai puţin Marin, nu se sinchisiră dacă va da sau nu în foc.

Lui Marin îi venea să-şi dea cu pumnii în cap.

— Nu-i adevărat nimic?… Nimic?… Nu poţi să faci nicio vrajă? strigă el încă o dată spre grămada de pe laviţă. Ştiam eu că nu poţi să faci prea multe. Dar cât de puţin?… Nimic?… Chiar nimic?

Glasul lui creştea, creştea mereu.

De pe laviţă veni altă scânceală, şi mai slabă, şi mai neputincioasă, asemănătoare cu aceea a unei fiinţe care-şi dă duhul:

— Nimic, maică… nimic.

Inima lui Marin fierbea. Dacă s-a prăbuşit aşa totul, cum o să mai dea el ochi cu satul şi cu copiii, cu pionierii, pe care îi înfrunta înainte, aşa de sigur pe el.

Îi vor râde toţi în nas.

Se decise pentru un gest definitiv:

— Am să plec din sat…

— Marineee… să nu pleci, Marine, îşi ridică baba capul.

Marin loveşte cu tocul ghetei în podea:

— Am să plec. M-ai minţit deci… m-ai minţit… Nu mai eşti bunica mea!…

Sări de pe prispă şi o luă prin bălării, către uliţă.

—Marineee!… Marineee!… se auzi baba ţipând ca din gură de şarpe în urma lui. Marineee!… Nu mă lăsaaa, Marineee!…

Dar Marin era atât de înverşunat, încât merse înainte. Nu întoarse capul.

Baba ieşise în curte, jeluindu-se, de teamă că Marin va pleca definitiv de lângă ea; simţise că-i vine rău, şi căzu mototol lângă stâlpul aplecat, în locul unde fusese înainte vreme poarta.

Marin o luă în sus pe uliţă şi ajunse la cotitura cu şoseaua.

Pe şosea trecu întâi un grup mare de colectivişti, care se duceau la cosit iarbă.

— Ce faci, Marine? Nu mergi cu noi? îl întrebă unul cu o faţă lată, spânatic.

Marin nu răspunse şi făcu câţiva paşi în susul uliţei.

Capul îi fierbea de supărare.

Autocamionul, condus de şoferul Petruţ, vâjâi pe lângă el, încărcat cu fete şi femei. Se duceau la cultura de cartofi.

După asta, trecură două tractoare forestiere, pentru târâtul buştenilor tăiaţi în pădure. Pe ele şedeau agăţaţi cum puteau câţiva muncitori. Oamenii vorbeau între ei tare, ca să acopere zgomotul motoarelor.

Din munte răsuna behăitul oilor şi mugetul vitelor duse la păşunatul de vară, cu toate că stânele şi taberele de bovine sunt destul de departe. Dar muntele poartă orice zgomot din ecou în ecou, până ajunge în sat.

În sfârşit, începură să se ivească copiii, mergând spre şcoală, unii cu genţile subsuoară, alţii cu ele pe spinare.

Pionierilor le fluturau cravatele roşii. Erau proaspeţi şi veseli.

Dinspre Făgeţica urca şi Anton, aplecat, cu pasul rar şi cu o geantă în mână.

„Până şi Anton, se gândi Marin, e altfel decât mine.“

A auzit că Anton a fost antrenat de copii, a început pe urmă să înveţe singur şi şi-a îndreptat notele.

Nu va rămâne repetent. Poate va fi cel mult corijent la un obiect.

Lui Anton îi întoarse spatele.

„Nu trebuie să cunoască Anton ce este-n sufletul meu. Nu trebuie să cunoască nimeni…”

De sus apăru Simion.

Simion, zvelt, îmbrăcat într-un flanel alb şi cu părul blond în vânt, dete spre el din cap rece.

„Până şi ăsta… reflectă Marin. Ori din cauza lui tată-său că nu-i dă voie, ori din cauza… ielelor, face pe nebunul şi trece aşa pe lângă mine.“

Simion trecu spre şcoală. Se perindară aproape toţi copiii. O fetiţă, Mica Pârvu, din clasa a şaptea A, colegă cu Simion şi Mihaela, trecu ultima.

Din mers îşi încheia şortul şi-şi strângea codiţele. Se vedea că dormise prea mult. Era încă umflată la ochi. Şi se temea să nu întârzie.

Larma copiilor se potolise. Cei mai mulţi trecuseră prin faţa lui, fără să-i spuie nimic. Sau, cel mult, cei mititei îi făcuseră câte un semn speriat din cap, drept bună ziua.

Asta fusese tot.

„Sunt pentru ei un străin, un zănatic, trase el o concluzie cum nu o mai făcuse niciodată. Am rămas singur de tot. M-au lăsat şi ultimii… prieteni: Simion şi Anton. Ce să fac acum?“

Nu ştia ce să facă. Toţi munceau la ora asta câte ceva în sat, pe câmp sau în munte. Numai el şedea cu mâinile în sân.

De când cu ielele nu-i mai venea să meargă nici la pădure, nici pe Făgeţica. Promisese că nici nu mai pescuieşte, nici nu mai întinde curse. Şi nu-i era de promisiune, dar se gândea că de va mai întinde coarda, tot o să se afle cineva care să-l ducă la miliţie.

A făcut prea multe năzdrăvănii, şi o să fie rău.

Deodată, cum se gândea aşa, mâhnit de tot, simţi o mână prietenească pe umăr.

Se întoarse.

În faţă îl văzu pe Tiberiu Rusu cu ochii lui străpungători, de culoarea fierului.

— Ce faci, Marine?

Marin icni într-un râs silit:

— Hm!… Ce să fac? şi vru să se arate indiferent. Tai frunză la câini. Aşa-mi place. Aşa fac…

Secretarul îl apucă de umeri:

— Tare-i rău, Marine, când se simte omul singur şi când nu aduce niciun folos nimănui…

Marin îl privi bine pe secretar.

„Ce fel de om e Tiberiu Rusu? Pune degetul pe rană. Cum a simţit el ce gândesc eu în clipa de faţă…“

Prin minte îi trecu un gând năstruşnic: „O fi făcând vrăji”. Dar îl pufni râsul: „Secretar de U.T.M., şi să facă vrăji?… Nici bunica nu ştie să facă vrăji, dar secretarul?“

Se întunecă din nou la obraz.

— Nu vrei să mergi cu mine? Şi eu sunt singur, şi nu sunt învăţat să fiu niciodată singur, şi mi-e urât… Haide!… îl trase uşor de braţ secretarul, de parcă Marin i-ar fi şi răspuns: „Da. Merg!“

De fapt, Marin vrusese la început să-l întrebe: „Unde?“ Însă în starea în care se găsea socoti că e de prisos, şi se lăsă moale în mâna secretarului.

Porniră amândoi pe şosea, în sus.

În cale o întâlniră pe doctoriţa Şerb, îmbrăcată bărbăteşte, călare pe bidiviul ei scund, păros şi cu urechile pleoştite, ce semăna cu caii canadieni de munte.

Doctoriţa se salută cu secretarul zâmbind, dar se uită curioasă la Marin.

Marin nu mai era ţanţoş ca altă dată. Tot aşa îşi târa ghetele prin praf, dar privirea i se muiase, şi începuse să umble puţin aplecat, ca Anton.

— Am întâi puţină treabă la casa pionierilor! zise secretarul, când ajunse in faţa porţilor înalte de fier, având de fiecare latură câte un felinar.

Marin întotdeauna ocolise casa pionierilor. Fiindcă el nu putuse să fie niciodată pionier, tot ce era în legătură cu pionierii nu-i plăcea.

O clipă se propti în poartă, ca un ţap, cu bărbia în piept, dar pe urmă se muie din nou şi se lăsă purtat mai departe de secretar.

Urcară deluşorul, trecând pe drumul răsucit ce străbate parcul şi se apropiară de intrarea principală.

Intrarea principală este făcută din două uşi, tot de fier. Fiecare uşă are încrustat în ea câte un leu de bronz, stând în două labe. Labele de jos i se sprijină pe un scut. Şi în cele de sus ţine o halebardă. Leii au boturile larg căscate. Printre colţi le atârnă limbile. Pe fiecare scut e gravat câte un crin.

Aşa i-a plăcut contelui să fie uşile ce se deschid spre o scară largă de marmură

— Ştii, îi spune Tiberiu Rusu lui Marin, aici unde avem noi casa pionierilor era înainte conacul de vânătoare al contelui.

Marin ştia acest lucru.

Dete din cap: „Ştiu!“

Contele, fostul stăpân al satelor Rumeioara, Siliştea, al cătunului Fundăţica, al pădurilor, al munţilor, al râului şi al atâtor alte bogăţii stoarse din sudoarea poporului, a fugit la 23 August. S-a temut pentru câte avea să dea socoteală.

Unii spun că s-ar fi dus la Viena şj că ar fi murit acolo. S-ar putea să fie aşa şi s-ar putea să nu fie.

Aici contele avea conacul de vânătoare. Dar conacul acesta este la fel de măreţ ca un palat. Cei bătrâni povestesc ce vânători şi ce petreceri se făceau altădată în conac. Veneau regi, prinţi, nobilime, demnitari, bogătaşi. Moş Laurenţiu Gurăroşă, cel mai bătrân om din sat, fost grăjdar la conac, îşi aduce aminte că a venit odată, înainte de

primul război mondial, chiar bătrânul împărat al Austro-Ungariei, Franz Josef.

Vânătorii au ucis movile întregi de căprioare, cocoşi de munte, hulubi şi alte vietăţi, să-l hrănească pe împărat şi suita lui. Împăratul a mers la vânătoare. A tras şi el. Dar nu a nimerit nimic. A trebuit totuşi să i se aducă un cerb mare şi să i se spună că glontele lui l-a nimerit.

Împăratul era înalt, gras şi cu favorite albe. Era caraghios, îmbrăcat in haine de vânătoare, cu o pălărie cu pană de cocpş şi cu pantaloni scurţi, după moda nemţească.

S-au deschis zeci de butoaie, din vinul cel mai bun al contelui, din viţă ungurească de Tokai. Şi s-a băut atât de mult, încât împăratul a căzut pe podea şi au fost nevoiţi să-l ducă pe braţe şi să-l răstoarne în patul lui.

Conacul acesta, construit din piatră şi lemnărie scumpă, cu patru turle pe lături şi o turlă mare în mijloc, unde se găseşte un ceas cu clopot, făcut anume de un meşter din Viena pentru conte, a fost dat în stăpânirea copiilor.

— Ai văzut casa pionierilor, cum a fost aranjată anul acesta? îl întrebă secretarul pe Marin, în timp ce urcau scara.

— Nu, mormăi Marin, dar nici nu mă interesează.

Cu toate astea curiozitatea îl mână să meargă mai departe.

— Poţi să te-ntorci, dacă nu vrei să mergi, îl încercă secretarul.

— Acum, dacă m-aţi invitat, merg…

— Aici, deschise secretarul o uşă, a fost înainte salonul de primire al contesei. Pionierii au făcut colţul micilor naturalişti. Numele nu i se prea potriveşte. Nu e colţ… e un salon în toată regula. S-ar putea numi mai just: salonul agriculturii, glumi el. Dar dacă aşa au vrut să-i spună copiii, aşa a rămas.

Marin se holbă mirat. Pe pereţi erau fel de fel de planşe lucrate de copii sub îndrumarea profesorului Gabriş, cu privire la soluri, specii de plante şi altele. Se aflau şi nişte panouri, reprezentând tipuri de maşini agricole.

De-o parte şi de alta a camerei se vedeau rafturi din lemn de fag, unde se găseau machete făcute din ceară sau masă plastică, înfăţişând, tot aşa, felurite soluri, plante agricole, leguminoase, fructe, viţă de vie, animale: oi, vaci, capre, cai, iepuri de casă, păsări: găini, raţe, gâşte, curcani şi altele. Se mai găseau şi reproduceri din metal sau lemn, după diferite maşini agiicole.

Deasupra rafturilor, pe mese sau pe jos, erau felurite animale sau păsări sălbatice, însă… împăiate: un urs, un râs, o veveriţă, apoi un vultur, un şoim, un hulub, o cinteză şi, în vase de sticlă, puse în spirt, broaşte, şopârle, şerpi şi alte vieţuitoare mici.

Se mai găseau şi schelete, fotografii şi diferite obiecte, între care şi un microscop, pentru studiu şi analiză.

Marin fluieră subţire, uimit, printre buze.

Secretarul îl luă de mână, îi făcu semn cu capul spre minunăţiile din încăpere şi îl pofti să se aşeze la una dintre măsuţele unde stau pionierii când lucrează:

— Îţi place?

Marin îşi strâmbă puţin buzele. Nu fu dispus să recunoască:

— Aşa şi-aşa!… Mai frumoase sunt pe pământ, în aer şi în apă, decât împăiate sau… în spirt.

— Atunci, dacă-i aşa, hai să-ţi arăt, după ce vezi şi celelalte camere, de fizică, de muzică, de şah… câteva dintre aceste vieţuitoare şi pe pământ, în aer şi în apă.

Încă ameţit de atâtea lucruri noi văzute, Marin porni, împreună cu secretarul, prin parcul îmbălsămat de mirosul coltişorilor şi al brânduşilor galbene ca tingirea lunii, şi se coborâră în partea

din dos unde sunt cuştiile cu iepuri, coteţul cu porumbei, bazinul cu peşti şi altele de lângă livada cu pomi şi terenul experimental.

Se opriră în faţa unor straturi lungi, frumos săpate, mărginite cu scânduri şi acoperite cu foi transparente de masă plastică.

— Aici ce este? vru să ştie Marin.

— În straturile acestea, îi răspunse secretarul, cultivă pionierii diferite flori. Fiecare îşi seamănă florile sale preferate. Şi pentru „ziua prieteniei”, aici vor creşte flori pe care le vor dărui celor socotiţi drept cei mai buni prieteni ai lor…

— Am auzit de asta, zâmbi strâmb Marin.

— Nu ai vrea să cultivi şi tu aici o floare, îl întrebă deodată Tiberiu Rusu, şi s-o dai celui mai bun prieten în acea zi?

— Dar fără prietenie nu se poate? îşi strâmbă Marin gura şi mai rău.

— Nu. Nu se poate! îi răspunse secretarul foarte serios. Fără prietenie, omului i se usucă sufletul şi devine un fel de fiinţă, uite, cum ar fi iepurii aceştia de pildă. Lumea noastră nouă se bazează pe prietenie şi pe tovărăşie, Marine…

— Eu am avut doi prieteni şi i-am pierdut…

— Depinde ce-ai înţeles tu prin prietenie, mai spuse în încheiere secretarul. Eu îţi vorbesc despre adevărata prietenie, aceea care îl înalţă pe om, îi încălzeşte inima şi nu se pierde niciodată…

UN MECI CÂŞTIGAT

— Hai, tu, Simioane!…

— Hai, tu, Ghiura!…

Partea de jos a satului răsună de glasurile ascuţite ale copiilor, adunaţi pe terenul de sport.

— Driblează, Pavele!…

— Nu te lăsa, Ionică!…

Este sâmbătă după-masă, la aproape o săptămână după ce Marin a vizitat, împreună cu Tiberiu Rusu, casa nou aranjată de pionieri anul acesta.

Cerul este alb şi cam tulbure. De la o vreme bântuie seceta. Pe câmpiile dinspre Fundăţica şi Siliştea, iarba a pălit şi animalele o pasc fără plăcere. Caii, cel puţin, o mestecă încet şi în silă. Şi apele Făgeţicăi au scăzut. Lipanii se văd lunecând între pietrele albe de lângă ţărm. Iar lostriţele se zbat, izbindu-se de maluri, parcă ar fi puse pe jăratic. Simt, pesemne, că se micşorează apele, şi se tem.

Ehei! Cum era Făgeţica la începutul lui aprilie, când începuseră să se topească zăpezile. Era umflată şi mânioasă. Aproape nu o mai cunoşteai. Urla, de nu puteau dormi noaptea cei de pe uliţa din apropiere. A luat eu ea într-o noapte două punţi.

Pe urmă s-a domolit,. Şi a început să scadă, trecând liniştită pe lângă malurile ştirbe de cele două punţi.

Este adevărat că punţile au fost puse la loc de tineretul satului, utemişti şi pionieri, pe la sfârşitul lunii trecute.

Pionierii, de altfel, sunt buni gospodari. Nu mai departe decât astăzi, detaşamentul întâi a reparat

gărduţul de lemn din jurul monumentului ridicat în amintirea eroilor căzuţi în anul 1944, în luptele pentru eliberarea satului Rumeioara. Au făcut în jurul monumentului nişte ronduri frumoase de flori.

Însă acum pionierii joacă fotbal.

Afişele, scrise de copii, mai precis de Melania, cu ajutorul lui Alexa Ivănuc, anunţă o… competiţie extraordinară de fotbal între echipele selecţionate ale şcolilor din Rumeioara şi Siliştea, în vederea campionatului pe raion.

La meci participă şi destui locuitori maturi din sat. Între ei se găsesc Şerb, brigadierul Mihail Roman, preşedintele Sfatului, Vinea, mare iubitor de fotbal, Tiberiu Rusu, apoi profesori, învăţători şi alţi amatori de sport…

Oaspeţii se interesează la pionieri cine sunt membrii selecţionatelor.

— Sunt numai pionieri din clasele a şaptea, le dă lămuriri Mihaela. La noi, portar este Ionică Medrea. Simion este centru înaintaş. Avem o echipă foarte bună.

Doctorul Şerb este bine dispus, pentru că, de când îl controlează îndeaproape pe Simion, acesta are purtări mai civilizate şi şi-a îndreptat notele la învăţătură, chiar şi la Fizică, unde stătea cel mai prost.

Vântul îi răvăşeşte doctorului firele rare de pe ţeastă. Cu toate că e vânt, de emoţie, s-a încălzit, îşi aduce aminte de vremea când juca şi el fotbal la Timişoara.

Profesoara de Educaţie fizică din Rumeioara, Magda Laurian, fiică de colectivist de la cultura de cartofi, tânără, abia ieşită de pe băncile facultăţii, explică unui grup de părinţi cine a făcut antrenamentul.

— La noi în Rumeioara l-a făcut tovarăşul Gabriş. Tovarăşul profesor Gabriş a fost un fotbalist neîntrecut… precizează ea.

— Dar la Siliştea? vrea să ştie brigadierul Mihail Roman.

— La Siliştea, răspunde Magda, s-au antrenat cu profesorul acela cu pantaloni bej şi cămaşă albă. Este profesorul Teodorescu, de Fizică. Se spune că dânsul când era student a jucat fotbal într-o echipă care a obţinut mulţi lauri în meciuri internaţionale…

Întârziată, cu sufletul la gură şi puţin indispusă pentru că pierduse repriza întâi a meciului, apăru şi profesoara Victoria Homordeanu.

— Cum stăm? întrebă pe colega ei de Educaţie fizică.

— Bine… îi răspunse aceasta.

— Câte goluri?

Doctorul Şerb se întoarce vesel ca un copil şi-i comunică rezultatul:

— Trei la unu pentru noi…

Pe margini sunt suporterii. Fiecare încurajează echipa lui.

De la Rumeioara, cea mai mare gălăgie o face Livia:

— Hai, Rumeioara!… Hai, Simion!…

Nici cei veniţi din Siliştea nu se lasă:

—Haide, siliştenii… Hai, curaj!… Nu vă lăsaţi intimidaţi…

Răsună râsete, chicoteli şi glume. Copiii tropăie ca nişte căluţi tineri. Cei în vârstă comentează sau aplaudă.

La radio e muzică popular.

Difuzorul dm curtea şcolii este pus la maximum, aşa ca în pauză să se poată auzi bine şi pe terenul de sport.

Curând însă siliştenii mai bagă un gol în poarta Rumeioarei.

Mihaela trece printre suporterii echipei din Rumeioara şi-i îndeamnă să fie activi, să-i mobilizeze pe fotbalişti. Dar suporterii sunt descurajaţi, şi glasurile lor sună destul de moale:

— Hai… Rumeioara… Hai!… Ţine-te, Ionică!…

În schimb, cei din Siliştea sunt în delir.

— Dacă mai băgaţi unul, suntem egali… Şi dacă mai băgaţi încă unul, biruim!… le strigă celor din echipa lor.

În pauză, la difuzor s-a auzit radio-jurnalul. Între celelalte ştiri, s-a dat şi una despre gospodăria colectivă din Rumeioara. Şi anume, s-a anunţat că gospodăria colectivă din Rumeioara a depăşit planul la producţia de lapte cu douăzeci şi patru la sută pe luna mai, ieşind fruntaşă pe raion.

Între colectiviştii fruntaşi în sectorul zootehnic a fost citată şi Fulvia, mama Mihaelei.

Fetiţa este fericită. Copiii îi şoptesc:

— Felicitări, Mihaela!… Felicitări pentru tuşa Fulvia!…

Şi brigadierul primeşte felicitări în… tribună. Pentru oaspeţi s-au adus scaune de la şcoală. Doctorul Şerb, Magda Laurian, Tiberiu Rusa, Vinea şi alţii s-au grăbit să se ridice de pe scaune şi să-i strângă mâna brigadierului.

— Lăsaţi… nu e nimic extraordinar, zice el încurcat. Aşa trebuie să fie… Să privim meciul… să nu pierdem…

Faţa lui bălană s-a înroşit.

Numai după ce doctorul şi ceilalţi s-au reaşezat pe locurile lor, brigadierul şi-a îndreptat privirile către fata lui şi, clipind amândoi complici din ochi, şi-au spus în gând: „E foarte bine, Mihaela! Mă bucur pentru mama…” şi „E straşnic, tată!… De-ai şti cum mă bucur şi eu…“

Echipele luptă din răsputeri.

Din masivul lui de un verde închis, muntele îşi saltă crestele, una-n spatele celeilalte, de parcă s-ar înălţa pe vârfuri, să poată privi meciul din ce în ce mai îndârjit, de pe terenul şcolii din Rumeioara

Mai este numai un sfert de ceas şi se termină meciul.

Toţi privitorii sunt încordaţi. Aproape nu se mai aplaudă. Au tăcut şi suporterii. Sunt minute dramatice şi hotărâtoare.

Pe şoseaua, pe care Ioşca baci de la Sfat şi un grup de utemişti au adus şi au împrăştiat ieri pietriş scos din valea Făgeţicăi, zbârnâie o motocicletă. Însă cei de pe terenul de sport nu au timp s-o vadă.

Motocicleta se opreşte la sediul colectivei. Curând după asta, vine pe terenul de fotbal mecanicul Georg Roth. Se strecoară printre scaune, netezindu-şi mustaţa sură, ajunge la Vinea, preşedintele, şi-i şopteşte ceva la ureche, cu buzele lui groase, mirosind a tutun ieftin.

Vinea sare de pe scaun.

— Ce este? întrebă doctorul Şerb, care-l avea într-o parte pe Vinea şi în cealaltă pe Mihail Roman.

— Ce s-a întâmplat, tovarăşe Roth? îl întrebă şi Magda pe mecanic, clătinându-şi părul castaniu, strâns sportiv cu un inel de baga, într-o singură coadă, alarmată că ar putea să plece oaspeţii de la meci.

—Nimic! îi răspunse posac mecanicul. Îl poftesc tovarăşii Ţugui şi Arsene pe tovarăşul nost' preşedinte, la o convorbire, la sediu. Asta e tot… Vedeţi-vă mai departe de meci…

— Şi nu se poate să întârzie, măcar până se termină meciul?…

— Nu, grăieşte tot posac mecanicul. E ceva… grabnic…

Vinea se ridică, spunându-i încet, din mers, lui Tiberiu Rusu, care urmărise atent toată vremea discuţia dintre moş Roth şi preşedintele Sfatului:

— Vino şi tu la sediu…

Şi plecă, mergând agale, ca un om fără grabă, întorcând din când în când capul, să vadă ce se mai întâmplă pe teren.

Tiberiu Rusu se sculă şi el calm de pe scaun. O porni pe nesimţite, legănându-şi braţele, spre ieşire.

Mai erau două minute de joc.

Printr-un asalt dibaci al lui Srmion, secondat de Ghiura şi Pavel, echipa din Rumeioara vârî în ultimul minut de joc încă un gol în poarta siliştenilor.

Toate încercările acestora de a mai salva situaţia în cele câteva secunde care le mai rămăseseră la dispoziţie au fost zadarnice.

Arbitrul, un învăţător din cătunul Fundăţioa, sună din fluier încheierea meciului. „Competiţia" se termină cu patru la doi, în favoarea echipei din Rumeioara.

Părinţii, profesorii şi învăţătorii îi aplaudă pe învingători şi aşteaptă decernarea cupei.

Cupa trebuia să fie dată de Tiberiu Rusu, din partea U.T.M.-ului.

— Unde este tovarăşul Tiberiu Rusu? se agită copiii.

— A trebuit să plece la colectivă. A fost chemat, zice profesoara de Educaţie fizică. Cupa o va da învingătorilor tovarăşul profesor Grigore Gabriş, antrenorul echipei noastre.

Se dă pionierilor cupa. Echipele se felicită între ele călduros, aşa cum cere onoarea sportivă.

Marcu Done, căpitanul echipei şcolii din Rumeioara, răspunde, în numele pionierilor, felicitărilor primite. Se angajează să obţină noi biruinţe sportive.

— Înseamnă că echipa şcolii noastre, prin victoria de astăzi, are şanse să ajungă şi prima pe raion! sare în sus Ghiura. Poate intrăm şi în concursul pe regiune. Să vă ţineţi bine, băieţi!…

Sub albastrul întunecat al amurgului, copacii din pădurea de pe munte parcă se îndeasă unii într-alţii, ca să se sprijine în timpul nopţii, prin beznă, şi, poate… ca să-şi ţie de cald.

— E sfârşitul lui mai şi serile sunt tot reci! spune doctorul îmbrăcându-şi haina, pe care o ţinuse pe genunchi tot timpul meciului.

— La poalele Carpaţilor, nopţile sunt răcoroase şi în miezul lui iulie, îi răspunse brigadierul Roman. Şi acum unde mergeţi, copiii? îi întrebă el pe membrii celor două ecnipe de fotbal.

—Au fost poftiţi la cină, la casa pionierilor din Rumeioara, răspunse în locul lor profesoara Magda. Lelea Maria le-a pregătit la căminul de copii nişte bunătăţi… şi profesoara îşi linge buzele, ca să înţeleagă copiii ce fel de bunătăţi îi aşteaptă la casa pionierilor.

Copiii izbucniră în râs. Râseră şi cei din Siliştea; doar unul dintre ei, negricios, cu o mijeală de mustaţă pe buza de sus, făcu haz de necaz:

— Ca să ne mângâiem pentru înfrângerea suferită… ni se dau bunătăţile?…

— Nu, protestă Mihaela, ci pentru că sunteţi oaspeţii noştri.

Masa a fost întinsă în holul mare de la parter al casei pionierilor.

Holul este împodobit, de pe vremea contelui, cu statuete şi picturi, înfăţişând scene de vânătoare.

Siliştenii, unii, oare nu au avut încă ocazia să vadă această casă, sunt atraşi în primul rând de trofeele de vânătoare, agăţate pe un brâu din lemn de stejar, în partea de sus a sălii. Sunt prinse coarne de cerb de toate felurile, mai sunt şi un cap de mistreţ cu colţii albi, scoşi ameninţător în afară, un cap de urs carpatin şi unul de râs, cu botul larg deschis, al cărui ţipăt de moarte parcă-l şi auzi.

În holul acesta se ajunge de la intrare pe scara de marmură; dar din fundul holului se înalţă, într-o parte, o altă scară, largă, din lemn de stejar. Această scară este împodobită cu douăsprezece sculpturi, cioplite de meşterii iobagi de pe domeniul contelui.

Pădurarul Muşat îi povestea odată fiului său, Anton, că bunicul lui, care a fost cioplitor în lemn, a sculptat două din aceste figuri.

Sus este un balcon de lemn, la fel împodobit cu sculpturi. Iar pe plafon atârnă un candelabru cu

becuri în formă de luminări.

Ionică Medrea le arată siliştenilor şi opera de artă cea mai dragă pionierilor din Rumeioara. Este un grup statuar din bronz, înfăţişând doi pionieri, o fată şi un băiat, jucându-se cu o minge de volei.

Statuia a fost lucrată de un tânăr artist, ai cărui strămoşi au fost odinioară iobagii contelui. Şi sculptorul a fost pionier aici la scoală. A învăţat arta plastică la Bucureşti şi a ajuns un artist cu nume foarte cunoscut. Este unchiul lui Pavel Tăuşan.

Siliştenii se uită admirativ la Pavel Tăuşan, de parcă el ar fi creat statuia de bronz şi ar fi dăruit-o casei pionierilor.

Lelea Maria, grasă că abia încape pe uşă, se învârteşte repede ca o fetiţă, prin sala aceasta mare. Aduce friptură şi cartofi prăjiţi. Ajutoarele ei poartă pe tăvi gogoşi calde şi, în două găleţi, sticle cu limonadă rece. Bucatele au fost gătite de lelea Maria, la căminul de zi, unde stau copiii care nu merg încă la şcoală, în timpul cât părinţii lor sunt la muncă, în gospodăria colectivă. Căminul de zi este vecin cu casa pionierilor.

Copiii sunt aşezaţi în jurul unei mese mari, dreptunghiulare, de nuc. Iar profesorul de istorie Oarcăşu, şi el de faţă, ca instructor al detaşamentului din care face parte echipa învingătoare, evocă acele zile când la această masa grea, de nuc, benchetuiau conţi, prinţi, bogătaşi, demnitari şi chiar câte un rege sau împărat.

— Uite, aici şedeau, povesteşte el, şi arătă spre masa lungă, neagră, sculptată de mâinile harnice ale iobagilor. Şedeau aici şi goleau una după alta cupele de cristal sau de aur umplute cu vinuri scumpe de Tokay şi Cotnar, până se îmbătau. Sau se-ndestulau cu buturile din carne de cerb, fripte pentru ei, dar vânate de oamenii din sat şi servite pe talgere mari, de argint, în vreme ce iobagii stăteau în bordeiele lor întunecate şi fără foc, cu copiii, şi răbdau…

— Dar iobagii s-au revoltat! ştiu copiii, şi de la Istorie şi din povestirile bătrânilor din sat.

— S-au revoltat de câteva ori, este adevărat, rosti profesorul. Şi sub Doja, şi sub Horia, şi în alte dăţi. Numai că, mereu, cum aţi aflat şi voi, au fost călcaţi în picioare de oastea împăratului, şi pe urmă a burgheziei… Dar, ridică profesorul vocea, şi-au păstrat nădejdea că într-o zi îi vor goni pentru totdeauna pe stăpâni..

— Şi i-au gonit! exclamă copiii, cărora totuşi li se strânsese inima la auzul acestei evocări.

— I-au gonit! confirmă Oarcăşu, arătând cu mâna în jur.

Pendula din perete a bătut şapte şi jumătate.

Cei din Siliştea trebuie să plece curând acasă. Camionul gospodăriei colective a şi tras în parcul casei pionierilor, duduind greu. Petruş, şoferul, a venit în hol. S-a aşezat pe un scaun între copii, şi lelea Maria i-a adus o farfurie cu gogoşi umflate, ca nişte portocale mari, pline cu dulceaţă.

Copiii din Rumeioara se frământă între ei.

— Hai, Ionică; acum, îl îndeamnă Mihaela.

— Nu-i vezi că sunt gata de plecare? îl zoreşte Livia.

— Nu ar fi mai bine să vorbească Mihaela? zice Ionică, cam intimidat de importanţa momentului. Aici sunt numai pionieri din detaşamentul întâi.

— Nu. Tu. Vorbeşti în numele unităţii. Propunerea este a unităţii, îi răspunde Mihaela.

Ionică se ridică, potrivindu-şi ţinuta:

— Tovarăşi pionieri din Siliştea, glăsuieşte el solemn, unitatea noastră de pionieri din Rumeioara ar dori să vă facă o propunere…

— Ce propunere?… Ce?… întreabă cei din Siliştea.

—Noi suntem în întrecere pe detaşamente cu următoarele puncte: cea mai bună comportare pionierească, cel mai bun ajutor dat satului şi gospodăriei colective…

— Şi noi avem o întrecere la fel, pe detaşamente, strigă copiii din Siliştea.

— Ştim, şi tocmai din cauza asta, urmează Ionică, vorbind rar şi cam dm vârful buzelor, ne-am gândit să chemăm şi unitatea voastră la întrecere…

— Cu aceleaşi obiective?

— Cu aceleaşi obiective…

Gabriş, Oarcăşu şi profesorii din Siliştea îşi aruncă unii altora priviri pline de înţeles.

— Primim!… Primim!…

— Mâine se va face o comisie şi vom stabili amănuntele! ia cuvântul Oarcăşu, sculându-se de pe scaun.

— Tovarăşi pionieri! se ridică şi profesorul de Fizică de la Siliştea, pregătiţi-vă de plecare.

Copiii se scoală de pe scaune cu zgomot. Însă tot atunci intră în sală Tiberiu Rusu şi un bărbat între două vârste, cu o haină de piele. Este inginerul agronom al gospodăriei colective din Siliştea.

— A venit tovarăşul inginer agronom!… Mergeţi cu noi? îl înconjoară copiii din Siliştea.

— Nu. Sunt cu motocicleta. Am venit mai de mult, dar voi nu m-aţi văzut, pentru că eraţi pe terenul de fotbal.

— Şi unde aţi stat?

— La sediul gospodăriei…

— Aha! înţelege Gabriş. Pentru dumneavoastră au fost chemaţi la sediu tovarăşul Rusu şi tovarăşul Vinea?…

Tiberiu Rusu dădu din cap:

— Au năpădit gândacii de Colorado în cultura de cartofi din Siliştea. Mâine formăm nişte grupe să-i ajutăm la dezinfectatul culturilor. Trebuie să fie curăţate culturile într-o singură zi. Altfel…

Profesorul Gabriş, ca specialist în Ştiinţele naturii, îi explică colegului său Teodorescu, de la Siliştea, ce pericol reprezintă gândacul de Colorado. Profesorul Teodorescu funcţionează

numai din toamna trecută în satul Siliştea şi nu cunoaşte încă ravagiile făcute în alţi ani de gândacul de Colorado, în această regiune de munte, mare producătoare de cartofi.

— Cine nu este cunoscător în plantele agricole, continuă el să dea lămuriri, nu poate să ştie ce înseamnă cartoful în podişul Ardealului. Este cultura noastră principală. Şi gândacul de Colorado este duşmanul său de moarte…

Deşi Gabriş voroea pentru Teodorescu, îl ascultau şi ceilalţi.

— Gândacul acesta apare în epoci diferite. Şi trebuie nimicit rapid. Altfel distruge cartofii, până la ultima tulpiniţă…

— De-asta am venit în Rumeioara, rosti inginerul agronom din Siliştea, să cerem ajutorul fraţilor şi vecinilor noştri, colectivişti din Rumeioara. Trebuie să nimicim neapărat gândacul depistat, într-o singură zi… Mâine e duminică, şi… Inginerul dădu din amândouă braţele: Şi… ni s-a răspuns frăţeşte. Se face o mobilizare ca la război. Organizaţia de partid, tineretul… Toţi…

— Mergem şi noi! se avântară pionierii din Rumeioara.

— Nu se poate, copii! zise Gabriş. Merg numai oamenii mari… dacă aţi fi fost utemişti ar fi fost altceva…

— Noi, cei dintr-a şaptea, o să fim la anul utemişti, îi demonstră, cu logica lui, Ionică Medrea. Nu ne-aţi dus chiar dumneavoastră la sediul U.T.M. de atâtea ori, să cunoaştem organizaţia?

— Dar încă nu sunteţi, le tăie Gabriş entuziasmul.

Mihaela nu se dădu bătută.

— Dumneavoastră vă duceţi? îl întrebă ea.

—Noi mergem! Noi suntem oameni mari… le făcu Gabriş cu mâna, în semn că discuţia s-a terminat.

Mihaela însă tot stărui:

— Vă rugăm mult… mult de tot… luaţi-ne şi pe noi…

— Tovarăşe secretar, se apropie Ionică de Tiberiu Rusu. Rugaţi-l şi dumneavoastră pe tovarăşul instructor superior să ne lase. Vă promitem că ne facem lecţiile de astă-seară.

Tiberiu Rusu începu să se înduplece:

— Dacă făgăduiesc pe cuvânt de pionier că îşi fac lecţiile de astă-seară… îi spuse lui Gabriş. Dar o, să puteţi?…

— Putem… putem… cum nu!… răspunseră copiii în iureş. Dăm şi examen dacă vreţi…

Gabriş cedă şi el:

— Bine. Plecaţi acasă. O să vă înştiinţăm, prin preşedinţii de grupe, ce s-a hotărât!…

— Mulţumim… Vă mulţumim!… Vă mulţumim!…

Dintr-un portret vechi în ulei, de pe perete, un chip bărbos de vânător, cu ochii puţin saşii – probabil vreunul dintre membrii familiei fostului conte – priveşte cu mirare mută avântul pionierilor.

Gura şi ochii saşii parcă s-ar întreba: „Ce fel de copii sunt aceştia care se zbat atât pentru necazurile altora? Pe vremea mea, oamenii care veneau la conac să petreacă nu se îngrijeau decât de ei şi de pântecele lor!“

Şi, fiindcă nu poate să înţeleagă şi nici nu este în stare să-şi dea vreun răspuns la această întrebare, vânătorul bărbos şi cu fruntea îngustă din portret pare că s-a încruntat puţin sub pălăria lui de vânător, cu pămătuf în vârf.

Lelea Maria se smiorcăi:

— Sărmanii oameni!… Ce se vor face cu cartofii lor?

Însă ajutoarea bucătăresei de la căminul de copii, o fetişcană cu ochii numai scântei, o asigură:

— Lasă, tuşă Maria. Nu te necăji… Nu vezi că se duc şi pionierii? Cu toţii or să scape culturile şi vor nimici gândacii… Şi adăugă linguşitoare: Da’ mă laşi să mă duc şi eu mâine cu ei, mătuşică?

Bucătăreasa o lovi mânioasă cu şervetul şi o goni:

—Şi eu cu cine să rămân, să gătesc şi pentru cămin, şi pentru creşă? Ai?

Până la urmă se îmblânzi:

—Dacă vrei să gătim din seara asta, te las… Şi… vin la amiază şi eu…

— Îţi mulţumesc, mătuşă Maria! o-mbrăţişă cu foc ajutoarea pe şefa ei de la bucătărie, sărutând-o pe amândoi obrajii. Îţi mulţumesc…

OASTEA CRAVATEI PURPURII

Aţi văzut cum vin apele din munte în timpul când se topesc zăpezile? Vin în şuvoaie albe, spumegânde, târând cu ele cioturi de lemne şi bolovani. Nimic nu le poate opri din avântul lor

furtunos. Chiar dacă le pui în cale un stăvilar, ele îl ocolesc şi îşi urmează drumul, până ajung la ţintă: râul unde se varsă.

Cam aşa erau lucrurile şi în acea dimineaţă de început de iunie în satul Rumeioarei.

Oamenii se treziseră unii pe alţii, ciocănind încă de cu noaptea pe la ferestre.

Se vedeau luminiţe aprinse la majoritatea caselor. Trebuiau ajutaţi colectiviştii vecini din Siliştea, într-un moment greu pentru ei. Aşa se ajută vecinii cei buni, în ceasurile grele.

Nestor Ţugui, secretarul organizaţiei de partid din sat, om scund, cu pieptul lat îmbrăcat într-o salopetă de doc, cum poartă muncitorii la lucru, şi Tiberiu Rusu, secretarul U.T.M.-ului, repartizau pe voluntari în echipe.

— Staţi uşor, nu vă grămădiţi! încerca Ţugui să liniştească mulţimea adunată în faţa sediului colectivei, pentru că fiecare voia să se înscrie el cel dintâi.

Este adevărat că oamenii se arătau atât de dornici să-i ajute pe silişteni, nu numai fiindcă sunt vecini buni, şi unii chiar rude, ci şi pentru că există primejdia ca gândacul să se întindă repede până pe tarlalele de cartofi ale Rumeioarei.

— Tovarăşi!… Măi, tovarăşi!… se adresa oamenilor Arsene, preşedintele gospodăriei colective. V-a rugat şi tovarăşul Ţugui să nu vă mai înghesuiţi aşa. Uite — arăta el spre Tiberiu Ruisu – vine şi tineretul. Vor să vină şi pionierii. Dumneata ce vrei, mătuşă Dobra?

Mătuşa Dobra este, după moş Laurentiu Gurăroşă, cel mai bătrân om din sat. Îi despart, pe amândoi, pe mătuşa Dobra şi pe moş Laurenţiu, ca vârstă, numai câteva zile unul de altul. Mătuşa Dobra este o femeie măruntă şi slabă, încreţită la obraz ca o smochină, dar ţâfnoasă foc. Nu-i poţi ieşi din cuvânt. Oamenii i-au făcut loc să vină în faţă. Ea, auzind cuvintele preşedintelui gospodăriei colective, nu ţine seama de nimic şi bate cu toiagul

lustruit în scara de piatră de la intrarea în sediu. Este neagră de supărare.

— Tulai, doamne, clănţăne cu gura ştirbă. Din ăştia-mi eşti? Opreşti oamenii să se înscrie, tovarăşe preşedinte? De-aia te-or fo' ales? Acum ne goneşti? Noi vrem să merjem la muncă. De ce să meargă pionierii, şi bătrânii nu? Ce, pionierii sunt mai breji? Eu, cu Rşiorii şi nurorile mele… şi arată cu mâna la spate câteva babe şi câţiva moşnegi – şi cu nepoţii – şi arată un cârd de bărbaţi şi de femei mai tinere – facem singuri o brigadă. Şi nu te întrebăm pe tine, Nestore, care-ţi dădeam cireşe din cireşul meu de pe coastă când erai mic, dacă ne laşi să merjem, sau nu… Merjem, bătu din nou bătrâna arţăgoasă, cu toiagul, în scară, pentru că acolo am o sumă de nepoţi şi nepoate… Aşa să ştii… Şi-apoi să văd eu dacă oi cuteza să mă goneşti!…

— Şi cine o să fie conducătorul brigăzii, mătuşă Dobra? întrebă râzând Mihail Roman, care se afla în faţă, apucând-o pe bătrână de braţ.

— D-apăi, cine? Eu… îşi îndreptă mătuşa spinarea. N-oi zice că nu sunt bună. Când păzeam păsăretul contelui eram bună? Şi când e pentru vecinii noştri colectivişti, nu?… Ia să vedeţi, că nu vă merje cu mine… şi ridică toiagul, rotindu-l ameninţător spre Arsene.

Oamenii se înveseliră:

— Aşa, mătuşă Dobra. Aşa, nu te lăsa.

— Ce dacă am îmbătrânit şi dacă suntem pensionari? Noi nu suntem colectivişti?…

— Bine, mătuşă Dobra, o potoli preşedintele. Bine… dacă-i aşa… Du-te cu brigada dumitale…

— Aşa… aşa… scrieţi-mă, se linişti bătrâna.

Şi nu se lăsă, până ce nu văzu scrisă şi „brigada" ei pe hârtia preşedintelui.

În acest timp, la casa pionierilor se adunaseră copiii.

Fusese vorba să meargă numai detaşamentul întâi, adică pionierii care la anul puteau să devină

utemişti.

Însă veniseră şi mulţi alţii.

Toţi susţineau că şi-au făcut lecţiile, că pot să dea şi examen. Să-i asculte cineva la lecţiile pentru luni, şi dacă nu ştiu, să nu-i lase.

Era o gălăgie îngrozitoare.

— Poftim de înţelege-te cu ei, zise Ionică Medrea, Mihaelei. Ce ne facem? Sunt prea mulţi. Şi ăştia mici o să ne-ncurce pe drum. Eu vreau să mergem pionieresţe, aşa, cu goarna şi toba-n frunte…

O fetiţă de la grădiniţă, Sonia, un fel de strănepoată a mătuşii Dobra, îmbrăcată cu o rochiţă scurtă, roşie, cu flori, şi cu ciorapii căzuţi peste pantofi, se agăţase de poala hainei lui Medrea şi îi striga:

— Nene!… A zis bunica Dobra să mă iei şi pe mine!…

În sfârşit, Gabriş interveni energic şi hotărî că va merge la Siliştea, în primul rând, aşa cum a fost vorba, detaşamentul întâi de pionieri, acei care vor fi la anul utemişti. În ce priveşte celelalte detaşamente, aprobă să meargă numai membrii cercului micilor naturalişti, dacă, bineînţeles, aceştia şi-au făcut lecţiile şi dacă au cu ei mantale impermeabile şi şepci sau băsmăluţe, pentru că se vedeau nişte nori pe cer şi se putea să vină vreo ploaie.

Ceilalţi vor rămâne la casa pionierilor să privească programul pentru copii de la televiziune.

Cu toate lacrimile şi rugăminţile celorlalţi copii, profesorul Gabriş rămase neclintit.

După atâta tocmeală, iată camionul gospodăriei colective din Rumeioara duduind, pufnind şi săltând pe arcurile lui moi, în drum spre tarlalele cultivate cu cartofi din Siliştea. Petruş, şoferul, îmbrăcat cu o haină nouă şi lucioasă de piele, cumpărată alaltăieri de la Braşov, din ultima lui leafă, cu şapca dată ştrengăreşte pe o parte şi cu o

şuviţă de păr curgându-i în cealaltă parte, ţine volanul autocamionului în mână şi conduce cu pricepere, pe şoseaua presărată proaspăt cu pietriş.

Din când în când apasă pe claxon, lăsând să se audă câteva sunete vesele, care vestesc pe pietonii sau pe căruţaşii de pe şosea că trece în zbor autocamionul gospodăriei din satul Rumeioara.

Un ţap, legat pe marginea şoselei de un copac, văzând camionul gospodăriei condus de şoferul Petruş, cum se apropie cu viteză, şi ştiind probabil că numai la câţiva paşi mai încolo se găsesc trei capre roşii, bărboase, şi cinci iezi sprinteni si cu ochişorii ca nişte boabe de agată, behăi înfuriat.

Îşi încordă grumazul, lăsându-şi în jos coarnele, şi se pregăti să sară la atac, dacă va fi nevoie, în apărarea caprelor roşii şi a iezişorilor cu ochi de agată.

Însă camionul nu se îndreptă spre capre şi iezi, ci trecu ca un bolid, prin faţa lui. Ţapul rămase, privind nedumerit în urma camionului. Barba lui rară şi ascuţită, semănând cu a popii Stavru din Rumeioara, fâlfâi spulberată de vânt.

Colectiviştii din Rumeioara mergeau ca la o bătălie.

Şoferul Petruş mai făcuse încă vreo cinci drumuri în dimineaţa aceea.

Primii plecaseră spre Siliştea preşedintele Arsene, inginerul gospodăriei, Nestor Ţugui, Tiberiu Rusu, brigadierul Mihail Roman, ceilalţi oameni care lucrează pe tarlalele culturii de cartofi din Fundăţica şi utemiştii.

Bărbaţii au pornit pe jos. Femeile şi fetele au fost trimise cu camionul.

Detaşamentul întâi de pionieri a fost invitat să se ducă la Siliştea în camion. Însă pionierii au cerut voie să meargă pe jos, în urma bărbaţilor. Au pornit organizaţi pe grupe, în ordine, sunând din goarnă şi bătând în tobă. Mihaela era în frunte.

Restul pionierilor, împreună cu tovarăşele profesoare Victoria Homordeanu şi Magda Laurian

au plecat cu un alt transport în autocamion.

Aerul este proaspăt şi rece. Se revarsă din şirul de munţi împăduriţi – între care, ca un bolovan enorm, se găseşte Lăţosu – purtând în el miresmele florilor sălbatice, plăpânde şi în culori vii, care îi împestriţează coastele şi poienele. Aerul acesta dă sănătate. Se soarbe ca o băutură.

Cei din Rumeioara au ajuns pe tarlalele cultivate cu cartofi ale gospodăriei din Silişteа

Sunt primiţi cu aplauze:

— Bravo, fraţilor!… Vă mulţumim!… Prietenul bun la nevoie se cunoaşte…

Câmpul cultivat cu cartofi pare, în lumina soarelui timpuriu, spuzit cu aburi de un verzui-galben, transparent şi delicat.

Aşa arată tulpinele încă firave ale cartofilor, crescute în rânduri drepte, ca trase pe pământ cu rigla şi clătinate uşor de vânt.

Cei maturi se apucă numaidecât de lucru. Însă copiii sunt înainte instruiţi. Unii, cei dintr-a şaptea, au studiat la Agricultură gândacul de Colorado, însă ceilalţi, nu.

Profesorul de Ştiinţele naturii le explică pionierilor, făcând cu prilejul acesta şi o lecţie practică.

— Să ştiţi, tovarăşi pionieri, că dintre toţi duşmanii pe care-i au plantele agricole, cel mai periculos este gândacul acesta de Colorado. Îl vedem acum în plină acţiune de distrugerea culturii de cartofi – şi profesorul arătă copiilor câmpul întins, atacat de gândaci. Noi avem gândacul în laborator, ca şi la colţul micilor naturalişti din casa pionierilor. Priviţi-l şi în sticla aceasta!… Aici e gândacul…

— Ce frumos e! îl admiră fără să vrea o fetiţă cârnuţă, cu ochii mari, din clasa a cincea. Este galben şi are… una… două… zece dungi negre pe spinare.

— Este oval-bombat, zice şi Eugen Melinte, dornic să-şi dovedească spiritul de observaţie, deşi ştie dinainte, de la lecţia de Agricultură, cum arată gândacul de Colorado.

— Şi ăsta galben ce este? întrebă altă fetiţă.

— Oul gândacului! îi răspunde profesorul. Este foarte lipicios. Ouăle sunt depuse de gândac pe dosul frunzelor, în grupe de câte douăzeci, douăzeci şi cinci laolaltă.

— Şi de ce este lipicios? se miră altă fetiţă.

— Ca să se poată ţine pe frunze, de vreme ce sunt puse pe dosul lor. Dincoace este o larvă, le arată profesorul, spre fundul sticlei, cu un beţigaş. Vedeţi? Culoarea corpului ei este portocalie. Numai picioarele şi capul îi sunt negre-vinete. Iar aici este o pupă… Pupa din sticla noastră are culoare roşie, însă alteori o s-o găsiţi roză, portocalie sau galbenă.

— De ce are culori atât de diferite? îşi vâră năsucul lângă sticlă fetiţa cu ochi mari din clasa a cincea, una dintre cele mai active pioniere din cercul micilor naturalişti, dornică să afle totul despre gândacul de Colorado.

— Culoarea ei variază, o lămureşte profesorul Gabriş, pe de-o parte după vârstă, pe de alta după temperatură.

— După temperatură? se uimesc mai mulţi copii.

— Da. După temperatură.

— Ca un cameleon. Însă cameleonul îşi schimbă culoarea corpului după mediul în care se găseşte, explică Medrea, competent, pionierilor mai mici.

S-a ivit lingă grupul pionierilor şi inginerul agronom al gospodăriei. El îi învaţă pe pionieri cum trebuie să adune din cultura de cartofi gândacii şi toate ouăle, larvele şi pupele lor. Pe măsură ce le află, le pun în sticle, să nu scape, şi

pe urmă conţinutul sticlelor se răstoarnă într-un foc anume pregătit pe câmp şi se arde cu grijă.

— Voi sunteţi în clipa aceasta, le spune agronomul, un fel de grăniceri agricoli. Aceşti bandiţi mici, dar extrem de periculoşi, gândacii de Colorado, au încălcat frontierele gospodăriei colective şi cu toate forţele o atacă. Ei trebuie să fie prinşi imediat.

Expresia aceasta le place pionierilor.

— Tovarăşe agronom, sunt mulţi bandiţi?

— Nu sunt prea mulţi! le precizează agronomul. S-au încuibat probabil astă-toamnă. Au iernat în pământul cald, acoperit de zăpadă. Şi, cum au simţit că-ncep să se ivească primele frunzuliţe la cartofi, s-au şi repezit să le roadă. Dacă noi, câţi suntem aici, nu-i distrugem chiar astăzi pe toţi, până diseară apar alţi gândaci. Şi de la noi încep să se întindă în satele din jur, şi, bineînţeles, în primul rând, în Rumeioara, care este cea mai aproape.

Vorbele acestea îi aprind pe pionieri.

Au făcut instructajul.

— Să-ncepem lucrul numaidecât, spun ei.

Copiii sunt împărţiţi în grupe de câte trei, şi fiecare grupă este repartizată pe câte un rând de plante. Sunt în întrecere pe grupe, în cadrul detaşamentului. Iar detaşamentul din Rumeioara este în întrecere cu detaşamentul întâi din Siliştea.

Încep să scotocească, plini de atenţie, în pământul de la rădăcina fiecărei plante, pe tulpiniţa ei şi pe frunze.

E foarte greu să scape de sub ochii ageri şi din mâinile îndemânatice ale pionierilor vreun gândac, vreo larvă, vreo pupă sau vreun pachet de ouă, lipit cu meşteşug pe dosul câte unei frunze.

Pionierii îşi aau de veste unul celuilalt.

— L-am prins… Tâlharul, voia să scape…

— Ia pupa asta… Pune-o în sticlă. Aha! I s-a-n-fundat…

În sticlele copiilor, gândacii, împreună cu pupele, larvele şi ouăle lor lipicioase formează

nişte ghemotoace colorate, cu străluciri de curcubeu.

Pe tarlale miroase a frunze încinse de soare şi a pământ înfierbântat.

Soarele s-a ridicat pe boltă, aproape vertical, şi din înălţimea strălucirii lui priveşte uimit macii roşii ai cravatelor pioniereşti, răsăriţi în dimineaţa aceasta pe câmp.

Mătuşa Dobra, urmată de brigada ei de babe, moşnegi, nepoţi şi nepoate, merge pe câmp, încovoiată, sprijinindu-se în toiag, printre rândurile de plante. E ostenită, dar nu se lasă. Degetele uscate caută cu grijă şi simt ceea ce nu văd ochii. Între buricele boante ale degetelor, prinde cu uşurinţă gândacii.

— Aşa!… comandă ea. După mine, brigadă… După mine…

Este un comandant straşnic şi foarte aspru mătuşa Dobra. Dacă ar fi fost bărbat şi s-ar fi dus la oaste, s-ar fi putut întâmpla să iasă din ea un ofiţer priceput!

— Hei, maică, gâfâie bătrâna. Ce-mi pare mie rău e că m-am născut prea devreme!…

Babele şi moşnegii îşi râd în pumni, să nu prindă de veste şi să-i mustre:

— De ce zici asta, mătuşă Dobra?

— De ce? Uite de-aia, le bate ea ţâfnoasă cu degetul în tâmplă, fiindcă n-au priceput-o. Că nu mai pot fi şi eu pionieră!…

— Pionieră, mătuşă Dobra?… râd bătrânii, fără să se mai poată stăpâni, scuturându-şi pântecele de veselie. Ai vrea să fii pionieră?…

— Râdeţi, ca nişte… of!… se supără ea. Şi le arată din nou cu degetul la tâmplă. Nu pricepeţi nimic. Am spus că aş vrea să fiu, dacă aş fi mică, aşa ca… şi le arată pe Livia şi Mihaela.

— Eh! făcu un moşneag, ce purta pe cap o căciulă neagră, mițoasă, şi în toiul căldurii de la amiază. Sunt alte zile şi alt trai…

A venit prânzul Oamenii îşi scot din traiste bucatele. Copiii mănâncă şi ei.

Pe neaşteptate, se aude duduitul autocamionului gospodăriei.

Din maşină se coboară lelea Maria, grasă, roşie la obraz, cu fustele înfoiate:

— Unde sunt pionierii?

În înţelegere cu tovarăşul Arsene şi cu tovarăşul Vinea, lelea Maria a pregătit pionierilor, în bucătăria de la căminul de copii, o altă surpriză: o tavă cu prăjituri.

Pionierii, deşi apucaseră să-şi potolească foamea, se repeziră la prăjituri ca nişte lăcuste, şi goliră tava cât ai clipi.

Singurul care a mâncat fără poftă a fost Anton. Prăjiturile cu mere i s-au părut amare.

Tot timpul a fost agitat. La un moment dat era gata să plece. I s-a părut că zăreşte, în brigăzile celor din Siliştea, pe mama şi pe sora lui, Ileana.

Pe furiş, ridica ochii şi se uita într-acolo.

Văzuse o fustă roşie şi o pălărie de culoarea tulpinilor de cânepă. Mai văzuse şi o rochiţă cafenie, cu dunguliţe negre. Amândouă îi erau cunoscute.

„Sunt ele! se gândea. Ce să fac? Nu vreau să le vorbesc. Ne-au lăsat pe tata şi pe mine…“

Continuase să lucreze, însă gata în orice clipă, dacă le-ar fi văzut că se apropie, să se întoarcă şi să plece.

Acum, în pauza de prânz, pionierii au organizat un mic program artistic, compus din cântece şi recitări.

Ghiura şi-a adus armonica.

Mătuşa Dobra nu se satură să-i privească:

— Măi… măi… măi… Ce n-aş da să fiu şi eu ca voi!…

Şi bătrânii râd.

Din partea siliştenilor vine o femeie, nu tânără de tot, dar trupeşă şi frumoasă. Poartă o fustă roşie, cu picăţele albe, şi pe părul negru, bogat, o pălărie

de pai, de culoarea tulpinilor de cânepă. De mână, femeia ţine o fetiţă cu o rochiţă cafenie, cu dunguliţe negre.

Se îndreaptă sfioasă spre pâlcul de copaci, sub care se adăpostesc pionierii de la Rumeioara.

Se opreşte puţin cam la distanţă şi face semn cu degetul Mihaelei, să se apropie de ea.

Mihaela vine în goană:

— Săru'mâna, mătuşă!

— Bună ziua, Mihaela, îi răspunde ea încurcată. Anton nu e cu voi?

— Ba da, mătuşă, zice ea. Să-l chem?

— Cheamă-l, fetiţo, dacă vrei…

Mihaela fuge să-l caute pe Anton, dar băiatul nu e nicăieri.

— Antoane!… Unde eşti, Antoane?…

— Cine-l caută pe Anton? o întrebă profesoara de Matematică, Victoria Homordeanu, pe Mihaela.

— Mama lui Anton, îi răspunse Mihaela, dar m-a rugat să nu afle ceilalţi copii.

—Unde este mama lui Anton? Tocmai doream să vorbesc cu ea! Mie poţi să-mi spui…

— Colo, între copaci! tovarăşă profesoară, îi arătă Mihaela o fustă roşie şi o fustiţă cafenie, sub umbrele unor dafini.

Profesoara se duse repede într-acolo.

Anton, atent toată vremea, băgase de seamă că veneau mama şi sora lui.

Văzându-le că se apropie de locul unde se aflau pionierii, pornise înapoi pe şosea şi se pitulase după trunchiul gros al unui fag.

De acolo se uitase cum mama lui o chema pe Mihaela, făcându-i semn cu degetul. Cum Mihaela îl căuta peste tot. Şi cum diriginta Victoria Homordeanu se duce acum să le vorbească mamei şi sorei lui.

Băiatul este alb ca varul la obraz şi tremură, de parcă ar fi cuprins de friguri, deşi temperatura aerului trece de douăzeci şi cinci de grade, destul de mult pentru un plai înalt, de munte.

Victoria Homordeanu îi vorbeşte ceva mamei. Pe sora lui o vede depărtându-se de cele două femei.

Cu siguranţă că ele i-au cerut să se ducă mai încolo, ca să poată vorbi amândouă nestingherite.

„Ce s-o vârî din nou diriginta asta? îşi spune Anton. Ce-o priveşte pe ea ce se întâmplă cu mama, soră-mea şi noi? (Prin „noi“, Anton înţelege pe tată-său şi pe el însuşi.) Să-şi vadă mai bine de ale ei“…

Totuşi diriginta nu ţine de loc seamă de gândurile lui Anton şi-i vorbeşte mamei, dând din mâini şi arătând din când în când spre pionierii din Rumeioara. Se vede clar că vrea să o convingă de ceva.

Mama îşi scoate batista şi-şi şterge obrazul.

„Poate plânge“, îşi zice Anton, simţind că prin inimă îl taie un cuţit şi că un nod i se opreşte în gât.

Îi vin parcă şi lui lacrimi.

„Să plâng eu pentru ele? se întreabă Anton. Ce? Ele au plâns pentru mine sau pentru tata?“

Şi totuşi mamei i s-a roşit obrazul, tot ştergându-se cu batista la ochi.

Ileana, surioara lui, nemaiţinând seama de oprelişte, văzând-o pe mama că lăcrămează, se duce lângă ea şi o întreabă:

— Mamă, Anton a fugit de noi?…

Anton nu aude aceste cuvinte, dar îşi închipuie ce-a spus Ileana.

Oricât s-a stăpânit, nu se mai poate ţine. Îi ţâşnesc lacrimi din ochi. Se-ntoarce şi porneşte singur spre Rumeioara.

Oamenii s-au înviorat. Tapiseria verde a câmpului s-a încărcat din nou de bujori.

Nu mai este mult, şi lucrul se va termina.

Pionierii din Rumeioara se străduiesc, însă cei din Siliştea le-au luat-o înainte.

Pauza de le prânz i-a cam muiat pe copiii din Rumeioara. Lelea Maria i-a îndopat. S-au luat cu gluma şi cu programul artistic. Şi, ca la o excursie pe munte, dacă faci popasul mai mare decât trebuie, îţi vine foarte greu să porneşti iar la drum.

Rând pe rând, pionierii din Rumeioara părăsesc lucrul. Copiii găsesc diferite pretexte: unul că-l doare mâna, altul că l-a ros pantoful. Se aşază pe marginea brazdelor şi stau.

Mihaela se simte cam ameţită. Soarele este mai toropitor decât înainte de masă.

În piept simte o sfârşeală.

„Ce e cu mine? se gândeşte ea în panică. Să fac aşa ca să nu se observe că nu mă simt bine. S-ar putea ca detaşamentul să-şi piardă încrederea în puterile sale. Şi aşa au rămas numai câţiva băieţi, ce continuă să lucreze. Pionierii din Siliştea sunt înaintea noastră. Pierdem întrecerea… Onoarea detaşamentului… Onoarea detaşamentului…”

Dar ochii i se împăienjenesc.

— Vezi că te clatini pe picioare… preşedinto!… îi rosteşte Simion batjocoritor, trecând pe lângă ea.

„Oh!… căldura asta!“… îşi şopteşte Mihaela înciudată.

Profesorul Gabriş strigă colectivului de pionieri:

— Gata lucrul, tovarăşi pionieri. Restul o să completăm noi, cei mari. Atât e destul pentru voi.

— Dar noi, băieţii, vrem să mai lucrăm, zice Simion, întorcându-şi faţa încinsă, umedă, cu o expresie de biruinţă, dar şi de răutate, către instructorul superior. Numai fetele… le arătă pe Mihaela şi pe celelalte fete rămase în urmă şi aşezate pe marginea rândurilor de cartofi. Asta înseamnă să ai fete conducătoare! Cad pe drum… (Simion se face că nu vede şi pe băieţii rămaşi în urmă.)

Ghiura şi-a scos bidonul cu apă, prins cu cureluşă la brâu, i-a dat Mihaelei să bea, umezindu-i apoi buzele, obrajii şi fruntea înfierbântată.

— Să-ţi fie ruşine, îi spune, lui Simion, Oarcăşu, care a văzut scena. În loc să ajuţi pe tovarăşele tale, care au muncit în rând cu noi, tu râzi…

Mihaela aude cuvintele instructorului şi se uită stânjenită la Simion. Băiatul s-a oprit locului la observaţia lui Oarcăşu, dar o priveşte tot ironic.

Deodată, pe Mihaela o străpunge gândul că ea, preşedinta detaşamentului, nu are voie să dovedească slăbiciune:

„Să nu fiu eu în stare să-mi reviu dintr-o ameţeală uşoară, cugetă ea, când am o răspundere atât de mare în detaşament?“

Cu o încordare de voinţă, Mihaela reuşi să-şi înfrângă oboseala şi moleşeala provocată de căldură, spunând lui Ghiura:

— Nu mai am absolut nimic. Nu ştiu ce-am avut!

Gabriş o luă de braţ:

— Tu nu mai lucrezi. Te duci între copaci, la umbră, şi ne aştepţi…

— Tovarăşe instructor superior, îl imploră ea, lăsaţi-mă să rămân cu detaşamentul.

Şi ochii ei albaştri îl priviră cu atâta înţeles, încât profesorul îşi dădu seama de toată frământarea din sufletul ei. O lăsă să rămână cu detaşamentul, dar îşi propuse să nu se mai mişte de lângă ea.

Cu o faţă cât putu mai zâmbitoare, Mihaela se adresă pionierilor, căutând să le risipească descurajarea:

— Tovarăşi pionieri, cei din Siliştea văd că ne-au luat-o înainte. Să le arătăm ce poate Rumeioara. Mai este puţin. Beţi câte o gură de apă, spălaţi-vă pe obraz. Şi… înainte!…

— Înainte! strigă Ghiura. Să câştigăm întrecerea cu Siliştea!…

Siliştenii îi auziră şi le făcură celor din Rumeioara semn că înaintea lor nu mai pot să o ia.

Încet, încet însă, detaşamentul întâi şi apoi ceilalţi pionieri din Rumeioara care-i însoţeau se

dezmorţiră.

Începură să câştige teren.

— Înainte!… Înainte:.. Să-i întrecem pe siliştеni.

Siliştenii se uitau cu grijă. Cei din Rumeioara îi ajungeau.

Ajunseră la nivelul lor şi începură să-i întreacă. Mâinile le lucrau ca nişte sfârleze, tot mai iute.. Tot mai iute…

I-au întrecut.

Au ajuns primii la capul tarlalei.

Comisia formată din doi profesori şi agronomul din Siliştea a trebuit să recunoască victoria detaşamentului din Rumeioara, cel care cu un ceas în urmă se părea că a pierdut întrecerea.

— Vedeţi, tovarăşi pionieri, le spuse copiilor Tiberiu Rusu. Am urmărit ce s-a petrecut. Cu voinţă se poate învinge orice. Noi ar fi trebuit să vă oprim din lucru, dar am vrut să ne convingem de dârzenia voastră. Şi voi ne-aţi dovedit-o. Veţi ajunge, cu siguranţă, buni utemişti…

O mângâie pe Mihaela pe cozile de culoarea mierii, date pe spate, şi se uită mustrător la Simion.

Fata încă nu se simte destul de bine, dar pentru că va merge în fruntea detaşamentului, se sileşte să zâmbească.

„Să mă ţin tare până ajung acasă! îşi spune ea. Trebuie să fac acest lucru, pentru onoarea detaşamentului.”

Au refuzat din nou să meargă cu autocamionul, şi mărşaluiesc pe şosea, de astă dată înaintea grupului de bărbaţi.

Profesoara Victoria Homordeanu este foarte neliniştită că nu l-a mai văzut de loc pe Anton – deşi este aproape sigură că el trebuie să fi fugit acasă – şi a aranjat cu Ghiura să verifice şi să-i confirme presupunerea aceasta, când vor ajunge în Rumeioara.

Goarna sună, toba bate.

Utemiştii se grăbesc. Ar fi luat-o înaintea pionierilor. Însă tovarăşul Tiberiu Rusu rosteşte:

— Lăsaţi să meargă înainte oastea cravatei purpurii… Foarte curând pionierii aceştia atât de inimoşi vor intra în rândurile noastre!…

SERBAREA ABSOLVENŢILOR

Pe scena din parcul casei pionierilor, copiii joacă într-o comedie.

Este sfârşitul anului şcolar şi, în parc, s-a organizat serbarea absolvenţilor claselor a şaptea.

În comedie este vorba de câţiva pionieri care au pus la cale să construiască o seră, pentru gospodăria colectivă din satul lor, unde, prin mijloace atomice, legumele să dea câte două şi trei recolte într-o singură zi.

Pionierul inventator din piesă, supranumit „profesorul“, şi care pe scenă îşi dă nişte aere grozave, este interpretat de Ghiura.

Ghiura are ochelari pe nas şi, ca niciodată, părul ciufulit, pentru că autorul a indicat că personajul

„profesorul”, mereu preocupat de cercetările sale ştiinţifice, are o pieptănătură neglijentă.

Ghiura are haz, ca de obicei. Vorbeşte cam pe nas şi se agită pe scenă, cu nişte eprubete în mâini.

Spectatorii râd cu poftă.

În faţa scenei au fost aşezate treizeci de rânduri de bănci, şi toate sunt pline. Pe margini s-au pus scaune. Iar copiii din Rumeioara stau în picioare. A venit extraordinar de multă lume la serbarea absolvenţilor. Asistă profesorii lor, părinţii, alţi invitaţi din satele Rumeioara şi Siliştea, din cătunul Fundăţica şi de la raion. Au venit o mulţime de oaspeţi de la raion. Unii sunt de la secţia de învăţământ. Alţii de la raionul de partid. Asta fără să mai punem la socoteală pe copiii de la oraş.

Detaşamentul întâi de pionieri din Rumeioara a invitat la serbarea absolvenţilor şi la tabăra pe care o organizează U.T.M.-ul, pentru ei, în munte, pe copiii oţelarilor din Reşiţa şi ai muncitorilor fabricii de maşini agricole din Cluj. I-au invitat, drept mulţumire că, în schimbul fierului vechi adunat din sat, muncitorii au făcut oţel, şi din oţel maşini agricole folositoare gospodăriei colective.

Ieri au venit din Reşiţa nouăsprezece copii şi din Cluj cincisprezece.

În total sunt treizeci şi patru de copii, dintre care treizeci şi doi sunt absolvenţi ai clasei a şaptea, veniţi să se odihnească alături de pionierii din Rumeioara, în măreţia munţilor, înainte de a se prezenta la examenul de admitere în şcoli profesionale şi medii. Ceilalţi doi copii de la oraş sunt unul din clasa a cincea, şi altul dintr-a şasea. Ei vor lua parte la tabăra de curte din parcul casei pionierilor. În munte merg numai absolvenţii.

O delegaţie a detaşamentului, cu braţele încărcate de flori, s-a dus ieri la gară, cu autocamionul gospodăriei, condus de şoferul Petruş, să-i primească pe colegii lor de la oraş.

Şi acum iată-i pe copiii oaspeţi aşezaţi pe locuri de onoare, şi privind comedia în care joacă pionierii detaşamentului întâi.

Ghiura îi face pe toţi să râdă. Umblă pe scenă îmbrăcat într-un halat alb şi îşi caută peste tot ochelarii, pe care de fapt îi are pe nas.

Mama lui Ghiura cel puţin nu mai poate:

— Uite-l ce aere de profesor îşi dă! zice ea. Bată-l norocul de băiat.

Îl loveşte pe bărbatu-său cu palma peste genunchi, dă coate celor din jur şi se înăbuşă de râs:

— Priviţi numai… priviţi la el… De unde să ştim noi ce „profesor'' avem în casă?…

Şi tuşa Saveta, mustăcioasă şi cu veşnica ei geantă de scrisori la brâu, hohoteşte de-o doare inima:

— Ioi… Ioi… Ioi… oftează ea. Mori de râs cu băiatul ăsta. Ăsta actor trebuie să se facă…

— Da' de unde! se împotriveşte preşedintele Arsene, care stă lângă ea. Cel mai fain agricultor se va face. Şi-n colectivă ne trebuie voie bună şi veselie…

După aceea se lasă şi preşedintele din nou pradă râsului.

Şi lelea Maria, Ioşca baci, directorul Aron Dobândă – atât de grav de obicei – şi toţi ceilalţi se amuză din plin.

Piesa s-a terminat. Cu ea s-a încheiat programul artistic. Regizoarea, Magda Laurian, profesoara de Educaţie fizică, cu coada ei castanie de păr pe spate, sare de pe scenă ca o fetiţă.

Aplauzele nu se mai isprăvesc, şi „artiştii" trebuie să revină de câteva ori. Mihaela este lângă scenă, în picioare, şi bate entuziastă din palme, aplaudând tot „colectivul artistic", dar mai ales pe Ghiura, interpretul principal.

Publicul comentează cele văzute.

Inspectorul secţiei raionale de învăţământ, profesorul Novac, un bărbat cu o expresie

inteligentă şi cu gesturi măsurate, stă de vorbă cu Oarcăşu şi-i cere amănunte asupra felului cum s-au desfăşurat lucrurile la sfârşitul anului şcolar.

— Nici în clasa a şaptea A, nici în clasa a şaptea B, nu a rămas niciun corijent, se mândreşte Oarcăşu. Colectivul de pionieri a activat în aşa fel, încât un elev, Anton Muşat, care trebuia să rămână repetent, a ajuns promovat. Iar altul, Simion Şerb…

— A, fiul doctorului Şerb! face inspectorul Novac. L-am văzut pe doctor adineauri, pe un scaun în faţă… De ispravă om. Uite-l acolo, da… Ce e cu el?

— Băiatul doctorului Şerb lipsea. Au vorbit copiii cu el, l-au criticat în adunările pioniereşti, şi când au văzut că nu merge altfel, s-au dus la tată-său… A fost şi o încăierare…

— O încăierare? se alarmează inspectorul.

— Da. O încăierare. Însă s-a terminat cu bine.

— Aţi aplicat sancţiuni?…

— Am aplicat… Am luat adică toate măsurile pedagogice. Ne-a ajutat mult organizaţia de tineret din sat, tovarăşul Tiberiu Rusu…

— Tiberiu Rusu?… Tânărul acela care a analizat întrecerea dintre detaşamentele de pionieri din Ru- meioara şi Siliştea, nu?

— Da. Da. El este. Acela pe care l-aţi văzut că a încredinţat steagul roşu pionierei Mihaela Roman, preşedinta detaşamentului întâi de la noi, detaşamentul care a câştigat întrecerea…

— Se vede a fi un om şi jumătate, constată inspectorul.

— Ei, şi ca să vă răspund mai departe la întrebarea pusă la început, continuă Oarcăşu, cu concursul părinţilor, mai ales al doctorului Şerb şi al unui brigadier, Mihail Roman, dar, în primul rând, prin lupta entuziastă a pionierilor, s-a ajuns ca la examenul de absolvire să nu existe note… mai mici de şapte.

Profesorul rosti apăsat ultimele cuvinte, ca să le sublinieze întreaga importanţă.

— Chiar elevul acela… Anton… care trebuia să rămână repetent? se miră inspectorul.

— Anton Muşat?… Da. Pionierii s-au ocupat tot timpul de el, ţinând legătura cu diriginta clasei unde învăţa băiatul, şi cu noi, instructorii. A fost foarte greu, pentru că Anton nu are mamă şi se izolase de colectiv, devenise foarte bănuitor şi se resemnase cu ideea că va rămâne repetent…

— Bravo!… Bravo!… murmură inspectorul, rotindu-şi ochii peste mulţime. De altfel am auzit atâtea lucruri interesante în analiza muncii făcută de tovarăşul Tiberiu Rusu… Mi-a plăcut felul cum s-a desfăşurat concursul „Cine ştie câştigă“… Copiii au cunoştinţe serioase, nu numai la Geografie, Istorie, Matematică, ci şi la Agricultură, ceea ce este foarte important. În definitiv, cred că majoritatea vor lucra aici în gospodărie. Aşa spunea elevul acela, Ionică Medrea, care a vorbit la sfârşit, în numele pionierilor.

— Marea majoritate, îi comunică bucuros Oarcăşu, sunt hotărâţi să dea examene la şcolile agricole. Avem însă necazuri cu unul dintre absolvenţi…

— Cu cine?

— Băiatul doctorului Şerb. Vrea să rămână la oraş. Vrea să fie… doctor de oraş…

— Să se facă. Îl opreşte cineva? Toate drumurile le sunt deschise copiilor.

— Nu-l opreşte nimeni. Dar are un dispreţ al lui faţă de sat şi de muncile agricole, pe care noi i-l condamnăm…

— Mă mir că doctorul…

Şi discuţia se curmă brusc, fiindcă pe Oarcăşu îl chemară copiii să-l întrebe cum să aşeze băncile, care se aflau în faţa scenei, aşa ca să se facă loc mai mult în parc.

Copiii de la Reşiţa şi din Cluj se plimbă prin parcul casei pionierilor, luminat astă-seară şi de

lampioane, împodobit cu ghirlande verzi şi panglici de hârtie în toate culorile.

— Ah!… Ah!… Ce minunăţie! exclamă copiii.

În cercul micilor chimişti s-au pregătit artificii, şi acum ţâşnesc, brăzdând cerul, în jerbe albastre, violete, roşii, galbene, portocalii şi verzi.

Pe scenă cântă orchestrele întrunite ale şcolilor din Rumeioara şi Siliştea. Serbarea absolvenţilor, potrivit înţelegerii, s-a organizat în comun anul acesta.

În definitiv, vorba tovarăşului Ţugui, satele sunt despărţite numai de trei kilometri de şosea, dar tarlalele Siliştei se vâră în ale Rumeioarei, şi invers. Ce bine ar fi să se unească amândouă cât mai curând şi să se facă o singură gospodărie mare!

Până una, alta copiii măcar să facă serbarea împreună…

— Aşa orchestră zic şi eu!… glăsuieşte mătuşa Maria. Şi numără cu degetul:… Opt viori, un pian, trei flaute, nouă alămuri şi… atâtea muzicuţe, două acordeoane şi o… Ce e aia de colo, Mihaela? o întreabă pe fata lui Roman, care e ocupată cu aranjarea florilor la marginea scenei.

— Baterie!… mătuşică, îi răspunde fata.

— Parcă e tobă! îşi umflă obrajii tuşa Maria.

— E un fel de tobă… dar mai complicată. I se spune baterie, pentru că pe lângă toba mare, are şi talgerele de colo, şi o tobiţă mai mică.

Tatăl lui Anton s-a aşezat pe un scaun, nu departe de scenă, într-un loc mai întunecos. Şade cu mâinile împreunate pe genunchii ciolănoşi. Se uită cum ţâşnesc, din mâinile copiilor, jerbele luminoase pe cerul senin de iunie. Nu vorbeşte cu nimeni. Însă, dacă ar vorbi, ar putea să spună cât este de mulţumit că Anton a trecut promovat, a luat examenul de absolvire şi a obţinut chiar o menţiune pentru priceperea lui la Maşini agricole.

O fetiţă de la Cluj bate din palme, privind în jurul său, şi rosteşte încântată:

— Este o seară ca-n poveşti!

— Tovarăşi, începe dansul, anunţă Mihaela, în calitatea ei de preşedintă a detaşamentului gazdă, rotindu-se spre oaspeţi şi făcându-le o plecăciune.

În locul unde a avut contele un pavilion de vară, unde petreceau altădată demnitari, conţi şi prinţi, s-a organizat ringul de dans pentru pionieri.

Ringul este înconjurat cu un cerc de brăduţi tineri, în care au fost aprinse cu iscusinţă becuri de toate culorile.

Becurile se leagănă sub unduirea vântului, aruncând fâşii de lumina spre desişurile parcului şi făcând să strălucească viu trandafirii roşii şi galbeni din tufele de pe aleele învecinate.

— Ce vals fermecător! exclamă visătoare Melania, legănându-se uşor, cu mâinile ridicate pe laturi, ca două aripi de pasăre, în aşa fel încât băieţii să înţeleagă că a venit vremea să invite fetele la dans.

Însă băieţii sunt sfioşi. Vor ei să facă pe bărbaţii, călcând rar, tuşind cu gravitate, dar sunt totuşi sfioşi. De faţă sunt profesorii, părinţii şi atâţia musafiri. Fiecare caută să se dea mai în urmă. Se fac că mai au să-şi spună câte ceva unul altuia.

— Absolvenţii la dans! îi îndeamnă şi profesorul Gabriş, făcând cu mâna semn băieţilor să invite fetele.

În vederea acestei serbări a absolvenţilor, profesoara de Educaţie fizică, Magda Laurian, a dat câteva lecţii, elevilor şi elevelor din clasa a şaptea, care nu ştiau să danseze. Mai puţin fetelor, pentru că ele cunoşteau aproape toate dansul, şi mai mult băieţilor.

Ca să rupă gheaţa, tânăra profesoară, la fel de vioaie ca şi elevele ei, îl invită pe Ghiura la dans.

— Acesta este valsul fetelor… La primul vals, fetele să-i invite pe băieţi, strigă ea absolvenţilor, cu o voce cristalină; Să fie ele mai îndrăzneţe…

— Da… da… se bucurară fetele, care vedeau cu deznădejde că nu sunt invitate de nimeni. Hai să-i

luăm noi pe ursuzii ăştia la dans…

Iureşul valsului începe. Livia dansează cu Pavel Tăuşan. Marcu cu Melania. Mica cu grăsuţul Alexa Ivănuc. Acesta se împleticeşte mereu, fiindcă abia de o săptămână a învăţat valsul, şi în plus are nişte pantofi noi, care scârţâie cum îi place lui, dar, în schimb, îl cam strâng.

Printre pionierii absolvenţi, şi împreună cu ei, dansează şi profesorii lor.

În jurul ringului s-au strâns privitorii. Sunt oaspeţii din Rumeioara, Siliştea, Fundăţica, şi de la oraş.

— Priviţi-l pe Marcu! A invitat-o pe tovarăşa profesoară Victoria Homordeanu! spun copiii, uimiţi de îndrăzneala lui.

— Şi Livia dansează cu tovarăşul director…

Directorul, cu ochelarii pe nas, n-a mai dansat de ani de zile. Dar acum simte în el un suflu de tinereţe nouă şi se roteşte, destul de înţepenit şi de stângaci, în valsul acesta furtunos.

Se cântă „Dunărea albastră”. Cei de pe margine îl fredonează. Până şi inspectorul Novac, care nu dansează, bate cu degetul tactul valsului în balustrada de fier a ringului.

Profesorul Gabriş, cât este el de înalt şi de… chel, trece acum într-un vârtej, împreună cu Mihaela

Tovarăşa profesoară Lăzăroiu, de Română, a fost invitată de Ionică, mai corect îmbrăcat şi cu părul mai bine pieptănat decât oricând.

Simion stă deoparte, pe marginea ringului, şi priveşte înciudat la absolvenţii şi profesorii care dansează.

„Tot ele… ele… Ele sunt în frunte… îşi şopteşte cu necaz. Bine că se termină totul. Mai avem tabăra, şi o să fie gata. Plec la mătuşa Laura, şi nu mai vin… În sfârşit, s-a terminat cu bine anul şcolar. După ce m-au muştruluit atât, cel puţin am avut noroc că nu mi-au scăzut nota la purtare decât cu un punct. De! Dacă n-am avut încotro… Însă e

mai bine aşa. I-am mulţumit pe tata şi pe mama. Şi acum, gata… Fac tot ce ştiu…”

Prin minte îi trece clipa când Tiberiu Rusu i-a încredinţat Mihaelei steguleţul roşu de mătase, pe care scria cu litere, nu de fir, ci de foc – cel puţin aşa i s-a părut lui – „Detaşamentului fruntaş” şi i-a glăsuit între altele:

— Îţi încredinţez steguleţul câştigat de detaşamentul vostru. Prin realizările lor pionierești, membrii detaşamentului au dovedit că merită să năzuiască spre înalta calitate de utemist… În acelaşi timp v-aţi dovedit ataşamentul faţă de statul nou, socialist, şi v-aţi arătat în toate împrejurările dragostea fierbinte faţă de Partidul Muncitoresc Român…

Cuvintele acestea i-au trezit rana lui veche.

Clipa când Mihaela a primit steguleţul din mâna lui Tiberiu Rusu nu o poate uita.

Şi Mihaela dansează. Uite-o cum dansează! A dansat cu instructorul superior, cu tatăl ei…

Simion îi numără dansurile pe degete.

A dansat cu Stoienel, Ionică Medrea, Ghiura, Viorel, Pavel, Marcu, băieţii din Reşiţa… din Cluj…

Se miră cum de mai poate. Toţi… toţi o poftesc. Şi Livia, şi Melania, şi celelalte sunt poftite la dans; dar parcă mai mult Mihaela.

Mihaela este veselă şi graţioasă. Râde mereu. Codiţele îi zvâcnesc în dans. Se mlădiază ca o ciută. Obrajii îi sunt rumeni. Buzele umede, ochii îi strălucesc. L-a biruit… L-a biruit…

Nu poate s-o sufere – de asta este convins mai mult ca oricând. Le-a făcut hatârul tatii şi mamei. Nu a mai fugit de la şcoală.

„De fapt, numai aşa a putut detaşamentul să câştige întrecerea, constată Simion. Deci nu Mihaelei i se datoreşte succesul, ci lui. Dacă el se încăpăţâna şi continua să lipsească de la şcoală, nu

făceau nimic. Iar lui nimeni nu i-a recunoscut acest merit. Pentru fapta lui – se simte mişcat Simion de generozitatea de care a dat dovadă – este lăudat în schimb detaşamentul. Iar Mihaela – Mihaela pe care o urăşte – primeşte steguleţul. Dacă nu era înlocuit cu ea, şi rămânea el preşedintele detaşamentului, primea el steguleţul şi toate laudele. Aşa, le-a primit ea.

Închide ochii şi se închipuie în calitate de preşedinte de detaşament, primind steguleţul.

Dar în clipa aceea se pomeni cu cineva, atingându-l pe mână.

— Ce faci, Simioane? Dormi de-a-n-picioarele?

Anton stătuse până atunci în partea cealaltă a ringului; dar i se urâse singur şi vemse lângă Simion. Se mira că-l vede stând în picioare, însă cu ochii închişi.

Anton a devenit mai prietenos cu băieţii. Dar cu fetele, nu.

Sau, ca să fim drepţi, într-o vreme, după ce luase nota aceea de nouă la Matematică şi văzuse pe colegele lui din clasă că nu sunt ranchiunoase pentru câte le făcuse şi se bucură de succesul lui, se îmblânzise.

A apărat-o pe Melania de Marin. A făcut şi alte gesturi de bun coleg.

Începuse chiar să le vorbească.

Dar, de când a fugit de pe câmp, de la Siliştea, după ce le-a văzut pe mama şi pe sora lui, s-a făcut la fel de urâcios faţă de fete, ca şi înainte. Adică nu chiar la fel de urâcios ca înainte, dar aproape. Nu le mai spune vorbe urâte, nu se mai leagă de ele. În schimb le ocoleşte.

„Băieţii ţin la mine, îşi justifică el atitudinea. Dar fetele sunt nişte trădătoare… Să nu le văd.“

Din pricina asta a refuzat să se ducă la lecţiile de dans ale profesoarei Marta. Tot de asta s-a izolat până adineauri singur în umbra unui copac şi a privit ringul.

Dincolo de ring, îl vedea pe tată-său pe scaun, cu mâinile lui mari aşezate pe genunchi.

Ştia că lui tată-său i-ar fi făcut plăcere să-l vadă şi pe el dansând cu fetele, alături de ceilalţi absolvenţi.

Dar nu putea să facă altfel.

Nu-i vorbă că acum este şi târziu, să mai poată schimba ceva. Adevărul e că nu ştie să danseze nici măcar cât un urs din pădure.

Pădurarul Ion Muşat se uită peste lume, să-l zărească pe Anton. Şi nu-l vede. În schimb a venit lângă el profesoara Victoria Homordeanu.

„Ce tot se vâră asta-n sufletul omului?“ se înfurie Anton.

Profesoara şi-a luat un scaun, s-a aşezat lângă tatăl lui Anton şi a început cu el o discuţie lungă.

Lui Anton i s-a urât să stea singur, sub copac, şi să privească pe ceilalţi cum petrec sau pe tată-său cum stă de vorbă cu fosta lui dirigintă, şi l-a căutat pe Simion.

„Până acum era fiecare dintre noi singur! gândeşte Anton, cercetând figura întunecată a lui Simion. Acum suntem doi, dar, de fapt, suntem tot singuri… Iar ei – făcu el aluzie în minte la cei care dansau sau vorbeau laolaltă – sunt împreună şi se simt foarte bine… Nimeni nu are timp de noi…“

La drept vorbind, Anton nu avea de unde sa ştie că un grup de pionieri din detaşament se adunase în partea cealaltă a ringului. Se sfătuiau între ei tocmai despre acest lucru.

— Să-i facem să petreacă, zise Ionică Medrea. Stau ca nişte huhurezi…

— Da, trebuie să-i antrenăm, să ia parte la veselia noastră. Să se simtă toţi bine, le dădu ghes şi Tăuşan.

— Dar cum?… Cum?… se întrebară ceilalţi, fră- mântându-şi capetele, însă neaflând nicio soluţie.

Ghiura îşi iţi, în mijlocul lor, nasul ridicat în vânt:

— Am găsit!

— Ce-ai găsit? vru să ştie, neconvins, Ionică.

— Am găsit!… ridică el degetul: Să-i invite fetele la dans! Şi anume, Mihaela sau Livia, pe Simion, şi Melania, pe Anton, să le arate că nu le poartă nicio pică, pentru că s-au purtat urât cu ele.

— E bună propunerea, dar eu, vă spun drept, nu am curaj! se bâlbâi Livia. Nu-l ştiţi pe Simion? O să mă repeadă…

— Nu-i nimic! îşi dete cu părerea Ionică. Gestul rămâne…

— Aşa e. Lasă că mă duc eu la Simion, îşi făcu curaj Mihaela.

— Şi eu la Anton, se hotărî Melania.

— Unde sunt? întrebă Mihaela.

— Uite – lângă tufele de trandafiri galbeni. Îi arătă Alexe.

Aerul s-a răcit. Fetele încep să-şi îmbrace flanelele. Băieţii vor însă să facă pe voinicii şi pe rezistenţii şi rămân în cămăşi, spunând:

— Ce, vă e frig?… Mie mi-e cald…

Ba Viorel, ca să convingă pe ceilalţi cât îi este de cald, se desface la gât.

Adevărul este că sunt încălziţi după dans, şi faptul acesta este cu atât mai periculos pentru sănătatea lor.

Grigore Gabriş observă ce se petrece şi rosteşte cu glas tare:

— Tovarăşi pionieri, s-a făcut frig. Fiecare îşi pune pe el ce are gros, haină, flanel. Sunteţi încălziţi şi puteţi răci…

A început bătaia cu confetii. Steluţele de hârtie se cern pe alei, ca o ninsoare multicoloră. Cosiţele fetelor, împodobite cu flori, sunt acum presărate şi cu confetii.

Din spatele grilajului parcului, privesc petrecerea şi dansul doi ochi lacomi şi scânteietori ca de lup.

Un cap cu păr creţ se apleacă într-o parte şi într-alta, sau se ridică peste grilaj, să vadă mai bine ce

se întâmplă în parc.

Este un alt singuratic, ce se târăşte însă în afara parcului.

Ochii lui sticloşi se plimbă de la ringul de dans la bufetul unde li se servesc copiilor prăjituri şi suc de fructe.

Nu-i este nici foame, nici sete. Baba Şomoroaga îl îndoapă mai mult, din ziua când a trebuit să recunoască în faţa lui că a minţit şi nu are niciun fel de putere vrăjitorească

Sare totuşi grilajul, şi se târăşte printre tufele de liliac cu florile scuturate, până ajunge lângă trandafiri.

Aici vrea să privească de după un boschet de trandafiri, dar simte o mână pe umăr.

Marin se ridică brusc, şi-n faţa ochilor îl vede pe Tiberiu Rusu.

— De ce vii pe furiş? Vino, să te servim cu ceva… şi îi arată farfuriile de prăjituri, pregătite, bineînţeles, tot în bucătăria de la căminul de zi. Este sărbătoare pentru noi, şi primim bucuroşi oaspeţi…

Marin îl înfruntă obraznic pe secretar:

— Nu am nevoie de nimic de la voi…

Se smulge din mâna secretarului, se întoarce fulgerător şi dispare într-o clipă, ca o nălucă, aşa cum se şi ivise, printre tufele de liliac.

În văzduh şuieră din nou rachetele cu artificii

Pionierii au lucrat în cercul de fizică nişte paraşute foarte originale, care sunt proiectate în sus şi apoi se coboară lin, purtând sub ele becuri colorate, alimentate cu baterii de buzunar.

Făgeţica şuşoteşte ceva neînţeles între malurile ei.

Fluturii de noapte se rotesc buimaci în jurul becurilor. Unii cad cu aripile carbonizate, victime ale mirajului luminos de care sunt atraşi.

Orchestra cântă un tangou.

Mihaela şi Melania, amândouă cu inimile cât un purice, se duc, ţinându-se de mână, spre locul unde

se află Simion şi Anton.

Aceştia s-au aşezat amândoi pe scaunele rămase libere, pentru că unii dintre oaspeţi, mai cu seamă cei de la Siliştea, care au de făcut trei kilometri pe jos, au început să plece.

Stau pe scaune ca doi moşnegi şi nu au ce să-şi vorbească. Privesc obosiţi în jos, mai obosiţi decât cei care au dansat până atunci.

Fetele se opresc în faţa lor.

Mihaela se înclină spre Simion, ca un fir de iarbă dimineaţa, sub dezmierdarea vântului.

— Simion, tu nu vrei să dansezi?

Vocea ei este caldă şi plăcută.

Simion îşi ridică fruntea lată, împodobită de părul auriu, ondulat. O zăreşte pe Mihaela. Îşi face nişte ochi mici şi răi, ca atunci, la Siliştea pe cimp, când a văzut-o ostenită, simţindu-se rău, iar el a luat-o în râs.

— Domnişoara preşedintă de detaşament a fost părăsită de ceilalţi parteneri? îşi striveşte el vorbele printre dinţi. S-au săturat să danseze cu ea? Şi domnişoara preşedintă şi-a amintit de umila mea persoană? Vrei să-ţi cădem la picioare… preşedinto, urmă el tăios, pentru că ai fost evidenţiată… pe nedrept, ţi-o spun eu, se înfurie el din ce în ce mai rare.

Mihaela şi-a pus palma pe gură, înfricoşată. Privirea ei albastra, catifelată, s-a înceţoşat ca apa Făgeţicăi, când vine noroioasă, după furtuni.

Melania este gata s-o ia la fugă, deşi Anton stă liniştit.

— Eu şi Anton nu vă dansam! Duceţi-vă unde vreţi şi imploraţi pe cine vreţi să vă danseze… sfârşeşte Simion aspru şi răguşit.

— Eu nu ştiu să dansez, dă din umeri Anton spre Melania, vrând parcă să se scuze în felul acesta şi să îndulcească puţin tonul necruţător al lui Simion.

De dincolo de ring privesc scena Livia, Ionică, Ghiura şi ceilalţi pionieri, dar nu înţeleg exact ce

se petrece.

— Siinioane, stăruie blând Mihaela. Este serbarea absolvenţilor. Ne despărţim în curând… Te rog… să fim prieteni…

Îi vine să plângă, dar îi întinde mâna lui Simion.

— Eu vreau să fiu prieten cu tine. Nu am nevoie de prietenia ta. Eu nu am nevoie de tine, dar tu de mine ai avut, ca să-ţi ţii… rangul de preşedintă.

Mihaela se mai uită, speriată, la Simion. Dar el o priveşte înverşunat.

Şi-a scos batista. Nu ştie dacă va putea să-şi mai stăpânească lacrimile.

Melania o ia de braţ.

Însă tocmai atunci, din cealaltă parte a parcului, soseşte în goana un grup de băieţi: Stoienel, Vinrel şi Alexa, din detaşamentul de la Rumeioara, alţii de la Siliştea, şi cei mai mulţi dintre băieţii de la oraş.

— Mihaela!… Melania!… De ce-aţi fugit? Mai e puţin şi se sfârşeşte serbarea. Vrem să dansăm cu voi…

Se iau de braţ. Lacrimile Mihaelei se usucă. Se topesc într-un vârtej de cântece, confetii, dans şi bucurie fără margini.

Şi seara trece… Trece pe nesimţite.

S-a făcut târziu.

Tiberiu Rusu se urcă pe scenă. Pianul dă un semnal, şi secretarul ia cuvântul:

— Dragi tovarăşi, serbarea noastră din această seară atât de placidă s-a isprăvit. Felicităm încă o dată pe proaspeţii noştri absolvenţi. Le urăm succes deplin la examenul de admitere în şcolile unde au de gând să urmeze. Din aceste şcoli, suntem siguri că aproape toţi, dacă nu toţi, se vor întoarce oameni de nădejde pentru gospodăria noastră colectivă.

Răsună o furtună de aplauze şi strigăte de aprobare din partea absolvenţilor, a părinţilor lor şi a cadrelor didactice:

— Ne vom întoarce… da… colectivişti… Aşa da…

Numai Simion, veninos, se uită la mulţimea care aplaudă, şi îi înfruntă încet, printre dinţi, pe toţi:

— Să credeţi voi… că mă întorc eu…

— Poimâine ne vom revedea la tabăra organizată de U.T.M. pentru absolvenţii şcolilor din comunele Siliştea şi Rumeioara, tabără unde avem oaspeţi şi de la oraş. Să vă reîntoarceţi, dragi pionieri, din tabără, refăcuţi şi capabili de a vă pregăti cum trebuie, cu ajutorul şi sub îndrumarea tovarăşilor noştri profesori, pentru examenul de admitere…

— Vă mulţumim!… Vă mulţumim pentru această serbare frumoasă!… Pentru tot ce aţi făcut pentru noi… Vă mulţumim…

Se cântă marşul de plecare.

Copiii de la oraş sunt conduşi de gazdele lor la casa pionierilor, unde li s-au aranjat două dormitoare pentru noaptea aceasta şi ceia care urmează.

Mihaela s-a întristat.

— De ce te-ai întristat, Mihaela? o întrebă Livia.

— Nu ştiu de ce, dar abia acum, ascultând marşul acesta de plecare, mi-am dat seama că foarte, foarte curând, noi ne vom despărţi. Fiecare va porni în altă direcţie, spre alte şcoli. Am învăţat atâta timp împreună, ne-am frământat unul pentru altul şi acum, deodată, să ne desoărtim? Să nu mai fie detaşamentul nostru?… Şi am simţit că mi se strânge inima…

Brigadierul Roman a ascultat fără să vrea ce-şi vorbesc fetele. O mângâie pe Mihaela pe obraz:

— Nu vă despărţiţi decât pentru scurt timp, fetița mea. Ce credeţi voi că sunt câţiva ani? Şi vă veţi reîntoarce învăţaţi, bine pregătiţi, aşa cum spunea şi tovarăşul Rusu. U.T.M.-ul vă va reuni într-un mănunchi, poate mai strâns decât organizaţia de pionieri, pentru că veţi avea atunci mai multă înţelegere asupra vieţii. Şi veţi rămâne

îmoreună, în familia noastră unită, a colectiviştilor. Nu vă veţi mai despărţi niciodată…

— Aşa e! se înveseleşte Ghiura, care se simţise cuprins şi el de o uşoară melancolie, cu tot temperamentul vulcanic pe care îl are. Viața merge înainte… înainte!… rosteşte el tare, ca să risipească orice urmă de tristeţe. Aceasta este deviza pionierilor din detaşamentul întâi…

— Înainte!… Înainte!… strigă copiii, înveselindu-se din nou, luându-şi rămas bun şi risipindu-se fiecare, pe la casele lor, păstrând însă în inimi, ca o comoară de preţ, amintirea clipelor petrecute împreună, în această seară de neuitat…

PRIMELE ZILE DE TABĂRĂ

Ionică Medrea, cu un creion în mână, arată pe o hartă a muntelui Lăţosu potecile care pornesc de la

tabără.

Harta a fost alcătuită în cercul de geografie. Autorul ei principal este pionierul Marcu Done, al cărui talent la desen este arhicunoscut în şcoala de la Rumeioara. Sub conducerea lui, harta a fost multiplicată în mai multe exemplare, câte unul pentru fiecare grupă şi pentru fiecare membru al colectivului de conducere al unităţii.

— Cele patru poteci sunt acestea! le indică Ionică Medrea, în timp ce pionierii le urmăresc cu atenţie pe hărţi.

Ghiura trebuie să se amestece întotdeauna:

— Asta, spre răsărit, peste pârâu, este cea mai uşoară. Duce la păşunea unde se află viţeii… Să vedeţi ce viţeluşi avem!…

Explicaţiile le dă de fapt pentru pionierii de la oraş şi pentru cei din Siliştea. Cei din Rumeioara cunosc cărarea, ca pe propriul lor buzunar, după cum cunosc şi păşunea, şi viţeii.

Medrea îi aruncă colegului său o privire nemulţumită. Îl supără amestecul altuia în expunerile lui clare şi sistematice, ca de la catedră.

— Spre apus, îndreaptă preşedintele unităţii creionul pe hartă, în direcţie opusă, se poate merge la locul unde se află herghelia. Drumul aceste este ceva mai greu. Însă pentru cai e o nimica toată… Sunt numai cai de munte, care urcă şi pe forme…

— Parcă sunt capre!… îl completează Melania. Să-i vedeţi pe unde urcă, rosteşte ea spre copiii de la oraş, nici nu v-ar veni să credeţi!…

— Ai treilea drum duce la peştera Izvoarele. Se numeşte aşa, pentru că din peşteră izvorăsc şapte izvoare a căror apă se scurge, prin nişte văi înguste, pe munte, şi se varsă în râul Făgeţica. Şi până acolo este un drum destul de greu. Dar cel mai greu e — se grăbi el să precizeze, ca nu cumva Ghiura să se amestece iar în vorbă – spre miazănoapte. În locul acesta – puse el creionul pe hartă – este peştera Izvoarele. Iar aici, atinse el un cerc roşu din susul hărţii, se găsesc stânele cu oi.

Drumul este cam ocolit, după cum se vede – şi creionul lui marcă ocolişurile

— Şi este pieptiş…

— Se poate şi scurta, găsi totuşi prilejul să-l întrerupă neastâmpăratul Ghiura.

— Se poate, admise Ionică cam nervos, însă numai luând-o direct prin pădure. Şi prin pădure sunt povâr- nişuri abrupte.

Ca să nu-şi iasă din sărite şi să se dea în tărbacă, repezindu-l pe Ghiura în faţa oaspeţilor de la oraş şi din Siliştea, pentru că tot îl întrerupe, Ionică tuşi încet, cu palma la gura. Pe urmă, îşi pipăi nodul de la cravată, făcut fără cusur, deşi se găsesc în tabăra de vară şi copiii îşi mai permit ici şi colo unele mici nerespectări ale ţinutei oficiale pionierești.

Continuându-şi expunerea, Ionică Medrea ridică creionul de pe hartă şi, agitându-l în mână, rosti pretenţios, adresându-se în special pionierilor de la oraş:

— Drumul prin pădure este foarte periculos şi pentru oamenii încercaţi. Nici vorbă nu poate să fie pentru cineva neobişnuit cu urcuşurile din munte. Mai ales că, de la stâne, urmează un drum şi mai greu, care duce până la vârful Viforosu… la „cumpăna furtunilor”, cum numesc ciobanii acest vârf.

— Vârful Viforosu are o legendă atât de frumoasă, şopti visătoare, din vârful buzelor, Melania.

— Acolo nu vor urca decât pionierii care vor rezista bine în celelalte excursii mai uşoare. Pentru că excursia la Viforosu este programată abia pentru ultimele zile de tabără, comunică în încheiere Medrea.

Tabăra pionierilor este aşezată pe muntele Lăţosu, într-o poiană unde soarele bate de dimineaţă până în amurg. Corturile fetelor sunt pe partea stângă, ale băieţilor, pe dreapta, formând două laturi paralele. O a treia latură este aceea a barăcilor de lemn, cu uşile şi ferestrele albastre. Pe

latura rămasă liberă este catargul, pe care se ridică drapelul pionieresc. În mijlocul poienii se fac adunările pionierești.

Aici se găsesc pionierii în clipa de față, pe un covor smălțuit de brânduşe violete şi stânjenei de munte. În jurul catargului se văd buchete de genţiene, cu gulerele lor de frunze late şi cu cupele azurii din care se înalță un parfum delicat. Genţianele, ca şi sângele-voinicului, nu sunt rupte şi nu sunt călcate de nimeni în picioare, fiind socotite unele dintre cele mai preţioase daruri ale naturii acestor locuri.

Poiana este străjuită din toate părţile de culmi rotunde, împădurite mai mult cu fagi, de un verde aburit. Pădurile acestea izbucnesc din văi, ocolesc în mersul lor victorios tabăra pionierilor şi urcă spre Viforosu. Când bate vântul, pădurile se clatină, şi vuietul lor seamănă cu al mării.

Atunci, tabăra pionierilor pare un vapor ce pluteşte pe valurile verzi ale pădurii. Iar baraca de lemn – unde se află biblioteca, dispensarul, sediul pionierilor, cu jurnalele de detaşament şi de unitate, şi magaziile – par cabinele pasagerilor de pe un vapor.

Din vale, pe poteca de munte, urcă patru măgăruşi cafenii, care aduc zilnic pe spinările lor mici, dar puternice, sacii cu pâine, zarzavaturi, carne şi ce mai trebuie pentru bucătăria taberei, instalată într-un cort dreptunghiular. Măgăruşii sunt păziţi de nişte zăvozi lăţoşi, să nu-i atace mistreţii, râşii sau alte fiare, ale căror vizuini se află prin pădure.

Copiii se reped în întâmpirarea măgăruşilor, gălăgioşi, cu smocuri de iarbă fragedă în mâini, dar măgăruşii sunt sătui şi trec nepăsători pe lângă ei, mânaţi de la spate cu o nuia, de o fetişcană sprâncenată, de la bucătărie.

Pionierii au avut adunarea de dimineaţă, şi peste o jumătate de ceas vor pleca în prima lor excursie, în munte

Hărţile au fost împărţite grupelor din cele trei detaşamente: detaşamentul pionierilor din Rumeioara, condus de Mihaela; al celor din Siliştea, a cărui preşedintă este tot o fetiţă, Reghina Sandu – cea mai bună elevă a claselor a şaptea din satul vecin; şi detaşamentul celor de la oraş, având ca preşedinte pe un băiat din Cluj: Rovin Pietraru. Ionică Medrea a rămas preşedintele unităţii.

Instructor superior este tovarăşul Grigore Gabriş, şi instructori de detaşamente: Oarcăşu, Ion Măgureanu – un profesor de Chimie de la Siliştea şi Magda Laurian – tânăra profesoară de Educaţie fizică din Rumeioara. O dată cu pionierii absolvenţi şi instructorii lor, a venit în tabără secretarul organizaţiei U.T.M. din sat.

Tiberiu Rusu a fost trimis în vara aceasta obligatoriu de gospodăria colectivă în concediu. Şi asta pentru că îşi tot amânase concediul sub diferite pretexte, numai ca să nu se despartă de gospodărie şi de activitatea sa de la U.T.M.

De data aceasta a trebuit să se supună dispoziţiilor date de conducerea gospodăriei colective, dar şi-a ales tabăra pionierilor, ca loc unde să-şi petreacă zilele de concediu.

— În puţine locuri se poate petrece mai frumos un concediu, decât într-o tabără pionierească, a răspuns secretarul, preşedintelui Arsene, pe când îi propunea să-l trimită la Mamaia. Acolo mă voi duce la anul viitor.

Preşedintele gospodăriei, Arsene, a zâmbit şi a fost nevoit să se învoiască, fiindcă a înţeles că este aproape imposibil să-l desparţi pe Tiberiu Rusu de Rumeioara, de gospodărie si de munca lui de îndrumător al celor tineri.

Acum copiii se pregătesc să plece în excursie. Sunt gata echipaţi. Ionică Medrea le-a interpretat harta.

Aşteaptă numai să li se aducă, de la bucătărie, pachetele cu gustarea pentru drum, şi vor pleca, iar Tiberiu Rusu va merge împreună cu ei.

Li s-au împărţit şi pacheţelele cu gustarea pentru ora zece, şi au pornit.

Simion se vâră între copiii de la oraş.

I se tot pare că pionierii de la oraş trebuie să fie mai altfel decât copiii din satul lui.

Constată cu surprindere că s-a înşelat, totuşi se ţine scai de ei, jinduind ca în puţină vreme să fie şi el… băiat de oraş.

Numai că oaspeţii gândesc în alt chip. Iubesc oraşele lor şi vorbesc cu mândrie de realizările din Reşiţa şi Cluj; dar şi la Rumeioaia au avut ce să vadă şi de ce să se minuneze. Au venit aici să se odihnească în aerul pur al munţilor, şi nu mai ostenesc să privească în jur şi să exclame:

— Ce brazi înalţi şi maiestuoşi!… Ce poiene îmbălsămate!… Ce boltă senină şi albastră! Ce pâraie şopotitoare!…

Toate aceste minunăţii ale naturii îi farmecă pe copiii de la oraş. Şi ei sunt dornici să se bucure de ele.

Atâta că, ori de câte ori ei admiră munţii, satul, natura înconjurătoare, Simion strâmbă din nas şi schimbă vorba.

Mai mult îi place când povestesc despre ce se poate vedea la oraş. Atunci îi ascultă bucuros. Se simte în elementul lui. Priveşte triumfător spre colegii din Rumeioara şi din Siliştea, parcă le-ar spune: „Ei, vedeţi?… Vedeţi?… Şi voi veţi rămâne în sat, iar eu am să plec pentru totdeauna, alături de ei, la oraş!…“

Pionierii de la oraş habar n-au la ce se gândeşte Simion. Sunt fericiţi că pot petrece aceste zile în mijlocul munţilor.

— În ţara noastră toate locurile sunt frumoase!… Fiecare colţişor îşi are frumuseţea lui, ce nu seamănă cu a celorlalte… spun copiii de la oraş. Sunt mii şi mii de frumuseţi, şi pe toate am fi dornici să le cunoaştem.

Au ajuns pe un picior de munte acoperit cu iarbă fragedă şi neatinsă. Florile albe violete şi roşii de

argenţică, in de munte şi sângele-voinicului îşi clatină căpşoarele, primindu-şi oaspeţii cu mici saluturi prieteneşti.

Din acest loc, ca printr-o fereastră tăiată în trupul verde al pădurilor, se vede vârful Viforosu, în toată sălbatica lui semeţie.

Copiii s-au aşezat să-şi ia gustarea.

Se pune la cale şi un concurs rapid de volei. Se întrec copiii de la oraş eu cei din Rumeioara. Arbitru este Tiberiu Rusu. Câştigă cei de la oraş.

Deodată, un băiat din Reşiţa, căruia colegii săi îi spun „poetul'', pentru că are mereu cu el un caiet în care îşi notează impresii, unele dintre ele chiar în versuri, îşi aduce aminte că a auzit-o pe Melania spunând că vârful Viforosu are o legendă.

— Am vrea să cunoaştem şi noi legenda vârfului Viforosu…

Melania nu are talentul istorisirii şi se codeşte:

— Mai bine să povestească Ionică Medrea sau Stoienel…

— Stoienel… Stoienel…. Sunt de părere alţii. El a avut cele mai bune note la compunere, la tovarăşa profesoară Lăzăroiu.

Într-adevăr, profesoara de Română aprecia în mod deosebit posibilităţile sale de exprimare în scris şi oral.

Stoienel se simte stânjenit. Se scuză, pretinzând că nu este chiar aşa. Dar, la semnul din cap al profesorului Oarcăşu, se hotărăşte. Începe să povestească.

El aminteşte la început ce se spune în legendă, şi anume că, prin locurile unde se află astăzi satele Rumeioara, Siliştea, cătunul Fundăţica şi alte sate din jos, ar fi hălăduit cândva, nişte uriaşi îngrozitori.

Unul dintre aceşti uriaşi s-ar fi numit Lăţosu.

Lăţosu a îndrăgit-o pe cea mai mândră dintre fetele ce vieţuiau pe atunci, pe fata unui cioban, cu numele de Rumeu.

— De la ciobanul Rumeu se zice că vine numele satului Rumeioara! se vârâ, ca de obicei, Ghiura.

Ionică se uită urât la Ghiura, de parcă pe el l-ar fi completat, nu pe Stoienel.

Dar Melania are de făcut şi ea o precizare:

— Bătrânii noştri spun, tot după legendă, că ciobanul Rumeu care şi-ar fi avut stâna prin locul unde este astăzi satul nostru, ar fi fost un strănepot al lui Decebal. Desigur, numai în poveste… surâde ea, sub privirile ironice ale lui Simion.

— Cum se numea fata? întrebă, „poetul", scoţându-şi din buzunar caietul de însemnări şi un creion mecanic.

— Se numea Făgeţica!… îi răspunse Mihaela, arătând în jos, peste coamele pădurii.

— Ca şi râul?

— Ca şi râul!

— Ei şi?

— Pe Făgeţica, urmează Stoienel povestea, se zice că ar fi cerut-o uriaşul Lăţosu de nevastă, de la tatăl ei, Rumeu. Acesta i-a răspuns că nu-i va da de nevastă uriaşului Lăţosu pe Făgeţica, nici în ruptul capului. Trebuie însă să vă mai adaug că Lăţosu, împreună cu ceilalţi uriaşi, fraţii lui, veniseră nepoftiţi pe meleagurile noastre. Ei nu munceau nimic; se îndestulau însă, în afară de vânat, peşte şi fructe, cu ce puteau răpi ciobanilor: oi, miei, lapte unt şi brânză…

— Nu trăiau rău uriaşu! râde o fetiţă de la Cluj.

— Făgeţica, când a auzit că Lăţosu o cere de soţie, s-a înspăimântat. Uriaşul era urât. Purta părul atârnat în plete neîngrijite până la mijloc. Din pricina asta se şi numea Lăţosu. Avea un nas mare. Şi mai ales avea o gură enormă, cu nişte dinţi… — şi Stoienel arătă spre pădure – cât copacii aceia de mari. Înghiţea câte zece vaci, sau cincizeci de oi, sau o sută de miei dintr-o dată…

— Uriaş, nu glumă … se înfioră iar fetiţa de la Cluj. Ei şi?…

— Adevărul este că Făgeţica îndrăgise şi ea pe un flăcău, urmă Stoienel. Numele lui era Viforosu. Şi se numea Viforosu, pentru că era un viteaz fără pereche. Se lupta neînfricat cu cei care năvăleau peste pământul strămoşesc.

— Era tot cioban?

— Nu. Vânător… Şi el trebuie să facă nuntă cu Făgeţica peste puţin timp. Pregătirile trebuincioase, în acest scop, se şi terminaseră. Numai că, aflând uriaşul Lăţosu că fata este gata să se mărite, s-a repezit la coliba ciobanului Rumeu, pe când acesta lipsea, fiind cu oile la păşune. Fata, văzându-l — căci de mărimea lui se întunecase lumina soarelui — s-a ascuns în fundul colibei. Uriaşul a vârât în colibă numai unghia degetului său cel mic – aşa se spune în legendă – îşi justifică Stoienel acest amănunt al povestirii, a scos-o pe Făgeţica, a pus-o în buzunărelul de la piept şi a fugit cu ea.

— Ce-a făcut Viforosu când a auzit? întrebă curios „poetul”.

— În primul rând, Făgeţica a-nceput să ţipe, îl lămuri Stoienel. Şi oricât fusese ea de bine ascunsă în buzunarul cel mititel al uriaşului, Viforosu i-a auzit ţipătul. Ţipătul ei l-ar fi auzit Viforosu şi de-ar fi fost de zece ori mai slab. Şi l-ar fi cunoscut dintr-o mie, atât de mult o îndrăgea Viforosu pe Făgeţica Eu am auzit povestea de la moş Laurenţiu, cel mai bătrân om din sat de la noi – le spuse Stoienel copiilor de la oraş – şi cum povesteşte el, cu amănuntele lui, încerc să v-o spun şi eu.

— Şi ce-a făcut Viforosu tot n-ai arătat! se agită nerăbdător „poetul”.

— Viforosu a încălecat pe cel mai bun fugar al său. Se zice că avea moştenire de la Decebal un cal înaripat. Lăţosu, auzind că vine Viforosu să-i ceară socoteală de ce a furat-o pe Făgeţica, a trimis întâi pe fraţii lui să-l întâmpine cu armele. Viforosu s-a luptat cu aceşti uriaşi trei zile. Pe care cum l-a

lovit cu baltagul lui în frunte, l-a şi răpus. Uriaşii au împietrit şi s-au făcut munţii din jur…

Mihaela arătă cu mâna de jur împrejur lanţurile albastre şi cenuşii ale munţilor.

— Cel din urmă a venit la luptă însuşi Lăţosu. Pe el l-a lovit cel mai straşnic flăcăul nostru. Pierind uriaşul Lăţosu s-a făcut muntele pe care ne găsim noi acum. Se zice că muntele este atât de împădurit, pentru că uriaşul avea plete bogate şi revărsate până la mijloc. De aceea s-a păstrat şi numele acesta din moşi-strămoşi. Cu vremea, se mai spune, că din cauza greutăţii sale, uriaşul împietrit s-a cufundat în pământ şi nu i-a mai rămas afară decât capul.

— Muntele ar fi deci numai capul uriaşului?

— Numai capul, răspunse Ghiura în locul lui Stoienel. Locul unde stăm noi în clipa asta, piciorul acesta mare de munte, se spune că era nasul lui.

— Nasul lui?

Oarcăşu zâmbea. Tiberiu Rusu se trântise pe spate în iarbă şi privea cerul alburiu. Profesorul de la Siliştea şi Magda Laurian îl ascultau pe Stoienel, cu acelaşi interes ca şi copiii, deşi cunoşteau povestea.

Se auziră sunând nişte talange. O pisică sălbatică dete un ţipăt, simţind probabil vreun vânat, pe undeva, prin pădure.

Un şoim zvâcni în văzduh, urmărind un hulub.

Gâzele foşneau prin iarbă. Sângele-voinicului răspândea un miros ameţitor, desfăcându-şi petalele negre-purpurii sub lumina caldă a amiezii care se apropia.

— Şi gura? Gura lui unde este? întrebă, topită de curiozitate, o altă fetiţă de la Reşiţa, cu o figură micuţă, mobilă, ca de veveriţă.

— Gura lui este Peştera Izvoarele, unde, cum aţi auzit, ne vom duce şi noi. Bătrânii credeau că stalactitele şi stalagmitele care se află în peşteră ar fi fost odinioară dinţii şi măselele uriaşului.

— Dar fruntea? N-are şi frunte? vru să ştie preşedintele detaşamentului al treilea.

— Fruntea este colo!… şi Stoienel arătă vârful Viforosu. Vedeţi ştirbitura aceea, pornind din vârful muntelui şi continuându-se până aici, prin prăbuşirea asta de stânci, care seamănă cu o fereastră tăiată în munte?

— O vedem!… O vedem!…

— Părbuşirea este făcută de fapt de şuvoaiele de ape provenite din zăpezi, îi lămuri el întâi, pe copii, în chip ştiinţific.

— Da, da… ziseră copiii, urmărind cu ochii despi- cătura.

— Ei bine, după legendă, despicătura aceasta a fost făcută de lovitura baltagului voinicului Viforosu. După ce l-a izbit însă pe uriaş, flăcăul a împietrit şi el…

Se făcuse linişte deplină. Copiii urmăreau atenţi acest dramatic episod al legendei.

— Se zice că mama uriaşilor era o vrăjitoare, cu numele de Fundata. Este un alt loc în munte, o piatră colţuroasă, care se cheamă Fundata. Şi ea avea o fată, pe Fundăţica, pe care voia să şi-o mărite cu Viforosu. Fundăţica se numeşte o altă piatră din cătunul de lângă satul nostru. De aci se spune că a venit numele cătunului. Însă asta este o altă poveste, glăsui dintr-o răsuflare Stoienel.

Destul este că vrăjitoarea, auzind că i-au pierit toţi feciorii sub loviturile cumplite ale lui Viforosu, l-a blestemat pe flăcău să împietrească şi el, ca să nu se mai poată căsători cu Făgeţica. Flăcăul a împietrit călare pe calul lui înaripat şi cu baltagul în mână…

— Uitaţi-vă, să vedeţi cum seamănă! le arătă Viorel ccpiilor de la oraş.

Şi, adevărat, dacă te uitai cu atenţie, vârful muntelui, creasta lui propriu zisă, semăna cu un călăreţ în şa şi cu un baltag în mână. Călăreţul părea să poarte căciulă, căci vârful stâncii este ţuguiat.

Copiii de la Reşiţa şi Cluj nu mai încetau să se mire de felul cum fantezia poporului a născocit această legendă, pe baza unor detalii de teren.

— Dar Făgeţica?… Cum a ajuns Făgeţica apă? pun ei cea din urmă întrebare.

— Făgeţica, se povesteşte că, văzându-l pe dragul ei Viforosu mort, a plâns atât de mult, până ce s-a schimbat în apa limpede care udă satul nostru.

— Frumos!… îşi notează „poetul” în caietul lui.

— Cei vechi, se apropie Stoienel de sfârşitul legendei, credeau că muntele încă respiră. Este vorba de fenomenul pe care cred că l-aţi observat la noi în sat. Dimineaţa şi seara muntele trimite peste vale răcoare. Este un fel de briză a muntelui … rosti el, cu ochi atenţi la tovarăşul profesor Gabriş, să vadă, din expresia chipului său, dacă a explicat bine.

Faţa profesorului de Ştiinţele naturii rămase neturburată. Însemna că e bine.

— Oamenii din sat – deşi cunosc explicaţia ştiinţifică a fenomenului – mai numesc şi astăzi această briză: „respiraţia muntelui"… îşi încheie Stoienel povestirea.

Din locul unde au făcut popasul şi au ascultat pe Stoienel povestind legenda vârfului Viforosu, nu mai era decât o mică distanţă până la păşunea de vară a viţeilor.

Au trecut întâi printr-o vâlcea, unde se îndesau la adăpost de vânturile tari nişte salcâmi, speriaţi de propria lor îndrăzneală, de a se fi căţărat pe munte atât de sus, unde îşi au locul numai brazii şi fagii. Au luat-o, după aceea, pe o potecă îngustă, dar destul de dreaptă şi netedă. Au sărit peste un pâriâu, ale cărui ape păreau că fierb printre pietre, dar erau reci ca gheaţa. Şi au ajuns pe cocoaşa de piatră dezgolită, pe unde trec, ca nişte picioare de uriaşi, soclurile de fier ce ţin în braţele lor cablurile electrice de înaltă tensiune.

Păşunea s-a ivit de după cocoaşa aceasta de piatră.

Copiii au făcut ochii mari văzând viţeii.

— Parcă sunt nişte bibelouri… a strigat fetiţa de la Reşiţa, cu mâinile întinse către viţeii de pe păşune. Noi avem acasă un bibelou de porţelan, înfăţişând un viţeluş. Îl ţine mama pe măsuţa de la televizor… Şi este aşa… chiar aşa…

Priviţi mai de departe, viţeii – aşa cum sunt ei: cărămizii, cu pete albe pe corp, cu boturile roz şi copitele parcă date cu lac negru – semănau, într-adevăr, cu nişte figurine de porţelan, cu care se împodobesc locuinţele.

Copiii nu mai aveau răbdare, dornici să se vadă mai repede lângă viţei.

Lăsară deci poteca şi, sărind din piatră în piatră, scurtară drumul şi ajunseră în fugă jos. Invadară păşunea, dându-i un fel de strălucire nouă cu cravatele lor roşii.

— Dar ce-i asta? se miră „poetul", văzând că viţeii nu sunt cu totul liberi pe câmp, aşa cum păreau de sus, ci se află într-un fel de ţarc, cu îngrăditură de sârmă. Şi, cum se apropia vreun viţel de această sârmă, îşi scutura pielea, parcă era ciupit de ceva şi se reîntorcea spre mijlocul ţarcului. Sârma asta muşcă?

Îngrijitoarea viţeilor, o fată tânără, cu o fustă creaţă, purtând pe deasupra un şorţ alb ca zăpada, prins cu bretele peste umeri, şi pe cap cu o pălărie de paie, cu boruri foarte largi, ieşi înaintea copiilor.

Văzând mirarea „poetului", începu să râdă:

— Prin sârma asta trece electricitate. Cum se apropie un viţel de ea este uşor curentat… Îl pişcă… Şi el se reîntoarce cuminte în locul rezervat pentru păscut. După ce pasc toată iarba asta, mutăm „păstorul electric”…

— Păstorul electric?

— Da. Aşa se cheama. Şi iarba se consumă raţional. Altfel, viţeii zburdă ca iezii şi strică toată

păşunea în câteva zile. Iar îngrijitoare suntem numai două, cu schimbul; altfel trebuie o mulţime de oameni, la atâţia viţei…

Rovin aşi freca palmele neîncetat:

— Păstor electric!… Hm!… Interesant…

— Dar viţeii nu sunt hrăniţi cu lapte? se ivi lângă îngrijitoare şi fetiţa cea sprintenă ca o veveriţă.

— Acestora le-a trecut timpul de alăptat. Acum îi hrănim cu iarbă fragedă şi cu un furaj special, pregătit la bucătărie…

— Au bucătăria lor?

— Au! şi fata arătă nişte adăposturi de lemn, pe un fel de platou, ceva mai jos, lângă o rarişte de fagi. Acolo îi adăpostim noaptea şi pe vreme urâtă, şi tot acolo au infirmeria, magazia şi bucătăria.

Un câine cenuşiu, flocos şi cu ochii nefiresc de galbeni dă târcoale copiilor, mișcând nemulţumit din coadă, gata să sară la ei la cel mai mic semn al îngrijitoarei.

— Înapoi, Hector, îi strigă fata.

Câinele e ascultător. Îşi adună urechile pe spate, îşi rânjeşte colţii albi şi ascuţiţi, dar se dă îndărăt.

— Încolo toate bune? întreabă Gabriş pe îngrijitoare.

— Nu prea! răspundea fata subţiindu-şi buzele. Am doi viţei bolnavi…

La cuvintele acestea, Tiberiu Rusu, care dăduse pâna atunci ocol ţarcului, cercetând starea viţeilor, se alarmă:

— Ai anunţat pe tovarăşa doctor?

— A fost la Rumeioara fata care lucrează aici cu mine, dar n-a găsit-o pe tovarăşa doctor…

— Nici agentul veterinar nu era? Nici tehnicianul zootehnist?

— Agentul vaccinează porcii la Ponoasele, şi tehnicianul a avut azi la prânz o criză de apendicită. L-au dus cu maşina la spital. E vorba să-l opereze. Era suferind mai demult şi se neglija…

— Ce ghinion! se încruntă secretarul. Hai să vedem viţeii bolnavi.

Veselia se stricase. Secretarul, profesorii şi îngrijitoarea începură să coboare spre adăposturi, lăsând viţeii sănătoşi în paza păstorului electric.

Pe cerul până atunci senin se iviră câţiva nori. Vântul începu să bată, răscolind frunzişul fagilor şi făcând brazii să ofteze şi să se clatine îngrijoraţi.

— Pregătiţi-vă mantalele, le spuse Gabriş pionierilor, întorcându-se spre ei.

Totuşi merseră înainte.

— Le-ai dat vreun medicament viţeilor? mai întrebă Tiberiu Rusu pe îngrijitoare.

— Bineînţeles! răspunse fata. Dar văd că e degeaba. O fi ceva mai complicat. Am învăţat destule la şcoala profesională, dar nu mă pricep ca un doctor.

— Ce să facem? glăsui Tiberiu Rusu. Avem un medic veterinar bun, dar…

— Dar tragem de el în toate părţile! se necăji fata, întrerupându-l. Ar fi nevoie de încă unul. Însă ştiu eu, mai sunt „domni medici” cărora le place mai mult să scârţâie peniţa pe hârtie, decât să vie în colectivă!…

— Conştiinţa lor socialistă e încă în formare! glumi cam amar Tiberiu Rusu. Nu sunt toţi ca familia doctorilor Şerb!

Simion deveni atent. Nu era prima oară când auzea vorbindu-se aşa de părinţii săi. De sus începu să picure rece. Copiii îşi îmbrăcară pelerinele.

Ajunseră la bараci.

Cei doi viței, lungiţi pe un aşternut moale de fân, sunt înveliţi cu paturi până la beregată, ca nişte oameni.

Ochii lor mari şi blânzi, negri ca smoala, cată chinuiţi de suferinţă spre copii.

Mugesc stins, parcă ar cere ajutor.

Simion se apleacă spre viţei. Uite, el este fiul medicului veterinar al satului. Va împlini

patrusprezece ani în octombrie, şi în toţi aceşti ani nu a apucat să vadă cum arată un viţel bolnav.

Întinde palmele deschise spre unul dintre ei. Şi acesta îşi alipi botul umed de mâinile băiatului.

Privirea rece a lui Simion începu să se încălzească pe negândite. Băiatul se înduioşă.

„Ce drăguţ e!… Nici nu ştiam că un viţel poate fi atât de drăguţ. Cu câtă încredere îşi lasă, sărăcuţul, botul pe palmele mele…“

Viţelul gemu încetişor.

Simion îi şopti mângâietor la ureche, ca unui copil bolnav:

— Lasă, mai ai şi tu puţină răbdare! O să vină mama poimâine şi o să te facă bine. Ştii tu ce medic veterinar bun e mama? Pe câţi viţeluşi ca tine nu i-a vindecat ea!

Viţelul pare că îl înţelege. Ridică din nou fruntea la baiat şi mugeşte: Muuuu!… Muuuu!… sunete care pot să însemne: „Dar până atunci ce mă fac? Tu nu poţi să-mi dai niciun ajutor?“

Băiatul dă din umeri. În gând îi răspunde: „Cum aş vrea, viţeluşule, să te ajut!… Dar nu pot… nu pot…“

Părul îi căzuse lui Simion pe frunte. Şi-l dete peste cap cu dosul mâinii şi luă botul celuilalt viţel între palme, mângâindu-l cu gingăşie.

În vremea asta secretarul vorbea cu îngrijitoarea.

— Tovarăşa dumitale se mai întoarce astăzi?

— Nu. A făcut două drumuri pe munte. E sleită de oboseală. Vine mâine de dimineaţă să mă schimbe.

Secretarul arată spre viţei:

— Ţi-ar trebui totuşi un ajutor, să aibă grijă de viţeii ăştia la noapte…

Fata dete din mână:

— Lăsaţi, tovarăşe secretar, mă descurc eu. Poate până dimineaţă s-o întoarce agentul de la Ponoarele, şi urcă aici…

— Nu, nu… insistă secretarul, îţi trebuie un ajutor neapărat.

Profesoara Magda se oferi prima:

— Rămân eu…

—De dumneata avem nevoie la programul de educaţie fizică mâine de dimineaţă, o opri Gabriş. În tabără lucrurile trebuie să meargă absolut normal…

Începuse se plouă de-a binelea. Copiii, deşi îmbrăcaţi în mantale, se vârâră sub adăposturi. Îngrijitoarea vru s-o ia la fugă spre ţarcul de sus şi să-şi coboare viţeii. Părea că ploaia se înteţeşte. Însă Gabriş o linişti:

— Cunosc după nori… O să se oprească foarte curând. Lasă viţeii în ţarc, să-i usuce repede soarele!

Simion continua să mângâie capetele viţeilor. Un tremur mărunţel îi înfiora sub mângâierile băiatului.

Mihaela se duse în faţa secretarului:

— Vă rog să mă lăsaţi pe mine aici, la noapte.

Simion o auzi. Vocea ei îl arse în inimă ca un fier roşu: „Tot Mihaela?… Iar Mihaela?… Mereu ea?… Mereu ea?… Să se termine cu Mihaela!…“

Se ridică şi, oarecum furios, îi spuse secretarului:

— Aş vrea să rămân eu la viţei. În casă am tot auzit de doctorii… tratamente…

Gabriş vru să-l întrebe:

„Păi, ziceai că gospodăria colectivă… satul… nu te interesează?…“ dar se răzgândi.

— Ştiu eu!… mormăi secretarul cu gura pe jumătate închisă. Ai să fii în stare?… Te pricepi la aşa ceva?

— Mă pricep! se mohori Simion, văzând ezitarea lui Rusu. Vă rog… Nu v-am rugat niciodată nimic. Nu mă refuzaţi. Lăsaţi-mă pe mine… nu pe Mihaela... îi aruncă el fetei o privire duşmănoasă.

Faţa lui palidă ardea. Părul îi căzuse din nou pe ochi, dar nu și-l mai ridică. Aștepta răspunsul.

— Vă rog s-aveţi încredere în mine.

Mihaela se încăpăţâna:

— Mai bine lăsaţi-mă pe mine. Dacă mama lui e doctoriţă, mama mea lucrează direct în sectorul zootehnic.

— Lasă-l pe el! o rugă Ghiura pe şoptite.

— Nu vreau. O face numai din ambiţie, îi răspunse Mihaela, neîncrezătoare în sentimentele lui Simion. Nu putem risca să lăsăm viţeii pe seama lui…

— Cred că e mai bine să rămână Mihaela. Este o fetiţă de nădejde. Simion e neserios! spuse Gabriş aparte lui Rusu.

Oarcăşu dădu din cap că e şi el de aceeaşi părere. Numai profesoara Magda tăcu. Ea înclina spre Simion.

Secretarul se mai gândi un timp. Pe urmă se adresă celor doi copii:

— Aici nu e vorba de mamele noastre, dacă sunt doctoriţe, sau zootehniciene. E vorba de noi înşine. Suntem capabili, sau nu?

— Eu sunt! glăsui Smion.

— Şi eu! ieşi în faţă Mihaela.

— Mihaela, nu te supăra! îi spuse secretarul. Cred că e bine, de data asta, să-i acordăm încrederea noastră lui Simion.

— Să i-o acordăm! fu de părere şi Magda.

— Ura! strigară mai mulţi copii, între care Ghiura, Ionică şi Melania; dai tăcură repede, să n-o jignească pe Mihaela, care se oferise prima să rămână cu viţeii bolnavi.

Mihaela, auzind cuvintele secretarului, se întoarse spre copii.

— Mă supun, pentru că nu am altceva de făcut! dar cred că a greşit… zise ea, referindu-se la Tiberiu Rusu.

— O să vedem până la urmă cine a greşit! îi răspunse Ionică, arătându-şi încrederea în decizia

secretarului.

— O să vedem!

Simion îşi strânse gura şi-şi muşcă buzele de bucurie. Se uită victorios spre Mihaela.

— Îţi acordăm încrederea. Pionierii îţi vor aduce masa şi ce-ţi trebuie pentru dormit. Ştii că va trebui să dormi lângă viţei? îl mai încercă Rusu. Şi mâine de dimineaţă nu ai să poţi merge cu noi, în excursie, la peşteră…

— Nu-i nimic. Tot rămân! i se uită Simion ţintă în ochi.

Ploaia se potolise, întocmai cum prevăzuse Gabriş.

Se speriase degeaba. Caterina – aşa se numea îngrijitoarea – se linişti. Îi părea bine că-l ascultase pe Gabriş şi-şi lăsase viţeii în ţarc.

Soarele începuse să-i şi usuce. Din părui lor se ridicau norişori de aburi.

— Pornim spre tabără, dar nu pe acelaşi drum, ci facem un ocol pe la Fântâna caprelor, dete ordinul de plecare Gabriş. Cercetaşii care au verificat drumul acesta să treacă înainte.

— A! O luăm pe la Vâlna! se bucură Ionică. Asta e o surpriză frumoasă, pe care ne-o face tovarăşul instructor superior. Înseamnă că facem un ocol prin livada de meri sălbatici, un lucru foarte curios la noi la munte. Şi, din livadă, veţi vedea, sus, pe stânci…

— … Cuiburile de vulturi, îi luă vorba din gură Ghiura.

— Eşti nemaipomenit! nu se mai putu stăpâni Ionică. Ştii foarte bine că nu e politicos să vorbeşti şi tu, când vorbeşte altul!…

— Ştiu!… recunoscu Ghiura.

— Pe urmă, coborâm pe Nasul uriaşului, ştiţi, piciorul de munte unde ne-am oprit şi-aţi ascultat legenda Viforosului, şi venim înapoi, pe aceeaşi potecă, pe unde am plecat din tabără… îşi putu termina Ionică, nestingherit, explicaţia.

Cercetaşii: Viorel, Marcu şi Ghiura trecură înainte, lângă tovarăşul Gabriş, şi pionierii porniră, făcându-i semne de rămas bun lui Simion, care ieşise până în marginea adăpostului şi se sprijinea de un stâlp.

Peste trei zile apăru la gazeta de perete a taberei un articol.

Autoarea articolului era Livia.

În articol era lăudată fapta lui Simion.

„Interesul şi dragostea lui Simion faţă de gospodăria noastră colectivă, manifestate cu acest prilej, ne-a mişcatpe toţi!“ îşi încheia Livia articolul.

Marcu Done adăugase acestui articol un desen.

În desen erau înfăţişaţi doi viţeluşi culcaţi într-un pat de spital şi înveliţi până la gât cu o pătură. Un pionier îmbrăcat în halat alb, de doctor, şi cu un termometru în mână, îngrijea viţeluşii bolnavi.

Alături, pe măsuţă, se găseau o mulţime de sticluţe cu doctorii.

Sub desen era scris: *Pionierul Şerb Simion îngrijind viţeii bolnavi ai gospodăriei colective.*

Între timp, se făcuse un concurs pentru cea mai izbutită propunere, cu privire la organizarea activităţii în tabără în cadrul acestui concurs, detaşamentul al treilea propuse ca pionierii să dea ajutor zilnic la îngrijirea viţeilor.

Pionierii aplaudară furtunos această propunere şi, socotind-o drept cea mai bună, cerură să i se acorde premiul cuvenit: o tortă cu cremă.

Tovarăşul Gabriş spuse însă pionierilor:

— Ne bucură iniţiativa voastră de a ajuta gospodăria colectivă. Dar absolvenţii au venit să se odihnească, şi ei trebuie să facă acest lucru din plin. Deci nu putem da aprobarea pe care ne-o cereţi…

Simion se ridică şi stărui să fie admisă propunerea detaşamentului al treilea:

— Cel puţin pe unii dintre noi vă rugăm să ne lăsaţi să dăm ajutor. Este nevoie de fân pentru culcuşuri. Viţeii trebuie ţesălaţi…

Însă Gabriş rămase neînduplecat.

— Tovarăşi, hotărârea noastră este luată. Tovarăşii şi tovarăşele din sectorul zootehnic ştiu şi pot să-şi organizeze singuri munca. A fost o întâmplare excepţională că au avut nevoie de sprijinul nostru, într-o noapte. Dacă s-ar mai întâmpla aşa ceva, nu ne-am da înapoi să le sărim din nou în ajutor. Dar în clipa de faţă nu este nevoie. Si vrem ca toţi pionierii să se bucure de programul pe care l-am alcătuit pentru ei.

Pionierii din detaşamentul întâi, deşi erau în adunare, îşi făceau semne cu coatele, văzându-l pe Simion că ţine atâta să dea ajutor la îngrijirea viţeilor.

— Ce ziceţi de el?… Ce ziceţi?… şi se bucurau pentru că îngrijitoarea de la viţei povestise cu cât devotament veghease în acea noapte Simion, la lumina unui felinar, lângă viţeii bolnavi.

Noaptea, Tiberiu Rusu se coborâse din tabără în sat. Se dusese la doctorul Şerb. Acesta găsise mijlocul să poată comunica telefonic soţiei sale ce se întâmplase în munte. Petruş, şoferul, se urcase în maşină, gonind cu toată viteza. Şi doctoriţa se întorsese în Rumeioara, renunţând să mai ia parte, în continuare, la şedinţa pentru care se dusese la raion.

În aceeaşi noapte, Tiberiu Rusu şi doctoriţa Şerb, călări, au plecat spre păşunea din munte, în ajutorul viţeilor bolnavi, rămaşi în grija Caterinei şi a lui Simion.

Pe drum, cei doi o ajunseseră pe Fulvia, mama Mihaelei. Aflând de boala viţeilor şi temându-se să nu înceapă vreo molimă printre animale, mama Mihaelei plecase din proprie iniţiativă. Înainte de a fi îngrijitoare la vitele mari, Fulvia Roman fusese responsabila crescătoriei de viţei a gospodăriei şi

se pricepea destul de bine la bolile animalelor tinere. Era chiar puţin supărată că nu se gândiseră din capul locului la ea.

Tustrei, călări, au ajuns la păşune, la ceasul când noaptea începuse să se-ngâne cu zorile.

De sus, se vedeau şoseaua şi uliţele satului, luminate.

Tiberiu Rusu nu-i spusese doctoriţei că fiul ei, Simion, a rămas în timpul nopţii lângă viţeii bolnavi.

Doctoriţa a fost pur şi simplu uluită, când l-a văzut:

— Tu?… Simion?… la viţei?…

— El singur a cerut! l-a lăudat secretarul doctoriţei.

—Tu singur? Pentru viţeii noştri?… Aşa da…te recunosc… eşti fiul meu!… i-a spus ea.

În lumina gălbuie a felinarului aprins sub adăpost – nedormit şi obosit de cât veghease lângă viţei, dar mulţumit, Simion părea şi mai palid decât era în realitate.

S-au apucat pe urmă de muncă: au trebuit să fie făcute nişte fierturi, să li ise pună viţeilor cataplasme.

Pe Simion, toate operaţiile acestea începuseră să-l captiveze.

Lucra cu plăcere alături de mama sa, de Tiberiu Rusu şi mama Mihaelei.

Fără ca băiatul să vrea să recunoască, mama Mihaelei îl atrăgea, prin pasiunea şi priceperea cu care o ajuta pe doctoriţă, ca şi prin modestia şi felul ei firesc de a se purta faţă de el:

— Simion, mamă, adu-mi găleata cu apă… Ţine gâtul viţelului…

Şi Simion se simţea bine.

Secretarul era la fel de îndemânatic ca şi cele două femei. Într-un moment, când el se depărtase până la ţarcul de sus al viţeilor, mama lui Simion spuse:

— Se vede că Tiberiu Rusu va ajunge un inginer zootehnician fruntaş…

— Cum aşa? se miră Simion.

— Păi, tu nu ştii că Tiberiu Rusu urmează la fără frecvenţă? îl lămuri mama Mihaelei. E unul dintre cei mai buni studenţi. Notele lui au fost trimise gospodăriei. Are numai note de zece…

— A!… şi dacă este student atât de bun, o să fie luat până la urmă la raion sau la regiune, exclamă aproape fără voie Simion. Sau la minister…

Fulvia începu să râdă.

— Da' de unde! Va fi primul nostru inginer zootehnician. Poate, mai târziu, pe măsură ce se va dezvolta gospodăria, vor mai veni şi alţii, rosti ea cu înţeles, căci Mihaela voia să-nveţe zootehnia sau medicina veterinară. Dar ca să vezi ce om e… i s-a oferit să studieze la cursurile de zi, şi să nu mai aibă altă grijă…

— Şi de ce n-a primit?

— De ce? se miră Fulvia, ca despre un lucru care era limpede ca lumina zilei prin el însuşi. Pentru că Tiberiu Rusu nu a vrut să se despartă nici măcar pe timpul studenţiei de munca lui din gospodărie.

— De asta, întări şi mama, uitându-se gânditoare la Simion.

Tot cu prilejul acesta, mama Mihaelei îşi aminti cum anul trecut Tiberiu Rusu a salvat muntele Lăţosu de prăpădul unui incendiu.

Fusese, tot aşa, ca şi anul acesta, secetă.

Pe neaşteptate a venit o ploaie scurtă, însoţită de descărcări electrice. Un trăsnet a lovit un trunchi pe jumătate uscat, din pădurea de la poalele muntelui, către Poiana ielelor. La început copacul o fi ars sub ploaie, mocnit.. Dar ploaia a stat, şi a început să bată vântul. Focul s-a înteţit pe încetul şi a început să se întindă spre munte.

Ori, în munte se află vara turme de oi şi capre, cirezi de vite şi viţei, în afară de animale sălbatice, păsări şi, bineînţeles, o uriaşă bogăţie lemnoasă.

Trecerea pădurii din podiş spre munte se face, din locul acela unde se aprinsese pădurea, printr-un fel de strâmtoare, între nişte stânci golaşe. Dacă focul apuca să treacă de curmătura aceea, nu mai putea fi oprit. Se întâmpla o mare nenorocire.

Era duminică de dimineaţă. Utemiştii, în frunte cu Tiberiu Rusu, făceau muncă voluntară. Aliniau şi amenajau şoseaua spre Siliştea. Au văzut focul. Vântul aducea trâmbe de fum până în sat. Fără să mai stea pe gânduri sau să mai aştepte ajutorul altcuiva, s-au repezit la grajduri. Au luat cai. Şi aşa – în mâini cu uneltele cu care lucraseră până atunci: sape, securi, cazmale şi lopeţi – au încălecat.

Au gonit până la pădure. Aci au cumpănit.

Timp de înconjurat focul nu mai era. Focul înainta cu viteză.

Atunci Tiberiu Rusu ce s-a gândit? S-a repezit cu calul în Făgeţica. S-au udat bine amândoi. Haina lui umedă a pus-o pe capul calului. Cu apa şiroind de pe ei, cu o sapa pe spinare, Tiberiu a pornit în galop prin pădurea cuprinsă de flăcări şi plină de fum.

Văzându-l că a pornit aşa, cei vreo treizeci de utemişti care erau cu el au făcut la fel. Au plecat în iureş, după Tiberiu Rusu. Păreau o brigadă de cavalerie la atac.

Şi-au ars părul, sprâncenele – Tiberiu Rusu mai are până astăzi câteva arsuri pe faţă – dar călăreţii au ajuns la timp. Au săpat cât au putut de iute un şanţ în calea focului, la curmătură.

Între timp s-au adunat şi ceilalţi oameni din sat. Au venit şi pompierii. Sub conducerea lui Ţugui, s-au tăiat şanţuri şi pe celelalte laturi ale pădurii. S-a scos apă din Făgeţica. Focul a fost stins. Aşa au fost salvate pădurea şi muntele, cu toate bogăţiile lui.

— Eh! Nu-i de mirare, glăsui doctoriţa, Tiberiu Rusu a crescut la şcoala comuniştilor. Şi tată-său a fost comunist… Nu-ţi aduci aminte pe vremea

contelui? S-a dus cu oamenii la contele cel bătrân, şi s-au luat cu el la harţă. Dacă ar fi trăit…

— Pe urmă, adăugă Fulvia doctoriţei, nu uita că în toată vremea asta Tiberiu al nostru a stat mai mult pe lângă tovarăşul Ţugui. A avut ce învăţa…

Tiberiu Rusu se întoarse însă tocmai atunci de la ţarcul de sus al viţeilor, şi cele două femei tăcură.

Venise dimineaţa.

Un fag ce se afla în lumina primelor raze de soare căpătă o culoare ciudată, roşiatică.

De pe crengile brazilor lunecau picăturile de apă strânse, din umezeala de pe munte, din timpul nopţii, ca şi cum ar fi plouat.

Roua se aşezase scânteietoare pe firele de iarbă şi pe flori. În atmosferă stăruia un miros dulceag şi cam greţos de bălegar umezit.

Pentru viţei primejdia trecuse.

Restul aveau să-l facă îngrijitoarea Caterina şi tovarăşa ei, ce trebuia să vină dintr-un moment într-altul.

Mama lui Simion şi mama Mihaelei plecară împreună spre sat. Amândouă îl sărutară la plecare pe Simion, lucru care băiatului nu-i făcea niciodată plăcere.

Voia să fie mare, independent, iar sărutările mamei, şi cu atât mai mult ale altei femei, i se păreau că-l coboară din nou în vremea când era mititel.

Tiberiu Rusu mai întârzie puţin pe la adăpostul viţeilor, ca să-şi hrănească şi să-şi adape calul. Pe urmă îl chemă pe Simion, şi împreună porniră spre tabără, Tiberiu ţinându-şi calul de dârlog.

În văi, frunzele albicioase ale fagilor sticleau ca nişte bănuţi de argint, şi din pământul încălzit de soare se ridicau aburi gălbui.

SE NAŞTE O NOUĂ LEGENDĂ

S-a făcut foc de tabără. Flăcările se zbenguiesc printre crengile azvârlite de copii şi alungă umbrele până departe.

Pădurea priveşte neagră şi severă de pe coasta muntelui. Calul lui Tiberiu Rusu, priponit lângă un copac, nechează şi sforăie, bătând pământul cu copita.

Stoienel se uită bănuitor într-acolo:

— Poate a simţit vreo fiară!

— Nu cred! Ar lătra şi câinii, îi răspunde Livia. Mai curând bănuiesc că ar vrea să gonească prin munte.

Programul s-a terminat, însă pionierii mai întârzie puţin în poiană.

„Poetul" venit din Reşiţa – stând mai la o parte şi recapitulându-şi de pe carnetul său de însemnări excursiile, concursurile şi jocurile de toate felurile, la care luase parte – meditează cu nostalgie:

— Nimic nu trece mai repede decât zilele frumoase ale vacanţei!

Pe carnetul lui, unele date sunt subliniate cu roşu. De pildă, dimineaţa când s-au urcat în locul unde se găseşte herghelia. Copiii din Rumeioara i-au învăţat pe cei de la oraş, cu acest prilej, să se ţină pe cai. A fost întâia oară în viaţă când s-a urcat şi el pe un cal. Pe platou s-a făcut şi un concurs de călărie, câştigat de Ghiura, urmat de Livia şi Melania. Niciodată nu va putea uita „poetul" caii aceia negri şi nervoşi, trecând ca vântul pe lingă ei. Câteva imagini au fost păstrate cu grijă şi în

însemnările sale, de exemplu: „*Livia, plutind ca un fulg pe cal“; „nişte brazi pe platou, inundaţi de soare şi semănând cu nişte lumânări“,* şi altele… mai puţin izbutite, după cum recunoaşte chiar autorul.

Tot cu roşu este subliniată şi ziua când ei, cei de la oraş, au reparat generatorul electric, care se defectase – după ce „aşii“ din Rumeioara: Ionică, Anton şi Melania se străduiseră zadarnic un ceas şi mai bine — înainte de a chema de jos pe mecanicul gospodăriei.

Fusese şi în privinţa aceasta un fel de concurs, sub arbitrajul instructorului superior Gabriş, şi au câştigat ei.

Dar dacă „poetul” stă izolat şi îşi citeşte însemnările, mai mulţi dintre pionieri s-au strâns laolaltă şi îşi continuă în acest ultim ceas ai serii discuţia începută în jurul programului de mâine şi de poimâine.

Tiberiu Rusu le-a anunţat că mâine vor putea vedea locul unde se odihnesc trei viteji căzuţi pe munte, în lupta cu fasciştii. Şi la vârful Viforosu vor cerceta urmele luptelor ce s-au dat în anul 1944, acolo, sus.

Vestea a stârnit discuţii vii în cadrul unităţii de pionieri. Cei din Rumeioara cunosc unele amănunte în această privinţă, cei din Siliştea mai puţin, şi pentru cei de la oraş este un lucru cu totul nou. Încât sunt lesne de înţeles discuţiile care s-au iscat între pionieri.

Tiberiu Rusu le spusese la adunare:

— Muntele este udat de sângele unor viteji…

Şi copiii, mai cu seamă cei de la oraş, vor să ştie totul dinainte. Îi pun întrebări, şi Tiberiu Rusu le povesteşte:

— Era în vara lui 1944, cu câteva zile înaintea Eliberării. Pe vremea aceea Partidul Comunist lupta în crunta ilegalitate şi cu mari jertfe pentru dreptate şi libertate.

— Ştim… ştim… murmurară copiii, atenţi la buzele secretarului.

— În sat se răspândiseră manifeste, chemând la luptă împotriva fascismului. Bănuiala jandarmilor a căzut de la început pe mecanicul Ion Staicu. Staicu lucra pe domeniile contelui ca mecanic electrician si tractorist. Trebuie să ştiţi că pe vremea aceea numai contele avea electricitate la conac, produsă de un dinam, şi numai el îşi lucra pămân- tul cu tractorul… cu un singur tractor, condus de Ion Staicu… Îl exploata contele, nu glumă…

— Cum arăta mecanicul Staicu?

— Cum să arate, le răspunde Rusu. Ţin minte că mereu îi cădea părul moale şi negru pe frunte. Avea o şapcă fumurie. Încolo, om ca toţi ceilalţi… Nu era nici prea înalt, nici prea voinic. Era un om obişnuit, dar care iubea poporul şi îi dorea fericirea.

— Şi după ce a căzut bănuiala pe el? întreabă iar copiii.

— L-au ridicat. L-au legat în ştreanguri şi l-au închis la jandarmi. Jandarmii îşi aveau arestul unde este astăzi dispensarul. Contele cel bătrân a venit însoţit de intendentul său să-l vadă pe Ion Staicu legat cu funii groase de mâini şi de picioare şi bătut de jandarmi.

L-a izbit peste obrazul însângerat cu cravaşa şi i-a strigat:

— Staicule!… Staicule!… Ai uitat că eu sunt stăpânul tău? Îngenunche în faţa mea şi cere-ţi iertare!…

Dar Staicu, deşi fusese bătut până la sânge, l-a privit adânc în ochi pe conte şi i-a răspuns:

— Mă loveşti fiindcă sunt legat… Altminteri… şi i-a arătat pumnii cetluiţi de jandarmi. Vine însă vremea socotelii… stăpânule!…

Contele a spumegat de furie. Intendentul său, „domnul”… Traian Dezderiu, care îi era lui

cumnat, şi frate prefectului, l-a scuipat şi l-a mai lovit şi el pe Staicu o dată cu pumnii în obraz.

Apoi au plecat amândoi la conac, tunând şi fulgerând, ameninţând cu moartea pe toţi câţi ar urma calea lui Staicu.

„—” Până la unul am să-i nimicesc! răcnea contele. Până la unul…“

— Numai că-n timpul nopţii, ce credeţi voi, copii, că s-a întâmplat? urmă secretarul.

Pionierii rămăseseră nemişcaţi, cu ochii agăţaţi de buzele secretarului şi cu inimile bătând grăbite.

— Oamenii din sat au năvălit în arestul jandarmeriei. Aflaseră că a doua zi Staicu trebuia să fie trimis la închisoarea din oraş. Iar acolo, cumnatul contelui, prefectul, urma să-i facă de petrecanie în aşa fel, încât nici contele, nici cumnatul lui să nu aibă vreo răspundere pentru această crimă, în faţa oamenilor din sat. Erau ei şi aşa destul de împovăraţi cu alte crime săvârşite înainte… Dar oamenii din sat, care ţineau la el, cum vă povesteam, în frunte cu Furdui, mecanicul ajutor de pe domeniu, l-au eliberat pe Staicu din arest. Însă pe muteşte. Contele nu a simţit absolut nimic. Numai de dimineaţă, când a venit „domnul” intendent Traian Dezederiu, să mai dea unele dispoziţii jandarmilor, i-a găsit pe aceştia legaţi în locul lui Staicu. Şi pe Staicu scăpat.

Copiii, la auzul acestei fapte a oamenilor din sat, respiră ca uşuraţi de o povară şi saltă împrejur de bucurie.

— „Cine a făcut asta? Cine?“ urla contele.

Nu se găsea făptaşul Oamenii fuseseră cu feţele acoperite. Fusese şi întuneric. Au început alte arestări. Mai ales că Staicu se ascunsese pe undeva, prin munte. Şi cu el fugiseră şi alţi oameni din sat.

Primul care s-a urcat în munte a fost Furdui, ajutorul mecanic. Au venit însă şi alţii, tineri şi bătrâni, şi chiar şi unele femei şi fete. Nu prea mulţi, pentru că jandarmii păzeau potecile şi, în

plus, cui se urca în munte, îi lua familia, bătrânii, nevasta, copiii, şi îi chinuiau, vai de viaţa lor…

Cel mai turbat era însuşi contele. El a cerut sa i se trimită la conac o unitate hitleristă de pedepsire. Cu acea unitate se bănuieşte că ar fi venit şi fiul contelui, Ferenţ, pe atunci ofiţer într-un regiment de gardă. Nu avem dovezi, căci unitatea a sosit în sat noaptea şi a urcat direct în munte. Cei din munte nu s-au mai întors niciunul, să ne poată confirma dacă fiul contelui a însoţit unitatea sau nu. El prin sat sau la conac nu s-a arătat. Dar noi tot bănuim că a fost, pentru că moş Laurenţiu Gurăroşă a zărit în noaptea dinaintea eliberării satului o umbră, care semăna leit cu fiul contelui, furişându-se din conac şi pornind în sus pe valea Făgeţicăi. L-a strigat, dar umbra a pierit în pădure, trăgând în urmă un glonte, fără să-l nimerească pe moş Laurenţiu. Dacă a fost sau nu, rămâne încă să dovedim. Dar unitatea hitleristă i-a atacat pe Staicu şi pe ceilalţi cu sălbăticie fără seamăn, între timp, în sat continuau arestările. Oamenii bănuiţi că ţin cu cei din munte erau bătuţi până la sânge. Aceştia, deşi nu aveau decât puţine arme şi muniţie, cucerite de la jandarmi – încolo numai toiege, prăştii, sape, securi – luptau neînfricaţi. Răniţii care cădeau în mâinile fasciştilor erau duşi nu se ştie unde. Aşa s-a întâmplat şi cu Furdui, mecanicul ajutor şi cu mulţi alţii. Poate au fost împuşcaţi şi pe urmă arşi de fascişti, nu se mai ştie nimic.

— Printre aceştia, tovarăşi pionieri, se numără – cum ştiţi unii dintre voi — şi tatăl tovarăşului nostru, Tiberiu Rusu, ţinu de datoria lui să spună instructorul superior Gabriş.

Copiii, mai cu seamă orăşenii, se agitară pe loc, întorcându-şi capetele unii spre alţii:

— A fost şi tatăl dumneavoastră? Deci a fost pe munte laolaltă cu Staicu şi ceilalţi?…

Secretarul dădu din cap: „Da. A fost!“

— Noi, copiii, eram mici. Am aflat abia mai târziu. Dar pe tata nu l-am mai văzut!… Eh!… oftă secretarul. Au fost şi alţii, unii rude apropiate ale noastre, ale copiilor din Rumeioara, Siliştea şi Fundăţica…

— Bunicul lui Ghiura… de exemplu, spuseră copiii… sau Florica… rudă cu Melania… şi…

— Şi alţii… şi alţii… glăsui secretarul. Dintre toţi numai trei au rămas. Ei au luptat până-n ultima clipă. Au căzut acolo… arătă el cu mâna întinsă spre negurile Viforosului. Mâine veţi vedea unde se odihnesc… Acum să mergem şi să ne culcăm. Este foarte târziu. Restul vom mai vorbi şi mâine.

Urcau de patru ceasuri.

Cercetaşii, ca întotdeauna, mergeau înainte.

Detaşamentele erau obosite. Potecile erau abrupte, răsucite şi pline de pietre.

Pe hărţi erau marcate – şi pionierii le identificau uşor – izvoarele, păşunile, văile, ponoarele, lunecuşurile şi tot ce mai poate sta în calea unor excursionişti.

Dintr-o dată, de după un colţ de pădure, se ivi culmea înaltă a Stânişoarei…

— Din acest loc, le arătă Stoienel copiilor de la oraş, credeau cei bătrâni că începea fruntea uriaşului Lăţosu, din legendă…

Toţi ochii se îndreptară spre Stânişoara.

De pe platoul Stânişoarei înainte muntele se ridică, puţin înclinat, până la Viforosu.

Pe platou se află stânele, construite din scânduri albe de brad.

Tiberiu Rusu îşi prinde două degete între dinţi şi şuieră haiduceşte. Atât le trebuie copiilor. Cine poate şi cine ştie şuieră din răsputeri, într-un cor asurzitor şi amplificat mereu de ecourile dintre stânci.

Din cuprinsul stânelor se ivesc doi ciobani, unul bătrân şi altul tânăr. Amândoi sunt îmbrăcaţi în cojoace miţoase, deşi ne aflăm la începutul verii.

Aceştia se grăbesc înaintea copiilor, sprijiniţi în toiege. Sunt înconjuraţi de dulăi fioroşi, înveliţi şi ei în blănuri groase, păşind prevăzători şi mârâind necontenit în jurul oaspeţilor.

— Să vedem unde se face brânza! strigară copiii cărora mirosul bun de lapte şi brânzeturi le deschisese o foame teribilă.

— „Laboratoarele”! îi corectă ciobanul cel bătrân, baciul, cum i se spune obişnuit, conducându-i să le arate maşinile de tăiat şi frământat caşul, separatorul de unt, unde se face fermentarea laptelui şi celelalte instalaţii.

Mămăliga fierbea, bolborosind, galbenă ca aurul, într-un ceaun, pe pirostrii. Câinii, cu limbile lăsate printre dinţi, miroseau aburii calzi şi dădeau târcoale mămăligii, aşteptându-şi porţiile cuvenite pentru amiază.

Câţiva pini străjuiau de pe culme stâncile, strălucind ca nişte torţe aprinse din lumina orbitor de vie a soarelui.

— Ce bucate gustoase! se bucură „poetul” de la Reşiţa, renunţând la notarea impresiilor, în faţa ştergarului alb unde fusese răsturnată, pe o scândură, mămăliga, între bucăţile de caş, brânză şi urdă.

Într-un vas mare din lemn de fag se aduse lapte şi, în altul, jitniţă.

— Băutură pe ales! îi pofti pe copii profesoara Magda.

— Mulţumim!… Mulţumim!… rostiră ei gazdelor care nu ştiau cu ce să-i îmbie mai bun.

După-masă, copiii cerură să vadă mai grabnic locul unde se odihnesc cei căzuţi vitejeşte în lupta cu fasciştii.

— Să culegem întâi flori! îi îndemnă Mihaela pe tovarăşii săi.

— N-ai grijă! N-am uitat… îi răspunse Pavel.

— Uite, se bucură Livia, muntele este încărcat cu floricele: tămâioare parfumate, ghinţură, ciuboţica cucului.

— Degeaba am adus atâtea flori din vale şi ne-am chinuit să le ţinem proaspete, stropindu-le mereu cu apă! se mâhni puţin Marcu.

— Nu-i nimic! zise Veronica, sanitara detaşamentului. Le ţinem şi pe cele culese din vale. Culegem şi altele proaspete.

Porniră înainte baciul cu mustățile lui bogate şi albe, răsucite în sus, şi Tiberiu Rusu, cu mersul său legănat. După ei, copiii şi instructorii de pionieri.

Baciul luase cu sine şi două găleţi de lemn, cu cercuri şi minere de metal, pe care Ghiura şi Pavel i le cerură să le ducă ei.

Trecură întâi pe un deluşor plin cu flori gingaşe de toate felurile, cum se găsesc pe păşunile alpine.

Coborâră într-o vâlcea, unde crescuseră un soi de pini cu acele albicioase, îngrămădiţi unii într-alţii. Merseră pe o potecă în pantă, şi îndată ajunseră pe o poieniţă de formă dreptunghiulară, ca o masă.

De jur împrejurul poieniţei era o perdea de copăcei cu frunzele mici şi ascuţite ca nişte pumnale.

— Cum se numesc copăceii aceştia? întrebă în şoaptă „poetul” pe Livia.

— Scoruşi! îi răspunse fata. Fac fructe mici, roşii sau galbene, ce seamănă cu merele.

Nişte gâze cu picioare fine, parcă făcute din fire lungi de aur şi cu aripi subţiri şi transparente, ca din ţiplă, pluteau în jurul florilor, în lumina uşor pălită a după-amiezii.

— Pentru noi poiana aceasta este sfântă! zise baciul. Aici se odihnesc oameni simpli din popor, care au murit pentru libertate. Descoperiţi-vă, tovarăşi pionieri!…

Unii copii aveau pălăriuţe sau şepci pe cap.

Se descoperiră.

În mijlocul poienii erau trei movile de pământ. La căpătâiul fiecărei movile era rânduită câte o piatră albă, cu un nume scris pe ea. Lângă fiecare piatră creştea câte un măr pitic de munte.

— Aceştia sunt! repetă baciul, arătând cele trei morminte.

— *Staicu Ion*, descifra pe una dintre pietre Rovin Pietraru, 33 de ani.

— *Erdössi Paul*, citi la rândul ei Mihaela, 72 de ani.

— Bunicul lui Ghiura, rosti încet şi cu respect Gabriş.

Ceilalţi copii tresăriră, mai ales cei de la oraş, şi se uitară cu o tăcută admiraţie la Ghiura, care rămăsese cu capul plecat înaintea mormântului unde zăcea bunicul său.

— *Florica Straja*, citi cel din urmă Ionică Medrea. 18 ani. Ce tânără era… exclamă băiatul.

Şi Tiberiu Rusu spuse:

— O fată plină de viaţă, care a luptat la fel de vitejeşte ca bărbaţii, până la ultima suflare…

— Era o rudă apropiată a Melaniei, o arătă profesoara Magda pe fetiţa cu acest nume, din mijlocul lor. Iar fata se înroşi toată, uitându-se neclintită şi emoţionată către mormânt.

Aproape fiecare pionier era în acea clipă străpuns de acelaşi gând:

„Să fim demni de ei şi de jertfa lor! Să fim demni!“

— Se odihnesc în pace, în locurile unde au luptat, glăsui baciul. Au vrut să ni-i ia de aici şi să le facă un mormânt mare în vale. Dar ne-am împotrivit. Ce poate fi mai frumos decât poiana aceasta fără pereche? Şi ei toţi au iubit muntele, îşi întinse baciul mâinile spre morminte. Şi Staicu, care îl cutreiera şi ades venea şi pe la mine, să stăm de vorbă sau să se odihnească. Şi bunicul lui Ghiura, care ştiţi că a fost muncitor la pădure, tăietor de lemne. Şi biata Florica, păstoriţă… Şi au rămas la noi, aici, încheie baciul, cu vocea lui adâncă.

Pe cele trei morminte au fost anume semănate de ciobani garofiţe.

— Noi îi avem în grijă pe viteji. Nouă ni i-a dat în grijă organizaţia de partid. Şi florile de pe mormintele lor, ca şi copăceii de la capetele lor, le udăm în fiecare zi, grăieşte rar şi cu mândrie baciul.

— Să le udăm noi de data asta! se reped care mai de care pionierii, aşezând cu grijă buchetele de flori din braţele lor pe cele trei morminte. De unde luăm apa?…

— Izvorul este numaidecât în dreapta, după perdeaua de scoruşi, îi orientează baciul.

Şi pionierii aduc apă. Udă floare cu floare, pe morminte. Udă merii pitici şi scoruşii din poiană.

E secetă şi pământul suge însetat apa răcoroasă, adusă de ei în găleţile de lemn.

Salută apoi pionieresţe pe viteji şi se leagă prin ju- rământ să ţină minte toată viaţa pe cei ce au căzut în lupta contra fascismului:

— Eu, tânăr pionier al Republicii Populare Române, rostesc ei solemn, mă angajez în faţa tovarăşilor mei să fiu credincios poporului român şi cauzei Partidului Muncitoresc Român. Făgăduiesc să fiu un luptător cinstit şi curajos pentru construirea socialismului şi comunismului. Făgăduiesc să muncesc şi să învăţ astfel încât să devin un cetăţean demn al scumpei mele patrii, Republica Populară Română…

Merii îşi sună domol frunzuliţele tinere, lucitoare, făcute parcă din metal.

Un fluture, pribeag prin poiana aceasta înaltă din munte, îşi tremură aripile în ultimile pâlpâiri ale soarelui, mirat de aventura lui…

Copiii au dormit la Stânişoara în barăci şi în căpiţele de fân, găzduiţi de ciobani.

De dimineaţă mioarele au pornit la drum, behăind, cu mieluţii după ele. Berbecii graşi călcau solemn, împodobiţi cu coarnele lor groase şi răsucite. Măgăruşii mergeau înainte, ducând samarele ciobanilor.

Câinii lăţoşi ca şi oile, dar cu colţi galbeni, groşi şi puternici, capabili să se lupte şi cu urşii, înconjurau turma, ferind-o din toate părţile de primejdii. Din pricina gălăgiei, copiii s-au trezit din somn.

S-au spălat şi s-au gătit de drum.

Pe toate cele trei poteci, care duc până la vârful Viforosu, pionierii cercetează atenţi, aşa cum s-a hotărât încă din tabără şi cum li s-a reamintit la stână de către instructorii de pionieri.

Unitatea de pionieri are sarcina să descopere cât mai multe urme ale luptelor ce s-au dat prin aceste locuri.

Fiecare detaşament are în seamă câte o potecă. Poate ochii mai ageri ai copiilor vor reuşi să descopere lucruri încă neaflate până astăzi. Acesta este şi obiectul excursiei.

Soarele nu este încă sus de tot. Mai zăboveşte pe vârful Viforosu, cercetând frumuseţea munţilor, înainte de a se ridica deasupra Rumeioarei.

Urmele luptelor se găsesc pretutindeni, deşi au mai trecut şi alţi cercetători pe aici, înaintea lor, şi au strâns o mulţime de lucruri, depuse astăzi la muzeul satului.

Colo, între buruieni, dacă te uiţi atent, mai poţi zări un glonţ. Dincolo, vârâte adânc în trunchiul unui pin, se află alte gloanţe. Copacii – aproape toţi – au suferit răniri de pe urma luptelor.

Tot ce observă copiii notează în carnetele fiecărui detaşament.

Într-un tufiş de jnepeni pitici, Livia a descoperit o fâşioară de postav milităresc. Nu departe de acolo, într-o groapă, cufundat pe iumătate în nisip şi pietriş, s-a găsit un bidon.

— Pare să fie un bidon al fasciştilor, bănuieşte Ionică Medrea. Dar dacă ai noştri, Staicu, bătrânul Erdössi, bunicul lui Ghiura, sau chiar Florica l-or fi smuls fasciştilor, fiind însetaţi, pentru că aici sus nu se găseşte nicio picătură de apă, şi pe urmă or fi aruncat bidonul gol?

— Ce taine s-or ascunde prin aceste locuri? îşi spun copiii. Ce fapte s-or fi petrecut? Ce gânduri i-or fi însufleţit până în cele din urmă clipe pe luptători?

Acum e linişte. Cântă păsărelele. Soarele scaldă păşunile în lumina lui de aur. Atunci însă şuierau gloanţele. Singurii rămaşi în viaţă, flămânzi, însetaţi şi fără arme, dar care nu s-au predat unităţii de hitlerişti, erau: un bărbat cu trudul încă sfărâmat de bătăile jandarmilor, un bătrân şi o fată.

Copiii se frământă. Fac fel de fel de presupuneri.

Toate trei detaşamentele au ajuns până sub stânca ce seamănă cu un călăreţ împietrit, având un baltag în mână.

Primii au ajuns orăşenii. Însă cele mai multe obiecte milităreşti le-au adus pionierii din Siliştea.

În jurul stâncii urmele sunt şi mai numeroase. Copiii scotocesc peste tot. Dau pietricică cu pietricică la o parte.

Melania găseşte între pietre un mâner de lemn putrezit. Îl arată celorlalţi. Îl arată şi tovarăşului Rusu.

— Este un mâner de cuţit ţărănesc, îi spune Rusu Fără îndoială că a fost al unuia dintre ai noştri, poate al bunicului lui Ghiura. Căutaţi-i şi lama.

După multe cercetări, înfundată în pietriş, ruginită de tot, la câţiva metri mai încolo găsesc şi lama cuţitului.

— Cuţitul s-o fi rupt şi l-au azvârlit! îşi închipuie Ionică. Sărmanii de ei. Cum s-or fi apărat pe stânca asta?…

În jurul stâncii vântul suflă necontenit, ţiuind pe tonuri diferite. Câteva tufişuri mărunte de jnepeni, târându-se pe pietre, au ajuns până sus şi se ţin cu putere să nu le smulgă vântul.

Tiberiu Rusu, Oarcăşu, Gabriş, Măgureanu şi Magda dau ocol stâncii, martora mută a acelei cumplite bătălii. O cercetează pe toate părţile. Au

mai cercetat-o şi în alte dăţi. Nu se vede nimic deosebit. Stânca îşi păstrează tainele. Nu vrea să le destăinuie.

Vulturii se rotesc în înălţimi. Cerul este atât de senin, că te dor ochii când îl priveşti. Pădurile se întind pe văi în toate părţile. Stânca pare o insulă, într-o mare verde de păduri.

Nişte nori tulburi şi pufuşi, plutind în dreptul Stânişoarei, împiedică însă priveliştea spre Rumeioara şi Siliştea.

Orice cuvânt are ecou.

— Unde au fost găsite trupurile vitejilor? întreabă Reghina Sandu din Siliştea pe Tiberiu Rusu.

— Tustrei au fost găsiţi unul lângă altul în partea de miazăzi a stâncii. Se pare că aici s-a dat cea din urmă luptă. Trupurile lor au fost găsite sfârtecate de hitlerişti cu baionetele! grăieşte întunecat Tiberiu Rusu.

Mihaela, în vremea aceasta, s-a căţărat pe partea dinapoi a stâncii.

— Vezi să nu cazi! îi strigă îngrijorată profesoara Magda şi se aşază lângă stâncă, gata s-o prindă pe fată, dacă va cădea. Dă-te jos, Mihaela. Ce cauţi acolo?

— Nu ştiu. Poate se găseşte pe-aici ceva! zâmbeşte fata încrezătoare spre profesoara ei. Vă rog, lăsaţi-mă încă puţin.

Marcu Done, văzând-o pe Mihaela, a început să se caţere şi el. A ajuns pe latura dreaptă, până sus.

Stânca este tăiată în trei colţuri. Partea de sus, aceea despre care bătrânii credeau că a fost baltagul lui Viforosu, e mai teşită.

Ca nişte veveriţe în copaci, s-au căţărat şi Ionică, Melania şi Rovin.

— Ţineţi-vă bine! îi îndeamnă profesorul Gabriş.

— Uitaţi-vă cu atenţie peste tot! îi sfătuieşte totuşi Rusu.

— Ce poate să fie decât o schijă? îi răspunde Oarcăşu.

— S-ar putea să fie şi altceva! trage nădejde Rusu.

Mihaela şi Marcu şi-au dat mâinile peste stâncă.

— Nu e nimic! vesteşte Marcu pe cei de jos şi, lăsând mâna Mihaelei, se prinde de lespedea de piatră de deasupra.

Dar lespedea începe să alunece, târând cu ea şi alte bucăţele de piatră, şi Marcu Done vine de-a rostogolul până jos.

Noroc numai că Oarcăşu, care stătea de veghe la baza stâncii, l-a prins la timp în braţe, şi lui Marcu nu i s-a întâmplat nimic rău.

— Ai văzut? Hai, gata, jos! rosteşte instructorul şi celorlalţi copii.

— Staţi, strigă Mihaela, galbenă la obraz. Aici, sub piatra… de care s-a ţinut Marcu, este ceva…

— Ce este? întrebă Magda speriată, pentru că o vede pe Mihaela cu sângele pierit din obraji.

— O… o… bu… bucată de tablă!… gâfâie fata, silindu-se să scoată dintre pietre ceea ce ea numeşte o bucată de tablă. E… un obiect… de metal!… se corectează ea. Era acoperit cu lespedea de piatră…

Fata totuşi nu izbuteşte să scoată obiectul de metal din scobitura stâncii.

Sirmon ar vrea să fie el în locul Mihaelei, însă este prea târziu. Tiberiu Rusu se caţără, ţinându-se bine de spărturile din stâncă. Piciorul îi alunecă, dar se caţără. Îşi face un vânt şi se prinde cu palmele de marginea de sus a stâncii. Prin puterea muşchilor se ridică lângă Mihaela. Cu o mână îşi ţine echilibrul şi cu cealaltă scormoneşte în scobitura stâncii. Scoate de acolo o… gamelă.

— Ce este? întreabă Gabriş.

— O gamelă!

Rusu o ajută pe Mihaela să se coboare. Ţinându-se de colţurile stâncii, ajunge şi el jos.

Toţi se strâng în jurul lui.

— O gamelă?… Ce poate să fie în gamelă?

Tiberiu Rusu îi scoate capacul.

— Este ceva-n gamelă? se frământă copiii ca pe jar.

— Este!…

Şi Rusu scoate din gamelă o bucată de cămaşă înnegrită şi pătată de sânge închegat, pe care, cu un creion chimic, cineva a scris apăsat:

„*Murim pentru libertate. Călăul nostru este Ferenţ, fiul contelui*. Semnează Paul Erdössi, Florica Straja şi Ioan Staicu.”

Tiberiu Rusu strânge mâinile Mihaelei şi lui Marcu.

— Aţi făcut o descoperire de cea mai mare importanţă! Aceste cuvinte au fost scrise probabil de cei trei eroi înaintea ultimului atac îndreptat împotriva lor. Trebuie să comunicăm imediat. Mă gândesc – îi consultă el cu privirea pe instructorii de pionieri, şi aceştia îl aprobă dând din cap – să formăm o delegaţie şi să ne ducem la partid… Mă mai gândesc dacă nu ar fi bine să propunem să se aşeze aici o placă de bronz sau de marmură…

Instructorii şi copiii făuresc şi ei fel de fel de planuri:

— S-ar putea ridica chiar un soclu.

— Detaşamentele de pionieri s-aducă piatra necesară şi cimentul…

— Tovarăşi pionieri, mai rosti emoţionat secretarul, vă propun să cinstim prin cântec, pe aceia care au căzut în luptă vitejească…

— Să cântăm!… Să cântăm!… strigă copiii în cor.

Steagul roşu al unităţii fâlfâie pe stânca Viforosu, întocmai ca pe un catarg.

Copiii s-au încolonat, pe detaşamente, înghesuiţi, în faţa steagului.

Glasurile lor limpezi răsună peste întinsele păduri. Le aud ciobanii, crescătorii şi îngrijitorii de animale din munte. Le aud muncitorii din pădure. Le aud şi colectiviştii din satul Rumeioara.

Şi copiii se coboară. În mâini, Mihaela duce, ca pe un preţios tezaur, documentul scris pe pânză de luptători şi ascuns într-o gamelă — desigur, luată de la fascişti.

— Tovarăşe secretar, rosteşte ea. Pionierii spun că s-a născut o nouă legendă a vârfului Viforosu. Legenda despre cei trei eroi ce s-au luptat până la moarte cu o oaste fascistă, pentru libertate!

— Legenda aceasta este adevărată, dragi pionieri! glăsuieşte secretarul.

— Şi mult mai impresionantă decât cea veche! este de părere şi profesoara Magda.

— Tovarăşi, zice Mihaela. Dacă este aşa, ar trebui să-i schimbăm şi numele stâncii. Să nu-i mai spunem Viforosu…

— Da… da… să-i spunem, de pildă, Vârful vitejilor sau… Stânca celor trei eroi… sau altfel… propune Medrea.

— Ne vom gândi la toate, la timp! încuviinţează secretarul. Să ne grăbim. Până la tabără mai este încă mult. Şi delegaţia noastră pionierească va trebui să ajungă încă astă-seară în sat…

Mihaela îşi iuţeşte pasul:

— Să ne grăbim, tovarăşe secretar…

MARIN IA PARTE LA O ADUNARE

Sunt ultimele zile de tabără.

Este foarte de dimineaţă. Copiii încă nu s-au sculat. Dar la bucătărie focul duduie. În oalele mari, smălţuite, se pregăteşte cafeaua cu lapte. Pe mese se ung feliile de pâine albă cu unt, marmeladă sau dulceaţă.

Aromele răspândite din bucătărie se simt îmbietoare până departe. Probabil le aspiră şi sălbăticiunile cu nările lor fremătătoare. Mai ales urşii, despre care se ştie cât sunt de pofticioşi.

În vremea aceasta, un băiat înalt, desculţ, cu părul numai inele, se strecoară încet prin ierburile umezite de rouă, în jurul corturilor băieţilor.

Ajunge lângă cortul al treilea, din faţă. Se opreşte în dreptul ferestruicii de masă plastică. O desface uşor. Şi, prin deschizătură, îşi vârî mâna până la cot.

Sub ferestruică – aşa cum aflase Marin cu câteva zile în urmă, când mai trecuse pe aici, — doarme Sirmon.

Părul blond al băiatului i s-a răvăşit pe pernă. Perna este mototolită. Simion doarme cam agitat.

Marin trage pătura de pe el. Aerul rece, ce năvăleşte prin ferestruică, ajunge la Simion şi îl înfrigurează. Îşi trage, cu un gest instinctiv, pătura înapoi.

Marin îl dezveleşte din nou, şi cu o mişcare brutală îi zburleşte părul mai rău.

Simion se trezeşte mormăind şi priveşte furios în sus.

La ferestruică vede ochii sticloşi ai lui Marin şi degetul lui lipit de buze:

— Ssst!… Vino afară!…

Simion, parcă hipnotizat de ochii lui Marin – deşi nu mai sunt atât de buni prieteni ca înainte, după întâmplarea de la Poiana ielelor – sare din pat. Se îmbracă şi iese afară. Răcoarea dimineţii îl

strânge în spate. Se întoarce în cort, îşi ia flanelul şi vine repede înapoi.

Marin îl trage într-un desiş.

— Ce mai faceţi, măi? Cum vă merge treaba?

Simion îi răspunde fără chef şi încă somnoros:

—Bine… ca-n tabără…

— Anton ce face? Ne-am certat atunci, la şcoală, şi am rămas certaţi… Să-i spui că mie mi-a trecut. Dacă vrea, ne facem din nou prieteni.

— Am să-i spun. Dar tu ce faci?

Marin scuipă în iarbă şi-şi lasă buzele scârbit, în jos:

— Ce să fac? A venit într-o zi la mine Mihail Roman…

— Tatăl Mihaelei?… se trezi de-a binelea Simion.

— El, se strâmbă din nou Marin. A venit să mă ia într-o plimbare prin toată gospodăria. Am simţit eu, era înţeles cu… şi făcu cu capul spre cabanele taberii — cu tovarăşul Tiberiu. Mă îndemna să termin şcoala şi să vin să muncesc în colectivă. Frumos, n-am ce zice, dar…

— Dar ce?

— Nu-mi place să muncesc…

— Şi altul să muncească pentru tine? îl mustră totuşi Simion. Trebuie să faci şi tu ceva.

— Dar ce, măi, se necăji Marin, cine munceşte pentru mine? Bunică-mea nu munceşte! Are pensie… Ha, ha… Am stat şi eu două zile cu utemiştii de la Fundăţica… Ziceau să-i văd… Ei, i-am văzut, dar m-am culcat la umbră şi am dormit… Am mâncat…şi am plecat… Ce? Vrei să înnebunească bunică-mea ştiindu-mă acolo? întrebă el ironic pe Simion.

— Şi acum ce vrei? o scurtă Simion, auzind pe unii copii că încep să iasă din corturi şi să se ducă să se spele, deşi nu era încă ora deşteptării.

— Ce mă iei aşa? îi rânji Marin. Voi nu fugiţi din tabără?

— De ce să fugim?

— Aşa… Ştiu eu de ce?… dete din umeri Marin. Să vezi ce de păsărele am prins la peşteră!… îl ispiti pe Simion.

— Iar?

— Iar!

— Tot nu te laşi?

— De ce să mă las? îşi miji el ochii lucioşi.

— Ai promis.

Marin râde cu toată gura:

— Şi ce dacă? Am promis, şi nu ţiu…

— Treaba ta…

— Aşa zic şi eu…

Tăcură amândoi un timp. Dar tot Marin rupse tăcerea, adulmecând cu nările văzduhul:

— Miroase bine la voi. Cafea cu lapte?… Vă dă mâncare bună! Bunică-mea ştie mămăliga, fiertura de buruieni, laptele de capră… Asta ştie… Cafea nu ştie…

— Fă-ţi şi tu… N-ai mâini?…

— Dar ce? Sunt prost?… Ştii ce… îl ciupi el de flanel pe Simion. Tu, care-mi eşti prieten, când poţi, mai pune la o parte câte ceva bun pentru mine… Îţi aduc şi eu afine. S-a făcut?… Îmi aduci aici!…

Prin desişuri se aud paşi. O voce de băiat întreabă:

— Cine e acolo?

Este Rovin Pietraru care, fiind de serviciu, patrulează prin tabără.

Auzind zgomote în desiş, s-a apropiat încet şi a ascultat.

Marin vrea să fugă; dar Rovin îl apucă de mânecă şi îl someză:

— Stai! Cine eşti şi ce cauţi?

— Cine, măi, eu?… se smulge el din mâna lui Rovin. Treaba mea… Tu să mă-ntrebi, aici, în munte la mine? Du-te la oraşul tău şi lasă-mă-n pace…

— Stai, îl mai opreşte Pietraru, aşezându-i-se în drum.

Dar Marin îşi face vânt şi-i repede un pumn în faţă, de-l izbeşte de un copac.

Rovin nu se lasă:

— Simioane! Ajută-mă… Tabăra… şi iar iese înaintea lui Marin.

Simion se uită nedumerit şi nu ştie ce hotărâre să ia.

Marin îi dă din nou un pumn lui Rovin, de-l podideşte sângele pe nas.

La zgomotul făcut în poiană, sar din corturi şi alţi copii.

Toţi se reped la Marin. Şi cât e Marin de Marin, e prins de mâini, de spate, şi e dus la conducerea taberii.

Au ieşit Gabriş, Oarcăşu, Măgureanu, Magda, Rusu, bucătarul. Se uită toţi la el. Şi el se uită la toti, fără teamă:

— Ce vreţi? Nu-mi pasă de voi… Nu-mi pasă de nimeni…

Rusu surâde întristat:

— Tot nu te potoleşti?… Lăsaţi-l liber…

— O să fugă, spun copiii.

— N-aveţi nicio grijă! rosteşte Rusu. Apoi se îndreaptă spre Simion. Şi tu? îl întreabă el după ce află cum s-au petrecut lucrurile. N-ai vrut să sari în ajutorul tovarăşului tău de tabără lovit de Marin?

Simion se uită într-o parte. O vede la câţiva paşi mai încolo pe Mihaela. „Desigur, se gândeşte el, se bucură că am ajuns în situaţia asta!“

Marin stă răşchirat şi râde:

— Simion s-a săturat de tabăra voastră… Ar vrea să fie… liber, ca mine!…

Rusu îl priveşte compătimitor:

— Ştii tu ce este libertatea?

— Ştiu, încearcă el să-i facă în necaz lui Rusu. Să nu munceşti… şi să nu dai nimănui socoteală… Aşa este libertatea…

— Nu este asta!… zice calm Rusu. Iar tu, de fapt, eşti prizonier…

— Ştiu şi asta! îl înfruntă Marin pe secretar. Sunt prizonierul vostru. Dar voi scăpa, n-aveţi grijă… şi râde lăbărţat ca de obicei.

— Nu, îi răspunde Rusu. Eşti prizonierul unor deprinderi rele, care te pot duce la pieire… Tovarăşi instructori şi tovarăşi pionieri, ştiţi ce vă propun eu?

Marin îl urmăreşte atent pe secretar. Nu ştie ce vrea acesta să spună.

— N-aţi vrea să discutăm astăzi o problemă interesantă: „Ce este libertatea”?

— Ba da! spun cei de faţă. Este o problemă foarte interesantă… S-o discutăm. Ce este libertatea!

— Şi aţi fi de acord să-l invităm la discutarea acestei probleme şi pe Marin?

— Să-l invităm! sunt toţi de acord, şi între primii e de acord chiar Rovin Pietraru.

Marin se răşchiră şi mai tare. Îşi vâră mâinile în buzunare. Face cu ochiul către cabana unde se pregătesc cafelele cu lapte, îşi linge buzele, scoţând afară o limbă mare şi roşie şi zice:

— Rămân, dacă-mi daţi mâncare… ca la tabără…

— Îţi dăm! se învoieşte Rusu.

— Şi la amiază?

— Şi deseară!…

De dimineaţă s-a organizat întâi un concurs de orientare turistică. Marin a luat parte la el. Bineînţeles că s-a descurcat foarte bine. În timpul concursului, Marin a încercat să stea de vorbă cu Anton, însă acesta l-a ocolit.

Anton, de când au fost la Stânişoara şi la Viforosu, este mai frământat decât înainte.

Faptul că între cei trei care au căzut, luptând pe munte, se afla şi o tânără fată l-a derutat cu totul.

„O fată, şi să fie capabilă să se sacrifice pentru ceilalţi?“

Asta nu-i încape în minte. Va să zică părerea lui că toate fetele sunt „trădătoare'' este greşită.

La drept vorbind, Anton mai auzise şi înainte despre felul cum murise Florica, dar nu-i dăduse atunci însemnătatea cuvenită.

Acum, vederea mormântului Floricăi l-a tulburat. Şi mai tare s-a tulburat când şi-a dat seama că Florica era o rudă apropiată a Melaniei. Şi e posibil ca Melania să aibă un caracter asemănător aceluia pe care l-a avut viteaza Florica. În împrejurări asemănătoare, poate s-ar fi purtat şi ea la fel…

Când se gândeşte mai bine, Anton îşi dă seama că Melania îşi merită locul de preşedintă de grupă. Harnică, săritoare, bună tovarăşă. Este destul să-şi amintească de câte ori a vrut să-l ajute, şi cum s-a bucurat când el a luat prima notă bună la Matematică. Ba, parcă are o bănuială – care i-a încolţit în minte mai de mult, dar a izgonit-o întotdeauna, fiindcă nu îi convenea – şi anume că Melania a fost între aceia care i-au pus la cale pe băieţi să vină şi să-l antreneze la învăţătură.

Şi el ce a făcut? S-a năpustit prosteşte asupra Melaniei şi a celorlalte fete, numai pentru simplul motiv că, alături de mama, a plecat şi sora lui, Ileana, la Siliştea!

Dacă stă acum şi cugetă mai adânc. Vede că a fost o mare prostie. Melania, Livia şi Mihaela au fost bine alese de pionieri; după cum bine a fost ales şi Ionică Medrea, ca preşedinte de unitate.

Deşi Anton le-a duşmănii şi s-a purtat urât, nu au ciudă pe el.

Înţelege. Înţelege clar. Detaşamentul, fetele şi băieţii împreună nu l-au lăsat. Lor le datorează că s-a apucat de învăţat şi a trecut clasa, şi încă având şi o menţiune. Lor le datorează că a luat examenul de absolvire şi vă putea să meargă la şcoala de mecanici agricoli, împlinindu-şi visul cel mai scump. Lor le datorează că şi tatăl său e mai mulţumit, mai liniştit, şi a început chiar să urmeze

un tratament medical, recomandat de doctorul Şerb, care îi face foarte bine.

Şi cu Simion s-au purtat la fel. Numai că Simion încă nu a înţeles. Îşi dă seama că şi cu Marin se încearcă acelaşi lucru. Şi nici Marin încă nu a înţeles.

Ce folos că el, Anton, a înţeles acum tot, a înţeles dintr-o dată tot, ca şi cum ar fi stat până acum în întuneric şi cineva ar fi aprins o lumină şi i-ar fi arătat: „Uite, Antuane, uite, aşa şi aşa… Aşa stau lucrurile'' şi el le-ar fi văzut limpede de tot, cu ochii lui, în lumina aceea mare. Ce folos! Fiindcă nu este în stare să spună celorlalţi tovarăşi ai săi ce gândeşte, să arate ce simte.

Ar vrea să fie un prilej şi să mărturisească totuşi ce simte astăzi şi cum s-a schimbat el, cu toată tristeţea pe care o mai păstrează în inimă, că nu are mamă şi soră. Da, s-ar bucura să vie acel prilej, deşi el ştie foarte bine că nu va veni niciodată, iar tovarăşii lui vor crede şi mai departe că el este cu sufletul negru, duşmănos, şi nu ştie să se poarte frumos cu colegii, mai ales cu colegele lui.

Pe când cugeta aşa, a venit Marin la el. Anton voise şi el să-i vorbească lui Marin, să-i arate cum gândeşte astăzi. Dar s-a temut că Marin va râde şi nu-l va înţelege. De aceea a tăcut şi s-a îndepărtat.

După-amiază, după ce s-au odihnit, pionierii au început discuţiile în poiană. Ionică Medrea a prezentat un referat, pe care îl lucrase în timpul dimineţii, cam în pripă.

Îi dăduseră îndrumări profesorii Gabriş, Oarcaşu, Măgureanu şi Magda, dar referatul nu ieşise prea straşnic.

Se vedea că era lucrat în pripă. Era cam general, cu exemple juste, însă insuficient de bine alese. În linii mari suna cam aşa:

— Libertate este atunci când a fost înlăturată exploatarea omului de către om, cum este astăzi în ţara noastră, când muncitorii şi ţăranii se bucură de roadele muncii lor. Şi munca lor foloseşte

poporului, îi ajută să fie fericiţi. Cei care au căzut pe munte, în lupta cu fasciştii, s-au jertfit pentru ca noi să fim liberi, să nu mai avem conţi stăpâni, să putem învăţa în şcolile cele mai înalte, să avem casa pionierilor, să putem să ne destindem în tabere şi să devenim oameni destoinici, care să păşească în comunism…

Marin râde:

— Eu sunt liber… pentru că fac ce vreau… Sunt ca păsările cerului, cum zice bunică-mea.

— Şi noi facem ce vrem, ia cuvântul Medrea, încercând să-l convingă pe Marin. Învăţăm, ne distrăm după placul nostru şi îmbrăţişăm meseriile care ne sunt cele mai dragi…

— Eu vreau să nu învăţ nimic şi să nu am nicio meserie… se încăpâţânează Marin, râzând în nas copiilor. Sunt mulţumit…

—Eşti cu frica-n sân când întinzi curse, îi spune Gabriş. Şi eşti tot singur… Nu ai prieteni… tovarăşi…

— N-am fost singur. Am fost cu Anton şi Simion!

Anton îşi aude numele şi simte că-i vine un val de sânge în cap. Se ridică în faţa copiilor şi declară:

— Eu te-am lăsat…

Atâta are putere să spună, şi se aşază. Dar şi atâta, în folosul discuţiei este destul.

Copiii s-au înveselit. Îşi şoptesc între ei. Le pare bine că Anton mărturiseşte public că el nu mai are de-a face cu Marin.

Marin însă nu se sinchiseşte. Dă din umeri şi face o strâmbătură:

— Ei şi? A rămas Simion. Aţi văzut că Simion a ţinut cu mine, când m-am bătut cu pionierul acela din oraş – îl arată el pe Pietraru.

Simion s-a înroşit, şi dacă ar avea putere ar intra în pământ. Simte ochii Mihaelei, „duşmana'' lui, că îl privesc.

„Şi, la drept vorbind, aşa este, nici nu pot să mă ridic măcar ca Anton. Nu mi-am ajutat tovarăşul, care-şi făcea datoria. Asta e. Ce-o să zică iar tata? Mereu, din cauza lui Marin…”

Discuţiile continuă.

— Marin e singur! ia cuvântul Ghiura, pentru că, şi dacă ar mai fi cineva lângă el, să zicem Simion, ceea ce face el este împotriva colectivului, a satului, a poporului.

— De pildă? se răţoieşte Marin.

— De pildă, când distrugi avutul pădurii, păsările, animalele, sau bogăţia râului: peştii.

— Peştii îi mănânc! râde el.

— … numai în folosul tău, îşi continuă ideea Ghiura.

— Marin nu ştie, glăsuieşte Mihaela, că trebuie să fim liberi să construim în folosul poporului, nu să distrugem. Îl întreb pe Marin dacă toţi ar distruge avutul obştesc ca el, ce s-ar întâmpla?

— Asta e altceva, se cam încurcă Marin.

— Dar dacă n-ar mai munci nimeni, ce-ai mânca şi cu ce te-ai îmbrăca tu? îl ia la rost Marcu.

— Şi ce vreţi voi, la urma urmelor? caută Marin să iasă din încurcătură.

— Vrem să fii şi tu ca tinerii de astăzi. Să fii demn, respectat, şi să te bucuri cu adevărat de viaţă! îi spune Livia.

— Sunt cum poftesc…

— Să ştii… se amestecă în discuţia copiilor şi profesorul Oarcăşu. Tu crezi că ai curaj, înfruntând colectivul nostru. Dar curaj înseamnă altceva…

— Ce înseamnă?

—Să înfrunţi greutăţi şi piedici, şi la nevoie, moartea, spre binele poporului.

Gabriş, la cuvintele acestea, ridică în sus degetul, făcând aluzie la vitejii care zac pe munte, în poiana scoruşilor.

— Să fii în stare să te înfrângi pe tine însuţi. Să scoţi la iveală ce e bun şi să nimiceşti ce e rău. Asta înseamnă curaj, continuă Oarcăşu. Iar

încăpăţânarea ta dovedeşte tocmai că nu ai curaj şi putere să te smulgi din mlaştina în care te bălăceşti. Eşti capabil, dar egoist. Fugi de greutăţi. Îi laşi pe alţii să se trudească pentru tine. Unii numesc această atitudine: laşitate…

— Eşti un laş… Laşule… Laşule!…

Zadarnic Rusu, la care copiii ţineau aşa de mult, încerca să-i liniştească:

— Tovarăşi pionieri!… Nu trebuie aşa… Nu… Marine, stai…

Marin se ridicase în picioare.

În sinea lui dăduse de multe ori dreptate copiilor, în timpul discuţiei. Argumentele lor îi închiseseră mereu gura.

Şi aşa, întâmplarea de la Poiana ielelor, vizita de la casa pionierilor, drumul pe care-l făcuse împreună cu Roman prin gospodăria colectivă şi timpul petrecut cu utemiştii de la Fundăţica îl clătinaseră de tot.

Dar era leneş. Îi convenea să stea lângă Şomoroaga, să mănânce, să doarmă şi să se plimbe fără să muncească.

— Vă mulţumesc pentru… ospeţie, se adresă el ironic lui Rusu. Dacă mă lăsaţi să plec… şi face cu mâna, la inimă, un semn pe care-l vrea comic… pentru că am fost insultat, vă spun: „adio şi n-am cuvinte”… cinstită adunare… şi face o plecăciune şi către pionieri…

Pleacă apoi târându-şi picioarele prin iarbă.

Rovin Pietraru se repede atunci şi-i spune ceva în taină lui Tiberiu Rusu. Acesta rosteşte:

— Stai, nu pleca!

Glasul lui Rusu îl ţintuieşte. Faţă de secretar nepotul Şomoroagii are totuşi un fel de respect pe care nu şi-l poate singur lămuri.

— Pentru ce? întreabă el.

— Pentru că un pionier din Cluj vrea să-ţi povestească acum ceva…

Marin îşi pune mâinile-n şolduri:

— Să ascult o poveste?… Trebuie?…

— Te rugăm! rosteşte Mihaela.

— Aha!… Dacă mă rugaţi e altceva, face Marin o schimonoseală, cu gândul să provoace ilaritate între copii, dar niciunul nu zâmbeşte.

Şi ca să facă impresie asupra pionierilor adunaţi în semicerc în faţa lui, se aşază pe iarbă, cu picioarele încrucişate.

— Fie, că nu am mai auzit de mult poveşti. Bunică-mea nu ştie… Să-i dea drumul…

Scălâmbăielile lui provoacă, nu râsul pionierilor, ci mila. Marin a devenit tragic, prin încercările lui disperate de a face pe nepăsătorul. Şi, parcă, într-un anumit fel, el însuşi începe să-şi dea seama de acest lucru. Obrăzniciile lui au devenit stângace. Nu mai are siguranţă în ce face şi ce spune.

Mihaela îi aduce lui Marin un scaun, în locul unde se găsea:

— Poftim, stai!

Marin o priveşte cu dispreţ. Ia totuşi scaunul, îl învârteşte în faţa lui, pe urmă se aşază călare, cu faţa la spetează:

— Fie şi-aşa!

S-a făcut linişte.

Rusu se adresează unui băiat slăbuţ, cu sprâncenele arcuite, modest şi timid, ce stă pe o bancă, alături de Rovin Pietraru. (Acesta, după ce a vorbit cu secretarul în şoaptă, s-a întors cuminte la locul lui.)

— Poftim, Irimia!… Vrei să-i povesteşti ceva lui Marin?…

— Da, vreau, grăieşte acesta şi se ridică de pe bancă. Tuşeşte să-şi dea drumul la voce şi începe; Noi am făcut, împreună cu pionierii din Rumeioara şi Siliştea, o excursie…

Marin face cu palma spre Irimia:

— Nu mă interesează… Mai departe

Băiatul, deşi timid, nu se pierde în faţa întreruperii făcute de Marin şi continuă:

— Cele văzute acolo nu le vom putea uita niciodată…

Aerul, deşi este o după-amiază de vară, a devenit răcoros. Din susul muntelui bate un vânticel uscat, purtând mirosul florilor de pe păşunile alpine. Spre Stânişoara se târăşte un şirag de nori roz-aurii, semănând cu nişte şerpi încolăciţi.

Irimia are o voce clară. Vorbeşte foarte liniştit. Atâta doar, că, din cuvintele lui, când îşi reaminteşte urmele luptelor de pe Viforosu răzbate o emoţie puternică.

Ascultându-l pe Irimia, Marin îşi încreţeşte fruntea. Când află despre documentul scris pe o bucată însângerată de cămaşă, de către cei trei eroi, pumnii i se strâng băiatului fără voie.

Pentru întâia oară de când se găsea în tabăra pionierilor, Marin pare a fi mişcat. Întoarce scaunul şi se aşaza pe el aşa cum se cuvine.

Glasul lui Irimia s-a făcut slab. Marin abia îl mai aude îşi strânge fălcile şi ascultă cu încordare.

Irimia se îndreaptă dintr-o dată spre secretarul U.T.M.:

— Tovarăşe Rusu, vitejii aceia din munte nu s-au jertfit şi pentru Marin? Pentru ca şi Marin să fie liber şi să trăiască fericit?…

În poiană s-a făcut linişte. Se aud numai frunzele fagilor foşnind. Vârful muntelui Lăţosu se învăluie tăcut în ceaţă.

— Ba da… răspunde solemn secretarul.

Marin şi-a plecat fruntea. Priveşte neclintit în iarbă.

Cineva a oftat.

— Cine a oftat? întreabă în şoaptă Mihaela.

— Mi se pare că Simion! îi răspunde Livia la ureche.

Tiberiu Rusu se îndreaptă către Irimia:

— Îţi mulţumim pentru istorisirea ta…

— Şi noi… şi noi îţi mulţumim! rostesc toţi pionierii şi pionierele.

— De ce? întrebă Irimia sfios. Am vrut numai să afle şi Marin. Era păcat să nu ştie şi el… Atâta

tot… Atât…

Marin s-a ridicat de pe scaun şi i se adresează lui Tiberiu Rusu, cu glasul moale, fără obrăznicia lui obişnuită.

— Acum îmi daţi voie să plec?

— Dacă vrei, poţi rămâne! Te găzduim…

— Nu, vă mulţumesc! Plec… Sunt cam obosit, îi răspunde Marin politicos.

Tiberiu Rusu îl înţelege. Marin vrea să rămână singur. Vrea să mediteze în voie. Întâmplările trăite de pionieri la Viforosu, cele aflate acolo, se vede bine că l-au impresionat.

Şi Marin pleacă repede, cu paşi mari. Dispare în desişul codrului.

Simion priveşte-n urma lui.

Se simte umilit pentru „prietenia” lui cu Marin, pentru felul lui de a se purta.

„De fapt, ce sunt eu?“ se gândeşte el. Şi tot singur îşi răspunde: „Sunt o copie a lui Marin… Sunt un „alt Marin". Singura diferenţă este că nu trăiesc în casa babei Şomoroaga, ci în casa doctorului Şerb!“

Şi ruşinea îi potopeşte pieptul. Simte că-i ia răsuflarea. Îl îneacă. Şi, cât e de mare şi voinic, îi vine să plângă… Îi vine să plângă şi nu se poate stăpâni…

NOAPTEA ÎN PĂDURE

— Simion!… Hei, Simion!… Unde eşti?..

Copiii îl căutau pe băiatul doctorului peste tot.

Scotociseră magazia, biblioteca, infirmeria, se uitaseră prin bucătărie, la spălătorie, în spatele barăcilor, prin desişurile de lângă corturi.

Nu era nicăieri.

Grigore Gabriş dădu dispoziţia să fie chemat la megafon.

Nu răspunse nimeni.

Colectivul de conducere al taberei era extrem de îngrijorat. Copiii făceau fel de fel de presupuneri:

— O fi fost înţeles cu Marin să fugă din tabără!…

— Nu. N-a fugit; dar s-o fi ascuns prin pădure…

— Şi ce să facă? Să doarmă la noapte în pădure?

— Să nu i se fi-ntâmplat ceva rău?

— Dar ce?

— Ştim noi ce? Se pot întâmpla unele nenorociri fără să te gândeşti…

Cea mai neliniştită era Mihaela. Vorbea cu Medrea:

— În definitiv, ce-am făcut noi pentru Simion? L-am criticat în adunările pionieresti şi ne-am dus la părinţii lui… Asta am făcut… Ionică Medrea nu era de aceeaşi părere:

— Ce tot vorbeşti? L-am luat deoparte fiecare dintre noi. Numai eu de câte ori am încercat. Colectivul s-a luptat din răsputeri pentru ca Simion să se îndrepte.

— Nu este adevărat, Ionică, nu te supăra, dete din cap Mihaela. Chipul ei frumos era uşor îmbufnat. Cred că… nu ştiu cum să-ţi spun… cred că am fost prea reci cu el… prea tăioşi… l-am criticat, tăind în carne vie…

— Dar cum vrei tu? Cu mănuşi? Cu mănuşi nu faci nimic, Mihaela. E băiat. Şi un băiat trebuie să fie…

— Începi şi tu, cu băieţii, îl opri Mihaela. Băieţi, fete, tot aia e. Suntem pionieri înainte de orice.

— Cu atât mai mult…

— Cu atât mai mult. Asta spun şi eu. Cred că nu a simţit destulă căldură din partea noastră. Eu sunt o nepricepută. N-am avut nici destul curaj; iar voi…

— Noi? se înfoie Ionică. Noi, ce? Suntem prea brutali, nu? Asta ai vrut să spui. Acum, fiindcă n-am reuşit cu Simion aşa cum trebuie, cauţi şi tu un ţap ispăşitor.

— Nu, Ionică, nu, îl linişti Mihaela. Răspunderea o port eu, ca preşedintă a detaşamentului, înaintea ta…

— Crezusem că s-a îndreptat, se mai potoli Ionică.

Mihaela continuă, descurajată:

— Eu am simţit… mai ales atunci, seara… la serbare… că nu e totul cum trebuie. Simion n-a mai lipsit de la şcoală. Dar atât…

— Şi de ce n-ai spus? De ce n-ai venit să discutăm…

— Să discutăm? Iar să discutăm? Mai bine am discuta mai puţin şi am face mai mult… Pentru că, în definitiv, dacă vrei să ştii, nu am făcut nimic. Simion e tot Simion… Anton e tot încruntat, şi Marin, ce să mai vorbim!…

Ionică se înfuriase, dar se stăpâni. Înghiţi în sec.

— Aici am ajuns. Va să zică nu s-a schimbat nimic…

— Nimic!… (Mihaelei îi veneau lacrimi.) Nimic!… apăsă ea cuvintele.

— Exagerezi.

La megafon se chema mereu:

— Pionierul Simion Şerb este rugat să se prezinte numaidecât la conducerea taberei… Pionierul Simion Şerb…

În poiană, Tiberiu Rusu propuse:

— Să facem echipe şi să-l căutăm prin pădure.

Instructorii erau de acord.

— Nu poate să fie departe, zise Gabriş. La masă a fost.

— Dar n-a mâncat nimic! glăsui Mihaela.

— Ai văzut tu?

— Am văzut eu!…

Mihaela simţea o mâhnire atât de adâncă, încât mereu îi gâlgâia vocea a plâns.

Se gândea că ea are o mare parte de vină. Simion avea dreptate. A făcut întotdeauna faţă de el pe „marea preşedintă", fără să-şi dea seama că lucrul acesta îl irita pe Simion, ca fost preşedinte al detaşamentului. Sau, o săgetă pe ea ceva în inimă, poate că… şi-a şi dat seama, şi totuşi a continuat să procedeze la fel, ceea ce — constată ea – este şi mai grav. „Ce e Simion? O maşină pe care o iei şi o repari? Sau un om? Un copii? Un pionier?" Ei s-au purtat cu Simion cum te porţi cu o maşină. Îi lipsesc cutare şi cutare piese. Hai să le înlocuim şi să reparăm maşina. Dar dragoste frăţească, tovărăşească, pionierească, nu i-au arătat destul. Dacă el ar fi simţit dragostea lor, lucrurile ar fi fost poate altfel. Orice altă scuză îşi caută în minte, ca să justifice felul lor de a se purta faţă de Simion, cade în faţa acestei idei clare, că nu i-au arătat lui Simion dragostea lor tovărăşească. „Scuză de fapt nici nu există!" îşi mărturisi ea. „Şi acum ce-i de făcut?… se întrebă Mihaela. Asta a fost! Dar acum… acum… ce-i de făcut?… Dacă i s-a-

ntâmplat ceva rău lui Simion?… Dacă…” şi simţi că i se taie picioarele.

Se pomeni spunând:

— Merg şi eu într-o echipă să-l căutăm pe Simion!

— Ne gândeam să punem numai băieţi în echipe, zise Gabriş. Prin pădure… noaptea, s-ar putea să fie periculos. Este adevărat că sălbăticiunile fug când simt omul. Totuşi e periculos.

— De ce? strigară întâi Melania şi apoi celelalte fete. Suntem la fel de curajoase ca băieţii. Mergem şi noi…

Pentru că nu era vreme de pierdut s-au alcătuit cinci echipe. Una, condusă de Rusu, şi celelalte, de instructorii de pionieri.

— Cine descoperă ceva, aleargă la tabără şi sună din goarnă, comunică la despărţire Grigore Gabriş. O dată, lung, înseamnă: „l-a găsit“, de două ori: „primejdie”…

— În acest caz, aceia care dau vestea trebuie să trimită cu cea mai mare grabă un curier la tabără. Celelalte grupe se întorc şi ele, după ce aud semnalul goarnei; aflăm despre ce este vorba şi stabilim ce facem! zise Rusu

Cu Magda Laurian merseră mai mult băieţi de la oraş, şi între ei era Rovin Pietraru. Pe profesorul Măgureanu îl însoţea preşedinta detaşamentului al doilea, Reghina Sandu, o fată atât de tăcută, încât aproape nu i se auzise glasul în tot timpul cât stătuse în tabără. Instructorul Măgureanu spunea că Reghina are talentul să se înţeleagă cu preşedinţii ei de grupă, şi-n general cu detaşamentul – care, ce e drept, era foarte disciplinat – numai din priviri.

Detaşamentul întâi, din care făcea parte Simion, dădu trei echipe. Una cu Gabriş şi Ionică Medrea. Alta cu Tiberiu şi Mihaela. Şi ultima cu Oarcăşu, Marcu, Livia, Melania şi alţii.

Cu hărţi şi lanterne-n mâini, pionierii intrară în pădure. Trei echipe o luară pe potecile obişnuite şi două — una condusă de Gabriş şi alta de Tiberiu Rusu – tăiară direct prin hăţişuri. Gabriş porni în susul muntelui, şi Tiberiu Rusu, în jos.

Seara era destul de clară. Printre crengile copacilor şi în luminişuri se vedea cerul înstelat.

Viorel se împiedică de o rădăcină de copac şi căzu. Copiii îl ridicară, şi băiatul merse înainte, şchiopătând.

Un trunchi de fag căzut le tăia drumul. Săriră peste el şi văzură în faţă o arătare cocoşată.

— Ursul! răsuflă Pavel.

— Nu e niciun urs! le spuse Rusu, care mergea înainte, şi lovi cu băţul de drum într-un tufiş.

E adevărat că în întuneric tufişul semăna cu o dihanie ghemuită la pământ. Dar noaptea, în pădure, peste tot ţi se pare că întâlneşti fiare gata să se repeadă la tine.

Mergeau de trei sferturi de ceas.

Din stânga se auzeau sunând izvoarele de la peşteră.

— A-hooo!… chiui Rusu spre peşteră, pentru că, pe cărarea care ducea la peşteră, cobora echipa condusă de profesoara Magda.

— A-hooo!… se auzi glasul plăcut al profesoarei.

După direcţia de unde venea sunetul, îşi dădură seama că echipa Magdei era înainte.

Nici nu putea fi de mirare, pentru că, oricât de repede mersese echipa lui Rusu, drumul lor direct prin pădure, pe coastă, era mai greu.

— Aţi găsit ceva? strigă Rusu.

— Nimic! răspunse profesoara.

— Mergem înainte!…

— Înainte!…

Mai merseră o bucată de vreme prin pădure, până la Umărul Lăţosului.

Umărul Lăţosului este o stâncă înaltă şi pleşuvă, peste care nu se poate trece decât foarte greu.

— De-aici, la stânga, se face Curmătura, şi la dreapta dăm în Poteca albă, pe unde ar fi putut s-o ia Simion! se opri Rusu, o clipă, sprijinit în băţ.

Poteca albă ducea la şcoală şi i se spune asa, fiindcă este plină de un bolovăniş alb ca varul.

În lumina lunii, secretarul, sprijinit în băţul de drum, părea şi mai înalt decât era.

„Numai de l-am găsi… de l-am găsi!… murmura Mihaela înfiorată şi din pricina umezelii reci din pădure, dar şi de emoţie. De l-am găsi… Dacă nu-l găsim, şi noi suntem vinovaţi!… Adică, nu şi noi… se gândi ea. Nu şi noi. Ci noi – îşi apăsă ea cuvântul în minte. Noi… adică eu. Eu… eu… eu… repetă cu un fel de încăpăţânare, de parcă ar fi contrazis-o cineva nevăzut, şi ea voia să-şi ia toată vina asupra ei. Eu, şi nimeni altul. Mi-a plăcut să fiu preşedintă de detaşament, dar să mă ocup de pionieri cum trebuie, nu… Dacă nu-l găsim, sau i s-a-ntâmplat ceva?… Mai bine…“ Nu preciză ce-ar fi fost mai bine. Se ivise între timp şi problema aceasta: Dacă Simion a coborât pe aici şi a întâlnit în drum stânca, pe unde a luat-o, spre dreapta, sau spre stânga?

— Ştiţi ce, tovarăşi pionieri, se decise Rusu. Voi luaţi-o spre dreapta şi ieşiţi în potecă. Eu cobor prin curmătură, până la Pădurea arsă, ocolesc stânca şi vă ies iar înainte pe potecă. Păstraţi toată vremea o lanternă aprinsă şi daţi de veste prin strigăte dacă găsiţi vreo urmă sau se întâmplă în pădure ceva neprevăzut. Ne-am înţeles?

— Ne-am înţeles!…

Tiberiu Rusu făcu un semn copiilor de bun rămas şi se lăsă să lunece prin iarbă, spre curmătură, agăţându-se, din când în când, cu mâinile de câte un copac.

Copiii se uitară puţin după el, uimiţi de îndemânarea cu care ştia să se coboare prin întuneric, pe o vale prăpăstioasă, şi o luară spre dreapta.

Mihaela mergea de data aceasta în frunte, ţinând în mână lanterna, urmată de o gardă de băieţi, cu braţele înarmate cu beţe zdravene, gata să întâmpine orice primejdie. Între ei erau Ghiura, Viorel, Pavel, Stoienel şi Eugen Melinte.

Ajunseră la Piatra ursului.

— Uite Piatra ursului! o arătă Eugen. Şi, uite, ce e asta?

Pe piatră era un săculeţ albastru de drum, cu cureluşa de atârnat la gât ruptă.

— Un săculeţ… E al lui! se repezi Stoienel.

Mihaela îşi plimbă lumina lanternei circular.

Ochii-i luceau speriaţi.

— Simion! strigă ea implorator. Simion!…

— Simiooooon!… îl chemă Ghiura cu palmele pâlnie la gură.

— Aici sunt! se auzi un glas slab.

Viorel îşi duse mâna la ureche:

— A răspuns! zise el.

— A răspuns! se bucură Mihaela.

— Unde eşti? Unde eşti? întrebară copiii şi tăcură, să asculte în linişte.

— Puţin mai jos de piatră! veni răspunsul.

Copiii alergară într-acolo. În lumina lanternei, îl văzură rezemat de un trunchi de vinănţă. Se ţinea doar într-un picior. Cu celălalt abia atingea pământul.

— Simion! Dragă Simion! se repezi Mihaela la el şi, uitând orice fel de reţinere, îl apucă de amândouă braţele. De ce-ai plecat? Ce cauţi aici?

Simion, care altădată se smucea sau împingea încolo pe băieţii şi mai ales pe fetele care îi arătau afecţiune, îşi plecă fruntea.

— Ai căzut? îl întrebă Ghiura arătându-i piciorul în care abia se sprijinea.

— Nu… M-a muşcat un şarpe! gemu el şi ridică puţin piciorul.

— Ah! Te-a muşcat un şarpe? tresări Mihaela, punându-şi palma la gură. Însă imediat îşi spuse: „Să fiu calmă. Dacă până azi nu am fost o

adevărată preşedintă, cu grijă de fiecare pionier, să fiu măcar în împrejurarea asta“… Trebuie supt sângele din rană… rosti ea tare.

— Am încercat singur… dar nu am izbutit, răspunse aproape neauzit Simion.

— Unde e muşcătura?

— Aici! arătă el locul.

Mihaela se aplecă şi îi scoase pantoful. Îi trase şi ciorapul.

— Lasă… mă descalţ eu… încercă să protesteze Simion.

Dar Mihaela îi trase ciorapul din picior şi cu lanterna lumină locul vânât de lângă gleznă.

Se văd bine urmele dinţilor şarpelui.

— Cine vrea sa-i sugă veninul din rană? întrebă Ghiura, gata să facă el acest lucru.

— Eu! răspunse Mihaela.

— Nu! mormăi Simion, cu o ultimă rezistenţă, deşi simţea în cap un fel de ameţeală.

Se clătină, şi cerul tăiat de braţele negre ale copacilor i se învârti sub ochi.

Copiii îl sprijiniră.

Locul muşcat e vânăt-negru şi provoacă repulsie. Gândul că acolo s-a încolăcit şarpele o înfioară pe Mihaela. Dar nu se lasă. „Trebuie!“… îşi spune ea.

— Prinde-i piciorul, Eugen!…

Eugen Melinte, care a îngenuncheat lângă ea, îi apucă între palme piciorul.

Îi dă lanterna lui Ghiura.

— Luminează locul…

Înfrângându-şi înfiorarea şi teama, Mihaela se apleacă asupra ranei cu buzele şi suge puternic.

—-Să nu înghiţi otrava! o previne Viorel.

Între degete strânge locul, silindu-l să sângereze şi să elimine otrava încă proaspătă.

O suge şi o azvârle în iarbă.

Mai mult nu e posibil.

— Locul trebuie ars! îşi aminteşte Ghiura.

„Da!“, clatină ca prin vis capul Simion.

Copiii l-au lungit pe o pelerină în iarbă.

Mihaela a căpătat o stăpânire neobişnuită. Primejdia, în loc s-o slăbească, a întărit-o.

Şi-a clătit gura şi şi-a spălat buzele cu apă din bidonul lui Viorel.

— Ce facem acum? o întreabă atât de inventivul şi îndrăzneţul Ghiura, simţind că în clipa aceea Mihaela este cea mai stăpână pe ea.

— Să facem un foc repede! decide Mihaela. Aici, pe piatră… arătă ea. Cine are un obiect de metal?

— Eu! Şi Viorel scoase din teaca de piele cuţitul de sport, primit cadou de ziua lui. Îl încingem în foc şi ardem rana. Eugen să fugă la tabără şi să sune din goarnă… Tu, Ghiura, fiindcă ai glasul mai puternic, urcă-te pe piatră şi strigă pe tovarăşul Tiberiu Rusu. Ceilalţi să încerce să facă din ramuri o targă…

Focul se şi aprinsese pe piatră. Vincenţiu îşi rotea cuţitul în foc. Ghiura începu să strige:

— Tovarăşe secretar… Tovarăşe secretar!… L-am găsit pe Simion!… L-am găsit pe Simion!…

În locul secretarului, se auzi glasul foarte depărtat al Magdei Laurian:

— L-aţi găsiiit pe Simiiion?

— Daaa… l-am găsiiit… anunţa Ghiura. Pe tovarăşul Rusu nu l-aţi întâlnit?…

— Nu. Să-l strigăm şi noi mai departe…

Şi cei din echipa Magdei începură şi ei să strige:

— Tovarăşe secretar!… Tovarăăăşe secretar…

Şi mai depărtat, se auzi un alt strigăt bărbătesc. Putea să fie răspunsul secretarului sau al altcuiva. Nu se putea desluşi, şi Ghiura continua să vestească găsirea lui Simion, spre vale, cu mâinile făcute pâlnie la gură.

Între timp, pe Simion îl luaseră în braţe şi, ţinându-l bine, îi arseră adânc rana, din ce în ce mai învineţită şi mai umflată.

Simion, la început, se zvârcoli, dar pe urmă îşi încleştă dinţii şi răbdă.

„Trebuie să rabd, îşi zise el, dacă nu vreau să mor!…“

Se auzea sfârâind cuţitul încins la roşu şi mirosea a carne arsă. Copiii tremurau. Mihaela simţea o vâjâială în cap. Nu avusese putere să-i ardă ea rana. I-o ardea Pavel.

Simion gemea, când mai tare, când mai încet, şi de câte ori îi apropiau cuţitul încins de carne, trăgea piciorul instinctiv.

În sfârşit, socotiră că e de ajuns.

Nici nu aveau putere să-l ardă mai mult. Erau sleiţi.

Targa fusese făcută din ramuri şi legată cu toate cureluşele şi sforile pe care le aveau la ei.

Îl urcară pe targă şi porniră încet spre poteca albă.

Targa o duceau băieţii. Mihaela mergea pe lângă targă. Îi pusese pe frunte lui Simion o batistă umedă şi i-o stropea mereu cu apă din bidon, să se ţie tot rece.

Simion ardea. Neîndoios că avea temperatură mare.

Fugise de la tabără imediat după cină. Nu mâncase nimic şi fugise.

Obrăznicia lui Marin faţă de Rusu şi de instructorii de pionieri îl revoltase.

„Acesta este prietenul meu?“ se gândea el.

Din când în când îşi arunca ochii spre Rovin. Îl surprindea uneori şi pe Rovin uitându-se la el, însă fără răutate, ci cel mult cu o privire mustrătoare. „Eu l-am lăsat pradă pumnilor grei ai lui Marin, deşi el îşi făcea datoria de pionier de serviciu şi m-a chemat în ajutor, se gândea Simion; iar acum nu se arată supărat câtuşi de puţin… Ce fel de pionier e el şi ce fel de băiat sunt eu?“

Ca în ziua când chiulise şi se urcase singur pe munte – ba, poate şi mai mult decât atunci – îl apucă o silă grozavă de el însuşi.

„Nu merit să mai stau cu ei! îşi spuse el, în timp ce era la masă, dar nu putea să înghită nicio

îmbucătură. Caut mereu pretexte şi dau vina pe unii si pe alţii, pe Mihaela şi pe celelalte fete, că sunt aşa şi-aşa… Asta ca să pot să-mi fac de cap. Însă eu singur sunt rău. I-am urât pentru că nu m-au ales preşedinte. Adevărul e că nu merit să fiu nici pionier, dar preşedinte? Ce-am făcut eu pentru detaşament? În schimb am invidiat-o pe Mihaela pentru activitatea ei. Asta e… Am să mă duc acasă. Îi spun tatii tot. Şi nu mai ies din casă până voi pleca la Timişoara… Simt că după întâmplarea de astăzi n-am să mai pot privi în faţă pe nimeni, nici din colectivul pionieresc, nici dintre profesori, şi cu atât mai puţin pe tovarăşul Tiberiu… Trebuie să plec neapărat!…“

După ce luase această hotărâre, se dusese în cort, îşi atâmase de gât săculeţul de sport, în care avea lanterna, briceagul şi un bidon cu apă.

Se strecurase în dosul cabanelor, le ocolise şi, ca să nu-l întâlnească pe Marin pe potecă, o luase de-a dreptul prin pădure.

Ajunsese la Piatra ursului, după ce se împiedicase de câteva ori de tufişuri şi se lovise de copaci, pentru că mergea parcă era ameţit.

Aici se urcase pe lespedea albă şi lată de piatră, ca o masă, să privească în jos şi să vadă mai bine pe unde s-o ia. (Pietrii ursului i se mai spune, de altfel, şi Masa ursului, nume legat de o altă poveste.)

Deodată simţise ceva lunecos sub picioare.

Călcase pe un şarpe, pe care nu-l observase pe piatră, deşi era în mână cu lanterna aprinsă.

Ceva rece şi umed i se încolăcise pe picior. Simţise însă, alături de răceala aceea umedă şi dezgustătoare, şi ceva ca o arsură la glezna.

Îşi aruncase fâşia lanternei în jos şi apucase să mai vadă şarpele descolăcindu-se, ridicându-şi capul şi limba bifurcată şi ochii ca două mici pietre preţioase, reci şi ameninţătoare. Apoi, în lunecări scurte şi zvâcnite, îl zărise târându-se pe piatră, spre tufiş.

Avusese numaidecât şi el ideea să-şi sugă singur veninul. Încercase să ridice piciorul, aşa încălţat cum era, până la gură, şi nu reuşise.

Altă dată poate ar fi izbutit, dar de data aceea frica îl paraliza şi-i lua puterile.

Vrusese să bea apă, să-şi dea curaj şi să se poată grăbi până acasă:

„Acasă mă scapă tata!“ gândise el.

Trăgând de săculeţ, se rupsese cureluşa. Săculeţul căzuse pe piatră, împreună cu bidonul. Îşi luase bidonul, dar săculeţul îl lăsase, gândindu-se că nu mai are preţ în faţa primejdiei de moarte în care se găsea.

Acum, în timp ce pionierii îl duc pe targă, iar Mihaela îi răcoreşte mereu fruntea, îşi aduce aminte de toate acestea.

Eugen Melinte ajunsese în vremea aceasta sus, căci se auzi sunetul lung al goarnei.

Sunase numai o dată, deşi se întâmplase un lucru atât de grav. De emoţie, uitase că trebuie să sune de două ori.

Copiii cu targa mergeau întins, şi Viorel, care lumina drumul cu lanterna, îi anunţă:

— Poteca albă…

Pionierii răsu fiară uşuraţi. Pe potecă se putea merge mai repede.

Când Ghiura, când Viorel, strigau mereu:

— Tovarăşe secretar… Suntem aici… L-am găsit… Venim!…

— Nu merit… să faceţi… atâta… pentru mine… şoptea Simion, frământându-se de durere pe targă. Nu merit… Ce buni sunteţi voi… şi eu…

Întoarse ochii şi o văzu pe Mihaela.

Altădată şi-ar fi strâmbat gura dispreţuitor.

Mihaela îi împrospăta cu apă rece batista de pe frunte şi el îi prinse mâna. I-o strânse delicat şi îi spuse:

— Îţi mulţumesc, Mihaela!…

— Pentru ce?… îngăimă fata încurcată, neştiind să rostească altceva. Pentru ce?

— Aşa… oftă el din adânc. Aşa…

— Tovarăşe secretar! strigau mereu copiii.

— Sunt aici! se auzi vocea secretarului şi apăru şi el pe cărare, înalt şi puternic, cu părul căzut pe frunte. Daţi-mi-l mie, le spuse copiilor. Îl duc mai repede. Ce s-a întâmplat?

Şi în timp ce copiii îi spuneau cum l-au găsit şi ce s-a petrecut, secretarul îl luă în spinare ca pe un rucsac, apucându-l cu mâinile de picioare.

— Ţine-te de gâtul meu, Simion!

Lui Simion îi fu ruşine să se agaţe de gâtul secretarului, ca un copil mic.

Îi fu ruşine mai ales că era acolo Mihaela.

— Ia-mă de gât! îi spuse încă o dată secretarul, dar atât de scurt şi poruncitor, că Simion îl apucă numaidecât… Şi… Viorel sau Ghiura să se întoarcă la tabără şi să anunţe că nu mai este nevoie de niciun ajutor. Să rămână toţi pe loc. Simion va fi în douăzeci-douăzeci şi cinci de minute în grija părinţilor săi.

— Mă duc eu! se oferi Ghiura.

— Şi eu pot să merg! spuse mai moale Viorel.

— Să meargă Ghiura! hotărî secretarul.

Ghiura, fără alte cuvinte, o luă pe Poteca albă în sus, şi secretarul, întinzând pasul, cu Simion în spate şi cu ceilalţi copii alergând după el, o porni la vale.

Luna ieşise roşie şi rotundă, privind îngrijorată către Simion.

Satul, iată-l aici! Casa doctorului Şerb este în partea lui cea mai de sus, în dosul gardului înalt, cu sonerie de tip vechi la poartă şi cu fereastra de la şosea viu luminată.

Doctorul se vede, prin fereastră, citind liniştit în biroul lui…

ÎN PEŞTERA IZVOARELE

Oblonul ferestrei fusese ridicat numai pe jumătate.

Prin deschizăturile lui, lumina pătrunde în odaie sub forma unor straturi paralele argintii, brăzdând peretele din fund al încăperii şi garderobul unde îşi păstrează hainele Simion.

Îmbrăcat numai într-o pijama subţire, albastră, băiatul şade pe un scaun tapisat, cu spătar înalt, lângă fereastră, şi citeşte o carte de călătorii. Piciorul drept, încă bandajat, şi-l ţine rezemat pe un alt scaun, pus în faţa lui.

Doctorul i-a impus trei zile de şedere în casă. Astăzi este cea de a treia zi.

Din când în când, Simion se uită afară prin deschizăturile oblonului, să vadă ce se mai întâmplă pe şosea.

Şoseaua Rumeioara-Siliştea a fost şi înainte mult circulată. Acum însă, de când s-au unit cele două gospodării colective învecinate, pe şosea este un du-te- vino continuu.

Tractoare, camioane, căruţe, biciclete şi, bineînţeles, oameni cu diferite treburi se perindă cu grabă în toate direcţiile.

Deşi pe şosea e împrăştiat pietriş, din pricina traficului intens se ridică norişori de praf.

Abia în zilele acestea a venit vara cu adevărat la munte.

Este foarte cald, şi Simion îşi face vânt cu un ziar.

S-a plictisit să stea în casă. Însă ordinul tatălui său este strict:

— Sub niciun motiv nu ai voie să ieşi. Altminteri, vei păţi, Simion, ce n-ai păţit niciodată. Ţi-o promit. Tuşă Lixanta, te rog să veghezi!

Cu trei seri înainte, când l-a adus în spate Tiberiu Rusu, urmat de grupa de pionieri, părinţii lui s-au speriat rău.

Tatăl i-a cauterizat încă o dată piciorul, pentru mai multă siguranţă, i-a făcut o injecţie, s-a repezit la dispensar şi a adus o doctorie, l-a silit să înghită o cană mare cu lapte, şi primejdia a trecut.

Nu mai ştiau amândoi cum să mulţumească pionierilor.

Doctorul a spus:

— Dacă nu i se trăgea veninul la timp din picior, Simion al nostru murea…

Pe Simion îl treceau fiori:„ Murea"…

Va să zică, fără ajutorul Mihaelei şi al grupei de pionieri, era mort.

El a urât atât de mult pe Mihaela. A jignit-o şi a lovit-o, ca… un… „nemernic” – găsi în minte cuvântul care i se păru cel mai potrivit. Şi ea, cu grupa de pionieri, i-a salvat viaţa.

Un simţământ cald de recunoştinţă îi umplu inima.

Cum va putea el să răsplătească fapta lor? Există vreo măsură cu care să-ţi poţi arăta recunoştinţa faţă de aceia care „ţi-au dat viaţă a doua oară”, cum îi spusese mama lui?

Pionierii s-au coborât alaltăieri din munte, ca, prin delegaţi, să poată participa la marea festivitate de ieri, de pe terenul de sport: unificarea gospodăriilor colective din Rumeioara şi Siliştea.

I-a părut nespus de rău că nu a putut să asiste la această festivitate. Până noaptea târziu a avut loc o mare serbare populară.

Simion a privit numai de la fereastră, şi se simţea mâhnit că era singur. Toţi din casă plecaseră la serbare. Până şi Aurel plecase. Numai el şedea singur la fereastră, cu piciorul bandajat, pus pe scaun.

Deodată a apărut în faţa casei detaşamentul. Pionierii au intrat pe rând la el şi i-au urat sănătate. I-au povestit cum s-a desfăşurat închiderea taberei din munte, şi cum i-au condus la gară cu flori pe pionierii de la oraş.

Nicio supărare nu se vedea pe feţele lor, ci numai dragoste şi dorinţă de a-l ajuta.

Simion i-a mulţumit încă o dată Mihaelei. Le-a mulţumit tuturor pionierilor din detaşament. Dar e puţin. E prea puţin. Este foarte, foarte puţin, pentru ceea ce au făcut ei pentru el.

I-au salvat viaţa!

Tare s-a plictisit Simion să stea în casă. Însă nu vrea să calce dispoziţia tatălui. Să nu o supere mai rău pe mama.

„Le-o fi şi lor lehamite de câte le-am făcut, cugetă, plin de remuşcări, Simion. Mă mir cum de-au putut răbda. Am părinţi atât de buni şi de respectaţi. Şi, cu ambiţiile mele, le-am pricinuit numai necazuri. De astăzi înainte, orice-ar fi, am să mă port aşa, ca să nu le mai aduc nicio supărare!“ îşi promise el solemn, punându-şi mâna dreaptă pe inimă, ca şi cum ar fi fost de faţă

cineva, pe care îl lua ca martor al acestei făgăduieli.

Pe şosea trece baba Şomoroaga, cu o ţigară în gură, sprijinită în băţ. Se opreşte. Îşi scoate ţigara din gură şi tuşeşte, zguduindu-şi tot corpul uscat.

Baba merge la dispensar. Au răzbit-o bătrâneţea şi reumatismele şi se duce în fiecare zi la dispensar, înfruntând râsul şi batjocura oamenilor.

În faţa casei doctorului, Şomoroaga l-a întâlnit pe moş Georg Roth, mecanicul. Acesta o întreabă:

— Unde mergi, babă Şomoroaga?

— La biserică, să mă rog pentru păcatele voastre…

— Aha! îşi desface larg moş Georg gura cârpită cu doi dinţi de aur şi-i arătă dispensarul: La popa ăla cu halat şi tichie albă te duci!…

Şomoroaga tace supărată şi merge mai departe. A înfundat-o moş Roth.

A trecut, zdroncănind, şi căruţa Sfatului, cu Ioşca baci şezând pe leagănul de scândură din faţă şi trăgând de hăţuri. Hamurile şi biciuşca au ca întotdeauna panglicuţe roşii.

Ioşca baci duce laptele la căminul de zi al copiilor, şi bidoanele pline se ciocnesc în căruţă unul de altul, aruncând afară stropi albi şi graşi.

Dar colo cine e?

Pe şosea, prin faţa casei doctorului Şerb, trec doi oameni.

Simion se uită bine şi nu-i vine să creadă.

Uită de piciorul bandajat. Se ridică şi trage ruloul. În odaie pătrunde din belşug lumina soarelui, aurind de jur împrejur pereţii.

Fără îndoială că ei sunt. Unul, cel mai în vârstă, este îmbrăcat în haine ţărăneşti, cu cămaşa peste pantaloni, prinsă într-un brâu lat. Celălalt are o pălărie de vânător, lăsată pe ochi. Pe cel vârstnic îl cunoaşte după ochi. Are ochi reci ca ai şarpelui pe care l-a văzut atunci seara în lumina lanternei, la Piatra ursului.

Nu încape nicio îndoială că e el. Îl cunoaşte şi după cicatricea roşie, oblică, de pe obraz.

Au totuşi ceva schimbat, dar nu ştie ce.

Ca prin vis, Simion îşi aduce aminte că pe unul îl cheamă Ferenţ şi pe celălalt Ulpiu.

Ferenţ? Dar parcă în scrisoarea găsită la Viforosu, Staicu, Florica şi bătrânul Paul spuseseră că Ferenţ e călăul lor. Ferenţ, fostul ofiţer de gardă, feciorul contelui.

„Să fie chiar fiul contelui? se gândi el. Dar e bătrân… Eh, şi ce? Câţi ani au trecut de-atunci? Desigur că e fiul contelui. Să fug s-anunţ miliţia. Călăul celor din munte… Să fug… Dar dacă nu o fi miliţianul acolo, cugetă din nou, şi-i scap? Mai bine să mă ţin scai după ei, să văd unde se duc!“

Începu să se îmbrace ca în friguri. Îşi trase pe el cămaşa şi pantalonul. Îşi puse în picioare sandalele.

Piciorul bandajat, strâns în sanda, îl duru. Dar nu ţinu seamă. O luă la fugă pe uşă.

Tuşa Lixanta prinse de veste că fuge şi, ştergându-şi mâinile pe şorţ, veni tropăind până la poartă.

— Unde fugi, Simion?… Simion, să vezi ce ai să păţeşti! şi îl ameninţă cu degetul.

Simion nu-i răspunse şi fugi mai departe.

Cei doi intraseră la cooperativă. În cooperativă nu era nimeni, în afară de gestionar. Simion privi de la uşă şi-l văzu pe gestionar dându-le două sticle cu bere de la gheaţă.

Ieşiră şi o luară din nou la vale. Se uitară lung spre parcul casei pionierilor, unde era încă tabăra de curte a detaşamentelor al doilea şi al treilea.

Pionierii veniseră dis-de-dimineaţă. Prin ferestrele deschise ale casei pionierilor şi în parc se vedea forfota copiilor.

„Astăzi este închiderea taberei de curte, din casa pionierilor!“ îşi aminti Simion.

Cei doi cotiră pe uliţa Făgeţicăi şi grăbiră pasul.

„Se duc din nou la peşteră! se convinse Simion. Ce-or tot căuta acolo? Cimentul… Acum nu mă las şi am să văd, se decise el. Dar ar fi bine măcar să-l anunţ pe tovarăşul Rusu…“

Sări gardul în curte la Anton şi-i bătu la fereastră. Nu era acasă. O luă la fugă spre căsuţa Şomoroagii.

Baba se întorsese de la dispensar şi trebăluia prin ogradă:

— Mătuşă Marin e acasă? îi vorbi el politicos.

— Marin? Ce i-aţi făcut lui Marin, la tabără? se oţărî baba în loc de răspuns. E bolnav Marin al meu, se jeli ea. De trei zile se perpeleşte, parcă e pus în frigare.

— E acasă?

— E acasă!…

Simion intră în cocioabă şi-l găsi pe Marin trântit pe laviţă, uitându-se spre tavanul afumat.

— Marine, nu te supăra!… îl rugă Simion.

Nepotul Şomoroagii îşi întoarse spre el faţa:

— Ce este?

— E ceva grav. Am nevoie de ajutorul tău… şi-l spuse cum i-a zărit pe cei doi bărbaţi, dintre care unul desigur că e Ferenţ, şi că au luat-o spre peşteră!

Marin se ridicase într-un cot. Sări în picioare. Îşi trecu mâna prin părul zburlit:

— Să ne luăm după ei!

— Nu! îl opri Simion. Mă iau eu. Tu fugi de-l anunţă pe tovarăşul Tiberiu Rusu. Dânsul o să anunţe şi pe miliţian…

— Unde-o fi?

— Vezi la sediul U.T.M.

Simion ieşi pe uşă:

— Eu am plecat!…

— Şi eu! grăi Marin.

Simion o luă pe drumul către peşteră – pe unde dispăruseră cei doi — şi Marin pe uliţă, în spre şosea.

Printre ramurile fagilor, soarele îşi cernea razele, ca printr-o sită de mălai. Nişte vrăbiuţe făceau o larmă teribilă, ţopăind sub razele soarelui şi certându-se pe potecă, de parcă începuse un război.

„Să ies înaintea lor!“ plănui Simion şi intră în desişuri, mergând paralel cu poteca, atât cât putea de repede.

Cei doi se grăbeau şi ei.

La un moment dat, îi văzu printre trunchiuri. Se depărtă şi mai mult de potecă şi-şi iuţi pasul.

Era încă slăbit şi i se tăia răsuflarea.

Transpirase. Părul i se lipise de frunte.

Se şterse cu batista şi grăbi mai mult pasul.

„Trebuie să ajung înaintea lor!“

Cei doi rămăseseră destul de mult în urmă.

Le auzea tălpile bocancilor scrâşnind peste pietre şi vorba înceată, înăbuşită de frunzişuri.

Ajunse la poiana peşterii şi o străbătu în goană.

Intră în peşteră. În peşteră era întuneric şi Simion, în tulburarea lui, uitase să-şi ia lanterna.

Cele şapte izvoare susurau. Pâraiele lor se scurgeau printre pietre. Trei dintre ele se uneau în peşteră. Celelalte călătoreau fiecare pe drumul său.

Norocul lui era că, umblând de atâtea ori prin peşteră, o cunoştea şi pe întuneric.

Se vârî în fundul încăperii de piatră, unde sunt stalactitele cele groase, şi se ascunse între ele.

Chiar de alături ţâşnea unul dintre cele şapte izvoare. Picioarele i se cufundară până mai sus de glezne în tăul mic, pe care şi-l săpase izvorul, alături de locul de unde izbucnea.

Din cauză că apa era foarte rece, piciorul drept începu să-l doară.

Inima îi bătea ca un ciocan. Cu toate că în peşteră era la fel de frig ca într-un răcitor şi picioarele i se scufundau în apa rece, pe frunte rămăsese transpirat. Pe şira spinării îl trecea când cu frig, când cu cald.

În sfârşit, cei doi se arătară la intrarea peşterii, cu lanternele în mâini.

Cel dintâi păşea Ferenţ:

— Acum să vedem! se încruntă el.

— Mai încet!… îl sfătui Ulpiu.

— De ce? Nu e nimeni… i-o reteză Ferenţ. Pionierii de la tabără s-au coborât în sat. Iar pădurarul şi ciobanii nu se plimbă în zilele de lucru la peşteră.

Vorbeau între ei când româneşte, când ungureşte, amestecând uneori şi câte un cuvânt nemţesc.

Ferenţ îşi plimbă lumina lanternei peste pereţii peşterii şi şi-o opri nu departe de locul unde se găsea Simion.

Călcă greoi prin apă, urmat de Ulpiu, şi-şi puse pe o bucată de piatră traista adâncă, ţărănească, pe care o purta atârnată la gât.

Simion cerceta încordat fiecare mişcare a celor doi bărbaţi.

Începuse să simtă curgându-i de undeva, de sus, picături de apă rece, care i se prelingeau pe spinare şi-l făceau acum să dârdâie de frig.

Era numai în cămaşă.

„De ce nu mi-oi fi luat eu flanelul? se gândi el. Puteam să mă gândese că ăştia se vor duce la peşteră!“

— Nu mai vine nimeni aici, îşi continuă Ferenţ ideea. Am ales momentul cel mai bun. N-am aşteptat degeaba atâta timp, ascunşi în adăpostul de sub stânci… Blestemaţii de pionieri nu mai mişună prin munte. Şi… porcii de ţărani – scrâşni el din măsele – ocupaţi cu unificarea gospodăriilor din Siliştea şi Rumeioara…

— Gospodării!… pufni cel tânăr. Domeniile tatălui tău. Dac-ar trăi bătrânul să vadă…

— Ar muri a doua oară! conchise Ferenţ, bătând uşor cu ciocanul scos din traistă într-o parte mai lucioasă a peretelui peşterii.

— Aici oare să fie? se arătă îngrijorat Ulpiu.

Ferenţ scoase şi o daltă. Fixând dalta în perete, începu să dea izbituri cu ciocanul.

Din perete începură să cadă bucăţi umede de ciment.

„Acesta e cimentul de care vorbeau ei! constată Simion. Dar ce-o fi sub el?“

— Uite şi uşa de metal, de care spuneai! glăsui bucuros Ulpiu.

Simion nu vedea, căci Ferenţ se dăduse cu spatele spre el. Dar auzi o cheie scârţâind greu într-o broască neunsă şi o uşă de metal deschizându-se.

— Intrăm? întrebă Ferenţ.

— Intrăm!

Dedesubt se auzi un zăngănit metalic.

„Înseamnă că a călcat pe o scăriţă de fier!“ cugetă Simion, care, de altfel, avea impresia că nu trăieşte în realitate, ci este în somn, visează şi foarte curând se va deştepta, iar acest coşmar se va spulbera, când mama îl va săruta şi-i va spune: „Simion, e vremea să te îmbraci!“

În urma lui Ferenţ se coborî Ulpiu.

Simion, ca o pisică, ieşi din locul lui şi se apropie de uşiţă. Vru să se uite înăuntru, dar îl auzi pe Ferenţ:

— Trage uşiţa după tine, Ulpiule!…

— Las-o, să intre aer, îi răspunse Ulpiu. Cine vine în peşteră? N-ai spus tu?

Paşii şi vocile lor se depărtară.

Atunci, Simion îşi făcu curaj şi se uită.

Se zărea o rază palidă şi subţire de lumină pe scăriţa ce cobora vertical şi se auzeau nişte sunete înfundate.

„Să mă cobor şi eu!“ se îndemnă el singur.

Se lăsă în genunchi şi îşi vârî picioarele. Dădu de scara de metal.

Coborî pe scară, coborî, până ce simţi sub tălpi pământ. Se aplecă şi pipăi. Nu era pământ. Erau cărămizi. Înaintea lui se deschidea, în pantă, un tunel adânc, căptuşit cu cărămidă de jur împrejur.

În tunel mirosea a sfoiag. Cărămizile prinseseră cu vremea o pojghiţă de mucegai, şi picioarele băiatului lunecau.

Fiindcă tunelul avea o mulţime de cotituri, putu să se grăbească şi să se apropie de cei dinaintea lui.

De sus se auzea un murmur surd, amplificat de ecoul din tunelul căptuşit cu cărămidă.

Din tavan simţea uneori căzându-i în păr câte o picătură de apă, şi în curând simţi că a început să plescăie cu sandalele într-un fel de mocirlă.

— S-a umplut tunelul de apă! îi auzi pe cei dinainte.

Într-adevăr, apa începu să crească uşor, până la gleznă; urcă mai sus de gleznă.

Simion abia călca prin apă, mai ales că se silea să nu facă zgomot, şi piciorul bolnav îl durea din ce în ce mai tare.

— Cum să nu fie apă? Aici suntem chiar aproape de Făgeţica! zise Ferenţ. A pătruns apa, cu toate că tavanul a fost cimentat…

— Râul se aude murmurând aşa?

— Râul…

— Să nu ne înecăm.

— N-ai grijă. Aici e partea cea mai joasă a tunelului… Eu îl cunosc…

— Parcă am auzit un zgomot prin apă! desluşi Simion vocea lui Ulpiu.

Simion le cunoştea acum vocile la amândoi. A lui Ulpiu era mai subţire şi cu timbru metalic. Ferenţ vorbea gros şi repezit.

— Ţi se pare! mormăi Ferenţ. Nici dracu’ nu ştie că am intrat în peşteră.

— Să nu se fi luat cineva de jos după noi. Ce ţi-a venit să te mai cobori o dată în sat?

— Am vrut să văd ultima oară fostul nostru conac, înainte de a-l azvârli în aer!…

Ulpiu stărui:

— Şi dacă te-o fi cunoscut totuşi cineva? Să nu ne coste cheful ăsta al tău…

— Nu m-a cunoscut nici dracu'. După optsprezece ani? Eram fercheş atunci. Acum!… Şi cu mustaţă?…

Simion se dumiri. Asta i se păruse schimbat la amândoi. Îşi lăsaseră între timp mustăți.

Tunelul urca.

Cei doi se grăbeau.

— Trebuie să terminăm totul mai repede şi să dispărem…

Încetul cu încetul apa scăzu şi Simion dădu din nou de loc uscat.

Se simţea un aer mai bun, venind din partea cealaltă a tunelului.

Parcă răspunzând gândurilor lui, Ferenţ rosti:

— Am făcut bine că am curăţat cele două răsuflători de sub pietre. Simţi aerul?

— Îl simt! îi răspunse Ulpiu, aspirând zgomotos.

— Toate le-am prevăzut.

— Era mai bine dacă intram în peşteră prin pivniţa conacului, îşi dădu cu părerea Ulpiu.

— Era, dar ştii bine că n-am fi avut cum. Dacă am fi ajuns acolo, spărgeam cimentul din colţul sudic al podelii pivniţei… Am schiţa în buzunar!… se bătu el cu mâna peste piept.

— Şi în pivniţă e cimentat?

— E, vezi bine… se fuduli Ferenţ. E cimentat de mine personal, înainte de a fugi…

— Bine era dacă reuşeam…

— Acolo e o scară mai scurtă decât asta de la intrarea peşterii, continuă Ferenţ, după o pauză. Nici nu mai treceam prin porcăria asta de apă.

— Şi când mă gândesc că o să ne întoarcem tot prin băltoaca aia…

Simion înţepeni: „Cum? Se întorc pe aici? Or să mă vadă. Şi… abia îndrăzni el să-şi spună în minte… dacă mă văd, or să mă omoare!"…

Până atunci mersese aproape maşinal, fără să ţină seamă de primejdia în care se găsea, gândindu-se numai că e dator să-i urmărească pe

cei doi, dornic să săvârşească o faptă deosebită. O faptă prin care, într-un fel oarecare, să dovedească pionierilor că poate fi şi el demn de detaşamentul din care face parte. Si să-şi spele astfel o parte din vina pe care era conştient că o avea faţă de ei.

Acum, oricât se stăpânea, începea să-l cuprindă frica:

„E păcat să mor! Am scăpat cu viaţă din muşcătura şarpelui, şi să mor?… Dar de ce să mor?… Am să mă lupt, cum au luptat cei de pe munte. Şi ei s-au luptat pentru mine. Sau, îşi spuse el prudent, când am să-i văd că fac calea întoarsă prin tunel, am s-o iau înaintea lor… N-au să mă vadă… Şi ce-o fi să fie! se resemnă el. Poate vine şi tovarăşul Tiberiu între timp. Adică nu, poate… Vine sigur!“ îşi făcu curaj până la urmă.

Cei doi trecuseră de o cotitură şi, pierdut în gândurile lui, Simion nu-şi dădu seama că aceştia ajunseseră la ţintă.

Trecu maşinal de cotitură; dar se retrase la timp. Noroc că ei, fiind în lumină, nu-l observară. Însă el, din întuneric, îi zări.

Tunelul se termina într-un fel de platformă spaţioasă. Şi de pe platformă se ridica o scăriţă de metal, toi verticală, ca şi aceea de la intrare.

— Aici e scara ce duce în pivniţa castelului, glăsui răguşit Ferenţ. Şi colo, îi arătă el un loc nevăzut de Simion, e zidită averea familiei noastre…

— Averea! îl auzi pe Ulpiu exclamând.

Aerul era în această parte a tunelului din nou înecăcios. Probabil că răsuflătorile erau undeva mai în urmă, adică mai aproape de râu. Şi Simion îşi propuse că de va ieşi cu bine din tunelul acesta, să caute neapărat răsuflătorile şi să le vadă cum au fost făcute.

Ulpiu nu mai avea răbdare:

— Să spargem peretele!

— Aşteaptă! îl domoli Ferenţ.

Trecură câteva clipe.

Simion se lipi uşor de perete şi se uită spre Ferenţ şi Ulpiu numai cu un ochi.

Ferenţ bătea iarăşi în daltă cu ciocanul. Din perete cădeau bucăţi de ciment şi cărămidă.

Scoaseră şase-şapte cărămizi şi le puseră jos. Era limpede că ei căutau o firidă. Din firidă, Ferenţ începu să scoată nişte casete cam de treizeci-patruzeci de centimetri lungime una. Numără casetele. Erau în total şase.

Nemaiputându-se stăpâni, Ferenţ deschise una dintre ele cu dalta. Obrazul lui palid, cu ochi ca de şarpe, se aprinse:

— Priveşte, Ulpiule. Numai în caseta asta sunt bijuterii de milioane.

Ulpiu nu-şi mai putea lua ochii de la casetă:

— Când le impărţim?

— Sus.

— De ce nu chiar aici?

— Pentru că eu sunt stăpânul. Eu sunt moştenitorul tatii. Eu hotărăsc! ridică vocea, cum făcea probabil odinioară bătrânul conte cu personalul de servici.

— Şi eu sunt nepotul contelui! se înfipse Ulpiu în faţa lui Ferenţ, când fu vorba de împărţeală. Şi în casete sunt şi bijuteriile aduse ca zestre de mătuşa mea la măritiş… În testament stă scris să-mi dai douăzeci la sută din avere…

— Eşti fiul… domnului Traian Dezderiu, intendentul tatii, nu eşti nobil, se lepădă Ferenţ de rudenia cu Ulpiu. Tatăl tău, deşi cumnat cu tata… tot intendent al domeniilor a fost…

— Dar nobilului vostru tată, îl luă Ulpiu peste picior, i-a plăcut să se însoare cu fata marelui moşier Dezderiu, sora prefectului, deşi nu era neam de magnaţi?…

Ferenţ îl împroşcă pe Ulpiu cu o privire dispreţuitoare:

— Tata a făcut mezalianţa, numai pentru că mătuşa ta era putred de bogată şi familia mea de

magnaţi era îndatorată. Tata pierduse o avere întreagă la jocul de cărţi…

— Asta şi vreau să recunoşti! îi prinse repede vorbele Ulpiu. Că averea a fost a mătuşii. Şi o parte mi se cuvine mie…

— O să împărţim. Însă sus… rămase pe poziţie Ferenţ. Eu iau şi toate actele domeniilor…

— Ia-le, se învoi Ulpiu. Mie să-mi dai numai bijuterii…

Fâşia rotundă de lumină a lanternei lui Ulpiu îşi spărgea razele în sute şi sute de reflexe, ce ţâşneau din bijuteriile şi pietrele preţioase, care se aflau în caseta aceea.

Ferenţ se uită la Ulpiu cu ură şi-i porunci:

— Bagă lădiţele-n desagi, cât timp eu pregătesc maşinăria asta… Au vrut conacul tatii? Au să-l aibă.. Dar în bucăţi. Peste trei ore, când noi vom fi departe de peşteră, maşinuţa asta se va declanşa, şi conacul va sări în aer. Acesta este cadoul pe care-l fac foştilor noştri iobagi cu prilejul unificării colectivelor lor de ue moşiile noastre din Siliştea, Rumeioara şi Fundăţica…

— Câţi copii au să moară?… fu curios să ştie Ulpiu.

Ferenţ râse aspru, parcă muşca:

— În orice caz, sper să fie peste o sută de sicrie. Dacă avem noroc şi mai multe… Depinde câţi copii vor fi atunci la casa pionierului. Nădăjduiesc să fie cât mai mulţi, căci astăzi au la amiază închiderea taberei de curte, şi am calculat să explodeze atunci.

— O să fie o petrecere!… murmură Ulpiu. Frumoasă răzbunare, n-am ce zice.

— Să simtă răzbunarea fostului lor stăpân! scrâşni Ferenţ.

Lui Simion i se încrâncenase inima. Iar îi curgea sudoarea şiroaie pe sub cămaşă.

„Asta au de gând? Să arunce casa pionierilor în aer, împreună cu toţi copiii care se găsesc acolo, la

închiderea taberei de curte? Trebuie să fac ceva… trebuie să fac ceva!“…

Prin minte îi trecură fulgerător o mulţime de soluţii. Să se repeadă la cei doi şi să se lupte cu ei? Dar îşi dete seama imediat că nu ar fi făcut nimic. Ei erau, desigur, înarmaţi. Erau doi, mai puternici decât el, şi l-ar fi omorât cu uşurinţă. Să se lipească de pamânt şi să-i lase să treacă spre ieşire? Să alerge pe urmă şi, pe întuneric, să rupă firele maşinii ce trebuia să explodeze? Să se întoarcă acum şi să fugă, anunţându-i pe cei din sat să vină mai repede? În trei ore era vreme destulă.

Nu ştia încotro s-o ia, când îi reţinu atenţia o altă întrebare a lui Ulpiu:

— De ce s-a construit tunelul? Ca să ascundă comoara? Şi… cum de nu a aflat nimeni taina până astăzi?

— Tunelul s-a săpat la început nu pentru comoară, îl lămuri Ferenţ, care, fiind mai bătrân, cunoştea toate amănuntele. Se răsculau mereu iobagii. Şi bunicul Mihaly s-a gândit că în caz de răscoală sau chiar de război să aibă familia o ieşire secretă din conac…

— Aşa au aproape toate castelele şi casele nobiliare. Deci, nu pentru comoară? se dumiri Ulpiu.

— La început nu! Pe urmă tata şi cu tată-tău s-au gândit să ascundă averile schimbate în bijuterii de preţ aici. Era cel mai sigur…

— Şi cum de nu s-a aflat?

— Foarte bine, mârâi Ferenţ, plictisit de atâtea întrebări, silindu-se însă să se păstreze binevoitor. Bunicul Mihaly a lucrat tunelul cu iobagi. I-a chemat la conac şi nu i-a mai lăsat să plece. Cât au lucrat, aici au mâncat, aici au dormit. Familiilor lor le-a spus că au fugit şi au să dea socoteală pentru asta..

— Şi când au terminat lucrul?

— Bunicul Mihaly le-a dat să bea nişte palincă. Le-a dat ca să le mulţumească, pentru că au lucrat

bine… râse batjocoritor Ferenţ

— Şi…

— Palinca era otrăvită

— Unde i-a îngropat?

— Sub picioarele tale!…

Ulpiu se dete instinctiv la o parte.

— Groapa era săpată dinainte. Ei singuri şi-o săpaseră. Nu a fost nevoie decât să-i împingă bunicul cu piciorul în groapă şi să pună cărămizile deasupra.

— Şi familiile lor?

— I-a luat bunicul la socoteală şi i-a muncit toată viaţa, cu femei şi copii, pentru că… au fugit bărbaţii, nu se ştie unde, de pe moşie… şi i-au rămas datori… şi familiile au fost silite să plătească pentru asta. Aşa om a fost bunicul! încheie Ferenţ cu mândrie…

Ulpiu se uita holbat la locul acoperit cu cărămizi.

Ferenţ îşi băgă între timp, calm, uneltele între casetele cu bijuterii, înghesuite în desagii largi, pe care şi-i umpluseră amândoi.

— La fel am făcut şi eu cu slujitorul care mi-a săpat firida asta, unde au stat ascunse actele şi bijuteriile familiei. E tot acolo… arătă el spre mormântul acoperit cu cărămizi al iobagilor. Tu erai mic. Nu ai de unde şti. Eram tare supărat. Mă chemase tata urgent, în legătură cu cei ascunşi în munte. Ţi-am mai povestit eu ceva… Împreună cu o unitate de pedepsire i-am atacat. S-au apărat cu disperare. Ne-au provocat multe pierderi. Uite, cicatricea asta mi-a fost făcută de unul dintre ei, Ion Staicu, fost mecanic al tatii. M-a lovit cu un lemn. Smulseseră arme de la jandarmi, dar aveau muniţie puţină şi se luptau cu lemne şi pietre. Au luptat până au ajuns la Viforosu. Cine cădea prizonier era trimis la comandament…

— Şi comandamentul?…

Ferenţ rânji. Cu înţeles:

— Ştia ce să facă…

— Până la urmă cum s-a terminat?

— Am tras în ei cu mitralierele. Rămăseseră numai trei în viaţă: Staicu, de care îţi spuneam, un bătrân şi o fată. Erau răniţi, dar nu s-a predat. I-am sfârtecat cu mâna mea.

Ferenţ arăta, cu o sabie imaginară, cum i-a sfârtecat.

Simion tremura ca frunza.

— Ţi-au cerut măcar iertare, înainte de moarte? mai vru să ştie Ulpiu.

— Aş! Au murit şoptind, cât au mai avut în piept o picătură de suflare: „Trăiască libertatea!“ şi „O să dai, Ferenţ, socoteală într-o zi!“… Asta m-a supărat cel mai tare, că mie, stăpânul lor, îmi spuneau pe nume. Şi pentru asta i-am sfârtecat atât de rău..,

— Şi nu ştie nimeni că tu i-ai omorât? âl privi admirativ Ulpiu.

— De unde să ştie? se miră Ferenţ. Am venit noaptea în sat cu unitatea. Şi am fost prudent. Nu m-am arătat. După ce i-am ucis pe cei din munte, m-am furişat tot noaptea în conac. Tata şi tată-tău plecaseră. Am găsit pe slujitorul de care-ţi spuneam că e tot aici – bătu el cu piciorul in podeaua de cărămidă. Mi-a săpat firida, mi-a îngropat comoara şi… i-am dat palincă, râse el sălbatic. Nu voia întâi să sape, şi l-am ţinut sub pistol cât a lucrat.

— După asta?

— După asta am fugit tocmai la timp, Îmbrăcat cu hainele ăstuia de jos… arătă el cu piciorul mormântul din tunel. Uite-le, sunt pe mine, îşi pipăi el straiele ţărăneşti cu care era îmbrăcat. Pe drum m-a zărit Laurenţiu, prin valea Făgeţicăi, dar era noapte şi nu m-a cunoscut bine, A spus el, dar nu a putut jura că eram eu… Şi ce? Eu sunt prost să recunosc?

— Ai tras totuşi destule… în anii ăştia… care s-au scurs…

— Destule, scrâşni Ferenţ. Dar acum le plătesc.

— Le plăteşti cu vârf şi îndesat! se extazie Ulpiu.

— Dacă avem şi bijuteriile astea, cu banii pe care-i luăm pe ele poate ne-om rostui să fugim pe undeva prin străinătate şi să ducem o viaţă cum ştim noi…

— E greu de fugit, dar, poate!… mormăi Ulpiu cu ochii la comoară. Nu plecăm?

— Plecăm. Fii gata!

— Pornesc ceasul de la maşină…

Se auzi o rotire de mecanism. Şi o păcănitură. Pe urmă tictacul regulat al ceasului maşinii, care trebuia să arunce peste trei ore în aer casa pionierilor.

Ferenţ avea o privire halucinată, ca de nebun:

— Gata! rosti el. Drum bun, puişorilor, în rai!… făcu el cu mâna în sus, spre copiii pe care îi ştia la tabăra de curte din conac. Hai, noi, Ulpiule, să plecăm… sau vrei să zbori în rai cu ei?

Simion tot nu se hotărâse ce să facă.

Observându-i pe cei doi că se apropie, se uită repede unde să se ascundă. Văzu că în acel loc oriunde putea fi zărit. Se întoarse. Şi porni înapoi, cât putea de repede, gândindu-se să se pitească în locul mlăştinos al tunelului. Din urmă, îi auzea pe cei doi mergând cu paşi mari. Ei însă aveau lanterne. Simion bâjbâia prin întuneric.

Tulburat cum era, când începu să coboare panta spre locul inundat Simion călcă neatent. Piciorul bolnav îi alunecă, şi băiatul căzu în băltoacă.

— Ce e? îl auzi pe Ferenţ.

— Zgomot! îi răspunse Ulpiu. Este totuşi cineva. Am auzit de data asta lămurit un zgomot…

Simion, vrând să se ridice, mai rău alunecă. Se ţinu de pereţi şi-şi făcu vânt în sus. Dar tot atunci îl ajunse Ulpiu şi-l apucă de gulerul cămăşii.

Apăru şi Ferenţ, încruntat, cu cicatricea zvâcnindu-i pe frunte, parcă era vie.

— Cine eşti? îl întrebă el cu dinţii încleştaţi.

Simion nu-i răspunse, urmărindu-i cu ochii mâna care scotea încet din desagă dalta lată de fier, bănuind că va urma lovitura.

Limba îi era amorţită în gură. Trupul parcă nu mai era al lui. Şi totuşi, prin minte îi fulgeră: „Trebuie să scap!… Trebuie să scap!… Maşinăria… copiii de sus… trebuie!“

Încordându-se din răsputeri, se aruncă spre stânga, să fugă prin tunel, dar era prins între amândoi.

Ulpiu îi scăpă gulerul cămăşii, dar îl apucă de gât:

—Cu cine eşti?

— Singur! horcăi Simion.

— Al cui eşti?

— Al doctorului Şerb… mai şopti el, dându-şi uşor ochii peste cap.

— A! Doctorul ăla venit din Timişoara, se întărâtă Ulpiu şi îl strânse şi mai tare. Mai ştie cineva că eşti aici?…

Simion clătină moale din cap în semn că „nu“, şi lunecă în apă.

— Moare!… îşi desfăcu Ulpiu scârbit mâinile.

— Stai să-i dau şi eu una! mârâi Ferenţ şi cu dalta izbi în apă, în locul unde lunecase Simion. Se auzi o lovitură seacă.

— Ai dat într-un cadavru! se strâmbă şi mai dezgustat Ulpiu. Îl strânsesem destul de gât… Hai să fugim!…

— Hai!…

Numai că tot în clipa aceea se auziră nişte bocănituri, în partea de sus a tunelului. De după cotitură se iviră fascicole de lumină, ca nişte fumuri albe învăluind pereţii de cărămidă.

Un glas, al cărui ecou se răspândi în tot lungul peşterii, soma:

— Ferenţ de Gölös, conte de Milhatary – Schonenfeld şi Ulpiu Dezderiu, predaţi-vă fără împotrivire! Ştim, că sunteţi aici…

— Uitaţi-vă, aici este o maşină infernală! Opriţi-i contactele răsună altă voce.

Se auziră nişte ţăcănituri, şi ceasul maşinii infernale se opri.

Ferenţ, din alb, se făcu galben.

— Cineva s-a coborât prin conac! îi şopti el lui Ulpiu.

— De unde o fi aflat taina?…

— Nu ştiu! îi răspunse Ferenţ. Ia-o la fugă în sens opus. Nu mă-ncurca…

Ulpiu se repezi primul în băltoacă, şi Ferenţ îl urmă, ţinându-şi amândoi câte un pistol ridicat în mână, deasupra capului.

Din urmă se auzeau paşii celor care coborâseră prin conac.

Străbătură partea cea mai adâncă a băltoacei, când şi din faţă se auziră paşi şi se văzură luminile unor lanterne.

Ulpiu simţi că-i piere orice urmă de curaj.

— Su – suntem în-con-juraţi! se bâlbâi el. Ce facem acum?

Ferenţ îl trase înapoi, până la cotitură, unde apa avea o adâncime mai mare.

— Să stăm spate la spate! îi porunci el. Şi fă economie la muniţie… La nevoie mai am nişte gloanţe în punga de masă plastică, dar puţine…

Se lipiră cu umerii de peretele tunelului, fiecare cu pistolul întins în altă direcţie.

Ferenţ trase un glonte de avertisment în partea de tunel dinspre casa pionierilor.

Nici dintr-o parte a tunelului, nici din alta, nu li se răspunse însă cu focuri.

— Nu trag, de teamă să nu-i nimerească pe ai lor, îi şopti Ferenţ lui Ulpiu.

— Predaţi-vă cât nu e prea târziu! îi somă încă o dată aceeaşi voce pe Ferenţ şi Ulpiu, şi mai încet

se auzi: În primul rând aveţi grijă de copil… băiatul care a intrat aici… Vedeţi unde e!…

— Să nu vă apropiaţi. Mai am o maşină infernală la mine şi sărim în aer cu toţii, rosti ameninţător Ferenţ, drept orice alt răspuns.

Şi trase încă un glonţ în aceeaşi direcţie

Cineva din direcţia încotro trăsese glonţul râse:

— Degeaba te mai fuduleşti, Ferenţ de Gölös. Nu ne sperii. Ştim că minţi. Hai, aruncă-ne în aer, dacă poţi…

Ferenţ îşi strânse fălcile de furie. Şi, fiindcă nu putu să facă altceva, mai trase încă un glonţ.

Traista încărcată cu bijuterii era grea şi-l stingherea pe grumaz.

O fracţiune de secundă se gândi s-o scoată de la gât şi s-o lase în apă; dar lăcomia fu mai tare decât raţiunea şi o păstră.

De glasurile lor şi de zgomotul gloanţelor, Simion se trezi.

Era cu corpul în mocirlă, dar capul îi rămăsese afară, culcat pe o cărămidă mucedă.

Se ridică în genunchi.

Un glonţ îi şuieră pe deasupra capului.

După ce Ulpiu îi dăduse drumul din strânsoare, Simion căzuse într-o parte cu capul în locul unde apa era mai puţin adâncă. Din fericire, lovitura pe care o dăduse Ferenţ nu-l atinsese pe el, ci nimerise în peretele tunelului, care sunase sec.

Câteva momente Simion leşinase.

Se trezise însă de glasurile acelea, răsunând cu ecouri în tunel, şi de şuieratul gloanţelor.

Se ridică în genunchi şi se lipi şi el de perete. Înţelese care era situaţia.

Ferenţ, cu un pistol în mână, ţintea tunelul în direcţia în nare se găsea el. Încerca să înainteze încet, târându-se pe lângă perete, ca să ajungă într-un loc de unde să-şi poată ochi duşmanul în voie.

„A venit momentul să dovedesc că sunt şi eu bun de ceva!“ îşi spuse Simion.

Şi, cu un curaj de oare nu dăduse încă niciodată dovadă până atunci, porni nesimţit în întâmpinarea lui Ferenţ.

Acesta, nebănuind că băiatul, pe care îl credea mort, este atât de aproape de el, păşea încordat pe lângă peretele tunelului.

Când ajunseră la numai doi paşi unul de altul, Simion îşi făcu vânt. Se repezi cu canul în pântecul lui Ferenţ, iar cu mâinile îi cuprinse picioarele, trăgându-l în apă.

Ferenţ gemu şi se aplecă. Lunecă şi căzu.

Ulpiu se întoarse să vadă ce s-a petrecut în spatele lui. Dar din partea cealaltă cineva înalt şi cu părul negru, a cărui figură nu se putea desluşi bine în întuneric, făcu un salt până la cotitură şi îi dădu una cu putere peste pistol.

În apă se făcuse un vălmăşag de patru sau cinci trupuri rostogolite unul peste altul. Din vălmăşag ieşea afară, în lumina lanternelor, când un cap blond cu părul ud şi răvăşit, când unul negricios, când altul galben, cu o cicatrice roşie pe frunte şi nişte ochi de şarpe înfricoşat.

Până la sfârşit vălmăşagul fu desfăcut.

Cei doi ieşiră din peşteră, cu mâinile prinse la spate în cătuşe.

Pe poiană, în faţa peşterii, se aflau adunaţi pionierii, împreună cu Gabriş, Oarcăşu şi alţii.

Între ei se găsea şi Marin.

Marin, când îi văzu pe Ulpiu şi pe Ferenţ ieşind din peşteră, fără Simion — pentru că Simion mergea mai încet, sprijinit de Tiberiu Rusu – se repezi la Ferenţ şi-l luă de gât:

— Simion!… Unde e Simion?… L-a omorât pe Simion!… strigă el şi, punându-i o piedică, îl trânti în iarbă şi începu să-i care la pumni: Călăule!… Criminalule!… Fascistule!… Ticălosule!… Unde e Simion?… Unde?…

Au fost siliţi să-l tragă câţiva bărbaţi voinici pe Marin, pentru ca Ferenţ să nu fie strâns de gât

acolo, în poiana peşterii, înainte de a ajunge în faţa judecăţii poporului.

Simion coborî apoi spre sat, mergând în mijlocul copiilor. Mihaela era lângă el. Anton şi Marin mergeau în preajmă, când înaintea, când în urma lui, uitându-se la el cu admiraţie, de parcă nu era cel pe care-l cunoşteau, ci altul.

Pionierii se mândreau cu Simion, care plecase singur în urmărirea unor bandiţi atât de sângeroşi, şi avusese un rol atât de mare în prinderea lor.

Înaintea lor, pe potecă, apăru doctorul Şerb.

Era cu haina de doc albastru descheiată şi pulpanele lungi îi fluturau din mers. Nu mai avusese răbdare să-şi ia calul, şi venea pe jos. De oboseală îşi ştergea mereu fruntea cu batista lui mare, cu dungi albastre.

Îşi întâmpină feciorul şi-l strânse la piept.

— Băiatul meu!… Băiatul meu!...

FLORILE PRIETENIEI

Soarele a început să se ivească de după pânza argintie a norilor.

Fusese o ploaie straşnică.

Când s-a stârnit ploaia, Anton era la şcoală, în clasa profesoarei Victoria Homordeanu. Se silea s-o urmărească pe Melania, care făcea calcule la tablă, însă gândul îi fugea în altă parte:

„De ce-o fi venit ieri tovarăşa profesoară Victoria Homordeanu la noi, să-l ia pe tata la Siliştea? Tata era îmbrăcat cu hainele cele bune. Şi-a pus pălăria de la nuntă pe cap, şi au plecat împreună…”

O mică bănuială avea Anton, dar nici nu îndrăznea să se gândească mai departe.

„Totuşi, ce rost a avut să plece împreună?“

L-a întrebat pe tata. Dar tata a clipit din ochi, i-a pus mâna pe creştet şi a tăcut.

„Ce să fie asta? îşi spunea Anton cu inima bătându-i neliniştită. Profesoara la noi acasă… Tata gătit ca de sărbătoare… Tata, care nu mai merge la pădure… Tata, care lucrează acum în colectivă… şi e şi el mai vesel… Ce tot o fi?… Ce s-o întâmpla?“

Pe când se gândea aşa, a început să bată vântul, trântind ferestrele şi răsturnând un ghiveci cu flori.

Rar suflă vântul atât de puternic.

Purta cu el, în vârtejuri, praf, hârtii, fire de fân şi zgâlţâia ferestrele şi uşile ca un om înfuriat.

După cum a văzut el însuşi mai târziu, când a ieşit pe şosea, vântul a făcut stricăciuni. A doborât antene de radio şi a smuls două acoperişuri mai şubrede, unul de pe un coşar, altul de pe magazia de lemne a familiei Tăuşan.

Pe urmă s-a pornit ploaia. A plouat cu bulbuci. A bătut şi puţină piatră.

Profesoara Victoria Homorodeanu şi-a terminat ora de pregătire şi s-a grăbit să plece, cu toate că ploua atât de tare.

Şi-a pus mantaua de ploaie,

— Unde vă duceţi pe ploaie? au întrebat-o copiii.

Profesoara a zâmbit cu faţa ei rotundă.

— La Siliştea!

Şi lui Anton i s-a părut că se uită la el în mod deosebit.

„Ce tot o fi?”… s-a întrebat el iar.

Profesoara s-a suit în autocamionul care o aştepta la poartă şi a pornit.

Între timp au ieşit de la ora de pregătire şi cei din grupa zootehnie-veterinari.

În vederea examenelor de admitere, s-au organizat în Rumeioara toată vara cursuri de

pregătire. După felul şcolilor la care se prezintă, copiii au fost împărţiţi în trei grupe.

Cei cu agronomia, horticultura şi silvicultura sunt într-o clasă. În altă clasă se află cei cu zootehnia şi şcoala veterinară.

În cea din urmă sunt mecanizatorii.

Anton, Ionică şi Melania sunt în clasa unde se pregătesc viitorii mecanici agricoli.

Ploaia s-a oprit pe neaşteptate, la fel cum a venit. A ieşit soarele. Dar aerul a rămas rece.

Copiii au plecat la practică. Cursurile teoretice sunt acum îmbinate cu practica.

Cei din grupa mecanizatori s-au dus la atelier, iar ceilalţi la gospodărie, în grajdurile de bovine, unde lucrează cu tuşa Fulvia, mama Mihaelei.

În grupa aceasta, pe lângă alţii, sunt Mihaela şi Simion.

Da. Simion este în grupa de studii pentru şcoala veterinară.

Înscrierea lui Simion la grupa de pregătire pentru şcoala veterinară a fost o adevărată lovitură de teatru, cum a spus mai târziu tovarăşul profesor Oarcăşu. După ce s-au întors din tabără, absolvenţii au fost adunaţi la şcoală în vederea începerii cursurilor de pregătire. Fiecare a arătat ce are de gând să urmeze. Mihaela a anunţat: „Şcoala veterinară."

A venit rândul lui Simion. Profesorul Gabriş, pentru că el făcea înscrierile, era pregătit să scrie: Şcoala medie din Timişoara.

Simion însă s-a ridicat şi a rostit:

— Şcoala veterinară, ca şi Mihaela.

Toată lumea, copii şi profesori au rămas… tablou. Văzând privirile lor uimite, Simion a precizat celor de faţă:

— Tovarăşi profesori şi dragi colegi, m-am hotărât să devin veterinar ca şi mama. Şi, ca şi mama, voi lucra pentru gospodăria colectivă „23 August" (23 August se numeşte gospodăria

colectivă a satelor Rumeioara, Siliştea şi Fundăţica).

A fost o explozie de aplauze.

— Simion ne face surprize după surprize! s-a luminat la obraz Gabriş. Te felicităm pentru această hotărâre. Înseamnă că mergi pe acelaşi drum ca şi părinţii tăi… ca toţi colegii tăi... Noi te felicităm din toată inima şi îţi urăm succes la examen.

Deşi era linişte în sală şi nimeni nu se mişca de la locul lui, profesorii fiind în prezidiu, Mihaela s-a ridicat. S-a repezit şi i-a strâns mâna lui Simion:

— Înseamnă că vom învăţa împreună!…

— Da! i-a răspuns Simion.

— Când te-ai hotărât?

— Cred că era o dorinţă mai veche, dar din încăpăţânare nu vream să mi-o mărturisesc!

Acum coboară amândouă grupele către atelierul şi grajdurile colectivei.

Pe şosea apa se scurge în pârâiaşe galbene, căutându-şi drumul cel mai scurt spre Făgeţica.

În sat se văd urmele furtunii. Nu numai acoperişurile şi antenele au fost smulse, dar şi gardul de la ograda preşedintelui Vinea a fost dat jos. Nişte găini ciufulite ies de sub un şopron, cătând îngrijorate în sus, să vadă dacă mai plouă sau nu, căci de pe acoperişuri apa continuă să picure.

Pionierii merg gălăgioşi pe şosea, şi din nou a venit vorba despre cei doi bandiţi prinşi în tunelele de sub Făgeţica.

— Erau urmăriţi de mult. Ei nici habar n-aveau… zice Ionică.

— Se descoperise şi intrarea din pivniţa casei pionierilor în tunel, dar s-a păstrat taina, spune Melania ce auzise şi ea din discuţiile celor mari.

— Au venit să facă rău, şi au căzut direct în plasă, se bucură Pavel. Dar bine că i-ai urmărit tu, Simion, şi ai auzit tot ce-au vorbit. Ai să fii martor la proces….

Pe şosea trece o maşină grea, pe şenile. Se duce spre şantierul din Poiana ielelor. Se zguduie tot satul de duduitul ei.

Căţărat pe platforma din spate a maşinii se vede… Marin. Însă un Marin cu o şapcă pe cap, aşa cum poartă muncitorii.

— Marine!… Marine!… îl strigă copiii.

Marin e plin de importanţă şi face la început un semn cu mâna că este ocupat. Pe urmă îşi schimbă părerea. Îsi lasă un picior pe apărătoarea roţii maşinii, sare şi se apropie de copii.

— Ce faci, Marine, cum te mai simţi? îl întreabă Ionică.

Orice urmă de duşmănie dintre ei s-a risipit. Ionică pune mâna prietenos pe braţul lui Marin. Însă Marin trebuie să facă totuşi puţin pe grozavul. Îşi dă şapca pe ceafă şi se laudă:

— Ce să fac? Deocamdată sunt ucenic. Da' mă calific. A vorbit tovarăşul Tiberiu Rusu cu conducerea şantierului.

— Ce te califici, Marine? vrea să ştie Simion.

— Mă fac meşter la construcţii – şi-ncepe să dea o serie de explicaţii, prinse bineînţeles de la muncitorii de pe şantier, despre ce fel de instalaţii de băi se ridică în Poiana ielelor, pentru că nu e prost de loc Marin. Tovarăşul Rusu mi-a spus, râde el tare: „Măi Marine, tu, cu năzdrăvăniile tale, ne-ai atras atenţia asupra izvoarelor şi lacului din Poiana ielelor. Acum, dacă s-a deschis şantierul pentru băi şi e vorba să se facă nişte construcţii acolo, n-ar fi bine să ajungi şi tu meşter?“ „Ba da“, i-am răspuns eu. Şi aşa se face că am să mă calific… foarte curând… Mă fac meşter zidar…

— Şi lucrurile cum merg pe şantier? se interesează Ionică.

— Merg bine! îşi umflă pieptul Marin. S-a şi tăiat drumul spre pădure…

— Aşa de repede? se miră copiii.

— Aşa!… se fuduleşte Marin. Acum începem să montăm instalaţiile… La vară or să vie aici

bolnavii să se lecuiască! îi spune el lui Simion, bătându-l pe umăr. Auzi, bă?…

— Aud, bă!… îi răspunde Simion, subliniind cu înţeles pe „bă“.

— Măi, na… se îndreaptă singur Marin. Acum lăsaţi-mă că mă grăbesc…

Ionică însă nu vrea să-l scape din mână:

— Marine! îi strigă el, căci băiatul se depărtase câţiva paşi. Şi cu şcoala ce faci?

— Mă-nscriu într-a şasea, la fără frecvenţă. Până-mi termin ucenicia, şi pe urmă… oi vedea! îi răspunde din mers, ca unul care ştie ce vrea şi ce face.

— Şi bunică-ta? îşi mai aduce aminte Melania.

Marin, din capul uliţei Făgeţica, se mai întoarce o dată şi, fără niciun regret spune:

— N-aţi văzut? Ne-a şi dărâmat căsuţa… Nu se putea face drumul…

— Şi bunică-ta? stăruie Mihaela.

— A mutat-o preşedintele Vinea în căsuţa aia a Sfatului, unde a fost dispensarul vechi; dar ea n-a vrut să stea singură şi… s-a instalat la unchiu-meu, potcovarul din Siliştea. Acum e şi el colectivist. Şi-a făcut casă nouă, mare, şi stă la el…

— Şi tu?

— Eu locuiesc la şantier! se bate mândru cu palma pe piept, şi o ia la fugă după maşina ce se auzea duduind pe drumul nou, tăiat prin pădure.

Orele de practică s-au terminat.

Moş Georg Roth, ştergându-şi palmele pline de motorină şi trăgând nori groşi de fum dintr-o lulea veche, legată cu un ineluş de alamă, le dădu drumul acasă.

— Dragii mei, pentru astăzi suntem gata. Ainţ… ţvai… puteţi pleca pe la casele voastre…

— Trecem întâi pe la terenul experimental! le aminti Ionică pionierilor. Mâine e „ziua prieteniei”. Să ne vedem florile…

— Tu cui dai florile anul ăsta, Antoane? îl întreabă Melania, punându-l în încurcătură pe moş Roth şi făcându-l să se întoarcă încolo şi să tuşească. Dar toată lumea ştie că Anton lui moş Roth îi dă cele mai frumoase flori cultivate de el.

Anton se uită spre moş Roth cu înţeles, dar se făcu că nu a auzit întrebarea şi, după ce se şterse pe mâini cu câlţi, îşi scoase combinezonul de lucru, aşezându-l frumos în dulapul de haine din perete.

Pe urmă se duseră în grup să-şi vadă florile şi să le ude pentru cea din urmă oară.

În parc erau o mulţime de pionieri. Aceştia povesteau că, înainte de a începe ploaia, profesorul Gabriş – care a dirijat personal unele încercări ale copiilor de a combina anumite soiuri sălbatice de munte cu flori de grădină – venise însoţit de un tovarăş de la oraş. Şi acesta se mirase de rezultatele obţinute de pionieri.

Anton îşi udă florile şi porni spre casă.

La despărţire, Pavel îl pofti să vină pe la el în seara aceasta şi să privească la televizor. Până acum nu sunt decât două televizoare în sat. Unul este cel de la căminul cultural, şi al doilea l-a cumpărat tatăl lui Pavel.

Băiatul îl invită de multe ori pe Anton la el acasă, fiindcă îl ştie singur.

Anton se duce cu plăcere acasă la Pavel. Familia Tăuşan este aşa cum şi-o doreşte el, în visele cele mai tainice, când stă în casă singur şi se gândeşte. Tatăl şi mama îşi spun numai vorbe frumoase. Copiii îşi iubesc părinţii. Fraţii ţin unul la altul.

„Poate a venit între timp acasă tata!“ se gândeşte Anton.

Tatăl său, de când are în gospodărie o muncă uşoară, la grădina de legume, vine acasă în fiecare zi. Gătesc şi se gospodăresc amândoi.

„Vai de noi cum gătim, râde în el Anton: lapte, cartofi fierţi şi salam”.

Pe uliţa Făgeţica, pâraiele tot mai curg după ploaie. Un grup de copii se întoarce de la râu. Au dat drumul pe apă unor vapoare de hârtie. Din coşurile caselor se vede înălţându-se fumul în fuioare ondulate de vânt. Gospodinele pregătesc bucatele de seară. Se aude larmă prin ogrăzi. În curând, în toate casele va veni ceasul cel plăcut al cinei, când toată familia se adună în jurul mesei.

„Nu chiar în toate casele! se mâhneşte Anton. Eu, de pildă, voi sta la cină numai cu tata".

Dar de ce se înalţă fum şi din casa lui Ion Muşat?

Anton se şterge la ochi. Tată-său nu aprinde focul niciodată. Asta este treaba lui Anton.

„Săracul, tata, se gândeşte Anton, ştie că vin de la pregătirea pentru examenul de admitere şi s-o fi gândit să-mi facă de mâncare…"

Din greşeală calcă într-o baltă. Trei copii de la grădiniţă se joacă de-a miliţia, când l-a prins pe „domnul conte Ferenţ" încercând să arunce în aer casa pionierilor.

— Ţine-l!… Ţine-l!… Nu-l scăpa!… strigă o fetiţă, aproape să-i spargă urechile lui Anton cu glăsciorul ei ascuţit.

Unul dintre copii se lasă să fie legat cu mâinile la spate, şi altul îl ceartă cu o voce piţigăiată:

— Hai!… Hai, la miliţie… De ce-ai vrut să omori pionierii?… Ce rău ţi-au făcut ţie pionierii?… Hai, spune, dacă-ţi dă mâna!… — Anton surâde, privind la joaca lor.

De pe frunzele copacilor, stropii de apă se scurg încă în băltoacele de pe drum, sunând ca degetele unor pitici pe nişte clape de cristal.

După ploaia de după-amiază, muntele s-a înviorat. Răsună mugetele vitelor şi nechezatul cailor de pe păşunile de vară. Frunzişurile sunt de un verde întunecat. Aerul s-a răcorit. Şoimii joacă prin văzduh.

— Anton!… Vine Anton!… aude o voce cunoscută, şi înaintea lui, cu braţele deschise,

aleargă Ileana.

— Ileana?!… şopteşte el aiurit.

Ileana îl ia de gât, îl sărută pe amândoi obrajii, pe bărbie, pe frunte, pe ochi. Îl trage în curte, în casă.

În bucătărie, tata stă la măsuţa rotundă şi curăţă mazăre uscată, parcă ar fi stat aşa de când lumea. Lângă el este diriginta lui, şi, lângă vatră… mama.

Mama. Da, mama. Cu ochii ei adânci, cu părul bogat şi negru, îmbrăcată într-o rochie albă, presărată cu flori viorii.

„Mama!… Mama!.. Mama!… cântă inima lui, deşi ei însuşi nu face nicio mişcare cu buzele, şi glasul nu i se aude câtuşi de puţin. Mama!… A venit mama!… Nu visez?… Nu. Ea este… Ea… Draga de ea… Ce dor mi-a fost de ea!… Mama mea scumpă!!!“… o alintă Anton în fel şi chip în minte, deşi nu se clinteşte de la locul lui.

Dar mama se apropie de el, îl cuprinde la piept şi-i sărută obrazul:

— De ce n-ai venit pe la bunica de loc, încăpăţânatule?

— Aşa!… De ce nu ai venit pe la noi de loc? răsună glasul tremurat al bunicii.

Şi abia atunci o vede şi pe bunica ieşind de după vatra mare, de cărămidă, îmbrăţişându-l la rândul ei.

— Ce mare te-ai făcut! se miră mama, lipindu-şi din nou obrazul ei alb şi neted de obrazul lui slab şi colţuros. Eşti numai piele şi oase… Lasă că vă pun eu să vă îngrăşaţi! şi le face un semn drăgăstos de ameninţare lui şi tatii.

Şi tata râde liniştit.

De când nu l-a mai văzut Anton pe tatăl său râzând? De atunci de când… se uită la bunica puţin cu ciudă, pentru că ea a trimis căruţa după mama şi Ileana, dar pe urmă îşi goneşte necazul din minte: „Ce-a fost, a trecut…”

Mama a făcut clătite. Asta le plăcea lui şi tatii înainte… Asta le-a pregătit pentru prima lor masă

împreună.

Profesoara de Matematică vru să plece, să lase familia lui Muşat în largul ei, nestingherită de priviri străine.

— Eu mă duc… mă aşteaptă copiii pentru cină. Soţul meu o fi îngrijorat…

— Tovarăşă profesoară Homordeanu, zise mama ieşindu-i înainte. Pentru nimic în lume! Fără dumneavoastră… şi cu ochii mama îşi îmbrăţişează casa. Casa mea… şi ochii îi sunt în lacrimi.

— Să ciocniţi cu noi un păhărel! spuse tata. Am eu o afinată, pusă deoparte. Ceva extra… extra… şi tata îşi plescăi buzele; apoi se repezi la bufet să scoată afinata „extra“, în timp ce mama venea cu păhăruţele, ştergându-le din mers cu un şervet curat. Tovarăşă profesoară, eu vă datorez… şi întinse mâna spre familia lui reunită, arătând ce îi datorează profesoarei.

— Nu-mi datoraţi nimic! răspunse modestă profesoara, zâmbind cu toată faţa ei rotundă şi pipăindu-şi cu mâna cocul prins în agrafă de baga. Aveţi copii buni…

Ochii ei se îndreptară cu dragoste de mamă spre Anton.

Lui Anton îi veni în clipa aceasta să se plece şi să-i sărute mâna. Mâna aceea bună, de mamă ce-şi hrăneşte şi îngrijeşte copiii, mâna ce ţine creta la tablă când îi învaţă pe ei Matematica şi care acum îi mângâie părul.

— Anton va ajunge un mecanic fruntaş în gospodăria noastră. Moş Roth spune că Anton va fi urmaşul lui…

— Asta va fi bucuria noastră! rosti tatăl, zâmbind mulţumit.

Mama şi profesoara veniră lângă el.

— Da, Anton? îl întrebă Ileana. Tu ai să fii urmaşul lui moş Roth?

Anton nu răspunse nimic. Nu fiindcă nu ar fi vrut să răspundă, sau ar fi fost încăpăţânat; însă îşi

dădea seama că, dacă ar fi rostit o singură vorbă, ar fi izbucnit în plâns. Ar fi plâns ca un copil mic sau ca un prost.

Tăcu şi se lăsă pradă mângâierilor. Şi mângâierile acestea îi dezmierdau şi inima. I-o muiau. I-o încălzeau.

E fericit! Fericit cum nu a fost niciodată până azi.

Pe uliţă vine Pavel. Îi striga de la poartă:

— Antoane! Nu vii, măi? începe televizorul...

Anton ieşi în curte. Mama lui, cu diriginta şi Ileana, se iviră după el.

Tata îşi scoase în urma lor capul pe uşă.

Tăuşan rămase holbat, cu un picior în curte şi cu altul afară.

— A venit mama ta? întrebă el zăpăcit, ca şi cum nu le-ar fi văzut pe mama şi surioara lui Anton cu proprii lui ochi…

— Da, zise Anton, întorcându-se puţin spre grupul din uşa bucătăriei şi arătându-l. Da!… şi nu se mai putu ţine.

Lacrimile îi umplură ochii. Îşi puse mâinile pe obraz şi o luă la fugă spre fundul ogrăzii, hohotind

Mama strigă:

— Anton!… şi vru să se repeadă după el, dar profesoara o opri:

— Lăsaţi-l să plângă. Lacrimile îi vor face bine. A suferit foarte mult…

Astăzi e ,,ziua prieteniei’’.

Anton s-a sculat în zorii zilei, când încă nu răsărise soarele, şi s-a dus în parcul casei pionierilor, la straturile lui.

E singur în parc, şi o adiere uşoară mângâie petalele delicate ale florilor.

— Bună dimineaţa, le spuse el, ca unor fiinţe vii.

Se aplecă spre ele şi le aspiră cu nesaţ mirosul delicat.

Pe urmă făcu trei buchete, le legă cu câte un fir de mătase albă, pregătit din timp, şi porni spre casa profesoarei de Matematică.

Era întâia oară când Anton nu făcea primul drum la atelierul mecanic al lui moş Roth.

Trecând prin faţa atelierului, se uită spre uşa înaltă de scândură, vopsită cu verde, şi îi ceru în gând iertare lui moş Roth:

— „Înţelege-mă, moş Roth, şi dumneata! Dumneata îmi eşti nespus de drag m-ai învăţat meserie, dar profesoara… diriginta… Dânsa!…“ şi nu mai ştiu ce să-şi spună, copleşit de atâtea simţăminte pe care le nutreşte acum pentru profesoara lui.

Profesoara de Matematică se trezise devreme în dimineaţa aceea.

Descuie uşa să iasă în ogradă şi, pentru o secundă, se sperie văzând pe cineva aşezat mototol pe treptele de la intrare.

Înţelese însă numaidecât despre ce este vorba şi-i deschise lui Anton larg amândouă uşile.

Anton, ca de obicei, avea un nod în gât şi nu putu să spună nimic, deşi în timpul nopţii îşi pregătise în minte un discurs lung. Şi nespus de frumos. Cel puţin aşa i se păruse lui: nespus de frumos. Pentru că nu mai ţinea minte nimic din discurs şi nu mai putea vorbi, se aplecă şi, apucând mâna grăsuţă şi cu pielea aspră a profesoarei i-o sărută. Apoi îi întinse buchetul de flori care începuse puţin să se pălească în mâna lui încinsă şi umedă.

Nici profesoara nu era mai puţin mişcată.

Se învârtea prin încăpere, punea mâna pe un lucru şi îl lăsa, neştiind ce să spună şi ce să facă. Îi rostea numai:

— Antoane, dragul meu…

Iar Anton şedea în uşă, roşu la faţă şi stingherit.

În cele din urmă profesoara îşi aduse aminte să-i ofere lui Anton un scaun. Chemă pe soţul său şi pe

cei trei copii, care se grămădiseră în jurul ei încă somnoroşi, arătându-le florile.

Luă un vas. Îl umplu cu apă şi puse codiţele florilor înăuntru.

După ce mai trecu o vreme, Anton putu, în sfârşit, să-şi înghită nodul din gât şi să lege câteva cuvinte. Se ridică din nou în picioare şi grăi:

— La dumneavoastră, tovarăşă profesoară… întâi… Cum să vă spun?… Cum să…

Se încurcă din nou – şi asta se alese am tot discursul pregătit în timpul nopţii.

Numai că profesoara îi curmă încurcătura, sărutându-l pe frunte ca pe copilul ei:

— La mine ai venit întâi? De ce, Anton? Trebuia la mama ta, sau măcar la moş Roth!

— Nu… nu… la dumneavoastră, îngăimâ el, tulburat mai rău decât la sosire. Şi dumneavoastră sunteţi… (vru să spună: ca şi mama mea, dar nu îndrăzni), se întoarse şi fără altă vorbă plecă, lăsând o dată cu florile un val de agitaţie în casa profesoarei de Matematică, Victoria Homordeanu.

Se duse după aceea la atelier.

Moş Georg, ştiind că trebuie să vină Anton, nu se îmbrăcase în hainele de lucru şi şedea pe un scaun cu trei picioare în faţa atelierului, trăgând într-una din luleaua lui veche şi legată cu inel de alamă.

Era proaspăt bărbierit, şi pe faţa lui se putea citi neliniştea pricinuită de întârzierea lui Anton.

Văzându-l că intră în curtea atelierului, se ridică şi-i ieşi înainte.

Anton îi dete florile:

— Moş Roth, îţi mulţumesc pentru câte m-ai învăţat şi iartă-mă, se scuză el, de data asta cu voce tare, că n-am venit întâi la dumneata...

— Dar unde-ai fost? nu se putu stăpâni să întrebe puţin nemulţumit bătrânul.

— La tovarăşa profesoară Homordeanu… Ştii, moş Roth… dânsa…

— Da, da… Aşa! Atunci se schimbă, mormăi mecanicul, încă nemulţumit, deşi aflase de întoarcerea mamei şi sorei lui Anton, aduse aseară de profesoara Homordernu, în maşina gospodăriei. Dar lui mamă-ta i-ai dus?… se uită el bănuitor la ultimul buchet din mâna lui Anton.

— Acum i le duc, moş Roth, se înveseli băiatul. Mă duc să i le dau…

— Bine… bine… mormăi iarăşi moşul, punându-şi florile primite într-o cană de tablă, pregătită anume şi umplută cu apă, de cum venise la atelier. Şi, după ce sădiţi copacul, vii pe la mine?…

— Viu, cum să nu, moş Roth.

Anton ieşi cu paşi mari din ograda atelierului şi se îndreptă spre uliţa Făgeţicăi cu buchetul în mână.

Tot prin vremea aceea se iviră în parcul casei pionierilor şi ceilalţi copii.

Era o forfotă nemaipomenită.

Fiecare îşi făcea bucheţelele şi-şi închega în minte cuvintele pe care voia să le spună celor dragi.

Aproape toţi: părinţi, profesori, instructori, colegi aveau rezervate câteva flori, în semn de dragoste şi prietenie din partea pionierilor, în această zi.

Simion veni în parc, la câteva minute după ce plecase Anton.

Îşi făcu bucheţelele şi începu să se plimbe agitat încoace şi încolo pe alei.

Era îmbrăcat curat, cu pantalonii lungi, proaspăt călcaţi, şi cu flanelul alb, ce îi sta atât de bine.

Din ochi măsură parcul. Uite, aici era când Mihaela a venit să-l invite la dans, în seara serbării absolvenţilor, şi el a gonit-o, rostindu-i cuvinte grosolane şi tari.

Tot aici o va aştepta.

Se aşeză pe aceeaşi bancă cu florile în mână şi cu inima bătându-i, urmărind fiece siluetă care se

ivea la poartă.

Deodată, zveltă şi graţioasă ca un fluture, cu fruntea înaltă, albă, şi cu codiţele de culoarea mierii pe spate, se ivi ea.

Simion se ridică de pe bancă. Se aşeză din nou şi, în sfârşit, îi ieşi înainte.

— Ţie vreau să-ţi dau – primul – florile prieteniei! îi rosti el gâtuit. Ţie… şi prin tine întregului detaşament, colectivului de pionieri şi instructori. Voi m-aţi ajutat, v-aţi luptat pentru mine… şi… şi m-aţi salvat…

— Cum, Simion?… Cum?… Adică, da… îşi reveni ea. În numele colectivului, îţi mulţumim, Simion, şi îţi urăm succes! luă ea până la urmă un ton oficial, ca să-şi ascundă emoţia.

— Ce-a fost o să ne fie tuturor de învăţătură, trase Ionică, filosofic, concluzia, în calitatea lui de preşedinte al unităţii, potrivindu-şi ea întotdeauna cravata la gât.

Însă pionierii, impresionaţi de gestul lui Simion faţă de fosta sa „duşmană" începură să aplaude:

— Bravo, Simion!…

Şi fiindcă profesorul Gabriş, profesoara Victoria Homordeanu, directorul şcolii, Tiberiu Rusu şi alţii, cu braţele încărcate de flori, se apropiau, copiii îi întâmpinară, aducându-le vestea:

— Simion a dăruit buchetul prieteniei detaşamentului, colectivului nostru, prin Mihaela.

Tiberiu Rusu surâse, fără să comenteze în niciun fel.

— Un nou detaşament îşi ia zborul, şopti în clipa aceea, melancolic, directorul şcolii, Aron Dobândă.

— Dar nu fără a dărui mai-nainte florile prieteniei, îi răspunse veselă profesoara Victoria Homordeanu.

În aceeaşi clipă Tiberiu Rusu simţi, de la spate, că îl trage cineva de mânecă.

Se întoarse şi-l văzu pe Marin.

Era de nerecunoscut. Proaspăt spălat şi pieptănat, cu o cămaşă albă pe el, întinzându-i un bucheţel de flori cu nişte stele albe în vârful tulpiniţelor subţiri.

— Marine! îi impută secretarul ruperea florilor de colţ, din munte.

— M-am căţărat pentru ele pe stâncile de pe partea cealaltă a Viforosului. Numai acolo se mai găsesc. Era să şi cad… Primiţi-le! se rugă Marin cu o expresie jalnică, de teamă că Tiberiu Rusu îl va refuza. Am vrut să vă aduc şi eu… florile prieteniei… dragă… — îndrăzni el să spună cu toată gura – dragă tovarăşe secretar…